Henri Murger

Bohemeliv

Henri Murger

Bohemeliv

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Henri Murger: *Bohemeliv* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Henri Murger: *Bohemeliv* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

1. Hvorledes Bohemens hellige Samfund blev indstiftet

En morgen (det var den 8. april) vågnede Alexandre Schaunard, der dyrkede maleriets og musikkens tvende frie kunster, pludselig ved at høre sit vækkeur, en hane i nabolaget.

"Hvad Fanden!" sagde Schaunard, "mit befjedrede ur går minsandten for stærkt, det kan umuligt være dag allerede."

Med disse ord sprang han i ét sæt ud af et sindrigt møbel, han selv havde opfundet, der om natten spillede seng (det er ikke for at sige noget ondt, men det spillede sin rolle skidt) og om dagen erstattede alle mulige andre møbler, som han havde måttet lade gå op i røg i den strenge kulde den foregående vinter. Så det var et helt patentmøbel.

For at skærme sig mod den bidende morgenkulde trak Schaunard i hast i et blegrødt atlaskesskørt, der var oversået med stjernepailletter, og som han brugte til slåbrok. Dette stykke maskeradepynt var en karnevalsnat blevet glemt hos vor kunstner af en galen pigelil, der havde begået den dårskab at lade sig fange af hans forlokkende løfter, da han, forklædt som markis, lod en halv snes mønter rasle i sine lommer med den mest forførende Klang, og så var det dog ikke andet end nogle spillemønter, som han havde lånt i en teatergarderobe.

Da han havde klædt sig i sin hjemmedragt, gik han hen og åbnede vinduer og skodder. En solstribe skød som en gylden pil skarpt ind i hans værelse og tvang ham til at spærre sine endnu søvnslørede øjne op, og i det samme slog klokken fem på en kirke i nærheden.

"Det er morgenrøden i egen høje person," mumlede han, "det er mærkværdigt. Men," føjede han til og så på en almanak, der hang på væggen, "det er alligevel galt. De lærde siger, at solen på denne tid af året skal stå op kl. halv 6. Klokken er kun 5, og den er allerede oppe. Sikket skammeligt hastværk ! Den gode sol er vild på kareten, og jeg skal nok indgive klage over den til observatoriet. For resten," vedblev han, "jeg skulle vist ikke ta' den sådan med ro. I dag er det dagen efter i går, og da det i går var den 7., med mindre Saturn går baglæns, må det jo være den 8. april i dag, og hvis jeg skal tro dette papir," sagde han og gik hen og læste på en opsigelse, som fogeden havde slået op på væggen, "så skal jeg i dag kl. 12 præcis have ryddet disse haller og betalt min vært hr. Bernard den sum fem og halvfjerdsindstyve franc, husleje for tre gange, som han kræver mig for med de skrækkeligste kragetæer. Jeg havde som altid håbet, at tilfældet ville påtage sig at klare den sag, men det lader til, at det ikke har haft tid. Nå, jeg har endnu seks timers frist; hvis jeg bruger dem vel, kan jeg måske … Nå, men lad mig bare se at komme af sted," sagde han. Han skulle lige til at iføre sig en overfrakke, som oprindelig havde haft en tæt luv, men nu var slidt ganske skaldet og blank, da han pludselig, som stukket af en hveps, gav sig til at danse rundt i værelset med ballettrin, som han selv havde opfundet, og som i dansesalonerne ofte havde skaffet ham politiets særlige bevågenhed.

"Ej, ej!" udbrød han; "det er dog besynderligt, hvor morgenluften giver idéer. Nu tror jeg, jeg er på sporet efter min melodi. Lad mig se …"

Og han gik hen og satte sig halvpåklædt til klaveret. Efter at han først havde vækket Instrumentet, der var slumret ind oven

på en vild akkord-orkan, begyndte han, mens han blev ved at snakke med sig selv, at finde den melodi, som han så længe havde ledt efter.

"Do, sol, mi, do, la, si, do, re, bum, bum, fa, re, mi, re. Uf, uf! det re er lige så falsk som selve Judas," sagde han, og huggede voldsomt løs på tangenten med den tvivlsomme klang. "Nej, jeg må prøve i mol … Det skal behændigt male en ung pige, der plukker kronbladene af en hvid gåseurt og kaster dem i en blå sø. Det er en idé, som ikke er fra i går. Men siden det er på mode og jeg ikke kan finde en forlægger til en romance, uden at der er en blå sø i, må man jo rette sig efter det … Do, sol, mi, do, la, si, do, re; det er slet ikke ilde, det giver ganske godt indtryk af gåseurt, især for folk, der kan en hel del botanik. La, si, do, re, det forbandede re! Nu skulle jeg gerne, for rigtig at male den blå sø, have noget vand og himmelblåt og måneskin ind (for måne skal der til); nå, men det kommer; lad os bare ikke glemme svanen … Fa, mi, la, sol," vedblev han og lod diskantens glasklingre toner spille. "Nu mangler vi kun den unge piges farvel, da hun beslutter at styrte sig i den blå sø for at mødes med sin elskede, der blev begravet i sneen. Den slutning på historien er ikke egentlig klar," sagde han ved sig selv, "men den er interessant. Så skal vi have noget ømt og melankolsk; det kommer alt sammen, skal vi se; her er en halv snes takter, der tudbrøler som skinbarlige bodfærdige Magdalener, så hjertet må briste! Brr, brr!" sagde han og skuttede sig i sit stjernebesatte skørt, "bare jeg havde noget pindebrænde! I min alkove har jeg en bjælke, der generer mig meget, når jeg har fremmede … til middag; jeg kunde fyre lidt op med … la, la … re, mi, for jeg mærker, at inspirationen kommer over mig i

skikkelse af en ordentlig snue. Å, skidt, hvad gør det? vi hænger i med at drukne vor skønjomfru."

Og mens hans fingre blev ved med at sejpine det gispende klaver, fortsatte han med flammende øjne og anspændt øre sin melodi, der lig en sylfe, ingen kan fange, flagrede og flygtede midt i den tonetåge, som hævede sig fra instrumentets bæven ud i rummet.

"Nå, lad os nu se, hvordan musik og digterens ord står sammen," vedblev Schaunard.

Og han nynnede med sin alt andet end skønne stemme denne stump af et digt, der især kunne passe i en komisk opera eller til sang i gårdene:

"Skønjomfru går så silde
ved den azurblå sø
hvis sølvervover trille,
og ønsker kun at dø.
Hun stirrer op mod Himlen
og ser på stjernevrimlen ..."

"Hva'beha'r," sagde Schaunard i retfærdig harme, "azurblå sø med sølvervover; det har jeg aldrig set, det er lige godt for romantisk; den digter er en idiot, han har aldrig set hverken sølv eller sø. Hans Ballade er for resten torskedum; versenes snit er en hel spændetrøje for min musik. For fremtiden skal jeg nok digte mine vers selv, og det med det samme. Nu er jeg i mit es, og jeg skal nok lave en versmodel til min melodi."

Og han lagde hovedet i begge sine hænder og var lige så højtidelig som en dødelig, der står i forhold til muserne.

Efter at have tilbragt nogle minutter i dette hellige selskab, fødte han et af de misfostre, som librettofabrikanter med rette

kalder for "*monstra*", og som de improviserer til foreløbig skabelon for komponistens inspiration.

Der var kun den forskel, at Schaunards monstrum havde en vis mening. Det udtrykte tydeligt nok hans sinds vågne uro ved tanken på dagens dato: Den 8. april!

Her er hans vers:

"Otte og otte er seksten –
6 op og 1 i mente!
Gid mine kreditorer
dog bare kunne vente,
til en mig ville låne en 800 syle,
så skulle jeg betale
og ingen noget skylde.

Omkvæd:

Når kl. 12 min gæld forfalder,
den sag er klar –
Huslejen prompte jeg betaler
til hr. Bernard."

"Fanden også," sagde han og læste sit værk igennem, "syle og skylde, forfalder og betaler, det er egentlig ikke, hvad jeg vil kalde flotte rim, men jeg har nu ikke tid til at gøre dem finere. Jeg må bare se, hvordan noder og versefødder kan spændes sammen."

Og med sit ejendommelige, frygteligt snøvlende organ begyndte han igen at udarbejde sin romance. Vel tilfreds med det resultat, han lige havde opnået, lykønskede han sig selv med en hoverende grimasse, der som en *accent circonflexe* red

overskrævs på hans næse, hver gang han var fornøjet med sig selv. Men denne overmodige lyksalighed varede ikke længe.

Klokken slog elleve fra en nærliggende kirke; hvert slag lød ind i værelset og tabte sig i spotske klange, der syntes at sige: "Er du parat?" til den ulyksalige Schaunard.

Det gav et sæt i vor kunstner, som han sad dér.

"Tiden iler, som Fanden var i hælene på den," sagde han. "Nu har jeg kun tre kvarter til at finde mine 75 franc og mit nye logi. Det klarer jeg aldrig, det skal der hekseri til. Nå, jeg giver mig selv fem minutter til at finde ud af det;" og dermed lod han hovedet synke ned imellem sine knæ for rigtigt at lægge det i blød i overvejelsens afgrundsdyb.

De fem minutter gik, og han hævede atter hovedet uden at have fundet noget, der lignede 75 franc.

"Jeg har ubetinget kun ét at gøre, hvis jeg vil slippe herfra, og det er ganske roligt at gå min vej. Det er dejligt vejr, og måske tager min ven Tilfældet sig en solskinstur. Ham kan jeg nok 'kinese' hos, til jeg får klaret mit mellemværende med hr. Bernard."

Han stoppede sin overfrakkes kælderdybe lommer med alt, hvad de kunne rumme, puttede noget linned i en tørklædebylt og forlod sit værelse med nogle selvfølgelige afskedsord til sin gamle bolig.

Da han gik over gården, blev han pludselig standset af portneren, der syntes at ligge på lur efter ham.

"Hør, hr. Schaunard," sagde han og spærrede vejen for vor kunstner. "Husker De, at vi har den 8. i dag?"

"Otte og otte er seksten – 6 op og 1 i mente …" nynnede Schaunard. "Om jeg husker? Jeg tænker såmænd ikke på andet."

"Ja, for jeg synes, De er noget sent på det med Deres flytning," sagde portneren. "Klokken er 11, og den nye lejer til Deres værelse kan komme, hvad øjeblik det skal være. Nu skulle De se at skynde Dem!"

"Nå," svarede Schaunard, "lad mig så i det mindste slippe forbi, så at jeg kan komme hen og få fat i en flyttevogn."

"Gudbevares, men inden De flytter, er der en lille formalitet, De må opfylde. Jeg har ordre til ikke at lade Dem flytte så meget som et hår, før De har betalt Deres husleje … for tre gange … Men det kan De vel?"

"Gu' kan jeg så!" sagde Schaunard og ville gå videre.

"Ja," svarede portneren, "hvis De så vil være så venlig at gå med ind til mig, skal De få Deres kvitteringer."

"Dem kan jeg få, når jeg kommer tilbage."

"Hvorfor ikke lige så godt med det samme?" lød portnerens nærgående spørgsmål.

"Jeg skal bare først hen hos en vekselerer … Jeg har ingen småpenge."

"Såh?" sagde den anden og blev urolig. "De skal hen at hente småpenge? Så er det vist bedst, at jeg imens tager mig af den lille pakke, som De har under armen. Den kunne gerne genere Dem."

"Hr. portner," sagde Schaunard med krænket værdighed, "tror De mig ikke på mit ord, må jeg spørge? Tror De, at jeg kan bære mine møbler bort i et tørklæde?"

"Undskyld, hr. Schaunard," svarede portneren noget mindre kæphøj; "men det er min instruks. Hr. Bernard har udtrykkelig pålagt mig ikke at lade Dem flytte så meget som et hår, før De har betalt."

"Jamen se dog," indvendte Schaunard og lukkede sin bylt op, "det er jo heller ikke hår, det er nogle skjorter, som jeg skal hen med til vaskekonen, der bor ved siden af vekselereren, tyve skridt herfra."

"Det er en anden sag," sagde portneren efter at have undersøgt byltens indhold nøje. "Hvis det ikke er påtrængende, hr. Schaunard, ville jeg gerne bede Dem om Deres nye adresse."

"Jeg bor i Rivoligade," svarede kunstneren koldt, hvorpå han skyndte sig ud på gaden og styrede videre ud i universet.

"Rivoligade," mumlede portneren og pillede sig eftertænksomt i næsen, "det er da løjerligt, at nogen har villet leje ud til ham i den fine gade, og at ingen så meget som er kommet her for at forhøre sig om ham. Det er virkelig løjerligt. Men i alt fald får han ikke sine møbler med, hvis han ikke betaler. Bare den nye lejer nu ikke kommer for at flytte ind, lige når han skal flytte ud! Det bliver et rart postyr på trapperne. Tak, skæbne," sagde han pludselig og stak hovedet ud af dørlugen, "dér har vi netop den nye lejer."

Fulgt af et bybud, der ikke lod til at segne under sin byrde, kom ganske rigtigt en ung mand med hvid hat à la Ludvig XIII ind ad porten.

"Goddag," sagde han til portneren, der kom ud af sit bur, "er min lejlighed klar?"

"Endnu ikke, herre, men den bliver det snart. Den herre, der bor der, er gået hen efter en flyttevogn. Men herren kan godt anbringe sine møbler i gården så længe."

"Jeg er bange for, det bliver regnvejr," svarede den unge mand og tyggede roligt på en violbuket, som han holdt mellem tænderne, "mit møblement kunne let blive ødelagt. Bybud!"

føjede han til og henvendte sig til manden, som var blevet stående bag ved ham og slæbte på en bæresele med nogle genstande, hvis art portneren ikke rigtig kunne blive klar over; "stil det her på trappegangen og gå hen i mit gamle logi og hent de kostbare møbler og kunstgenstande, som blev stående."

Op ad den ene væg stablede bybuddet nogle 6-7 fod høje skærmbrætter, hvis fløje, der for øjeblikket var sammenfoldede, var til at slå ud, når man ønskede det.

"Hør!" sagde den unge mand til bybuddet, idet han gik hen og slog en af fløjene lidt til Side og pegede på en rift i lærredet; "det var et slemt uheld. Dér har De smadret mit store venezianske spejl; pas nu på, når De går anden gang, især på bogskabet."

"Hvad mon han mener med sit venezianske spejl?" mumlede portneren ved sig selv og luskede uroligt omkring ved rammerne, der stod op imod væggen. "Jeg kan ikke se noget spejl; men det er vel hans spøg. jeg kan ikke se andet end et skærmbræt. Nå, nu får vi se, hvad han bringer med næste gang."

"Tror De ikke, at Deres lejer snart overlader mig valpladsen? Nu er klokken halv et, og jeg ville dog nok flytte ind," sagde den unge mand.

"Nu tror jeg ikke, det kan vare længe," svarede portneren; "men der er jo ingen ulykke sket, så længe Deres møbler ikke er kommet," føjede han til og betonede disse ord meget stærkt.

Den unge mand skulle lige til at svare, da en dragonordonnans kom ind i gården.

"Bor hr. Bernard her?" spurgte han og trak et brev op af en stor lædertaske, der hang og daskede ham på lårene.

"Ja," svarede portneren.

"Her er et brev til ham, vil De kvittere for det," sagde dragonen og rakte ham en seddel, som portneren gik ind i sit lukaf for at skrive under.

"Undskyld, at jeg lader Dem sådan alene," sagde portneren til den unge mand, der vandrede utålmodigt rundt i gården; "men her er et brev fra ministeriet til værten, hr. Bernard, som jeg må op med til ham."

Da portneren kom ind, sad hr. Bernard netop og barberede sig.

"Hvad er der, Durand?"

"Herre," svarede portneren og tog sin kasket af; "det er en ordonnans, der er en her med dette fra ministeriet."

Og han rakte Bernard brevet, hvis konvolut var mærket med Krigsministeriets segl.

"Men Gud dog!" sagde Bernard så betaget, at han var nær ved at give sig selv et snit med barberkniven; "fra Krigsministeriet! Jeg er sikker på, at det er min udnævnelse til Ridder af Æreslegionen, som jeg så længe har søgt om; endelig en gang lader man mig da vederfares retfærdighed. Værs'go', Durand," sagde han og rodede i sin vestelomme, "her har De 5 franc til at drikke min skål for. Nå, jeg har nok ikke min pung hos mig; nu skal jeg straks give Dem dem, vent et øjeblik."

Portneren blev så rørt over dette overvældende anfald af flothed, som han ikke var vant til fra sin værts side, så han satte sin kasket på hovedet igen.

Men Bernard, der ved andre lejligheder strengt havde dadlet dette brud på den sociale rangforordnings love, lod slet ikke til at bemærke det. Han tog sine briller på, brød konvolutten med

det samme ærbødigt betagne sind, som en vesir viser, når han modtager sultanens allerhøjeste befaling, og begyndte at læse skrivelsen. Men allerede ved de første linjér blev han højrød i kammen og skar en frygtelig grimasse, der furede hans munkefede kinder, så de blev ganske hule, og hans små øjne slog gnister, der nær havde sat ild på hans paryks sammenfiltrede urskov.

Til sidst var alle hans træk så forvirrede, at man skulle tro, hans ansigt var blevet ramt af et jordskælv.

For hvad indeholdt dette budskab, der var skrevet på Krigsministeriets papir og bragt over hals og hoved af en ridende dragon, og som Durand havde givet regeringen en kvittering for? Ja, læs:

> Højtærede hr. vært!
> Høfligheden, som – hvis jeg tør tro mytologien – er stammoder til al god tone, tvinger mig til at meddele Dem, at jeg er i den frygtelige situation ikke at kunne betale min husleje, som skik og brug byder, især når man skylder den. Lige til i formiddag havde jeg kælet for håbet om at kunne fejre denne smukke dag med at kunne klare mine tre huslejeregninger. O, skønne fantasi, illusion, ideal! Medens jeg lå og blundede på tryghedens hovedpude, ødelagde uheldet – uheldet, forstår De, på græsk *ananke*, alle mine forhåbninger. De penge, jeg ventede at få ind – Gud, hvor geschæften går dårligt! – kom ikke, og på de betydelige beløb, som jeg skulle have ind, har jeg

ikke kunnet låne mere end 3 franc, som jeg ikke vil være bekendt at byde Dem.

Bedre dage vil nok oprinde for vort skønne fædreland og for mig; stol på det, højstærede! Så snart de viser sig på firmamentet, iler jeg på ørnevinger for at meddele Dem det og indløse de værdigenstande, som jeg har efterladt i Deres ejendom, og som jeg giver i Deres og lovens høje varetægt, da lov og ret jo forbyder Dem at sælge dem inden år og dag, hvad De måske ellers ville forsøge for at få de penge ind, som jeg har godskrevet Dem for i min redeligheds kassebog. Jeg anbefaler særlig mit klaver til Dem og den store ramme med de 60 hårlokker, hvis forskellige farver gennemløber hele skalaen af hårnuancer, og som med Amors dissekerkniv er skåret af gratiernes pande.

De kan altså, højstærede hr. vært, frit råde over de haller, i hvilke jeg har boet. Jeg giver Dem min tilladelse.

Under vor hånd og segl:

Alexandre Schaunard.

Da Bernard havde læst denne epistel, som vor kunstner havde skrevet på kontoret hos en af sine venner, en assistent i Krigsministeriet, krammede han den edderspændt sammen, og da hans blik faldt på gamle Durand, der stod og ventede på den udlovede belønning, spurgte han ham rasende, hvad han havde at gøre her.

"Jeg venter på herren!"

"Hva'?"

"På den gave, som herren … i anledning af den glædelige efterretning …!" stammede portneren.

"Herut! Slubbert! Står De med hatten på, når De taler med mig?"

"Jamen, hr. …"

"Hvad, svarer De igen? Herut eller … nej, vent på mig. Vi må op på den slyngels værelse, den kunstnerlaban, der flytter uden at betale!"

"Hvad for noget," sagde portneren, "gør hr. Schaunard?"

"Ja," fortsatte værten, hvis raseri steg gradvis. "Og hvis han har taget det mindste med sig, jager jeg Dem på porten. Forstår De? Jeg ja-a-a-ger Dem på porten."

"Men det er umuligt," mumlede portneren; "hr. Schaunard er jo ikke flyttet. Han har bare gået hen at bytte penge for at betale herren og bestille flyttevogn."

"Flyttevogn!" råbte Bernard. "Kom med, jeg er overbevist om, at han allerede er ved at flytte. Han har bildt Dem noget ind for at få Dem bort fra Deres lukaf, så at han i fred kan gøre sit kup, De idiot."

"Åh, min Gud, ja hvor har jeg været en idiot!" sagde gamle Durand skælvende som et espeløv overfor sin foresattes olympiske vrede, mens Bernard trak ham med ud på trappen.

Da de kom ned i gården, blev portneren på det eftertrykkeligste overfuset af den unge mand med den hvide hat.

"Nå, portner," sagde han; "kan jeg snart komme ind i min lejlighed? Er det den 8. april i dag, må jeg spørge? Har jeg ikke

lejet, og har jeg ikke betalt på hånden."

"Jeg beder Dem meget undskylde, højstærede," sagde værten. "Jeg skal straks være til tjeneste. Durand," vedblev han og vendte sig mod sin portner, "jeg skal nok selv tale med den herre! Skynd Dem derop; den slyngel til Schaunard er naturligvis kommet tilbage for at pakke sine sager. De har at lukke ham inde, hvis De kommer bag på ham, og så går De ned igen og henter politiet."

Durand forsvandt op ad trappen.

"Undskyld, højstærede," sagde værten og bukkede for den unge mand, med hvem han var alene; "hvem har jeg den ære at tale med?"

"Jeg er Deres nye lejer. Jeg har lejet et værelse her i huset oppe på kvisten, og jeg begyndte at blive noget utålmodig over, at jeg ikke kan komme til at flytte ind."

"Ja. jeg er rent fortvivlet over det," svarede Bernard; "men der kommet noget i vejen mellem mig og en af mine lejere, netop ham, De skulle flytte ind efter."

"Herre, herre!" råbte Durand ud af et kvistvindue. "Hr. Schaunard er der ikke … men hans værelse er der … Sludder! jeg mener, at han ikke har taget noget med sig, ikke så meget som et hår, herre …"

"Det er godt, kom så ned," svarede Bernard. "Åh, Gud ja! De må endelig have lidt tålmodighed," fortsatte han og vendte sig til den unge mand. "Nu skal min portner flytte alt, hvad der er i værelset ned i kælderen, og i løbet af en halv time kan De flytte ind. Deres møbler er jo for resten ikke kommet endnu."

"Vist er de det, må jeg be'," svarede den unge mand roligt.

Hr. Bernard kiggede rundt omkring sig og kunne ikke opdage andet end de store skærmbrætter, der allerede havde gjort hans portner noget ængstelig.

"Hvad for noget … undskyld … men jeg kan ikke se noget," brummede han.

"Se da her," svarede den unge mand, idet han slog skærmfløjene ud og viste den forbløffede vært et pragtfuldt slotsinteriør med jaspissøjler, basrelieffer og store mestres malerier.

"Men Deres møbler?" spurgte Bernard.

"De er her," svarede den unge mand og pegede på det overdådige malede møblement i hans slot, som han lige havde købt på en auktion over en dramatisk klubs dekorationer.

"De har da vel andre møbler end de der, rigtige møbler, højstærede?" sagde værten,

"Hvad for noget? Det er jo de fineste indlagte rokokomøbler."

"De forstår da, at jeg må have garantier for min leje."

"Nå, så et slot er Dem ikke garanti nok for lejen af et kvistkammer?"

"Nej, højstærede, jeg vil have møbler, ægte mahognitræsmøbler."

"Ak, højstærede, hverken guld eller mahognitræ gør mennesket lykkeligt, siger en gammel filosof. Og jeg kan nu ikke udstå den træsort, den er for idiotisk, alverden har den."

"Ja, men De har da vel møbler af en eller anden slags?"

"Nej, det tager for megen plads op i lejligheden; når man har stole, ved man ikke, hvor man skal sætte sig."

"Men De har da i alt fald en seng eller noget at sove på?"

"Jeg sover trygt på Forsynets miskundhed."

"Undskyld, men sig mig en ting til, hvad giver De Dem af med?"

I samme øjeblik kom bybuddet tilbage fra sin anden tur og gik netop ind i gården. Blandt de ting, han bar i sin bæresele, så man et staffeli.

"Gud, herre!" råbte portneren rædselsslagen og pegede på staffeliet. "Det er en maler."

"En kunstner! Det tænkte jeg nok," udbrød Bernard, mens hårene i hans paryk rejste sig af skræk – "en maler!!! Men har De ikke forhørt Dem spor om den herre?" sagde han til portneren. "De vidste altså ikke en gang, hvad han tog sig for?"

"Gud," svarede den arme mand, "han gav mig jo 5 franc på hånden; hvor kunne jeg så ane ...?"

"Hvornår er d'hrr. færdige?" spurgte den unge mand for også at sige noget.

"Undskyld," svarede Bernard og satte selvbehagelig sine briller lige på næsen; "når De ingen møbler har, kan De ikke flytte ind. Loven berettiger en vært til at nægte at tage mod en lejer, der ikke medbringer nogen garanti."

"Men mit ord?" sagde kunstneren krænket.

"Det kan ikke erstatte møbler ... De må se Dem om efter noget andet. Nu skal Durand betale Dem Deres håndpenge tilbage."

"Hva'beha'r?" sagde portneren forskrækket, "dem har jeg sat i Sparekassen."

"Men jeg kan da virkelig ikke finde et andet logi på stående fod. De må i alt fald huse mig en dag."

"De kan tage ind på et hotel," svarede Bernard. "Ja," tilføjede han med en pludselig Indskydelse, "for resten kan De leje

værelset møbleret, hvis De vil; møblerne står der jo efter min insolvente lejer. Men De ved jo nok, at så betales lejen forud."

"Jeg må da først vide, hvad De så forlanger for det hummer?" sagde kunstneren, der så sig nødt til at gå ind på dette.

"Værelset er virkelig meget anstændigt, og lejen bliver 25 franc om måneden i betragtning af omstændighederne. Men der betales forud."

"Ja, det har De allerede sagt én gang; og det er virkelig at gøre for megen stads af de ord at gentage dem," sagde den unge mand og rodede i sine lommer. "Kan De give mig tilbage på 500 franc?"

"Hva'beha'r?" sagde værten forbløffet.

"Det halve af 1000! Har De måske aldrig set så mange penge," fortsatte han og viftede med en seddel lige op i næsen på værten og portneren, der var lige ved at gå bag over ved synet af den.

"Nu skal vi få den vekslet," sagde Bernard ærbødigt. "Så bliver det kun 20 franc, eftersom Durand har fået 5 på hånden."

"Dem skænker jeg ham," sagde kunstneren, "på den betingelse, at han kommer hver morgen og siger mig, hvad dag, hvad dato, hvad månekvarter, hvad vejr det er, og under hvilken regeringsform vi lever."

"Gudbevares ja!" sagde Durand og beskrev en bue på 90 grader.

"Det er godt, gamle dreng. De skal være min almanak. Men nu må De hjælpe mit bybud med at flytte ind."

"Jeg skal straks sende Dem Deres kvittering," sagde værten.

Samme eftermiddag var Bernards nye lejer, maleren Marcel flyttet ind og i orden i den flyttede Schaunards lejlighed, der var omdannet til et slot.

Imens var nævnte Schaunard hele Paris rundt for at "slå syle". Han havde gjort det at låne penge til en kunst.

Han havde forudset muligheden af at skulle "slå" også udlændinge og havde lært sig at bede om 5 franc på alle Jordens tungemål. Han havde til bunds studeret det repertoire af fif, som denne møntsort anvender for at undgå dem, der skal have fat i den; og bedre end en lods kender ebbe og flod vidste han tiderne for lavvande og højvande, d. v. s. de dage, hvor hans venner og bekendte plejede at få penge.

Når man derfor så ham komme anstigende om morgenen, sagde man ikke: "Der har vi Schaunard!" – men: "I dag har vi den første eller den 15!" For at lette sig oversigten og samtidig fordele denne art tiende, som han hævede, når nødvendigheden bød det, ligeligt på de mennesker, der havde råd til at betale den skat, havde han lavet en alfabetisk liste med inddeling i kvarterer og sogne og navnene på alle sine venner og bekendte. Ved hvert navn stod skrevet maksimum af den sum, som han kunne låne af dem efter deres formueomstændigheder, de tider, hvor de var pr. kasse, og deres spisetider med den sædvanlige spiseseddel. Foruden denne liste holdt han endda et lille ordnet dobbelt bogholderi over de summer, han havde lånt, med brøker og det hele, for han ville ikke stifte gæld ud over en vis sum, som han ventede at arve efter en onkel i Normandiet. Så snart han skyldte nogen 20 franc, gjorde han kontoen op og betalte straks, selv om han skulle klare det med et lån hos folk, han skyldte mindre. Således kunne han med en jonglørs færdighed stadig holde en vis kredit gående, som han kaldte sin *svævende statsgæld*. Og da folk vidste, at han altid plejede at

betale tilbage, når hans egne kilder tillod ham det, gjorde de ham gerne en tjeneste, hvis de kunne.

Siden kl. 11 om formiddagen, da han gik hjemmefra for at fremtrylle de nødvendige 75 franc, havde han kun nået at rejse en ringe sum ved at benytte bogstaverne M, V og R på sin berømte liste: Hele resten af alfabetet havde ligesom han selv husleje at klare og havde måttet afslå hans anmodning.

Kl. 6 skreg hans mave højt af sult og ringede middagstiden ind; han var på den tid ude ved Maine-porten, hvor bogstavet U boede. Han gik op til bogstavet U, hvor han havde sin servietring, når der var servietter.

"Hvor skal De hen?" sagde portneren til ham og standsede ham i farten.

"Op til hr. U," svarede kunstneren.

"Han er ikke hjemme."

"Og hans frue?"

"Heller ikke; de har bedt mig om at sige til en af deres venner, som skulle komme til dem i aften, at de var gået ud til middag; her kan De selv se, hvis det er Dem, de ventede, her er den adresse, som de har efterladt," og han viste Schaunard en lap papir, hvorpå hans ven U havde skrevet:

> "Vi er til middag hos Schaunard, …gade nr. …, kom derhen."

"Den er ikke dårlig," tænkte vor kunstner, idet han gik. "Tilfældet har dog de mærkeligste farce-indfald."

Han kom i det samme til at huske på, at han var lige i nærheden af en lille beværtning, hvor han en 2-3 gange havde spist for en billig penge, og gik derhen. Den lå på Mainevejen og var i den tarveligere boheme kendt under navn af *Mère Cadet*.

Det var en spiseknejpe, hvis stampublikum bestod af fragtkuske, sangerinder fra Montparnasse-teatret og førsteelskere fra et mindre teater. Om sommeren kom desuden et helt Kor af malersvende fra de mange værksteder i omegnen af Luxembourg, utrykte litteratur- og revolver-journalister ved obskure blade, og indtog deres middag i *Mère Cadet*, der var berømt for sin kaninragout, sin ægte uforfalskede surkål og en hvid landvin, der smagte, som når man rækker tungen ud af vinduet i regnvejr.

Han gik hen og satte sig under buskadset: Det kaldtes *Mère Cadet*s 2-3 tyndbladede, forkrøblede træer, der hvælvede sig over det blegsottige græs.

"Nå, skidt!" sagde han ved sig selv, "så holder vi festmåltid alene og æder os en pukkel til," og han bestilte sig en suppe, en halv surkål og to halve portioner kaninragout. Han havde lagt mærke til, at man ved at tage to halve portioner i stedet for en hel tjente mindst en kvart portion.

Ved denne bestilling gjorde han et dybt indtryk på en ung hvidklædt pige med orangeblomster i håret, balsko på fødderne og flagrende tyllslør over nogle skuldre, som hun hellere skulle have ladet være at vise. Det var en sangerinde fra Montparnasse-teatret, hvis kulisser så at sige vendte ud til *Mère Cadet*'s køkken. Hun var kommet for at indtage sit måltid i en mellemakt og nød netop en lille kaffe ovenpå en middag, der kun bestod af en artiskok med olie og eddike.

"To kaninragout, den skurk!" hviskede hun til opvartningsjomfruen, "det er en slem ædedolk. Hvor meget bliver mit, Adele?"

"Artiskok fire, lille kaffe fire og brød én. 9 sous."

"Værs'go," sagde sangerinden og gik sin vej, nynnende:

"Oh, den elskov, som Gud mig skænker!"

"Nåda, hvor hun kan gå højt," sagde en mystisk fyr, der sad ved samme bord som Schaunard, halvt gemt bag en mur af bøger.

"Åh, det ved jeg egentlig ikke," sagde Schaunard; "jeg synes snarere, at hun beholder tonerne for sig selv. Men har man også kendt mage," føjede han til og pegede på den tallerken, hvorpå Lucia de Lammermoor havde spist sin artiskok; "tænke sig at smøre sin falset med eddike!"

"Det er unægtelig en kras syre," vedblev den anden. "Byen Orleans producerer en, der med rette nyder stor anseelse."

Schaunard studerede nøje denne underlige fyr, der så ivrigt lagde sine garn ud efter at komme i snak med ham. Hans stirrende blå øjne, der syntes altid at søge efter noget, gav hans ansigt det præg af salig fred, som man træffer hos seminarister. Det havde en farve som gammelt elfenben, når undtages kinderne, der så ud, som om de var strøget over med pulveriseret mursten. Hans mund så ud til at være tegnet i forberedelsesklassen af en skoledreng, hvis albue havde fået et puf i det samme. Læberne, der stod ud som negrenes, lod nogle jagthundetænder komme til syne, og hans dobbelthage sad indkneben i en hvid halsklud, hvis ene spids ragede truende op imod himlen, medens den anden strakte sig borende ned imod jorden. Under en fedtet filthat med en vældig skygge faldt hans blonde hår i bølgende lokker. Hans nøddebrune overfrakke var så luvslidt, at man kunne se islætten, og ud af dens gabende lommer stak bunker af papirer og pjecer. Uden at bryde sig om den nærgående mønstring, som han var genstand for, nød han

med velbehag en surkål med flæsk, og smaskede hyppigt som tegn på, at det smagte ham. Alt imens læste han i en bog, der lå opslået foran ham, og gjorde af og til randbemærkninger med en blyant, som han tog bag øret.

"Nåda!" råbte Schaunard pludselig og klinkede på sit glas med kniven; "hvad bliver det til med den ragout?"

"Undskyld!" svarede pigen, der kom gående med en tallerken, "men vi har ikke mere. Her er den sidste, og det er til den herre," tilføjede hun og satte tallerkenen foran manden med bøgerne.

"Fanden også," sagde Schaunard.

Og der lå så megen melankolsk skuffelse i det *Fanden også!* at manden med bøgerne blev helt rørt indvendig. Han skubbede til bogmuren, som skilte ham og Schaunard, satte tallerkenen midt imellem dem og sagde med sin stemmes blideste klang:

"Højstærede, tør jeg ikke tilbyde Dem at dele med mig?"

"Nej, bevares!" sagde Schaunard, "jeg vil skam ikke tage det fra Dem."

"Vil De berøve mig den glæde at vise Dem en tjeneste?"

"Hvis det kan være Dem en glæde, så ..." Og han rakte sin tallerken frem.

"Jeg byder Dem ikke hovedet," sagde den fremmede.

"Nej, ved De hvad," sagde Schaunard, "det kan jeg virkelig ikke tage imod."

Men da han trak sin tallerken tilbage, så han, at den anden havde givet ham netop den portion, som han sagde, at han selv ville beholde.

"Ser vi det? Gud ved, hvad han så mener med al sin høflige sludder?" gryntede Schaunard hen for sig.

"Lige så vist som hovedet er den ædleste del af mennesket, er det den dårligste på en kanin. Derfor er der også mange, der ikke kan fordrage det. Jeg derimod, jeg elsker det."

"Så beklager jeg skam højlig, at De har afstået det for min skyld," sagde Schaunard.

"Hva'beha'r?" kom det fra manden med bøgerne; "det er rigtignok mig, der har taget hovedet. Jeg havde endda den ære at bede Dem bemærke, at ..."

"Om forladelse," sagde Schaunard og holdt sin tallerken op for næsen af ham. "Men hvad kalder De måske det stykke?"

"Milde Himmel! Hvad ser jeg? I guder! Et hoved til! Det er en kanin med to hoveder!" råbte den fremmede.

"Med to ...," sagde Schaunard.

"... hoveder ... Nå, jeg har nu ikke noget imod at have spist af sådan et naturens vidunder."

Dette træf hjalp endelig samtalen for alvor på gled. Schaunard, der ikke ville stå tilbage i høflighed, forlangte en ekstra flaske. Straks bestilte manden med bøgerne én til. Schaunard gav salat. Straks gav manden med bøgerne dessert. Kl. 8 om aftenen stod der seks tomme flasker på bordet. Mens de snakkede, var tungen blevet "smurt" med ikke så få våde varer, og åbenhjertigt havde de fortalt deres livs historie, så at de allerede kendte hinanden, som om de alle dage havde været sammen. Da manden med bøgerne havde lyttet til Schaunards fortrolige meddelelser, fortalte han, at han selv hed Gustave Colline; han var filosof og levede af at give timer i matematik, skolastik, botanik og andre videnskaber, der ender på –ik.

Den smule penge, han tjente ved at halse rundt og give timer i byen, satte han i bøger. Hans brune overfrakke var kendt af

alle boghøkerne på kajen lige fra Concorde-broen til St. Michel-broen. Hvad han gjorde med alle de bøger, der var så talrige, at en mand ikke kunne få dem læst, om han så brugte hele sit liv til det, det vidste ingen, og han selv vidste det endnu mindre. Men denne tilbøjelighed havde hos ham antaget form af en ligefrem lidenskab; og når han kom hjem en aften uden at bringe en ny bog med, omskrev han kejser Titus' ord til anledningen og sagde: "Jeg har spildt min dag". Hans indsmigrende væsen og hans sprog, der frembød en mosaik af alle mulige stilarter, de frygtelige brandere, hvormed han krydrede sin tale, havde ganske indtaget Schaunard, der straks bad ham om lov til at opføre hans navn på den før omtalte berømte liste.

De forlod *Mère Cadet* klokken 9 om aftenen, tilpas oplivede begge to, og gik hen ad gaden som folk, der ikke for ingen ting har leget med nogle flasker.

Colline bød Schaunard på kaffe, og han tog mod tilbuddet på den betingelse, at han fik lov til at give likøren; de gik ind i en café i Saint-Germain-l'Auxerrois-gaden, hvor navnet på guden for skæmt og munterhed, *Momus* stod på døren.

I det øjeblik, de trådte ind i caféen, var der just udbrudt en heftig ordstrid mellem to af dens stamgæster. Den ene var en ung mand, hvis ansigt næsten forsvandt i et vældigt, mangefarvet skægvildnis. Som en modsætning til denne overflod af "behårethed" på hagen havde en tidlig skaldethed udtyndet hans isse, der lignede et nøgent knæ, og hvor en enlig tot hår forgæves søgte at skjule nøgenheden. Hans frakke var så bar på albuerne som et munkehoved, og når han løftede armene for højt, viste der sig nogle ventiler i ærmegabene. Hans bukser

havde måske en gang været sorte, men hans støvler, der aldrig havde været nye, så ud til allerede flere gange at have været jorden rundt på den "Evige Jødes" fødder.

Schaunard havde lagt mærke til, at hans ven Colline og den unge mand med det store skæg havde hilst på hinanden.

"Kender De den herre?" spurgte han filosoffen.

"Ikke egentlig kender; jeg træffer ham blot undertiden på biblioteket. Jeg tror, han skriver."

"Han ser i det mindste ud til det efter klæderne at dømme," sagde Schaunard.

Den, med hvem den unge mand skændtes, var en fyr på fyrretyve år, en uomtvistelig apoplektisk kandidat, hvad man så på hans vældige kødhoved, der sad begravet nede mellem skuldrene, uden at nogen hals dannede et passende mellemled. Idiotien stod med store bogstaver at læse på hans fladtrykte pande, hvorpå der tronede en lille sort kalot. Han hed Mouton og var ansat i Skifteretten, hvor han førte protokollen over de døde.

"Nej, hr. Rodolphe!" råbte han med eunuk-stemme og ruskede i den unge mand, mens han holdt ham fast i en af hans frakkeknapper; "vil De høre min mening? Ser De, aviser, de er slet ingen nytte til. Hør blot, vi sætter, at jeg er familiefader, ikke sandt? Vel … Jeg kommer hen og spiller et parti domino på en café. Er De med?"

"Ja, hvad mere?" sagde Rodolphe.

"Vel," vedblev Mouton og ledsagede hver sætning med et næveslag, som fik flasker og glas til at danse på bordet. "Nå, jeg styrter mig over aviserne … Godt, hvad ser jeg? Den ene siger hvidt, den anden siger sort og hist op og her ned. Hvad kommer

det mig ved? Jeg er en god familiefader, der kommer for at spille ..."

"Den torsk!" sagde Rodolphe til de to unge mennesker og pegede på Mouton.

"Han har et storartet hoved med øjenlåg som vognkalecher og øjne som billardkugler," sagde Schaunard og trak en smukt tilrøget snadde op af lommen.

"Død og pine!" sagde Rodolphe, "det var dog en nydelig pibe, De dér har."

"Åh, jeg har en anden, der er smukkere, men den bruger jeg kun, når jeg skal til selskab. Lad mig få noget tobak, Colline."

"Tobak?" sagde filosoffen, "jeg har ikke mere."

"Må jeg ikke byde Dem," sagde Rodolphe og satte en pakke tobak på bordet.

Denne elskværdighed mente Colline sig forpligtet til at besvare med et tilbud om en omgang af et eller andet.

Rodolphe takkede. Samtalen kom ind på litteratur. Rodolphe, der blev spurgt om sin beskæftigelse, som hans klædedragt allerede havde røbet, tilstod sit forhold til muserne og bestilte en ny omgang. Da opvarteren ville tage flasken med tilbage, bad Schaunard ham at lade den stå. Han havde nemlig hørt 2 femfrancstykker opføre en sølvklingende duet i Collines lommer. Rodolphe var snart kommet på højde med de to venners meddelsomhed og betroede dem nu også sine hjertesorger.

De havde vel tilbragt natten på caféen, hvis de ikke havde fået anmodning om at bryde op. De var næppe gået ti skridt hen ad gaden og havde vel været et kvarter om det stykke vej, før de blev overfaldet af en øsende regn. Colline og Rodolphe boede i

hver sin kant af Paris, den ene i Ile-Saint-Louis, den anden på Montmartre.

Schaunard, der fuldstændig havde glemt, at han ikke havde nogen bopæl, bød dem med hjem til sig.

"Kom hjem til mig," sagde han, "jeg bor lige her ved. Vi kan bruge natten til at snakke om litteratur og kunst."

"Du kan spille, og Rodolphe kan sige sine vers frem," sagde Colline.

"Ja, min sandten," tilføjede Schaunard. "Vi må more os, livet er så kort."

Uden for huset, som Schaunard havde svært ved at kende igen, satte han sig et øjeblik på en afviser og ventede på Rodolphe og Colline, der var gået ind i en beværtning, som endnu var åben, for at stable en antydning af aftensmad på benene. Da de kom tilbage, bankede Schaunard flere gange på døren, for han huskede dunkelt, at portneren plejede at lade ham vente. Døren gik endelig op, og fatter Durand, der lå i sit sødeste Blund og ikke huskede, at Schaunard ikke mere var lejer, sov videre, da denne havde råbt sit navn gennem portnerlugen.

Da de alle tre var kommet op på kvisten – opstigningen havde været lige så lang som vanskelig – udstødte Schaunard, som gik forrest, et forfærdelsens skrig ved at finde en nøgle i døren til sit værelse.

"Hvad er der i vejen?" spurgte Rodolphe.

"Det forstår jeg ikke," snøvlede han; "jeg finder min nøgle i døren, den nøgle, jeg tog med mig i morges. Nu skal vi se, hvordan det hænger sammen. Jeg havde stukket den i lommen.

Og der ligger den min sandten endnu!" udbrød han og viste nøglen frem.

"Det er hekseri!"

"Det er blændværk," sagde Colline.

"Det er den rene øjenforblændelse," indskød Rodolphe.

"Men," vedblev Schaunard, hvis stemme røbede en begyndende rædsel, "kan De forstå det?"

"Hvad for noget?"

"Hvad for noget?"

"At mit klaver spiller af sig selv; la mi re si sol re. Det fordømte re; det bliver alle dage falsk."

"Men det er vel slet ikke Deres værelse," sagde Rodolphe til ham og hviskede til Colline, på hvem han tungt støttede sig: "Han er fuld."

"Det tror jeg også. For det første er det ikke noget klaver, men en fløjte."

"De er nok også beruset, højstærede," sagde digteren til filosoffen, der havde sat sig ned på Trappen. "Det er jo en violin."

"En vio... Pyh! Hør, ved De hvad, Schaunard?" hikkede Colline og trak sin ven i benene, "den er ikke dårlig! Den herre påstår, at det er en vio..."

"For Fanden!" råbte Schaunard grebet af den dybeste rædsel; "mit klaver spiller stadig; det er hekseri!"

"Blænd ... værk," brølede Colline og tabte en af de flasker, han holdt i hånden.

"Øjenforblændelse," hvinede Rodolphe.

Midt under denne kattemusik gik døren til værelset pludselig op, og på tærsklen stod en skikkelse, som holdt en trearmet

lysestage med blegrøde lys i hånden.

"Hvad ønsker De, højstærede?" spurgte han og hilste høfligt på de tre venner.

"Himmel! hvad har jeg gjort? jeg er gået fejl; det er ikke mit værelse," sagde Schaunard.

"Vi beder Dem undskylde vores ven," føjede Colline og Rodolphe samtidig til og vendte sig mod den, som havde lukket op, "han er pærefuld."

I det samme kom der midt i Schaunards fuldskab et glimt af klarhed i hjernen, da han havde fået øje på følgende ord, der stod skrevet med kridt på hans dør:

> "Jeg har været her tre gange for at hente min nytårsgave.
>
> *PHÉMIE."*

"Vist så, jeg er skam hjemme!" råbte han; "der har vi jo det visitkort, som Phémie lagde hos mig nytårsdag. Det er min dør."

"Undskyld, højstærede," sagde Rodolphe; "jeg er virkelig ganske skamfuld."

"Ja, højstærede, også jeg deler inderlig min vens skamfuldhed; det kan De stole på."

Den unge mand kunne ikke bare sig for at le.

"Hvis De vil komme indenfor et øjeblik," svarede han, "vil Deres ven nok indse sin fejltagelse, når han har set sig lidt om."

"Ja tak."

Og digteren og filosoffen tog Schaunard hver under den ene arm og førte ham ind i Marcels værelse eller rettere slot.

Schaunards øjne flakkede fremmede rundt omkring, mens han snøvlede:

"Det er mærkeligt, så min bolig er blevet smuk."

"Nå, er du nu overbevist?" spurgte Colline ham. Men Schaunard, der havde fået øje på klaveret, havde givet sig til at spille skalaer.

"Nå, dér kan I selv høre?" sagde han og hamrede på tangenterne. "Gudskelov, dyret kan da kende sin herre igen: Si la sol, fa mi re! Åh, dit fordømte re! Du er og bliver dog den samme skurk! Sagde jeg ikke nok, at det var mit klaver?"

"Han bliver ved," sagde Colline til Rodolphe.

"Han bliver ved," gentog Rodolphe til Marcel.

"Og det dér," vedblev Schaunard og pegede på det stjernebesatte skørt, der lå på en stol; "er det måske ikke mit pragtstykke?"

Og han gloede Marcel lige op i næsen.

"Og den dér," fortsatte han og rev fogedens opsigelse ned af væggen.

Og han gav sig til at læse:

> "Som følge heraf pålægger jeg hr. Schaunard at rømme lejligheden og aflevere den i ordentlig og beboelig stand den 8. april inden kl. 12. Og jeg har tilkendegivet ham dette ved nærværende akt, hvorfor er betalt en afgift af 5 franc!"

"Nå, er det måske ikke mig, der er hr. Schaunard og som er blevet sagt op af fogeden, på stemplet papir til 5 franc? Og de dér," vedblev han, da han genkendte sine tøfler på Marcels fødder, "er det måske ikke mine pampusser, en kær hånds

hjemmelavede foræring? Nu er det vist bedst, De forklarer Deres nærværelse i mit hjem, højstærede," sagde han til Marcel.

"Ja, jeg må tilstå," svarede Marcel og henvendte sig især til Colline og Rodolphe, "den herre" – (han pegede på Schaunard) – "den herre er virkelig hjemme."

"Nå, det var da heldigt," udbrød Schaunard.

"Men jeg er også hjemme," fortsatte Marcel.

"Nej, hør nu, højstærede," afbrød Rodolphe ham; "når vor kammerat kan kende ..."

"Ja," fortsatte Colline, "når vor kammerat ..."

"Og når De på Deres side husker, at ..." tilføjede Rodolphe; "hvordan går det til at ..."

"Ja," sagde Colline som ekko; "hvordan går det til?"

"Vær så god at tage plads," svarede Marcel, "så skal jeg forklare Dem gåden."

"Hvad mener De, om vi drak lidt for at få forklaringen til at glide ned?" vævede Colline.

"Og tog en bid brød," føjede Rodolphe til.

De fire unge mennesker satte sig til bords og gjorde et kraftigt angreb på et stykke kold kalvesteg, som værtshusholderen havde overladt dem.

Marcel forklarede nu, hvad der var foregået om formiddagen mellem ham og værten, da han var kommet for at flytte ind.

"Så har den herre fuldstændig ret," sagde Rodolphe; "det er hos ham, vi er."

"Nej, De er hjemme," sagde Marcel høfligt.

Men det kostede stort besvær at få Schaunard til at forstå, hvad der var foregået. Et komisk træf skulle endda gøre situationen endnu mere indviklet. Da han rodede efter noget i

en buffet, fik han nemlig øje på de penge, Marcel om formiddagen havde fået tilbage af Bernard på sin 500 franc-seddel.

"Ja, sagde jeg det ikke nok," råbte han, "at tilfældet ikke ville lade mig i stikken. Nu husker jeg … at jeg gik ud i formiddags for at træffe tilfældet, i anledning af huslejen, det er sandt; det må have været her, mens jeg var borte. Vi må være gået fejl af hinanden, det er klart. Hvor det var godt, at jeg lod nøglen sidde i skuffen!"

"Glade vanvid!" mumlede Rodolphe, da han så Schaunard stille pengene op i lige høje stabler.

"Løgn og forbandet digt, som hele livet," sagde filosoffen.

Marcel sad og lo.

En time efter lå de alle fire i den blideste slummer.

Næste dag kl. 12 vågnede de og lod først til at være meget forbavsede over at være i hinandens selskab: Schaunard, Colline og Rodolphe så ud, som om de aldrig havde set hinanden og sagde hr. til hinanden. Marcel måtte minde dem om, at de var kommet sammen op til ham den foregående aften.

I dette øjeblik kom fatter Durand ind i stuen.

"Goddag, herre," sagde han til Marcel, "vi har i dag den 9. april 1840 … det er et rædsomt føre på gaderne, og H. M. Louis-Philippe er stadig konge af Frankrig og Navarra. – Næh!" udbrød han, da han fik øje på sin forrige logerende, "Hr. Schaunard! Hvordan er De dog kommet her?"

"Med telegrafen," svarede Schaunard.

"Nej hør nu," sagde portneren, "De er dog lige så fuld af historier som altid!"

"Durand," sagde Marcel, "jeg holder ikke af, at en tjenende ånd snakker med. Kan De gå ind i restaurationen ved siden af og bede dem om at bringe frokost til fire herop. Her er spisesedlen," føjede han til og gav ham et stykke papir, hvorpå han havde skrevet sin bestilling. "Og gå så!"

"Højstærede medborgere," sagde Marcel til de tre unge mennesker, "De bød mig på aftensmad i går, nu må jeg have lov til at byde Dem på frokost i dag, ikke hos mig, men hos Dem," tilføjede han og rakte Schaunard hånden.

Da de var færdige med at spise, bad Rodolphe om ordet.

"Mine herrer," sagde han, "jeg må desværre forlade Dem ..."

"Åh nej!" sagde Schaunard overstrømmende kærligt; "vi må aldrig forlade hinanden."

"Det er sandt; vi har det rigtig rart her," sagde Colline.

"Men jeg må forlade Dem et øjeblik," fortsatte Rodolphe; "i morgen udkommer *Iris' Skærf*, et modeblad, som jeg redigerer; og jeg må hen og læse korrektur. Jeg er tilbage om en time."

"For pokker!" sagde Colline; "jeg kommer til at huske på, at jeg har en time med en indisk fyrste, der er kommet til Paris for at lære arabisk."

"Der kan De gå hen i morgen," sagde Marcel.

"På ingen måde," svarede filosoffen; "prinsen skal betale mig i dag. Og for resten må jeg tilstå, at denne skønne dag ville blive ganske ødelagt for mig, hvis jeg ikke fik mig en lille tur rundt hos boghøkerne."

"Men De kommer da tilbage?" spurgte Schaunard.

"Så hurtig som en pil, der udskydes af en sikker hånd," svarede filosoffen, der yndede at bruge usædvanlige billeder.

Og han gik sammen med Rodolphe.

"Tja," sagde Schaunard, da han var blevet alene med Marcel; "om jeg nu, i stedet for at sløve på Fandens hovedpude lediggangen, gik hen og fik fat i nogle "syle" til at stoppe i gabet på den grådige Bernard ..."

"Agter De stadig at flytte?" sagde Marcel ængsteligt.

"Ja, død og pine!" udbrød Schaunard, "det er jeg nok nødt til, jeg er jo blevet sagt op af fogeden i egen høje person på stemplet papir til 5 franc."

"Men hvis De flytter," vedblev Marcel, "tager De så Deres møbler med?"

"Ja, det har jeg rigtig nok i sinde; der skal ikke blive så meget som et hår tilbage, for at udtrykke det som Bernard."

"Fandens, så det kommer mig på tværs," sagde Marcel. "Jeg, som lejede Deres værelse møbleret!"

"Ja, det er jo sandt," svarede Schaunard. "Åh, pyt!" føjede han sørgmodigt til, "der er ikke meget, der taler for, at jeg får fat på mine 75 franc hverken i dag eller i morgen eller senere."

"Men hør lidt," kom det pludselig fra Marcel, "jeg får en idé."

"Frem med den," sagde Schaunard.

"Situationen stiller sig således: Lejligheden er min, eftersom jeg har betalt en måned forud."

"Lejligheden, ja, men møblerne tager jeg med mig, når jeg betaler; og hvis jeg kunne, tog jeg dem også gerne uden," sagde Schaunard.

"Altså," fortsatte Marcel, "De har møbler og ingen lejlighed, og jeg har lejlighed og ingen møbler."

"Netop," sagde Schaunard.

"Jeg synes godt om lejligheden," fortsatte Marcel uforstyrret.

"Og jeg har aldrig syntes om den," forsikrede Schaunard.

"Nå, det kommer vi nok ud af," sluttede Marcel, "nu bliver De her, så leverer jeg lejligheden og De møblerne."

"Og huslejen?" spurgte Schaunard.

"Da jeg er pr. kasse i øjeblikket, betaler jeg; næste gang bliver det så Deres tur. Tænk over sagen."

"Sådan noget tænker jeg aldrig over, især når det gælder et forslag, der er til min fordel; jeg modtager det med kyshånd. Ja, er det ikke det, jeg siger? Malerkunsten og musikken er søstre."

"Svigerinder," sagde Marcel.

I dette øjeblik kom Colline og Rodolphe, der havde truffet hinanden, tilbage.

Marcel og Schaunard meddelte dem deres kompagniskab.

"Mine herrer," råbte Rodolphe og slog sig på lommen, så det klirrede, "jeg byder hele selskabet til middag."

"Det var netop det, jeg lige skulle have den ære at foreslå," sagde Colline, mens han trak en guldmønt op af lommen og satte den ind i sit ene øje. "Min fyrste gav mig den til at købe en hindustansk-arabisk grammatik for, og den kaprede jeg for 6 sous kontant."

"Og jeg," sagde Rodolphe, "har taget et forskud på 30 franc hos forretningsføreren ved *Iris' Skærf* under påskud af, at jeg skulle bruge dem til at blive vaccineret for."

"Det er nok lønningsdag i dag," snøvlede Schaunard. "Jeg er den eneste, som ikke får noget; det er til at græde blod over."

"Nå," fortsatte Rodolphe, "jeg står ved mit bud om en middag."

"Jeg også," sagde Colline.

"Vel," sagde Rodolphe, "så spiller vi plat eller krone om, hvem der skal betale."

"Nej," indskød Schaunard, "så har jeg et meget bedre forslag til at klare dette sammenstød."

"Må vi høre?"

"Rodolphe giver middag, og Colline giver aften."

"Ja, det er hvad jeg kalder en salomonisk dom," udbrød filosoffen.

Middagen fandt sted i en provençalsk restauration i Dauphinegade, som var kendt for sine litterære opvartere og sin hvidløg. Da der også skulle være plads til aftensmaden, blev der spist og drukket med måde. Det bekendtskab, som var indledet den foregående aften mellem Colline og Schaunard og senere med Marcel, blev mere og mere fortroligt. Hver af de fire unge mennesker plantede sin meningsfane inden for kunsten; alle fire erkendte, at de havde lige mod og samme håb. Mens de snakkede og diskuterede, opdagede de, at de havde fælles sympatier, at de alle sammen i begavelse havde den samme færdighed til i en diskussion at gøre modstandernes mening komisk uden at såre, og at alle ungdommens skønne dyder fyldte hver krog af deres hjerte, som blev fyr og flamme ved at se eller høre noget smukt. Alle fire var gået ud fra samme punkt for at nå samme mål og troede, at der i deres møde lå mere end tilfældets hverdagsagtige sammentræf, og at det også kunne være de forladtes naturlige formynderinde, Forsynet, der således førte dem sammen i broderlig forening og hviskede dem det bibelske bud, som burde være menneskehedens eneste, ganske sagte i øret: "Børn, hjælp hinanden og elsk hinanden!"

Da de næsten var færdige med måltidet, som endte med en vis højtidelighed, rejste Rodolphe sig og udbragte en skål for fremtiden, og Colline svarede med en lille tale, som han ikke

havde hentet fra nogen bog, og som ikke bar præg af nogen ophøjet stil, men simpelt hen talte ligefremhedens gode sprog, der udtrykker dét så godt, som det former så dårligt.

"Hvor er han dum, den filosof!" brummede Schaunard, der kiggede i sit næsten tomme glas. "Dér tvinger han mig til at komme vand i min vin, fordi han ikke kan få vrøvlet færdig."

Efter middagen drak de kaffen og likøren i *Momus*, hvor de allerede havde tilbragt den foregående aften.

Derefter vendte bohèmekliken, der nu var endelig dannet, tilbage til Marcels logi, som blev døbt *Schaunards Elysium*. Medens Colline gik hen og bestilte aftensmad, som han havde lovet, anskaffede de andre sig sværmere, raketter og andre fyrværkerisager; og inden de gik til bords, foranstaltede de fra vinduerne et pragtfuldt fyrværkeri, som satte hele huset på den anden ende, mens de fire venner skrålede i vilden sky:

"Lad os fejre, fejre denne skønne dag!"

Næste morgen var de atter sammen, og denne gang syntes ingen af dem, at der var noget mærkeligt i det. Inden de gik hver til sin lille gerning ud, vandrede de sammen hen og spiste en tarvelig morgenmad på *Café Momus*, hvor de nu i lange tider daglig mødtes, og de fik tilnavnet "De fire musketerer", fordi man altid så dem sammen. De kom sammen, gik sammen, spillede sammen, og undertiden betalte de ikke, hvad de havde nydt sammen, altid med et sammenspil som et filharmonisk orkester.

2. Et Forsynets sendebud

Schaunard og Marcel, der tappert havde givet sig i lag med deres lille gerning fra morgenstunden, nedlagde pludselig arbejdet.

"Pokkers, så tarmene skriger i maven på mig!" sagde Schaunard; og han tilføjede henkastet: "Vanker der mon ingen frokost i dag?"

Marcel syntes meget forbavset over dette spørgsmål, der kom mere end ubelejligt.

"Hvornår er det blevet skik at spise frokost to dage i træk?" sagde han. "I går var det torsdag."

Og han supplerede sit svar ved i luften at tegne dette kirkens bud med sin malerstok:

> "Fredag må ikke du spise kød,
> heller ej andet sul til dit brød."

Schaunard kunne ikke finde noget svar og gav sig til at male på sit maleri, der forestillede en slette bevokset med et rødt træ og et blåt træ, som favner hinanden med grenene. En let gennemskuelig hentydning til venskabets sødme, endda en ret filosofisk hentydning.

I dette øjeblik bankede portneren på døren. Han kom med et brev til Marcel.

"Det bliver tre sous," sagde han.

"Er De sikker på det?" svarede kunstneren. "Tak, dem kan De skylde os."

Og han lukkede døren i lige for næsen af ham.

Marcel havde taget brevet og brudt seglet. Ved de første ord gav han sig til at udføre akrobatspring i atelieret og istemte af fuld hals følgende vise, der for ham udtrykte jubelens højdepunkt:

"Fire, som boede på samme sal,
blev syge engang. Til et hospital
kørte man dem foruden et kvæk
– væk! – væk! – væk! – væk!"

"Ja vel," sagde Schaunard og gik videre:

"Der blev de lagt i en seng så bred
– to og to på hver sin led."

"Det kender vi."
Marcel fortsatte:

"Ind tren en mø af det røde kors
– kors! – kors! – kors! – kors!"

"Hvis du ikke tier stille," truede Schaunard, der allerede mærkede tegn på sindsforvirring, "så spiller jeg allegroen af min symfoni over den blå farves indflydelse i kunsten."

Og han gik hen til sit klaver.

Denne trussel virkede som en dråbe koldt vand i en kogende væske.

Marcel faldt til ro som ved et trylleslag.

"Se her!" sagde han og rakte brevet til sin ven. "Læs!"

Det var en indbydelse til middag hos en rigsdagsmand, en højtbegavet beskytter af kunsten og især af Marcel, der havde malet et billede af hans landsted.

"Det er til i dag," sagde Schaunard; "skade, at den ikke gælder for to personer. Men hør, jeg kommer til at tænke på noget, din rigsdagsmand er tilhænger af ministeriet; du kan og du bør altså ikke sige ja: Dine anskuelser forbyder dig at gå hen og spise brød, der er badet i folkets sved."

"Vrøvl!" sagde Marcel. "Min rigsdagsmand hører til Venstres Centrumsparti; forleden dag stemte han mod regeringen. For resten har han måske en bestilling til mig, og han har lovet at indføre mig i selskabslivet; og desuden, ser du, kan det nok så meget være fredag i dag, jeg føler en ulvehunger, og jeg vil spise til middag i dag, forstår du det!"

"Der er også andre ting i vejen," svarede Schaunard, der ikke kunne bare sig for at være en smule misundelig over sin vens svineheld. "Du kan da ikke gå til middagsselskab med rød bluse og kulsjover-kasket."

"Så går jeg hen og låner noget tøj hos Rodolphe eller Colline."

"Din galning! Du glemmer nok, at vi er over den 20. i måneden, og at d'hrr.s kjoler for længst er vandret til 'Onkel'."

"Jeg finder i alt fald nok en kjole på fem minutter," sagde Marcel.

"Jeg brugte tre uger til at finde en, da jeg skulle til min fætters bryllup; og det var endda først på måneden, i januar."

"Nå, så går jeg, som jeg er," sagde Marcel og vandrede besluttet op og ned af gulvet. "Det skal ikke siges, at et elendigt etikettespørgsmål hindrer mig i at gøre mit første skridt i selskabslivet."

"Og desuden," afbrød Schaunard ham, henrykt over at drille sin ven, "har du støvler?"

Marcel gik sin vej i en ubeskrivelig ophidset tilstand. To timer efter kom han tilbage med en – flip.

"Det er alt, hvad jeg har kunnet finde," sagde han ynkeligt.

"Det var såmænd ikke umagen værd at løbe omkring for så lidt," svarede Schaunard. "Her er papir nok til at lave et helt dusin."

"Men," sagde Marcel og rev sig i håret, "vi skal og må have fat i nogle klæder, for Fanden!"

Og han begyndte en lang gennemroden af alle kroge i de to værelser.

Efter en times undersøgelser opnåede han at sammensætte følgende dragt:

- Et par skotske bukser,
- En grå hat,
- Et rødt halstørklæde,
- En fhv. hvid handske,
- En sort handske.

"De kan i nødsfald godt gå for to sorte handsker," sagde Schaunard. "Men når du bliver færdig, kommer du til at skinne i alle regnbuens farver. Nå, det passer jo meget godt, når man er kolorist!"

Imens prøvede Marcel støvler.

Hvor uheldigt! De var til samme fod begge to!

Fortvivlet fandt kunstneren da frem af en krog en gammel støvle, som han plejede at komme de brugte tuber i. Den tog han.

"Fra Garrick til Syllabe," sagde hans ironiske kammerat: "Den ene er spids, den anden firkantet."

"Det ser man ikke, jeg lakerer dem."

"Det er en idé! Nu mangler du kun en kjole, som du må have."

"Ja," sagde Marcel og bed sig i fingrene, "jeg gav gerne ti år af mit liv og min højre hånd for at få en, du!"

Atter hørte de det banke. Marcel gik hen og lukkede op.

"Hr. Schaunard?" spurgte en fremmed og blev stående i døren.

"Det er mig," svarede maleren og bød ham indenfor.

"Goddag," sagde den ubekendte, der havde et af disse typiske provinsialistansigter, "min fætter har talt meget om Deres talent for portrætmaleri; og da jeg nu står på nippet til at foretage en rejse til kolonierne som repræsentant for raffinadørerne i Nantes, kunne jeg nok lide at efterlade min familie en erindring om mig. Derfor søger jeg Dem."

"Hellige Forsyn!" mumlede Schaunard. "Marcel, byd en stol … til hr. …"

"Blancheron," supplerede den fremmede; "Blancheron fra Nantes, repræsentant for sukkerindustrien, forhenværende borgmester i V–––, kaptajn for borgervæbningen og forfatter til en brochure om sukker-spørgsmålet."

"Jeg er meget beæret af, at Deres valg er faldet på mig," sagde kunstneren og bukkede for raffinadørernes repræsentant. "Hvordan ønsker De Deres portræt?"

"En miniature, så stort, som det dér," sagde hr. Blancheron og pegede på et portræt i olie; thi for en repræsentant som for mange andre er alt, hvad der ikke er bygningsmaleri, en miniature; der er ingen mellemting.

Denne naivitet gav Schaunard et begreb om, hvem han havde at gøre med, især da manden tilføjede, at hans portræt skulle

males med fire farver.

"Jeg bruger aldrig andet," sagde Schaunard. "Hvor stort ønsker herren sit portræt?"

"Så stort," svarede hr. Blancheron og pegede på et lærred på 20". "Men hvad kan det komme til at koste?"

"Mellem 50 og 60 franc; 50 uden hænder. 60 med."

"Hvad pokker? Min fætter talte til mig om 30 franc."

"Det kommer an på årstiden," sagde maleren. "Farverne er meget dyrere til nogle tider end til andre."

"Ih, det er akkurat som med sukker."

"Netop."

"Nå, lad mig da tage det til 50," sagde hr. Blancheron.

"Det er synd af Dem; for 10 franc til fik De hænder, hvori jeg kunne anbringe Deres skrift om sukkerspørgsmålet, det ville flattere meget."

"De har min tro ret."

"For Fanden!" sagde Schaunard for sig selv, "hvis han bliver ved, bliver jeg rasende og slår ham fordærvet med en af mine skitser."

"Har du lagt mærke til ...?" hviskede Marcel ham i øret.

"Til hvad?"

"Han har en kjole."

"Jeg er med, og jeg går ind på spasen. Det skal jeg nok klare."

"Nå, højstærede," sagde hr. repræsentanten, "hvornår skal vi tage fat? Det må ikke gerne trække ud, for jeg rejser snart."

"Jeg skal selv på en lille rejse; i overmorgen forlader jeg Paris. Derfor kan vi begynde straks, hvis De vil. Kan De 'sidde' nogle timer med det samme, fremmer det arbejdet."

"Men det bliver jo snart mørkt, og man kan da ikke male ved lys," indvendte hr. Blancheron.

"Mit atelier er indrettet til at arbejde i på enhver tid af døgnet," sagde maleren, "hvis De vil tage Deres kjole af og sætte Dem i stilling, kan vi begynde."

"Tage min kjole af? Hvorfor det?"

"Sagde De ikke, at De tiltænkte Deres familie portrættet?"

"Jo."

"Godt, så må De da males i Deres hjemmedragt, i slåbrok. Det er i det mindste skik og brug."

"Jamen jeg har ingen slåbrok her."

"Det har jeg. Jeg har forudset det tilfælde," sagde Schaunard og præsenterede sin model for en las, der var oversået med malerklatter og først gjorde den skikkelige provinskøbmand noget betænkelig.

"Det var en besynderlig dragt," sagde Blancheron.

"Og meget kostbar," svarede maleren. "Det er en gave fra en tyrkisk vesir til Horace Vernet, der igen har givet mig den. Jeg er hans elev."

"Er De elev af Vernet?" sagde Blancheron.

"Ja, det smigrer jeg mig med. – O, skræk!" brummede han, "jeg fornægter mine guder."

"Det har De også grund til, unge mand," svarede sukkerrepræsentanten og iførte sig slåbrokken af den højfornemme afstamning.

"Hæng herrens kjole op på knagen," sagde Schaunard til sin ven og blinkede betydningsfuldt til ham.

"Hør," mumlede Marcel, idet han styrtede sig over sit bytte og pegede på den uimodståelige Blancheron; "han er storartet!

Bare du kunne holde på ham!"

"Jeg skal forsøge på det; men nu ingen overflødig sludder. Klæd dig på i en fart og stik af. Vær tilbage kl. 10; jeg skal holde på ham så længe. Men frem for alt, tag noget med hjem i lommen til mig."

"Jeg skal bringe dig en ananas," sagde Marcel og smuttede ind ved siden af.

Han klædte sig hurtigt om. Kjolen passede som den var støbt. Og han forsvandt ud ad den anden dør.

Schaunard tog fat på arbejdet. Da det var blevet ganske mørkt, hørte Blancheron klokken slå 6 og kom til at tænke på, at han ikke havde spist til middag. Han gjorde en bemærkning om det til maleren.

"Det samme er tilfældet med mig; men for at gøre Dem en tjeneste kan jeg nok undvære det i aften. Jeg er ganske vist bedt ud til en familie i Faubourg Saint-Germain," sagde Schaunard. "Men vi kan ikke lade os afbryde; det vil ødelægge ligheden."

Han tog atter fat.

"For resten," sagde han pludselig, "kunne vi få middagsmad uden at ulejlige os ud. Der er en udmærket restauration nedenunder, og derfra kan vi få bragt alt, hvad vi vil, herop."

Og han afventede virkningen af den opfordring, han fint antydede ved brugen af vi-formen.

"Jeg finder Deres idé fortræffelig," sagde hr. Blancheron, "og håber, at De til gengæld vil vise mig den ære at gøre mig selskab."

Schaunard bukkede.

"Hillemænd," tænkte han, "det er en skikkelig mand, et sandt Forsynets sendebud. – Vil De bestemme spisesedlen?" spurgte

han sin vært.

"De vil gøre mig en tjeneste, hvis De vil have ulejligheden," svarede denne høfligt.

"Det skal du komme til at fortryde, gamle dreng," sang maleren, mens han tog trappen i fuldt firspring.

Han gik ind til restauratøren ved buffeten og sammensatte en middag, som fik etablissementets kogekunstner til at blegne.

"Rødvin som sædvanlig."

"Hvem betaler?"

"Ikke jeg efter alle solemærker at dømme," sagde Schaunard, "men en onkel, som De vil træffe oppe hos mig, en stor kender. Gør derfor Deres bedste og lad os få maden i løbet af en halv time, men endelig på porcelæn!"

Kl. 8 følte hr. Blancheron allerede trang til at udøse sine meninger om sukkerindustrien for en forstående ven og læste sin brochure højt for Schaunard, der akkompagnerede ham på klaveret.

Kl. 10 dansede hr. Blancheron og hans ven galop og sagde du til hinanden; kl. 11 svor de på, at de aldrig ville forlade hinanden og opsatte hver et testamente, hvori de gensidigt testamenterede hinanden deres formue.

Kl. 12 kom Marcel hjem og fandt dem i hinandens arme; de græd af rørelse, og der var allerede en halv tomme vand i atelieret. Marcel stødte imod bordet og så de herlige levninger fra det pragtfulde gilde. Han så på flaskerne, der var fuldstændig tomme.

Han ville vække Schaunard, der var faldet i søvn, men denne truede med at slå ham ihjel, hvis han ville berøve ham hr.

Blancheron, som han brugte til hovedpude.

"Utaknemmelige!" sagde Marcel og halede en håndfuld nødder op af kjolelommen. "Det er takken for at jeg bringer ham middagsmad!"

3. Hyrdetimer i fasten

En aften i fasten kom Rodolphe tidligt hjem for at arbejde. Men næppe havde han sat sig ved bordet og dyppet sin pen i blækhuset, før han blev forstyrret af en besynderlig støj; og da han lagde øret til den forræderiske panelvæg, hørte han inde fra værelset ved siden af tydeligt en samtale afbrudt af kys og andre højlydte elskovsgækkerier.

"Hvad pokker?" tænkte Rodolphe og så på stueuret, "klokken er ikke ret mange ... Og min naboerske er en Julie, der plejer at beholde sin Romeo til længe efter hanegal. Jeg får altså ikke arbejdet i nat." Og han tog sin hat og gik.

Da han lagde sin nøgle tilbage i portnerburet, traf han portnerens kone i øm omfavnelse med hendes elsker. Den arme kone blev så lamslået, at hun i over fem minutter ikke kunne lukke op.

"Der gives min sandten øjeblikke, hvor selv portnerkoner bliver kvindemennesker," tænkte Rodolphe.

Da han kom ud på gaden, så han henne på hjørnet en brandmand og en kokkepige, der havde udgangstur, give hinanden hånden og udveksle forberedende beviser på kærlighedens sødme.

"Nåda!" sagde Rodolphe med tanke på brandsvenden og hans fyldige veninde, "det er to slemme kættere, der nok ikke tænker på, at fastetiden er inde."

Og han gik videre for at besøge en af sine kammerater, der boede i nærheden.

"Hvis Marcel er hjemme," tænkte han, "kan vi slå aftenen ihjel med at tale ondt om Colline. Noget skal vi jo bestille."

Da han havde banket kraftigt på, åbnedes døren på klem, og Marcel viste sig, kun iført lorgnet og bar skjorte.

"Jeg kan ikke tage imod dig," sagde han til Rodolphe.

"Hvorfor?" spurgte denne.

"Der kan du se!" sagde han og pegede på et lille kvindehoved, som netop tittede frem bag et gardin; "dér er svaret."

"Det er ikke noget smukt svar," sagde Rodolphe, da døren var smækket i lige for næsen, af ham.

"Hvad skal man nu finde på?" tænkte han, da han var kommet ned på gaden. "Om jeg gik hen til Colline? Vi kunne så fordrive tiden med at snakke ondt om Marcel."

Da Rodolphe gik igennem en gade, der almindeligvis var bælgmørk og lidet befærdet, fik han øje på en skygge, som vandrede melankolsk af sted og tyggede på nogle rim.

"Hej, hej!" sagde Rodolphe, "hvad er det for en stædig sonet, det koster så meget at stable på benene? Se, se – Colline!"

"Se, se, Rodolphe! Hvor skal du hen?"

"Hen til dig."

"Så træffer du mig ikke."

"Hvad bestiller du her?"

"Jeg står og venter."

"Hvad venter du på?"

"Åh!" sagde Colline med ironisk salvelse, "hvad man kan vente på, når man er tyve år og der er stjerner på himlen og sange i luften?"

"Tal hellere på prosa."

"Jeg venter på et kvindeligt væsen."

"Farvel," sagde Rodolphe og fortsatte sin vandring, mens han førte følgende enetale: "Uf! Mon det er St. Cupidos dag i dag, siden jeg ikke kan gå et skridt uden at støde på elskende par? Det er umoralsk og forargeligt. Hvor mon politiet er henne?"

Da Luxembourghaven endnu var åben, gik Rodolphe derind for at skyde genvej. Midt i de øde gange så han ofte mystisk favnende par, der – som digteren siger – søgte "stilhedens og mørkets dobbelte vellyst", fare af sted, opskræmte ved lyden af hans skridt.

"Det er en aften, der er ligesom skrevet ud af en roman," sagde Rodolphe. Og mod sin vilje blev han grebet af et smægtende trylleri, satte sig på en bænk og så sødt betaget op på månen.

Efter en tids forløb var han fuldstændig redet af en hallucineret febers mare. Det forekom ham, at marmorguderne og heltene, der befolkede haven, steg ned af deres sokler for at gøre kur til gudinderne og heltinderne i nærheden; og han hørte tydeligt den svære Herkules synge en madrigal til Velleda, hvis tunika forekom ham underlig stumpet.

Fra bænken, hvor han sad, så han svanen i bassinet styre kursen mod en nymfe lidt længere borte.

"Ja så!" tænkte Rodolphe, der tog al denne mytologi for god latin, "dér har vi Jupiter, som skal til stævnemøde med Leda. Bare nu ikke haveopsynet overrasker dem!"

Han lagde hovedet i sine hænder og fordybede sig i elskovssyge sværmeriers torneroseblund. Men på dette skønne punkt i hans drøm blev han pludselig vækket af en opsynsmand, der kom hen til ham og slog ham på skulderen.

"De må gå ud, herre," sagde han.

* "Det var heldigt," tænkte Rodolphe. "Hvis jeg blev her fem minutter til, fik jeg vist flere forglemmigejer i hjertet, end der findes på Rhinens bredder eller i Alphonse Karrs romaner."

Og han skyndte sig ud af Luxembourghaven, sagte nynnende en sentimental romance, der for ham var kærlighedens Marseillaise.

En halv time efter var han på en eller anden mærkelig måde blevet bænket på Prado foran en toddy i snak med Schaunard, som havde været med til så mange galante eventyr, at han i lignende tilfælde kunne give en ven et godt råd og hjælpe ham.

"Nå," sagde Schaunard, "du er altså forelsket!"

"Ja, kære ... Det kom over mig for et øjeblik siden ganske pludseligt, akkurat som jeg kunne have fået tandpine i hjertet."

"Ræk mig tobakken," sagde Schaunard.

"Tænk," kom det fra Rodolphe, "i de sidste to timer har jeg ikke mødt andet end elskende par, mænd og kvinder, to og to i rad. Jeg fik den idé at gå ind i Luxembourghaven, og der havde jeg alle mulige fantastiske syner. Det betog mig så sært; jeg digter elegier, jeg bræger og jeg kurrer og jeg føler mig forvandlet halvt til lam og halvt til due. Se engang efter, jeg må have uld og fjer på mig."

"Hvad pokker har du drukket?" sagde Schaunard irriteret. "Gør du nar ad mig?"

"Jeg forsikrer dig, jeg fejler ikke det mindste," sagde Rodolphe. "Det vil sige, jo! Jeg skal betro dig, jeg trænger til at kysse og favne. Ser du, Schaunard, manden har ikke godt af at være ene; med ét ord, du må hjælpe mig med at finde et kvindeligt væsen ... Vi må rundt i dansesalonerne, og den første pige jeg viser dig, går du hen og siger til, at jeg elsker hende."

"Hvorfor går du ikke selv hen og siger det til hende?" spurgte Schaunard med sin vidunderlige snøvlebas.

"Ak, kære," sagde Rodolphe, "jeg forsikrer dig, jeg har fuldstændig glemt, hvordan man bærer sig ad med at sige den slags ting. Mine venner har altid måttet lave fortalen til alle mine kærlighedshistorier, og nogle endda slutningen med. Jeg har aldrig kunnet gøre de indledende skridt."

"Det er heller ikke uden betydning at kunne klare finalen," sagde Schaunard; "men jeg forstår dig. Jeg har set en ung pige, der elsker obo; måske du kunne gøre indtryk på hende."

"Åh!" sagde Rodolphe, "gid hun havde hvide handsker og blå øjne!"

"Hvad pokker? Blå øjne, det er muligt ... men handsker ... Du ved nok, at man ikke kan få alt på én gang ... Men lad os nu gå hen i det fornemme kvarter."

"Se," sagde Rodolphe, da han kom ind i det værelse, hvor det pågældende danselokales elegante kvinder holdt til, "dér er en, som lader til at være ganske sød ..." Og han pegede på en ret elegant klædt ung pige, der sad i en krog.

"Det var rart," sagde Schaunard, "bliv stående lidt her bag ved; så skal jeg på dine vegne kaste lidenskabens brand i hende. Når tidens fylde kommer ... skal jeg nok kalde på dig."

I ti minutter underholdt Schaunard den unge pige, som fra tid til anden brast i lystig latter og til sidst sendte Rodolphe et smil, der skulle sige så meget som: "Kom, deres sagfører har vundet sagen."

"Hurra!" sagde Schaunard, "sejren er vor; den små er sikkert nok ikke ubarmhjertig, men ser lidt naiv ud til at begynde med."

"Det behøver du ikke at sige mig."

"Giv mig blot lidt tobak," sagde Schaunard, "og gå så hen og sæt dig hos hende."

"Gud!" sagde den unge pige, da Rodolphe havde taget plads ved hendes side, "hvor Deres ven er løjerlig! Han taler som et jagthorn."

"Jamen, han er også musiker," svarede han.

To timer efter stansede Rodolphe og hans veninde foran et hus i St. Denisgade.

"Her bor jeg," sagde hun.

"Kære Louise, hvornår ser jeg Dem så igen, og hvor?"

"Hjemme hos Dem, i morgen aften kl. 8."

"Bestemt?"

"Her har de mit løfte," svarede hun og rakte sine unge kinder mod Rodolphe, der ligefrem bed i denne dejlige frugt, som struttede af ungdom og sundhed.

Han kom hjem, glædesdrukken.

"Åh!" sagde han og løb op og ned i sit værelse med lange skridt. "Jeg må have luft; jeg må skrive vers."

Den næste morgen fandt portneren i hans værelse omkring 30 ark tæt beskrevet papir med denne ensomme, majestætiske aleksandriner som motto:

O kærlighed, du er al ungdoms store drot.

Den dag – det var altså den næste – var Rodolphe mod sædvane vågnet meget tidligt, og skønt han kun havde sovet lidt, stod han øjeblikkelig op.

"Hurra! I dag er det altså den store dag … Men tolv timers ventetid … hvordan skal jeg dog få den evighed til at gå?"

Og da hans blik faldt på skrivebordet, forekom det ham, at hans pen rørte sig og så ud, som den ville sige: *Arbejd!*

"Ja, det vil jeg nok sige, arbejd, nej, bort med al prosa! … Jeg vil ikke blive hjemme, her stinker af blæk."

Han gik hen på en café, hvor han var sikker på ikke at træffe venner.

"De kunne gerne se, at jeg er forelsket, og danne mig et billede af mit ideal på forhånd," tænkte han.

Efter et meget knapt måltid løb han til banegården og steg ind i en kupé.

På en halv time var han i Ville d'Avray's skove.

Rodolphe blev der hele dagen og gererede sig som om han var sluppet løs i den foryngede natur, og kom først tilbage til Paris ved mørkets frembrud.

Efter at have forberedt alt i det tempel, som skulle modtage hans gudinde, gjorde han toilette "for lejligheden" og beklagede meget ikke at kunne klæde sig i hvidt.

Fra kl. 7 til 8 var han et bytte for ventetidens frygtelige feber, en langsom pine, der mindede ham om gamle dage og gamle forelskelser, som havde tryllebundet ham. Derpå faldt han, som han plejede, allerede hen i drømme om en stor lidenskab, en kærlighed i 10 bind, et ægte lyrisk digt med måneskin, solnedgang, stævnemøder under piletræer, skinsyge, suk og alt det øvrige tilbehør. Og sådan var det med ham, hver gang tilfældet førte en kvinde til hans dør, og ikke én havde forladt ham uden at medtage en glorie om panden og et tårehalsbånd om halsen.

"De gode piger kunne lige så gerne elske en hat eller et par støvler," sagde hans venner til ham.

Men han ville intet høre, og til dato havde de dyre lærepenge, han havde betalt, ikke kunnet kurere ham. Han ventede stadig

på en kvinde, der ville være hans afgud, en engel i fløjlsskrud, som han kunne sende sonetter, skrevet på pileblade.

Endelig hørte han "den store time" slå, og da det sidste slag lød, troede han at se sin Amor og Psyche, som sad ovenpå hans taffelur, i øm alabasters omfavnelse. I det samme bankede det to gange sagte på døren.

Han gik hen og åbnede den; det var Louise.

"Jeg holder vel ord?" sagde hun.

Han trak gardinerne for og tændte et nyt lys.

Imens havde den små taget sjal og hat af og lagt dem på sengen. Lagnernes skinnende hvidhed fik hende til at smile og næsten rødme.

Hun var snarere sød end smuk; hendes friske ansigt var en tiltalende blanding af naivitet og skælmeri. Det var omtrent som et Greuze'sk motiv arrangeret af Gavarni. Hele hendes tiltrækkende ungdom var behændigt fremhævet ved en dragt, der, skønt den var ganske tarvelig, viste, at hun var inde i denne koketteriets medfødte videnskab, som alle kvinder kan lige fra svøbet til brudekjolen. Det så desuden ud til, at hun havde gjort særlige studier i attituder, og hun indtog overfor Rodolphe, der studerede hende som kunstner, en mængde forføriske stillinger, hvis kunstlethed ofte ejede større ynde end naturlighed; hendes fødder, der var i fine støvler, var passende bittesmå, selv for en romantiker, der var forelsket i andalusiske eller kinesiske miniaturer. Hendes hænders finhed vidnede om, at hun ingen ting bestilte. Og i det sidste halve år havde de heller ikke haft grund til at grue for nålens stik. Kort sagt: Hun var en af disse løse og flygtige fugle, som af lyst og ofte af trang bygger deres rede for en dag eller rettere en nat på en kvist i

Quartier Latin og gerne bor der nogle dage, hvis han forstår at holde dem fangen med sine personlige fortrin eller med stads.

Efter at de havde passiaret en times tid viste han hende gruppen med Amor og Psyche.

"Er det ikke 'Paul og Virginie'?" sagde hun.

"Jo," svarede han, fordi han ikke ville begynde med at fortrædige hende ved at sige hende imod.

"De er godt efterlignet," vedblev hun.

"Tak, skæbne," tænkte han og så på hende; "den stakkels pige har ikke læst meget. Jeg er sikker på, at hun kun kan stave efter hjertets retskrivning, den, der ikke bruger flertalsendelse. Jeg må vist købe hende en abc."

Imidlertid klagede hun over, at hendes støvler klemte, og han hjalp hende tjenstvilligt med at løsne båndene.

Pludselig gik lyset ud.

"Hvad!" udbrød han, "hvem var dog det, som slukkede lyset?"

En overgiven latter var svaret …

Nogle dage efter mødte Rodolphe på gaden en af sine venner.

"Hvad tager du dig dog for?" spurgte denne. "Man ser dig aldrig mere."

"Jeg digter," svarede han.

Den arme mand talte sandt. Han havde stillet meget større fordringer til Louise, end den stakkels pige kunne honorere. Hun havde en sækkepibes og ikke en lyres toner. Hun talte så at sige kærlighedens bondemål; og han ville absolut tale dens fine sprog. Derfor kunne de heller ikke forstå hinanden.

Otte dage efter mødte hun i den samme dansesal, hvor hun havde truffet Rodolphe, en ung, lys mand, der dansede flere gange med hende og efter ballet tog hende med hjem.

Det var en eks-rus, der talte fornøjelsernes prosa meget godt og havde smukke øjne og en velbeslået lomme.

Louise bad ham om papir og blæk og skrev et brev til Rodolphe, så lydende:

> Du skal ikke rejne mer på mej, jeg kyser dej for siste gang. Lev vel.
>
> *Louise.*

Som Rodolphe stod og læste dette brev, da han kom hjem om aftenen, gik hans lys pludselig ud.

"Tænk," sagde Rodolphe, der skulle tænke over alt; "det er det lys, jeg tændte den aften, da Louise kom: det skulle akkurat være færdigt samtidig med vor forbindelse. – Havde jeg vidst det, skulle jeg nok have valgt et længere," føjede han til i en halvt ærgerlig, halvt sørgmodig tone, og han lagde sin elskerindes brev ned i en skuffe, som han undertiden kaldte *sin kærligheds katakomber*.

En dag, da han var henne hos Marcel, samlede han en stump papir op fra gulvet for at tænde sin pibe og genkendte Louises hånd og stavemåde.

"Jeg har en autograf fra den samme kvinde," sagde han til sin ven; "kun er der to fejl mindre i min end i din. Viser det ikke, at hun holdt mere af mig end af dig?"

"Det viser, at du er et fjols," svarede Marcel; "en køn pige behøver ikke at kunne grammatik."

4. Ali-Rodolphe eller Tyrk af Nødvendighed

Ramt af hjemløshed på grund af en ugæstfri husvært havde Rodolphe i nogen tid levet mere omflakkende end himlens skyer og uddannede sig efter bedste evne i den kunst, at gå i seng uden at spise til aften eller at spise til aften uden at gå i seng; hans kok hed Tilfældet, og han logerede ofte hos madam Græsmeyer.

Der var to ting, som ikke forlod ham midt i disse pinlige genvordigheder: hans gode humør og manuskriptet til *Hævneren*, et drama, der havde været indleveret til alle teatre i Paris.

En dag blev han ført på stationen, fordi han havde opført en alt for voldsom dødningedans, og stod pludselig ansigt til ansigt med en af sine onkler, "kaminråd" Monetti, sergent ved Nationalgarden, som han ikke havde set i evige tider.

Rørt over sin nevøs ulykke lovede onklen at forbedre hans stilling, mod at han skulle sætte stil på en håndbog for *Den fuldkomne Skorstensfejer*. For hr. Monetti havde virkelig af lidenskab for sit håndværk viet sit liv til skorstensfejeriets fremme. En dag havde han tænkt på til gavn for kommende slægter at lave et teoretisk kursus over principperne for den kunst, i hvis praksis han var en mester, og han havde nu valgt sin nevø til at sætte stil og form på det opsamlede materiale. Rodolphe fik kost og logi osv. og skulle, når han var færdig med håndbogen, have en ekstrabetaling på 100 daler.

I de første dage havde Monetti for at opmuntre sin nevø til arbejdet flot givet ham et forskud på 50 franc. Men Rodolphe, der ikke havde set så stor en sum i omtrent et år, var gået ud, halvt vanvittig, med samt sine penge og var blevet tre dage ude; først den fjerde kom han hjem – alene!

Monetti, der var hidsig efter at se sin håndbog færdig, for han gjorde regning på at få et æresdiplom, frygtede nye flugtforsøg fra sin nevøs side; og for at tvinge ham til at arbejde og hindre ham i at gå ud tog han hans klæder fra ham, og gav ham i stedet en maskeradedragt, et fantastisk tyrkerkostume, og låsede ham inde.

Alligevel gik den meget omtalte håndbog kun så *piano piano*, fordi Rodolphe ganske var blottet for de strenge, som kræves til den art litteratur. Onklen hævnede sig for hans sløve ligegyldighed overfor kaminer ved at plage ham på mangfoldige måder. Snart knappede han af på hans mad, snart nægtede han ham tobak.

En søndag da Rodolphe møjsommelig havde skrevet i sit ansigts sved, så blækket spruttede ham om ørene, brækkede han pludselig sin pen, der sved ham i fingrene, og gik sig en tur på sin altan.

Som om det var for at spotte og ophidse hans rygelyst yderligere – han kunne ikke vove sig til at se noget steds hen uden at opdage et rygende fjæs i alle vinduer.

På et nyt hus' altan sad en "løve" i slåbrok og tyggede på en aristokratisk havanneser. På salen oven over sad en kunstner og viftede til den duftende røg af levantisk tobak, som brændte i en snadde med ravspids. Ved et cafévindue sad en tyk tysker foran et skummende glas øl og slog med mekanisk nøjagtighed

til de tågede skyer, der stod op af en patentpibe. På den anden side af gaden drog arbejdergrupper med kridtpiben i mundvigen syngende forbi på vej ud til Paris' omegn. Kort sagt, alle gadens spadserende gik og røg.

"Ak!" sagde han misundelig, "alverden ryger på denne tid undtagen jeg og min onkels kaminer."

Og med panden på altanens gelænder tænkte han på, hvor surt livet er.

Pludselig hørte han neden under sig en rungende lattersalve. Han bøjede sig lidt forover for at se, hvorfra dette fyrværkeri af vanvittig glæde stammede, og han så, at han var blevet opdaget af en dame, der boede nedenunder, frøken Sidonie, primadonna ved Luxembourg-teatret.

Frøken Sidonie kom længere frem på sin altan, mens hun med castiliansk fingerfærdighed rullede et stykke cigaretpapir med lys tobak, som hun tog op af en broderet fløjlspose.

"Åh, hvor den tobakspung er smuk," mumlede Rodolphe i from beundring.

"Hvad er det for en Ali-Baba?" tænkte frøken Sidonie.

Og hun pinte sin hjerne for at finde et påskud til at indlede en samtale med Rodolphe, der for sit vedkommende studerede på det samme.

"Åh, Gud dog!" sagde hun, som om hun talte med sig selv; "Gud, hvor det dog er ærgerligt, at jeg ingen tændstikker har!"

"Frøken, må det være mig tilladt at byde Dem nogle?" sagde han og kastede en 2-3 tændstikker indsvøbt i papir ned på hendes altan.

"Tusind tak," sagde hun og tændte sin cigaret.

"Undskyld, frøken," vedblev han, "turde jeg ikke til gengæld for den lille tjeneste, som min gode engel har givet mig lov til at vise Dem, bede Dem om ...?"

"Hvad for noget; han begynder allerede at bede?" tænkte hun og så nøjere på Rodolphe. "Åh, de tyrker!" sagde hun, "man siger, at de er flygtige, men meget behagelige. Sig, hvad De ønsker," fortsatte hun og så igen op på ham.

"Ja, frøken, jeg ville gerne bede Dem om lidt tobak; nu har jeg ikke røget i to dage ... Bare en pibefuld ..."

"Med fornøjelse ... men hvordan skal jeg bære mig ad med det? Vil De ikke ulejlige Dem en trappe ned?"

"Det er mig desværre ganske umuligt ... Jeg er lukket inde; men jeg vil tage mig den frihed at benytte mig af en meget simpel udvej," sagde han.

Og han bandt et stykke sejlgarn i sin pibe og hejsede den ned på altanen, hvor frøkenen i egen høje person stoppede den med top på. Derefter skred han langsomt og forsigtigt til ophejsningen af piben, der nåede til ham uden besværligheder.

"Ak, frøken," sagde han, "hvor ville denne pibe ikke have smagt mig meget bedre, om jeg havde kunnet tænde den ved Deres øjnes ild!"

Denne behagelige vittighed var mindst sagt hundrede gange før, men frøken Sidonie fandt den ikke desto mindre fortræffelig.

"De smigrer!" mente hun at burde svare.

"Ih, frøken, hvor kan De sige det? Jeg forsikrer Dem, De synes mig lige så smuk som de tre gratier."

"En ting er sikker, Ali-Baba er meget galant," tænkte hun. "Er De virkelig tyrk?" spurgte hun.

"Ikke af fødsel, men af nødvendighed," svarede han. "Jeg er dramatisk forfatter, til tjeneste."

"Og jeg skuespillerinde," sagde hun. Og hun tilføjede:

"Højstærede hr. husfælle, vil De ikke vise mig den ære at komme her ned til middag og tilbringe aftenen hos mig?"

"Ak, frøken, skønt dette tilbud er det samme som at blive lukket ind i Himlen, kan jeg umuligt tage imod det. Som jeg havde den ære at sige Dem, er jeg lukket inde af min onkel, kaminråd Monetti, hos hvem jeg for tiden er sekretær."

"De spiser alligevel til middag sammen med mig," svarede hun. "Hør blot: Nu går jeg ind i min stue og banker i loftet. På det sted, hvor jeg banker, skal De se efter, så finder De sporene af en luge, som fandtes der tidligere og senere er blevet stoppet til; find på et middel til at fjerne det bræt, der stopper hullet, og skønt vi er hver for sig, kan vi så i al fald næsten være sammen."

Rodolphe tog øjeblikkelig fat på værket. Efter fem minutters arbejde var en forbindelse oprettet mellem de to værelser.

"Hm," sagde Rodolphe, "hullet er lille, men der er altid plads nok til, at jeg kan praktisere mit hjerte ned til Dem."

"Nu skal vi spise," sagde hun. "Dæk oppe hos Dem, så skal jeg give Dem tallerkener op."

Han hejsede sin turban ned til hende i en sejlgarnssnor og trak den tilbage fyldt med madvarer, og derpå gav digteren og skuespillerinden sig til at spise til middag sammen, hver på sin side af loftet. Med tænderne slugte han en postej og med øjnene frøken Sidonie.

"Ak, frøken," sagde han, da de var færdige med at spise, "nu kan jeg takke Dem for, at min mave er mæt. Men vil De ikke

også stille mit hjertes mavekrampe, for det har været fastende i lange tider?"

"Stakkels fyr," sagde hun.

Derpå steg hun op på et stykke møbel og førte sin hånd til hans læber, der dækkede den med kys.

"Åh," råbte han, "hvor det er skade, at man ikke kan gøre som St. Denis, der havde ret til at bære sit hoved i sine hænder!"

Efter middagen begyndte en forelsket-litterær konversation. Han talte om *Hævneren*, og hun bad ham om at læse den højt. Bøjet over hullets rand begyndte han at deklamere sit stykke for skuespillerinden, som for bedre at høre havde sat sig i en lænestol, der som en slags stillads stod på hendes kommode. Hun erklærede *Hævneren* for et mesterværk, og da hun som primadonna "havde noget at sige" ved teatret, lovede hun Rodolphe at skaffe hans stykke antaget.

Da samtalen var på det ømmeste sted, hørtes onkel Monetti i gangen med skridt så lette som en gammel arbejdshest. Rodolphe fik lige tid til at smække lugen til.

"Værsgo'," sagde Monetti, "her er et brev, der har været rundt efter dig i en hel måned."

"Hvad kan det være?" sagde Rodolphe. "Åh, kære onkel," råbte han, "onkel, onkel, jeg er rig! Dette brev meddeler, at jeg har vundet en præmie på 300 franc i en litterær forening. Giv mig min frakke og mine sager i en fart, jeg må straks hen og plukke mine laurbær! Jeg ventes på Capitolium."

"Og min håndbog?" spurgte Monetti koldt.

"Av, onkel. Det har vi nok ikke tid at tænke på nu. Giv mig mine sager. Jeg vil ikke gå ud i denne mundering …"

"Du slipper ikke ud, før min bog er færdig," sagde onklen og lukkede ham inde.

Da Rodolphe var blevet alene, var han ikke længere i tvivl om, hvilken beslutning han skulle tage. Han lavede sit sengetæppe om til et knudetov, gjorde det solidt fast til sin altan og trods faren nåede han ad denne improviserede stige ned på frøken Sidonies altan.

"Hvem er det?" råbte hun, da hun hørte ham banke på ruden.

"Ssss," svarede han, "luk op!"

"Hvad vil De? Hvem er De?"

"Hvor kan De spørge om det? Jeg er *Hævnerens* forfatter, og jeg kommer for at hente mit hjerte, som jeg tabte ned i Deres værelse gennem kighullet."

"Ulyksalige unge mand," sagde kunstnerinden, "De kunne let have slået Dem ihjel!"

"Hør, Sidonie ..." fortsatte han og viste hende det brev, som han lige havde modtaget. "Dér ser De, lykken og æren smiler til mig ... Blot kærligheden ville gøre det samme!"

Næste morgen lykkedes det Rodolphe ved hjælp af en mandfolkeklædning, som Sidonie havde skaffet, at slippe ud af sin onkels hus. Han løb hen til sekretæren for den litterære forening og fik en hel ladning guld til et beløb af 100 daler, der varede omtrent lige så længe, som en rose blomstrer.

En måned senere blev hr. Monetti af sin nevø inviteret til premieren på *Hævneren*.

Og stykket kunne takke Sidonies talent for sytten opførelser og et forfatterhonorar på 40 franc.

Nogen tid efter – det var i de lyse nætters tid – boede Rodolphe i St. Cloud Allé på den femte gren af det tredje træ til

venstre, når man kommer ud af Boulogneskoven.

5. Karl den Stores mønt

Omtrent sidst i december fik bybudene det hverv at omdele hen ved hundrede eksemplarer af følgende indbydelse, hvis ægthed og rigtighed bekræftes:

> Hr. ...
> Rodolphe og Marcel udbeder sig æren af Deres behagelige nærværelse næste lørdag, juleaften. Der skal les!
>
> E.S. Livet er kort!!
>
> **Fest-program:**
>
> Kl. 7 åbnes dørene til salonerne; livlig og animeret konversation.
>
> Kl. 8 optræden af de vittige forfattere til "Bjerget i barnsnød", en komedie, der er forkastet ved *Odéon*.
>
> Kl. 8½ vil den udmærkede kunstner hr. Alexandre Schaunard på klaver udføre en imitativ symfoni: Den blå farves indflydelse på kunsten.
>
> Kl. 9 første oplæsning af mindeskrift over afskaffelsen af tragediens plage.
>
> Kl. 9½ vil den hyperfysiske filosof hr. Gustave Colline og hr. Schaunard begynde en diskussion om sammenlignende filosofi og metapolitik. For at undgå ethvert sammenstød mellem de to modstandere vil de begge være bundet.

Kl. 10 vil litteraten hr. Tristan fortælle om sin første kærlighed. Hr. Alexandre Schaunard vil akkompagnere ham på klaveret.

Kl. 10½ anden oplæsning af mindeskrift over afskaffelsen af tragediens plage.

Kl. 11 fortælling om en strudsejagt, af en udenlandsk fyrste.

Anden afdeling:

Kl. 12 vil historiemaleren hr. Marcel lade sig binde for øjnene og med kridt improvisere Napoleons og Voltaires møde i Elysium.

Hr. Rodolphe vil ligeledes improvisere en parallel mellem forfatteren til "Zaïre" og forfatteren til "Slaget ved Austerlitz".

Kl. 12½ vil hr. Gustave Colline i anstændigt negligé efterligne den 4. Olympiades atletiske lege.

Kl. 1 om natten tredje oplæsning af mindeskriftet over afskaffelsen af tragediens plage og indsamling til indtægt for de dramatiske forfattere, der en dag vil stå brødløse.

Kl. 2 begynder legene, og der arrangeres turdanse, som kan vare lige til om morgenen.

Kl. 6 solopgang og slutningskor.

Under hele festen vil ventilerne være i travl virksomhed.

NB. Enhver der måtte ønske at oplæse eller fremsige vers, bliver øjeblikkelig sat udenfor og overgivet i politiets hænder. Man anmodes endvidere om ikke at tage lysestumper med sig hjem.

To dage efter cirkulerede denne skrivelse i mange eksemplarer blandt litteraturens og kunstens tredje rangklasse og vandt der stort ry.

Alligevel var der mellem de indbudte folk, som satte et spørgsmålstegn ved de to venners udlovede pragt og herlighed.

"Jeg tror ikke meget på det," sagde en af disse tvivlere; "jeg har undertiden været med til Rodolphes onsdage i La Tour-d'Auvergnegade. Vi kunne kun sætte os ned i vor fantasi, alt hvad vi fik at drikke var dårligt filtreret vand i alle mulige sammenskrabede potter og lerkrukker."

"Denne gang bliver der mere mening i det," sagde en anden. "Marcel har vist mig festprogrammet, og det er eventyrlig righoldigt."

"Kommer der kvinder?"

"Ja, Phémie Teinturiére er anmodet om at være festens dronning, og Schaunard skal bringe nogle pæne damer."

Dette er i få ord oprindelsen til denne fest, der forårsagede en stor forbavselse i den bohèmeverden, der lever på den venstre side af broerne. I omtrent to år havde Marcel og Rodolphe lovet denne storartede gallaforestilling, der altid skulle finde sted næste lørdag; men pinlige omstændigheder havde tvunget dem til at vente 52 uger med indfrielsen af deres løfte, og det var kommet så vidt, at de ikke kunne tage et skridt uden at støde på en eller anden spydig hentydning fra deres

venner, hvorimellem der endda fandtes folk, som var frække nok til at komme med kraftige indsigelser. Da sagen begyndte at antage karakter af en krønike, der gav anledning til evige spottegloser, besluttede de to venner at gøre ende på det og indfri deres forpligtelser. Derfor havde de altså udsendt ovennævnte indbydelse.

"Nu kan vi ikke mere trække os tilbage," havde Rodolphe sagt; "vi har brændt vore skibe, vi har otte dage til at få fat på de 100 franc, som vi må have for at gøre vore sager ordentligt."

"Når vi må have dem, får vi dem også nok," havde Marcel svaret. Og med den frække tillid til tilfældet, som besjælede dem, sov de to venner ind sikre på, at deres 100 franc allerede var under vejs, ad det umuliges vej.

Alligevel mente Rodolphe, da der endnu ikke var kommet noget to aftener før den til festen berammede dag, at det måske ville være sikrere at komme tilfældet til hjælp, hvis han ikke skulle stå til nar, når tiden kom til at tænde lysekronerne. For nemheds skyld indskrænkede de to venner efterhånden det lovende programs storartede nydelser.

Og efter at have ladet rubrikken "Kager" undergå mangen en udstregning, efter at have gennemgået og forkortet rubrikken "Forfriskninger", efter indskrænkning på indskrænkning, blev omkostningskontoen bragt ned til 15 franc.

Stillingen var simplificeret, men endnu ikke klaret.

"Tja," sagde Rodolphe, "nu må vi ty til vore kernetropper; vi kan umuligt aflyse forestillingen denne gang."

"Ja, umuligt," svarede Marcel.

"Hvor længe er det siden jeg sidst hørte fortællingen om Slaget ved Studzianka?"

"Omtrent to måneder."

"To måneder, vel, det er en passende tid siden. Min onkel kan ikke klage over, at jeg løber ham på dørene. I morgen går jeg ud og hører ham fortælle om Slaget ved Studzianka, det giver sine 5 franc."

"Og så går jeg hen og sælger en 'Forladt Ridderborg' til gamle Médicis. Det bliver også 5 franc. Hvis jeg får tid til at sætte tre tårne og mølle på, kan det måske endda løbe op til 10 franc, og så er vort budget færdigt."

Og de to venner sov ind og drømte, at Fyrstinden af Belgiojoso bad dem om at forandre deres modtagelsesdage, for at de ikke skulle trække alle hendes trofaste gæster fra hende.

Da Marcel vågnede ved daggry, tog han et stykke lærred og skred hurtigt til udførelsen af en Forladt Ridderborg, en artikel, som specielt var blevet bestilt hos ham af en antikvitetshandler på Karruselpladsen. Rodolphe gik for sit vedkommende hen og aflagde visit hos onkel Monetti, der excellerede i at fortælle om tilbagetoget fra Rusland, og som Rodolphe 5 eller 6 gange om året i tilfælde af pengeforlegenhed forskaffede den tilfredsstillelse at fortælle om sine felttog mod et lille lån, som den gamle veteran "kaminråden" ikke var alt for uvillig til at yde, når man kunne vise stærk begejstring for hans fortællinger.

Ved totiden mødte Marcel, der hang med næbbet og bar et maleri under armen, på Karrusselpladsen. Rodolphe, som kom fra sin onkel, og hvis holdning tydede på dårlige efterretninger.

"Nå, lykkedes det?" sagde Marcel.

"Nej, onkel var taget ud for at se samlingen i Versailles. Og du?"

"Det dyr til Médicis vil ikke have flere borgruiner; han har bestilt et bombardement af Tanger."

"Vort gode navn og rygte er ødelagt, hvis vi ikke giver vor fest," mumlede Rodolphe. "Hvad vil vor ven den indflydelsesrige kritikker sige, hvis jeg får ham til at trække i hvidt slips og gule handsker for ingen ting."

Og begge to gik de op i deres atelier under trykket af de heftigste bekymringer.

I samme øjeblik slog klokken 4 inde på deres nabos ur.

"Nu har vi kun tre timer tilbage," sagde Rodolphe.

"Men," sagde Marcel og gik hen til sin ven, "er du nu også sikker på, at vi ingen penge har her?"

"Hverken her eller andre steder. Hvorfra skulle den velstand komme?"

"Hvis vi søgte under møblerne … under betrækket på lænestolen? Man påstår, at emigranterne skjulte deres kostbarheder på Robespierres tid. Hvem ved? Vor lænestol har måske tilhørt en emigrant; og den er desuden så hård, at jeg ofte har fået den tanke, at den indeholder metaller. Vil du foretage det legale eftersyn?"

"Det er det rene vaudevillevås," svarede Rodolphe i en på en gang streng og hånlig tone.

Men pludselig udstødte Marcel, der havde fortsat sin ransagen af alle krogene i atelieret, et højt sejrsskrig.

"Vi er frelst!" råbte han; "jeg var overbevist om, at der var værdigenstande her … Her kan du se!" Og han viste Rodolphe et pengestykke så stort som en daler, halvt ædt op af rust og ir.

Det var en karlovingisk mønt af en vis værdi for en samler. I den velbevarede randskrift kunne man læse årstallet fra Karl

den Stores regering.

"Den er sine halvanden franc værd," sagde Rodolphe og kastede et foragteligt blik på sin vens fund.

"Halvanden franc er ikke så lidt, når de bliver vel anvendt," svarede Marcel. "Med 1200 mand fik Bonaparte 10.000 østrigere til at strække gevær. Behændighed opvejer antallet … Nu går jeg hen og omsætter Karl den Stores mønt hos fatter Médicis. Har vi ikke mere, vi kunne sælge? Jo, hør, kunne jeg ikke tage afstøbningen af den russiske tamburmajor Jakonowskis skinneben med? Det ville give noget."

"Tag bare skinnebenet med. Men det er kedeligt, så bliver der ikke en eneste kunstgenstand tilbage her."

I Marcels fravær gik Rodolphe, som var fast bestemt på at holde selskabet trods alt, hen til sin ven, den hyperfysiske filosof Colline, der boede to skridt derfra.

"Jeg kommer for at bede dig om at gøre mig en tjeneste," sagde han til ham, "I min egenskab af vært må jeg absolut have en sort kjole, og … det har jeg ikke … lån mig din …"

"Jamen," sagde Colline og trak på det, "i min egenskab af gæst må jeg også have en sort kjole."

"Jeg giver dig lov til at møde i frakke."

"Jeg har aldrig ejet en frakke, det ved du jo godt."

"Nå, men så kan vi også arrangere det på en anden måde. Når galt skal være, kan du lade være at komme til min soirée og så låne mig din kjole."

"Det er skam en kedelig historie. Jeg kan ikke mangle, når jeg står på programmet."

"Der er så meget andet, der kommer til at mangle," sagde Rodolphe. "Lån mig din kjole, og hvis du vil komme, så kom,

som du vil … i skjorteærmer … Du kan godt gå for en tro tjener."

"Nej, er du gal?" sagde Colline og blev rød l hovedet. "Så tager jeg min brune overfrakke på. Men det er s'gu en kedelig historie." Og da han så, at Rodolphe allerede havde bemægtiget sig den meget omtalte kjole, råbte han til ham:

"Men vent dog … Der er nogle småting i."

Collines kjole fortjener en nærmere omtale. For det første var denne kjole fuldstændig blå, og kun af vane kaldte Colline den sin *sorte kjole*. Og da han den gang var den eneste af hele banden, der ejede en kjole, plejede hans venner ligeledes, når de talte om filosoffens selskabsdragt at sige: Collines sorte kjole. Desuden havde denne berømte dragt et særegent snit, det mærkværdigste, man kan tænke sig: De meget lange skøder på en meget kort figur havde to lommer, to rene afgrunde, hvori Colline plejede at anbringe en 30-40 bind, som han evig og altid bar hos sig, hvad der fik hans venner til at sige, at de lærde og litteraterne, når bibliotekerne var lukket i ferierne, kunne gøre deres studier i Collines kjoleskøder, et bibliotek, som altid stod åbent for kundskabstørstige sjæle.

Den dag indeholdt Collines kjole mod sædvane kun et in-quarto bind af Beyle, en afhandling om de hyperfysiske egenskaber i 3 bind, et bind af Condillac, to bind af Swedenborg og Popes "*Essay on Man*". Da han havde tømt sin kjoles bibliotek, tillod han Rodolphe at tage den på.

"Hvad er det?" sagde denne; "venstre lomme er endnu ganske tung; du har glemt at tage noget ud."

"Ih, det er sandt!" sagde Colline; "jeg glemte at tømme lommen for de fremmede sprog." Og han halede to arabiske

grammatikker, en malajisk ordbog og hans yndlingslekture, en kinesisk håndbog for studedrivere, frem

Da Rodolphe kom hjem igen, traf han Marcel, der spillede klink med tre 5-francstykker. Først ville Rodolphe ikke tage sin vens fremrakte hånd, han troede, at Marcel havde fået dem ved en forbrydelse.

"Lad os dog nu skynde os," sagde Marcel. "Her har vi de så meget efterspurgte 15 franc … Nu skal du høre hvordan: jeg traf en samler, og da han så min mønt, var han lige ved at besvime: Det var netop den eneste, han manglede i sin møntsamling. Han havde haft bud til alle mulige lande for at udfylde dette hul, og han havde for længst opgivet ethvert håb. Derfor betænkte han sig heller ikke et øjeblik på at byde mig 5 franc, da han nøje havde undersøgt den. Medicis puffede til mig med albuen, og hans blik sagde mig resten. Han mente: 'Lad os dele udbyttet af salget, så byder jeg over'; og vi drev den op til 30 franc. Jeg gav jøden de 15, og her er min part. Nu kan vore gæster komme, nu er vi i stand til at imponere rakket. Hvad er det, du har kjole?"

"Ja," sagde Rodolphe, "Collines kjole." Og da han rodede i lommen efter sit lommetørklæde, tabte han en lille bog på manchurisk, der var blevet glemt i lommen for fremmede sprog.

Øjeblikkelig skred de to venner til festforberedelserne. De gjorde i stand i atelieret, lagde ild i kakkelovnen, og en blændramme besat med lys blev hængt op i loftet som lysekrone; en skrivepult blev opstillet midt i atelieret som talerstol; foran anbragte de deres eneste lænestol, hvori den indflydelsesrige kritiker skulle have plads, og på et bord arrangerede de alle de bøger, romaner, digtsamlinger,

føljetoner, hvis forfattere skulle beære soiréen med deres nærværelse. For at undgå alle sammenstød mellem de forskellige litterære lejre, blev atelieret inddelt i 4 dele, og ved indgangen til hver stod der på 4 i huj og hast fabrikerede plakater:

- Digterne
- Romantikerne
- Prosaforfatterne
- Klassikerne

Damerne skulle danne centrum i denne kreds.

"Det kan nu være godt nok alt sammen, men her mangler stole," sagde Rodolphe.

"Å ja," svarede Marcel, "men der står en del langs væggen ude på trappen. Skal vi hugge dem?"

"Ja, vel skal vi hugge dem," sagde Rodolphe og bemægtigede sig stolene, der tilhørte en eller anden nabo.

Klokken slog 6; de to venner skyndte sig hen for at spise til middag og vendte derpå tilbage for at sørge for belysningen i stuerne. De blev selv blændede af den. Klokken 7 kom Schaunard i selskab med tre damer, der havde glemt at medbringe deres diamanter og hatte. Den ene af dem havde et rødt sjal med sorte prikker.

Schaunard anbefalede hende specielt til Rodolphes bevågenhed.

"Det er en meget dannet dame," sagde han, "en englænderinde, som Stuart'ernes fald har drevet i landflygtighed. Hun lever hæderligt af at give timer i engelsk.

Hendes fader var kansler under Cromwell, har jeg hørt. Du må være meget høflig. Sig ikke alt for meget 'du' til hende."

Man hørte trin af mange mennesker ude på trappen, det var gæsterne, der kom; de så ud, som de var forbavsede over at se ild i kakkelovnen.

Rodolphes sorte kjole gik damerne i møde og kyssede dem på hånden med en komplet ridderlig elegance. Og da der var kommet en snes personer, spurgte Schaunard, om der ikke skulle drikkes et eller andet.

"Straks," sagde Marcel, "vi venter blot på den indflydelsesrige kritiker, så brænder vi punchen af."

Klokken 8 var alle gæsterne samlet, og man tog fat på at udføre programmet. Mellem hvert nummer drak man en omgang af et eller andet; man fik aldrig rede på, hvad det var.

Ved titiden viste den indflydelsesrige kritikers hvide vest sig; han blev kun en time og var meget mådeholden i nydelsen af våde varer.

Klokken 12, da der ikke var mere brænde, og der var meget koldt, trak de gæster, der havde siddeplads, lod om, hvem der skulle kaste sin stol på ilden.

Kl. 1 måtte hele selskabet stå op.

En hyggelig munterhed herskede uafbrudt i kredsen. Der skete ingen uheld, som gjorde skår i glæden, når undtages, at Collines kjolelomme for fremmede sprog fik en flænge, og at Cromwells kanslers datter fik en velrettet lussing af Schaunard.

Denne mindeværdige soirée var i otte dage samtaleemnet i hele kvarteret; og Phémie Teinturiére, festens dronning, sagde altid, når hun talte om den til sine veninder:

"Det var morderlig flot; tænk, der var stearinlys!"

6. Den små Musette

Frøken Musette var en ung pige på tyve år og var kort efter sin ankomst til Paris blevet, hvad alle smukke piger bliver, når de har en køn figur, et meget koket væsen, en vis ærgerrighed og næsten ikke kan stave. Allerede længe havde hun deltaget i aftensoldene i Quartier Latin, hvor hun med en altid meget frisk stemme havde sunget et utal af bondeviser.

Hun var imidlertid en undtagelse blandt de kvinder, hun levede mellem. Som den instinktmæssigt elegante og poetiske natur hun var, som alle virkelige kvinder, elskede hun luksus og alle de nydelser, den skaffer. Hendes behagelyst ejede en glødende attrå efter alt, hvad der var smukt og fornemt; som kvinde af folket havde hun slet ikke tabt sit landlige præg midt i den kongeligste overdådighed. Men Musette, der var ung og smuk, ville aldrig være gået ind på at være elskerinde hos en mand, der ikke var lige så ung og smuk. Man havde en gang set hende tappert afvise flotte tilbud fra en gammel fyr, der var så rig, at han blev kaldt for Peruvianeren fra Chaussée d'Antin og som havde stillet et bjerg af guld til rådighed for hendes luner. Klog og vittig som hun var, afskyede hun også fæhoveder og tosser af enhver alder, rang og navn.

Det var altså en brav og smuk pige, samme Musette, der i kærlighedssager praktiserede det halve af Champforts bekendte aforisme: "Kærlighed er en udveksling af to luner." Derfor var der heller aldrig forud for hendes forbindelser gået nogen af disse skændige handler, der vanærer det moderne glædesliv.

Som hun selv sagde, spillede hun åbent spil og fordrede at blive betalt med samme mønt.

Men var hendes luner livlige og uberegnelige, så var de til gengæld aldrig varige nok til at blive til lidenskab. Og hendes utrolige vægelsind og den store ligegyldighed for pung og grunker, hun viste dem, som gjorde hende knuder i den anledning, medførte en stor omskiftelighed i hendes tilværelse, der var en stadig vekslen mellem kareter og omnibusser, første sal og femte do., silkekjoler og serges-do. Hun var henrivende! Et levende digt om ungdom med klar latter og glad sang! Et følsomt hjerte, der slog for alle under den let nedringede kjole! Søster til Bernerette og Mimi Pinson! Kun en Alfred de Mussets pen kunne på værdig vis skildre hendes sorgløse sommerfuglefærd på ungdommens blomstrende stier, og han ville ganske sikkert også have forherliget hende, hvis han havde hørt hende synge med sin dejlige stemme dette lille vers af en af hendes yndlingsviser:

Det var en dejlig dag i vår,
jeg så en mø med brune hår
– straks måtte hjertet klappe.
I øjet Eros lå i skjul,
hun bar en morgenkappe,
fin som en sommerfugl.

Den bedårende eventyrerske, hvor hun dog spillede fandango med hele borgermusikken!

Da hun en tid var elskerinde hos en ung statsråd, der galant havde givet hende nøglen til sin fædrenearv, plejede hun en gang om ugen at holde åbent hus i sin kønne lille salon i La Bruyéregade. Disse soiréer lignede de fleste andre parisiske

soiréer, kun med den forskel, at her morede man sig; når der ikke var plads nok, satte man sig på skødet af hinanden, og det hændte også tit, at to måtte enes om samme glas. Rodolphe var Musettes ven og blev aldrig mere end hendes ven (ingen af dem forstod nogensinde hvorfor) og han bad hende om tilladelse til at tage sin ven maleren Marcel med hen til hende. "Det er fyr med talent," føjede han til, "og han får en glimrende fremtid med samt akademikerens broderede uniform."

"Tag ham bare med!" sagde hun.

Den aften de skulle følges ad derhen, gik Rodolphe op for at hente Marcel.

Kunstneren var netop ved at klæde sig på.

"Hvad for noget?" sagde Rodolphe; "du vil da ikke gå til selskab med kulørt skjorte?"

"Støder det måske an mod god tone?" spurgte Marcel roligt.

"Om det støder an? Ja, det tror jeg, elendige!"

"Hvad Fanden!" sagde Marcel og så på sin mørkeblå skjorte, der var prydet med vignetter forestillende vildsvin forfulgte af et hundekobbel. "Jeg har sgu ingen anden. Men skidt, så tager jeg en løs flip, og da 'Methusalem' knappes helt op i halsen, er der ingen, der kan se, hvad farve min skjorte har."

"Hva'beha'r?" sagde Rodolphe ængsteligt, "vil du virkelig optræde i 'Methusalem'?"

"Det bliver jeg nok desværre nødt til," svarede Marcel; "Gud vil det og min skrædder også. Der er for resten kommet nye knapper i, og jeg har nylig gået den efter med sort."

"Methusalem" var simpelthen Marcels kjole; den blev kaldt således, fordi den var alderspræsidenten i hans garderobe. Methusalem var syet efter sidste mode for fire år siden, og var

dertil forfærdelig grøn; men ved lys, forsikrede Marcel, spillede den sort kjole.

I løbet af fem minutter var Marcel i tøjet; han var klædt efter den absolut sletteste smag; som en malerklat, der skal i selskab.

Da Marcel og Rodolphe kom til frøken Musettes hus, blev de højligt forbavsede.

Musette, der i nogen tid havde været uklar med sin elsker statsråden, var nemlig blevet ladt i stikken af ham i et meget ubelejligt øjeblik. Hendes kreditorer og hendes vært havde foretaget retsforfølgning imod hende og gjort eksekution i hendes møbler, der var blevet sat ned i gården for at flyttes bort og sættes på auktion næste dag. Trods dette uheld faldt det hende ikke et øjeblik ind at svigte sine gæster, og hun sendte ikke afbud. Hun fik gården arrangeret til modtagelsesværelse, lagde et tæppe på stenbroen, gjorde alle de sædvanlige forberedelser, klædte sig på til at modtage dem og indbød alle sine husfæller til sin lille fest, til hvis glans gamle Vorherre venligst bidrog med illuminationen.

Denne spøg gjorde voldsom lykke; aldrig var noget af Musettes selskaber gået med så megen liv og lystighed ; der blev danset og sunget, lige til flyttemændene kom for at flytte møbler, tæpper og divaner, så at selskabet blev nødsaget til at bryde op.

Musette fulgte dem alle sammen ud og sang dertil:

"Den skal spørges længe, la ri ra,
min lille fest i dag;
den skal spørges længe, la ri ra."

Marcel og Rodolphe blev alene tilbage med Musette, der var gået op i sin lejlighed, hvor kun sengen endnu stod tilbage.

"Tja," sagde hun, "det er for resten ikke spøg alt sammen; nu må jeg bo hos madam Græsmeyer. Hendes hotel kender jeg; der er sådan en forfærdelig træk."

"Åh, smukke frøken, hvis jeg var rigdommens gud, fader Plutus, ville jeg tilbyde Dem et tempel smukkere end Salomos, men ..."

"... De er nu en gang ikke Plutus, kære ven. Men lige meget, jeg takker for den gode vilje ... Nå pyt!" føjede hun til og lod sit blik vandre rundt i lejligheden, "egentlig kedede jeg mig her; og desuden var møblerne gamle. Jeg havde snart haft dem i et halvt år. Men der er noget, som er vigtigere; efter et bal plejer man at soupere, forekommer det mig."

"Så lad os soupere," sagde Marcel.

Da Rodolphe havde vundet nogle penge i hasardspil i løbet af natten, tog han Musette og Marcel med hen på en restauration, der lige havde lukket op.

Efter frokosten talte de tre venner, der ikke havde spor af lyst til at sove, om at tilbringe resten af dagen på landet, og da de var nær ved jernbanen, steg de ind det første tog, der gik, og kom til Saint-Germain.

Hele dagen fartede de om i skovene og vendte først tilbage til Paris kl. 7 om aftenen, om end Marcel påstod, at klokken kun var halv ét, og at hvis det var mørkt, var det, fordi himlen var overtrukken.

Hele festnatten og hele dagen igennem havde Marcel, hvis hjerte fængede, så snart han så et skørt, sværmet for frøken Musette og gjort stormende kur til hende. Han var gået så vidt, at han tilbød den smukke pige at købe hende et nyt møblement, meget smukkere end det gamle, for indtægten af hans berømte

maleri: *Overgangen over det Røde Hav*. Derfor så han også med smerte det øjeblik komme, da han skulle skilles fra Musette, der nok lod sig kysse på hænder, hals og hvor som helst, men blidt afviste ham, hver gang han ville gøre indbrud i hendes hjerte.

Ved ankomsten til Paris havde Rodolphe ladet sin ven alene med Musette, der bad kunstneren om at følge hende til gadedøren.

"Må jeg have lov til at komme og besøge Dem?" spurgte Marcel, "så skal jeg male Deres portræt."

"Kære ven," sagde hun, "jeg kan ikke give Dem min adresse, eftersom jeg måske ingen har i morgen; men jeg skal komme og besøge Dem og gøre Deres kjole i stand, den har et hul så stort, at man godt kan flytte den vej uden at betale."

"Jeg skal vente Dem som en Messias," sagde han.

"Så længe varer det ikke," svarede hun leende.

"En henrivende pige!" tænkte han, mens han langsomt travede hjemad; "hun er livsglædens gudinde. Jeg laver to huller i min kjole."

Han var ikke gået tredive skridt, før han mærkede nogen klappe ham på skulderen: det var frøken Musette.

"Kære hr. Marcel," sagde hun; "er De en fransk riddersmand?"

"Ja, det er jeg. *Rubens og min dame*, det er mit valgsprog."

"Vel, så lyt til min kvide og hjælp mig, ædle herre," svarede Musette, der havde en smule litterær fernis, skønt hun i grammatik gjorde frygtelige bommerter; "min vært har taget nøglen til min lejlighed, og klokken er 11. Forstår De?"

"Ja vel," sagde han og bød hende armen. Han førte hende hjem til sit atelier, der lå ved Quai aux Fleurs.

Hun var nær ved at segne af søvnighed, men havde dog kræfter nok til at trykke hans hånd og sige til ham:

"De husker vel, hvad De har lovet mig?"

"Musette! Henrivende pige," sagde han, og stemmen dirrede lidt af bevægelse, "her er De under et gæstevenligt tag. Sov i fred og god nat! Jeg går min vej."

"Hvorfor?" sagde hun med øjnene næsten lukkede; "jeg er slet ikke bange, forsikrer jeg. For det første er der to værelser, og jeg kan lægge mig på Deres sofa."

"Min sofa er alt for hård til at sove på. Den er så hård som kampesten. Jeg byder Dem gæstfrihed hos mig, og selv går jeg ind og beder om det samme hos en ven, som bor her på samme gang som jeg. Det er fornuftigere," sagde han. "Jeg plejer altid at holde ord; men jeg er 22 år og De er 18, Musette, derfor går jeg. God nat!"

Næste morgen kl. 8 kom han hjem med en potteplante, som han havde været henne at købe på blomstertorvet. Han fandt Musette fuldt påklædt på sengen, hvor hun endnu lå og sov. Ved den støj, han gjorde, vågnede hun og rakte ham hånden.

"Skikkelige De!" sagde hun til ham.

"Skikkelige De," gentog han. "Vil det ikke sige noget latterligt?"

"Nej, hør nu," sagde hun. "Hvorfor siger De sådan noget? Det er ikke elskværdigt; i stedet for at sige ubehageligheder skulle De hellere give mig den smukke potteplante."

"Det er min sandten også derfor, jeg har taget den med herop," sagde han. "Tag den dog, og syng så til gengæld for min gæstfrihed en af Deres smukke sange for mig. Det ekko, der

toner i mit kvistværelse, vil måske bevare lidt af Deres stemme, så jeg kan høre Dem, selv når De er borte."

"Nå, så De vil kaste mig på døren?" sagde hun. "Og hvis jeg nu ikke vil gå? Ja rent ud sagt, Marcel, jeg vil ikke være højtravende for at udtrykke, hvad jeg mener. Jeg synes om Dem og De om mig. Det er ikke den ægte kærlighed, men det er måske spiren til den. Vel, jeg går altså ikke min vej, jeg bliver, og jeg bliver her, så længe til den plante, De har foræret mig, visner."

"Hvad for noget?" sagde Marcel. "Men de er jo visne inden to dage! Havde jeg vidst det, ville jeg have købt evighedsblomster."

I fjorten dage havde Musette og Marcel boet sammen, og skønt de tit ikke havde nogen penge, førte de det mest henrivende liv af verden. Hun viste ham en hengivenhed, der ikke havde noget til fælles med hans tidligere flammers, og han begyndte at blive bange for, at han skulle blive alvorlig forelsket i sin elskerinde. Da han ikke anede, at hun også var meget angst for at blive forelsket i ham, så han hver morgen efter, hvorledes det gik med de blomster, hvis visnen skulle medføre deres forholds ophør, og det var ham ubegribeligt, hvorfra friskheden kom for hver ny dag. Men snart fandt han nøglen til gåden: En nat, da han vågnede, savnede han Musette ved sin side. Han stod op, løb ind i det andet værelse og fik øje på sin elskerinde, der hver nat benyttede sig af hans søvnighed til at vande planterne for at de ikke skulle visne.

7. Guldfloden

Det var den 19. marts … og selv om Rodolphe blev så gammel som Methusalem, kunne han aldrig glemme den dato, for selve den dag, St. Josefsdag, kl. 3 om eftermiddagen, kom han ud fra en bank, hvor han havde hævet 500 franc i klingende og gangbar mønt.

Den første brug, han gjorde af denne guldklump, som dumpede lige ned i lommen på ham, var at lade være med at betale sin gæld, eftersom han havde lovet sig selv at være sparsommelig og ikke at ekstravagere på nogen måde. For resten havde han i den henseende yderst bestemte principper og sagde, at han måtte sørge for det nødvendige, før han tænkte på det overflødige. Derfor betalte han ikke sine kreditorer, men købte en tyrkisk pibe, som han længe havde haft lyst til.

Forsynet med den styrede han sin gang til sin Josefs dag ven Marcel, hos hvem han havde boet i den sidste tid, og da han kom ind i atelieret, klang hans lommer som en landsbykirkes klokke på en højhelligdag.

Ved at høre denne uvante lyd troede Marcel, at det var en af hans naboer, en stor børsmægler, der talte sin fortjeneste op, og han brummede:

"Nu begynder den snyder inde ved siden af igen med sine spydigheder. Hvis det skal blive ved, så siger jeg op. Det er umuligt at arbejde i sådant et spektakel. Det sætter én fluer i hovedet, så man hellere vil være lige så god som 40 tyve end leve som en fattig djævel af en kunstner."

Og uden at ane det mindste om, at hans ven Rodolphe var forvandlet til en Krøsus, gav Marcel sig i lag med sit maleri af overgangen over det Røde Hav, der nu snart havde stået på staffeliet i tre år.

Rodolphe, som endnu ikke havde sagt et ord, men i sit stille sind tyggede på et eksperiment, han ville anstille med sin ven, tænkte ved sig selv:

"Nu skal vi få os en god latter om lidt; det bliver sjovt" – og han lod et femfrancstykke falde på gulvet.

Marcel så op og stirrede på Rodolphe, men han var lige så gravalvorlig som en artikel i *Revue des Deux Mondes*.

Kunstneren samlede pengestykket op med en veltilfreds mine og modtog det på den elskværdigste måde, for skønt han var en malerklat, havde han levemåde og var meget forekommende mod fremmede. Marcel vidste for resten godt, at Rodolphe var gået ud for at hente penge, og da han så, at hans ven havde haft held med sine bestræbelser, indskrænkede han sig til at beundre resultatet uden at spørge om, ved hvilke midler han havde opnået det.

Uden at sige et ord tog han så atter fat på sit arbejde og fik det endelig gjort af med en ægypter, som han druknede i det Røde Hav. Mens han stod og udførte dette mord, lod Rodolphe igen et femfrancstykke falde. Og da han så det ansigt, maleren lavede, gav han sig til at le i skægget, der, som bekendt, var trefarvet.

Ved den skingrende metalklang sprang Marcel pludselig op som ramt af et elektrisk stød og råbte:

"Hvad for noget? Er der et vers til?"

Atter trillede et femfrancstykke hen ad gulvet, så et til og igen et, og til sidst dansede pengestykkerne cancan i værelset.

Marcel begyndte at vise tydelige tegn på sindsforvirring, og Rodolphe lo som parterrepublikummet i Théatre Francais ved en premiere. Pludselig og uden tøven rodede Rodolphe med begge hænder i lommerne, og dalerne begyndte det vildeste *steeple chase*. Det var guldfloden, der gik over sine bredder, som da Jupiter drog ind til Danae.

Marcel stod ubevægelig, stum, og stirrede; forbavselsen medførte hos ham næsten en forvandling som den, der fordum foregik med Loths hustru til straf for hendes nysgerrighed; og da Rodolphe hældte sin sidste tut med 100 franc på gulvet, var kunstneren ikke så lidt af en saltstøtte.

Rodolphe blev ved med at le. Og overfor denne stormende munterhed ville et helt orkesters torden kun have forekommet én som diende børns suk.

Overvældet, halvkvalt og lamslået af sindsbevægelse troede Marcel, at han drømte, og for at bortjage den mare, der red ham, bed han sin finger til blods og skaffede sig derved en så heftig smerte, at han måtte skrige.

Så mærkede han, at han var fuldstændig vågen, og da han så, at han vadede i guld, udbrød han som helten i en tragedie:

"Kan jeg tro mine egne øjne?"

Derpå greb han Rodolphes hånd og tilføjede: "Giv mig en forklaring på denne gåde!"

"Hvis jeg forklarede dig den, ville den ikke være nogen gåde længere."

"Jamen alligevel?"

"Dette guld er frugten af mit ansigts sved," sagde Rodolphe, idet han samlede pengene op og lagde dem i stabler på bordet; derefter gik han nogle skridt tilbage, så højtideligt på de 500 opstablede franc og tænkte ved sig selv:

"Nu skal jeg altså virkeliggøre mine drømme."

"Der er vist ikke langt fra 6000 franc," sagde Marcel og så på pengene, der stod og dirrede på bordet. "Jeg har en idé. Jeg vil få Rodolphe til at købe *Overgangen over det Røde Hav*."

I det samme antog Rodolphe en teatralsk holdning og sagde med stor højtidelighed i bevægelser og stemme:

"Hør, Marcel, de penge, jeg har ladet skinne for dit blik, er ikke resultatet af usle transaktioner; jeg har ikke sjakret mig dem til ved min pen, jeg er rig, men hæderlig. Dette guld er en gave fra en gavmild hånd, og jeg har gjort min ed på, at jeg vil bruge det til ved arbejde at erhverve en for et dydigt menneske passende stilling. Arbejdet er den alvorligste ting af alle pligter."

"Og hesten det ædleste af alle dyr," afbrød Marcel ham. "Hør, min ven, sig mig, hvad hele den snak skal sige, og hvor du henter denne prosaiske tale fra? Det er da vel ikke fra den sunde fornufts solide stengrund?"

"Lad være at afbryde mig og hold op med dine spydigheder," sagde Rodolphe. "De preller for resten ganske af på den rustning af en usårlig vilje, som jeg for fremtiden er iklædt."

"Så, nu kan det være nok med prologen. Hvad er meningen?"

"Ja, nu skal du høre mine planer. Skærmet mod tilværelsens materielle bekymringer vil jeg arbejde alvorligt. Jeg vil fuldende mit store værk og slå mit navn fast i den offentlige mening. Først af alt vil jeg sige bohemelivet farvel, klæde mig som andre mennesker, få mig en sort kjole og gå til selskaber. Hvis du vil

som jeg, kan vi blive ved at bo sammen, men du må gå ind på mit program. Den strengeste sparsommelighed skal være rettesnoren for vort liv. Når vi forstår at indrette os, har vi nok til at arbejde roligt i tre måneder uden nogen som helst bekymring. Men vi må spare."

"Kære ven," sagde Marcel, "sparsommeligheden er en videnskab, som kun de rige forstår, hvilket gør, at du og jeg end ikke kender de simpleste begyndelsesgrunde. Dog kan vi ved en foreløbig udgift af 6 franc købe den højt ansete Jean-Baptiste Say's værker og måske ad den vej lære denne vanskelige kunst … Hvad for noget, du har en tyrkisk pibe?"

"Ja," sagde Marcel, "den har jeg købt for 25 franc."

"Nå, så du sætter 25 franc i en pibe … og taler om sparsommelighed? …"

"Ja, det er det virkelig også," svarede Rodolphe. "Hver dag slog jeg en pibe til 2 sous i stykker; når året var omme, var det løbet op til en meget større sum end den, jeg nu har givet ud … Så i virkeligheden er det en besparelse."

"Ja, det har du ret i", sagde Marcel, "det kunne jeg ikke have fundet på."

I dette øjeblik slog et kirkeur i nærheden 6.

"Lad os skynde os at spise til middag," sagde Rodolphe, "i aften begynder jeg. Men hvad jeg ville sige om middagsmad, jeg kommer til at tænke på noget: Vi spilder hver dag vor kostbare tid med at lave mad; og tid er penge, derfor må vi spare på den. Fra i dag af spiser vi vore måltider ude."

"Ja," sagde Marcel, "tyve skridt herfra er der en udmærket restauration. Den er noget dyr, men da den ligger lige her ved

siden af, er det ikke så langt at gå, og så indvinder vi udgifterne ved at spare tid."

"I dag kan vi gå derhen," sagde Rodolphe. "Men i morgen og siden må vi se at indrette os endnu mere økonomisk … I stedet for at gå på restauration tager vi en kokkepige."

"Vist ikke nej," indskød Marcel, "vi tager hellere en tjener, som samtidig kan være kok. Tænk på de umådelige fordele, det vil bringe os! For det første er vort hus altid i orden; han pudser vore støvler; han vasker mine pensler og udfører vore ærinder; jeg vil endda forsøge at give ham sans for kunst og gøre ham til min elev. På den måde kan vi to daglig spare mindst seks timers bekymringer og beskæftigelser, der ville være forfærdelig skadelige for vort arbejde."

"Hør," sagde Rodolphe, "jeg har en idé … Men lad os gå hen og spise til middag."

Fem minutter efter sad de to venner i den nærliggende restauration og talte ustandselig om sparsommelighed.

"Nu skal du høre min idé: Hvis vi i stedet for at tage en tjener tog en elskerinde?" vovede Rodolphe.

"Én elskerinde til to!" sagde Marcel skrækslagen, "det ville være en gerrighed, der grænser til ødselhed, for vi ville begge sætte vore penge i knive til et myrde hinanden med. Jeg holder på tjenestepigen; det giver os jo for det første også en vis anseelse."

"Ja," sagde Rodolphe, "vi får fat i en begavet fyr; og hvis han har lidt begreb om at stave, kan jeg uddanne ham til min medarbejder."

"Det kan komme ham til gode på hans gamle dage," sagde Marcel, mens han gjorde regnskabet op til 15 franc. "Det er

skammelig dyrt! Ellers spiste vi to til middag for 30 sous i det hele."

"Ja, men den gang spiste vi dårligt, og så var vi nødt til at spise til aften. Så alt i alt er det en besparelse."

"Det er dog utroligt," mumlede kunstneren overvældet af dette ræsonnement, "altid har du ret. Skal vi arbejde i aften?"

"Nej, vel skal vi ej. Jeg går hen til min onkel, han er en rar mand, og jeg må hen og fortælle ham om min nye stilling, så giver han mig nogle gode råd. Og hvor skal du hen, Marcel?"

"Jeg? Jeg går hen til gamle Médicis for at høre, om han ikke har nogle malerier at overlade mig til restauration. – Hvad jeg ville sige, giv mig 5 franc."

"Til hvad?"

"Til at køre over Pont des Arts for."

"Nej, hør nu, det er virkelig ikke noget at smide penge ud til; skønt det ikke er noget videre, er det dog udenfor vore principper."

"Ja, det er også galt af mig," sagde Marcel. "Jeg kan lige så godt køre over Pont Neuf … Men jeg må have en drosche."

Og de to venner forlod hinanden og tog hver sin vej, der ved et besynderligt tilfælde førte dem begge to sammen igen på samme sted.

"Nå, så traf du ikke din onkel?" spurgte Marcel.

"Og du traf ikke Médicis?" spurgte Rodolphe. Og begge brast i latter.

Dog kom de hjem meget tidligt … næste dag.

To dage efter var de fuldstændig forvandlede. Begge var klædt som brudgomme af rang og var så smukke, nyslåede og

elegante, at de havde ondt ved at kende hinanden, når de mødtes på gaden.

Deres besparelsessystem var for resten i sit fulde flor, men organisationen af arbejdet havde ikke så let ved at lade sig realisere.

De havde antaget en tjener. Det var en voksen fyr på 34 år af schweizisk herkomst, og han var lige så begavet som en gammel nathue. For øvrigt var han ikke født til at være tjener, og når en af hans herrer betroede ham at bære en pakke, der så noget stor ud, blev Baptiste rød i kammen af harme og lod et bybud udføre ærindet. Alligevel havde Baptiste sine gode sider; han kunne således, når han fik en hare, til nød lave en ragout af den. Desuden havde han været kyper, før han blev tjener, og havde bevaret en stor kærlighed til sin kunst, så han stjal en god del af den tid, han skyldte sine herrer, til at opfinde en ny bitter, hvad der også lykkedes ham. Men hvad Baptiste ikke havde sin lige i, det var i den kunst at ryge Marcels cigarer og tænde dem med fidibusser fremstillet af Rodolphes manuskripter.

En dag ville Marcel have ham til at sidde model i faraokostume til maleriet Overgangen over det Røde Hav. På dette forslag svarede Baptiste med et afgjort nej og forlangte sin løn.

"Ja vel," svarede Marcel, "jeg skal betale Dem Deres løn i aften."

Da Rodolphe kom hjem, erklærede hans ven, at de måtte sige Baptiste op.

"Han er os ikke til nogen verdens nytte," sagde han.

"Nej, det er sandt," svarede Marcel. "Han er kun en levende nipsgenstand."

"Han er hestedum."

"Han er doven."

"Vi må sige ham op."

"Ja, lad os sige ham op."

"Men han har dog også nogle gode sider. Han laver en meget god ragout."

"Og bitter, ja. På det område er han en mester."

"Ja, men han duer ikke til andet, og det er ikke nok. Vi spilder al vores tid med at skændes med ham."

"Han hindrer os i at arbejde."

"Han er skyld i, at jeg ikke kan blive færdig med Overgangen over det Røde Hav til forårsudstillingen. Han har nægtet at stå model til farao."

"Og han er skyld i, at jeg ikke har kunnet blive færdig med det arbejde, som jeg havde fået bestilling på. Han har ikke villet gå på biblioteket og hente de notitser, jeg behøvede."

"Han ruinerer os."

"Ja, vi kan på ingen måde beholde ham."

"Lad os jage ham bort … Men så må vi betale ham."

"Ja, men han må rejse! Giv mig penge til hans løn."

"Hvad for noget? Penge! Men det er jo ikke mig, der har kassen, det er dig."

"Aldeles ikke, det er dig. Du har påtaget dig overforvaltningen," sagde Rodolphe.

"Men jeg forsikrer dig, jeg har ingen penge," erklærede Marcel.

"Er der allerede ikke flere? Det er umuligt! Man kan ikke give 500 franc ud på 8 dage, især når man lever, som vi har gjort, med den yderste sparsommelighed og har indskrænket sig til

det strengt nødvendige." (Det strengt overflødige, burde han have sagt). "Vi må gå det regnskab efter, så finder vi nok fejlen."

"Ja," sagde Marcel; "men vi finder ikke pengene. Men lige meget, lad os se efter i regnskabsbøgerne!"

Og han oplæste deres bogholderi, som begyndte under den hellige økonomis auspicier:

"Den 19. marts. Indtægt 500 fr. Udgift: En tyrkisk pibe 25 fr., middag 15 fr.; diverse 40 fr."

"Hvad er det for nogle udgifter?" sagde Rodolphe.

"Det ved du jo godt, det er den aften, vi ikke kom hjem før om morgenen. For resten har det sparet os både brænde og lys."

"Videre!"

"Den 20. marts. Frokost 1,50 fr.; tobak 20 c.; middag 2 fr.; en lorgnet 2,50 fr. Det var til dig, den lorgnet! Hvad skulle du også med en lorgnet? Du ser jo udmærket."

"Du ved jo godt, at jeg skal skrive en anmeldelse over forårsudstillingen i *Iris' Skærf*; og det er umuligt at skrive kunstkritik uden lorgnet. Det var en vel motiveret udgift. Og så?"

"En spanskrørsstok ..."

"Ja, det var til dig," sagde Rodolphe; "du trængte ikke til nogen stok."

"Det var alt, hvad vi gav ud den 20.," sagde Marcel uden at svare.

"Den 21. Var vi ude både til frokost, middag og aften."

"Så kan vi ikke have givet noget ud den dag?"

"Nej, meget lidt ... Knapt 30 franc."

"Men til hvad?"

"Det ved jeg ikke," sagde Marcel. "Men det står under rubrikken 'Diverse'."

"Det er en meget vag og lidet oplysende rubrik," bemærkede Rodolphe.

"Den 22. Det er den dag, Baptiste kom. Vi gav ham forskud på løn, 5 franc; lirekassemanden 50 c.; løskøbelse af fire små kineserunger, der var dømt til at kastes i den Gule Flod af nogle utrolig barbariske forældre, 2,40 fr."

"Nej, hør nu," sagde Rodolphe, "det er da selvmodsigende at give til lirekassemænd, men modarbejde barbarerne. Du havde da ikke nødig at løskøbe kineserunger. Hvis de så endda havde været i spiritus!"

"Jeg er født ædelmodig," svarede Marcel, "men videre; hidtil er vi ikke gået meget bort fra vort besparelsesprincip."

"Den 23. Ingen ting."

"Den 24. Do."

"Det var to gode dage."

"Den 25. Baptiste, forskud på løn, 3 franc."

"Det forekommer mig, det går noget tit på med, at han får penge," sagde Marcel, som om han havde tænkt noget meget dybsindigt.

"Så skylder vi ham mindre," svarede Rodolphe. "Videre!"

"Den 26. marts. Diverse nyttige udgifter til kunstnerisk brug 36,40 fr."

"Hvad kan det dog være for noget nyttigt, vi dér har købt?" sagde Rodolphe; "det kan jeg ikke huske. 36,40 fr., hvad kan det dog være for noget?"

"Kan du ikke huske det? ... Det var den dag, da vi gik op i tårnene på Notre Dame for at se Paris i fugleperspektiv ..."

"Men det koster jo kun 8 sous at komme op i tårnene," sagde Rodolphe.

"Ja, men efter nedstigningen spiste vi til middag i Saint-Germain."

"Den post har den fejl at være alt for tydelig."

"Den 27. Ingen ting."

"Nå, det var da endelig sparsommelighed."

"Den 28. Baptiste, forskud på løn 6 franc."

"Ja, så er jeg sikker på, at vi ikke skylder Baptiste mere. Det er oven i købet muligt, at han skylder os … Lad os se ad!"

"Den 29. Den står der slet ikke; der står i stedet for begyndelsen til en moralprædiken."

"Den 30. Åh! Dér havde vi middagsselskab: En vældig udgift, 30,55 fr. Den 31., det er i dag, dér har vi ikke givet noget ud endnu. Kan du så se, at regnskabet er meget nøjagtigt ført," sagde Marcel, idet han sluttede af. "Summa summarum bliver 500 franc."

"Så må der være penge tilbage i kassen."

"Det kan vi snart se," sagde Marcel og trak en skuffe ud. "Nej, der er ikke flere. Der er kun en edderkop."

"Edderkop ved morgen bringer dig kun sorgen," deklamerede Rodolphe.

"Hvor pokker har alle de penge dog kunnet blive af?" fortsatte Marcel, lamslået ved at se den tomme kasse.

"For Fanden! Det er da ganske simpelt," sagde Rodolphe, "vi har betalt Baptiste alt."

"Vent lidt!" råbte Marcel og rodede i skuffen, hvor han opdagede et papir. "Den sidste huslejekvittering!"

"Hvad?!" sagde Rodolphe, "hvordan er den kommet der?"

"Og oven i købet i kvitteret stand," tilføjede Marcel; "det er altså dig, der har betalt værten?"

"Jeg? Det vil jeg nok sige," sagde Rodolphe.

"Men hvad betyder ..."

"Jeg forsikrer dig, at ..."

"Hvad er det for en gåde?" sang de begge i kor til melodien af finalen fra *Den hvide Dame*.

Baptiste, der elskede musik, kom straks løbende. Marcel viste ham kvitteringen.

"Åh, jo," sagde Baptiste ligegyldigt, "det havde jeg rent glemt at sige Dem; det var værten, der kom i morges, mens De var ude. Så betalte jeg ham for at spare ham den ulejlighed at komme igen."

"Hvor fandt De pengene?"

"Åh, herre," sagde Baptiste, "dem tog jeg i skuffen, som stod åben. Jeg troede endda, at herrerne havde ladet den stå åben netop af den grund, og så tænkte jeg: Mine herrer har glemt at sige til mig, da de gik ud: 'Baptiste, værten kommer for at inkassere huslejen, den skal De betale' – og så gjorde jeg det, som om jeg havde fået den ordre ... skønt jeg ikke havde fået den."

"Baptiste," sagde Marcel, bleg af harme, "De har overskredet vore befalinger; fra i dag af hører De ikke mere med til huset. Baptiste, vil De aflevere Deres liberi!"

Baptiste afleverede sin voksdugskasket, der var hele liberiet.

"Det er godt," sagde Marcel, "nu kan De gå ..."

"Men min løn?"

"Hvad siger De, slubbert? De har jo fået mere, end vi skylder Dem. Jeg har givet Dem 14 franc for knap 14 dage. Hvad har De

gjort med alle de penge? Underholder De en danserinde?"

"... på slap line?" forbedrede Rodolphe.

"Så skal jeg altså smides på gaden," sagde den arme tjener, "uden tag over hovedet?"

"Nå, så tag da Deres liberi igen," svarede Marcel, rørt mod sin vilje.

Og han gav Baptiste kasketten tilbage.

"Men det er jo den skurk, der har sat vores formue over styr," sagde Rodolphe, da han så den arme Baptiste forsvinde. "Hvor skal vi spise til middag i dag?"

"Det ved vi i morgen," svarede Marcel.

8. Hvad et femfrancstykke koster

En lørdag aften gjorde Rodolphe ved middagsbordet på restaurationen bekendtskab med en modehandlerinde, der hed frøken Laura. Da hun hørte, at han var redaktør af *Iris' skærf* og af *Castor*, to modejournaler, gjorde hun i håb om reklame nogle ret betydelige tilnærmelser til ham. Herpå svarede han med et rent fyrværkeri af galanterier, der kunne gøre Benserade, Voiture og alle den galante tones Ruggieri'er skinsyge; og ved slutningen af middagen lod frøken Laura, der havde hørt at han var digter, ham tydeligt forstå, at hun ikke var uvillig til at antage ham som sin Petrarca. Hun tilstod ham endda uden omsvøb et stævnemøde den næste dag.

"Pinedød, det er en sød pige!" tænkte han, mens han fulgte hende hjem. "Hun lader endda til at have en vis dannelse og en temmelig vel udhalet garderobe. Jeg er parat til at gøre hende lykkelig."

Da hun var kommet til sin husdør, slap hun hans arm og takkede ham for den ulejlighed, han havde haft med at følge hende hjem til et så afsides liggende kvarter.

"Åh, frøken," svarede han og bukkede helt ned til jorden, "hvor kan De sige det! Jeg ville bare ønske, at De boede i Moskva eller på Sundaøerne, så jeg kunne have den fornøjelse at være Deres kavaler noget længere."

"Det var noget langt borte," svarede Laura og smiskede til ham.

"Vi kunne være gået om ad boulevarderne, frøken," sagde han. "Tillad mig at betragte Deres kind som Deres hånd og

trykke et kys på den," fortsatte han og kyssede sin ledsagerske på munden, før hun kunne få tid til at gøre modstand.

"Gud," råbte hun, "De farer virkelig alt for hurtigt frem."

"Ja, det er for at komme før til målet," sagde Rodolphe. "I kærlighed gælder det om, at de første friske heste holdes i galop."

"Det er en underlig én," tænkte modehandlerinden, da hun kom op.

"Hvor hun er smuk!" tænkte han.

Da han nåede hjem, gik han i en fart i seng og drømte de sødeste drømme. Han så sig på baller, i teatre og på spadsereture arm i arm med frøken Laura, og hun var klædt i pragtfuldere kjoler end modens ærgerrigste koketter.

Næste dag kl. 11 stod han op, som han plejede. Hans første tanke gjaldt Laura.

"Det er en rigtig køn pige," mumlede han; "hun har sikkert fået en god opdragelse. Nu skal jeg da endelig en gang lære den lykke at kende at få en elskerinde, som ikke er helt koparret. Jeg vil min sandten ikke ofre så lidt på hende, jeg går lige hen og hæver mine penge på *Iris' skærf*, køber et par handsker og tager Laura med til middag på en restauration, hvor man får servietter. – Min kjole er ikke særlig smuk," sagde han, mens han klædte sig på, "men skidt! Sort klæder!"

Og han gik ud for at tage hen på redaktionskontoret.

Da han kom over gaden, mødte han en omnibus, på hvis sider der var klistret en plakat med følgende indskrift:

I dag, søndag, springer de store springvand i Versailles.

Om lynet var slået ned lige for fødderne af ham, ville det ikke have gjort et dybere indtryk på ham end synet af denne plakat.

"Søndag i dag! Det havde jeg glemt," udbrød han, "jeg kan altså ikke få fat i nogle penge. I dag, søndag!!! Og alt, hvad der ejer en daler i Paris, er på vej til Versailles."

Drevet af et af de eventyrlige håb, hvortil mennesket altid klamrer sig som til et halmstrå, løb han imidlertid hen på bladet i den tro, at et lykkeligt tilfælde skulle have ført kassererens fjed derhen.

Hr. Boniface havde ganske vist været der, men var straks gået igen.

"For at tage til Versailles," sagde kontoristen.

"Nå," tænkte Rodolphe, "så er alt håb ude … Men lad os se, mit stævnemøde er først i aften. Klokken er 12, og jeg har altså 5 timer til at få fat på fem franc – tyve sous i timen. Afsted!"

Da han netop var i et kvarter, hvor der boede en journalist, som han kaldte for *den indflydelsesrige kritiker*, tænkte han på at gøre et forsøg med ham.

"Ham er jeg sikker på at træffe," sagde han og gik op ad trappen; "det er den dag, han skriver sin kronik, og så er der ingen fare for, at han skal gå ud. Jeg låner fem franc af ham."

"Nej, er det Dem," sagde litteraten, da han så ham, "De kommer i et heldigt øjeblik: Jeg har en lille tjeneste at bede Dem om."

"Det var et heldigt træf!" tænkte redaktøren af *Iris' skærf*.

"Var De i *Odéon* i går?"

"Jeg er altid i *Odéon*."

"Så så De det nye stykke?"

"Hvem skulle ellers have set det? *Odéons* publikum, det er mig!"

"Det er sandt," sagde kritikeren; "De er en af det teaters grundpiller. Det rygte går endda, at det er Dem, der giver det den årlige understøttelse. Og nu skal jeg sige Dem, hvad jeg vil bede Dem om: Kritikken over det nye stykke."

"Det er meget nemt, for jeg husker lige så godt som en kreditor."

"Hvem er det stykke af?" spurgte kritikeren Rodolphe, der allerede var i gang med at skrive.

"Det er af en herre."

"Så duer det vist ikke stort."

"Nej."

"Men værsgo', her har De min anmeldelse – der er i alt fald ingen udenomssnak."

"Ja, men den bliver noget kort."

"Når De sætter tankestreger og nærmere udvikler Deres kritiske mening, så skal det nok fylde."

"Jeg har ikke videre god tid, højstærede, og desuden tager min kritiske mening ikke plads nok op."

"Så kan De sætte et tillægsord for hvert tredje ord."

"Kunne De ikke smugle en kortere eller snarere en længere vurdering af stykket ind i Deres anmeldelse?" spurgte kritikeren.

"Jeg har sågu' nok mine meninger om den tragedie," sagde Rodolphe, "men jeg skal sige Dem, at jeg har skrevet dem tre gange i *Castor* og i *Iris' skærf*."

"Det gør ingen ting, hvor mange linjer fylder Deres meninger?"

"Fyrre linjer."

"Død og pine, De har ikke dårlige meninger! Hør, lån mig så Deres 40 linjer."

"Vel!" tænkte Rodolphe, "hvis jeg giver ham for 20 franc referat, kan han ikke nægte mig 5 franc. – Jeg må rigtignok meddele Dem," sagde han til kritikeren, "at mine meninger ikke er helt nye. De er en smule slidte på albuerne. Inden De trykker dem, har jeg skreget dem ud på alle Paris' caféer, og der er ikke en opvarter, der ikke kan dem udenad."

"Skidt, hvad bryder jeg mig om det? ... Så kender De mig nok ikke. Gives der noget nyt under solen? Undtagen dyden?"

"Værsgo'", sagde Rodolphe, da han var færdig.

"Død og Helvede! Der mangler endnu to spalter ... Hvordan skal jeg dog fylde den afgrund?" råbte kritikeren. "Mens De er ved det, må De levere mig nogle paradokser."

"Jeg har ikke nogen," sagde Rodolphe; "men jeg kan låne Dem nogle; de er bare ikke af mig selv. Jeg har købt dem for 50 centimer af en af mine venner, som var på knæene. De har ikke været meget brugt til dato."

"Det er storartet," sagde kritikeren.

"Aha!" tænkte Rodolphe og gav sig på ny til at skrive, "nu skal jeg minsandten bede ham om ti franc; på denne tid er paradokserne lige så dyre som agerhøns." Og han skrev hen ved tredive linjer med noget væv om klaverer, guldfisk, fornuftens skole og rhinskvin, som blev kaldt for noget surt skyllevand.

"Det er udmærket," sagde kritikeren; "vær så venlig at tilføje, at tugthuset er det sted i verden, hvor man finder de fleste hæderlige mennesker."

"Men hvorfor det?"

"For at få to linjer til. Nå, så er det i orden," sagde den indflydelsesrige kritiker og kaldte på sin tjener, for at han skulle bringe kronikken hen på trykkeriet.

"Og nu til angreb!" sagde Rodolphe og fremførte højtideligt sin anmodning.

"Av, højstærede!" sagde kritikeren, "jeg har skam ikke en sou her. Lolotte ruinerer mig fuldstændig, og hun har lige plukket mig til sidste hvid for at komme til Versailles og se nereiderne og malmuhyrerne spy."

"Til Versailles! Det må jo være en hel epidemi," sagde Rodolphe.

"Men hvad skal De bruge penge til?"

"Ja, nu skal De høre," svarede Rodolphe. "I eftermiddag kl. 5 skal jeg møde en dame, en ordentlig dame, der aldrig tager ud uden i omnibus. Jeg ville gerne knytte min skæbne til hendes for nogle dage, og det forekommer mig passende at lade hende smage livets sødme. Middag, dans, spadsereture osv. osv. Dertil må jeg absolut have 5 franc; hvis jeg ikke får fat i dem, er den franske litteratur vanæret af mig."

"Hvorfor låner De dog ikke de penge af damen selv," udbrød kritikeren.

"Det går ikke an første gang. Kun De kan redde mig."

"Ved alle Ægyptens mumier sværger jeg Dem på ære, at jeg ikke har så meget, at jeg kan købe en pibe til en sou eller en jomfrudom. Men jeg har nogle bøger, som De kan gå hen og omsætte."

"I dag, det er søndag, umuligt. Madam Mansut, Lebigre og alle shop'erne på kajerne og i St. Jacques-gade har lukket. Hvad er det for resten for nogle bøger, De har? Digtsamlinger med

den bebrillede forfatters portræt, hvad? Nej, den slags ting køber man ikke."

"Hvis man da ikke bliver dømt til det," sagde kritikeren. "Men vent lidt, her er nogle romancer og koncertbilletter. Hvis De er lidt fiks, kan De måske gøre dem i penge."

"Jeg vil hellere have noget andet, et par bukser f. eks."

"Så tag da denne Bossuet og den buste af hr. Odilon Barrot med; på ære, det er enkens sidste skærv."

"Jeg ser, at De gør, hvad De kan," sagde Rodolphe. "Så tager jeg værdigenstandene med mig; men hvis jeg får 30 sous ud af det hele, betragter jeg det som Herkules' trettende arbejde."

Efter at have gået omtrent en hel mil lykkedes det ham ved hjælp af en tungefærdighed, som han viste sig at sidde inde med, når det rigtig gjaldt, at fravriste sin vaskerkone et lån på 2 franc mod pant i digtsamlingerne, romancerne og portrætbusten af hr. Barrot.

"Nå," sagde han, da han igen gik over broerne, "det var saucen, nu skal jeg bare have fat på stegen. Hvad om jeg gik hen til onkel!"

En halv time efter var han hos onkel Monetti, der kunne læse på sin nevøs ansigt, hvad det drejede sig om. Derfor var han også på sin post og foregreb ethvert spørgsmål med en række veklager, såsom:

"Tiderne er drøje, brødet er dyrt, lejerne betaler ikke, hvad de skal, forretningen er sløj," osv., hele remsen af forretningsfolks hykleriske litanier.

"Kan du tænke dig," sagde onklen, "jeg har været nødt til at låne penge af min lærling for at betale en veksel?"

"Så skulle De have sendt bud til mig," sagde Rodolphe. "Jeg skulle nok have lånt Dem pengene; jeg fik 200 franc for 3 dage siden."

"Tak skal du ha', min dreng," sagde onklen, "men du kan selv trænge til dine penge … Åh, hør! Mens du er her, kunne du, der skriver så smukt, gerne skrive nogle regninger ud for mig, så jeg kan få bud efter de penge."

"De 5 franc bliver mig noget dyre," tænkte Rodolphe og tog fat på værket, som han gjorde så kort som muligt.

"Kære onkel," sagde han, "jeg ved, hvor De elsker musik, og har derfor taget nogle koncertbilletter med til Dem."

"Det er virkelig elskværdigt af dig, min dreng. Vil du ikke spise til middag sammen med mig?"

"Nej tak, kære onkel, jeg ventes til middag i Faubourg Saint-Germain; jeg er endda så ærgerlig over, at jeg ikke har tid til at gå hjem og hente penge til at købe handsker for."

"Har du ingen handsker? Vil du da ikke låne mine?" sagde onklen.

"Nej tak, vi har ikke ens hænder; hvis du ville gøre mig den tjeneste at låne mig …"

"29 sous til at købe et par for? Vel vil jeg det, min dreng; der har du dem. Når man skal i selskab, må man være ordentligt klædt. Det er bedre at vække misundelse end medlidenhed, sagde din salig tante altid. Nå, jeg ser, at du kommer frem, gudskelov … Jeg havde gerne givet dig mere," fortsatte han, "men det er alt, hvad jeg har i kassen, ellers må jeg ovenpå, og jeg kan ikke lade butikken være alene; der kommer kunder hvert øjeblik."

"De sagde lige, at det ikke gik med forretningen."

Onkel Monetti lod, som han ikke hørte det, og sagde til sin nevø, der stak de 29 sous i lommen:

"Det haster ikke med dem."

"Det bløddyr!" brummede Rodolphe og skyndte sig bort. "Nu mangler der 31 sous, hvor skal jeg få dem fra? … Åh, jeg kommer til at tænke på noget; jeg må hen på Forsynets Korsvej."

Således kaldte Rodolphe Paris' mest centrale punkt, dvs. Palais-Royal. Et sted, hvor det er så at sige umuligt at stå ti minutter uden at træffe ti bekendte, navnlig rykkere.

Rodolphe gik altså hen og stillede sig på post foran Palais-Royal. Men denne gang varede det længe, inden forsynet kom. Endelig fik Rodolphe øje på det. Det var iført hvid hat, grøn overfrakke og guldknapsstok … Kort sagt, et meget velklædt forsyn.

Det var en tjenstvillig og rig fyr, en fanatisk tilhænger af Fouriers system.

"Det glæder mig meget at se Dem," sagde han til Rodolphe; "gå lidt med, så kan vi snakke sammen."

"Nå, nu skal vi døje hele lektien om det socialistiske fælleshus," mumlede Rodolphe og lod sig slæbe med af den hvide hat, der lignede et helt fælleshus.

Da de kom hen til Pont des Arts, sagde Rodolphe til sin ledsager:

"Nu må jeg gå, for jeg har ingen bompenge."

"Åh, det skal De ikke bryde Dem om," sagde den anden og holdt på ham, mens han kastede to sous til invaliden.

"Nu er øjeblikket kommet," tænkte redaktøren af *Iris' skærf*, da de gik over broen, og da de var kommet til enden ud for

instituttets ur, gjorde han holdt, pegede på skiven med en fortvivlet bevægelse og udbrød:

"Død og pine! Kvart i 5! Så er det ude med mig!"

"Hvad er der i vejen?" spurgte den anden forbavset.

"Der er det i vejen," sagde Rodolphe, "at De er skyld i, at jeg ikke er kommet til et stævnemøde, fordi De mod min vilje har trukket mig med hertil."

"Var det noget vigtigt?"

"Det tror jeg; nogle penge, som jeg skulle hente kl. 5 … i Batignolles … det når jeg aldrig … død og pine, hvad skal jeg gøre?"

"Det er da meget ligetil," sagde Fouriers tilhænger. "Gå med hjem, så skal jeg låne Dem nogle."

"Det er umuligt. De bor i Montrouge, og jeg har noget at gøre kl. 6 i Chaussée d'Antin … Fanden også! …"

"Jeg har nogle få sous hos mig," sagde forsynet undseligt. "Men det er ikke mange."

"Hvis jeg bare havde til en droske, kunne jeg måske nå til Batignolles i rette tid …"

"Dér har De alt, hvad jeg har i min pung, kære, enogtredive sous."

"Kom med Dem i en lynende fart, så kan jeg komme af sted!" sagde Rodolphe, der netop hørte klokken slå fem, og han skyndte sig hen til mødestedet.

"Det var en hård tørn at få dem skrabet sammen," sagde han og talte sine penge. "5 franc, de er guld værd. Nu er jeg klar, så Laura kan se, at hun har at gøre med en mand, der har levemåde. Jeg vil ikke bringe så meget som én centime med

hjem i aften. Jeg må skaffe litteraturens dyrkere oprejsning og vise, at det kun er penge, de mangler, for at være rige."

Han traf frøken Laura på det aftalte sted.

"Gudskelov," sagde han, "med punktligheden er der ikke noget i vejen."

Han tilbragte aftenen sammen med hende og lod hæderligt sine 5 franc undergå smelteprocessen i rundhåndethedens digel. Hun var henrykt over hans optræden og var så venlig først at opdage, at han ikke fulgte hende hjem til hende selv, i det øjeblik, da han lukkede hende ind i sit eget værelse.

"Det er en fejl, jeg begår," sagde hun. "Nu må De ikke få mig til at fortryde den ved at vise mig den utaknemmelighed, hvormed Deres køn plejer at kvittere."

"Frøken," sagde han, "jeg er bekendt for min faste karakter. Den er sådan, at alle mine venner forbavses over min trofasthed og har givet mig tilnavnet *Kærlighedens general Bertrand*."

9. De hvide violer

Rodolphe var en tid lang meget forelsket i sin kusine Angéle, der ikke kunne udstå ham, og Chevaliers termometer stod samtidig på 12 grader under frysepunktet.

Frøken Angèle var datter af onkel Monetti, også kaldet *Kaminråden*. Hun var atten år og kom hjem fra Bourgogne, hvor hun havde tilbragt fem år hos en kvindelig slægtning, som hun skulle arve. Denne slægtning var en gammel kone, der altid havde været meget ondskabsfuld, skønt hun var meget hellig, eller måske netop derfor. Angèle, der ved sin bortrejse var et henrivende barn, hvis halvvoksenhed allerede i sig bar spiren til en fortryllende ungdom, kom efter fem års forløb tilbage forandret til en smuk, men kølig, ja, kedelig og vindtør ung pige. Det tilbagetrukne provinsliv, en overdreven gudelighed og en opdragelse efter de småligste principper havde fyldt hende med tåbelige og absurde fordomme, indsnævret hendes horisont og gjort hendes hjerte til en slags organ, der indskrænkede sig til at opfylde sin funktion som perpendikel. Hun havde så at sige vievand i stedet for blod i årerne. Da hun kom tilbage, mødte hun sin fætter med en iskold tilbageholdenhed, og han spildte bare tiden, hver gang han prøvede på at anslå mindernes strenge, minderne fra den tid, da de begge havde vist den kærlighed à la Paul og Virginie, som er traditionel mellem fætter og kusine. Alligevel var han meget indtaget i sin kusine, der ikke kunne udstå ham; og da han en dag havde fået at vide, at hun snart skulle til bal ved en af sine veninders bryllup, dristede han sig til at love hende en buket

violer til at tage på til ballet. Og efter at hun havde bedt sin fader om tilladelse, modtog hun sin fætters galanteri, men holdt samtidig stærkt på, at hun kun ville have hvide violer.

Han var henrykt over hendes elskværdighed. Han hoppede omkring og sang i vilden sky på vejen hjem til sit *St. Bernhard*. Således kaldte han sin bolig. Da han gik gennem Palais-Royal, forbi fru Provosts berømte blomsterbutik, så han nogle hvide violer i vinduet, og af nysgerrighed gik han ind for at høre om prisen. En anstændig buket kostede ikke mindre end ti franc, men der var også til højere priser.

"Pokker også!" sagde han, "ti franc, og kun 8 dage til at få fat på en sådan million. Der skal hænges godt i; men det er lige meget, min kusine skal have sin buket. Jeg ved, hvad jeg gør."

Dette foregik på en tid, da hans litterære opkomst var i sin vorden. Han havde den gang kun en understøttelse på 15 franc om måneden fra en af sine venner, en stor digter, der efter et langt ophold i Paris ved protektion var blevet lærer i provinsen.

Rodolphe, der havde fået ødselheden i vuggegave, soldede altid sin understøttelse op på fire dage; og da han ville opgive sin hellige og lidet produktive virksomhed som elegisk digter, levede han resten af måneden af den tilfældige manna, der langsomt drysser ned fra Forsynets kurve. Denne faste afskrækkede ham ikke; han gennemgik den med krum hals, stoisk ædruelighed og en uvurderlig fantasi, som han hver dag brugte i rigt mål for at nå den første i måneden, den påskedag, som gjorde ende på hans faste. På den tid boede han i Centrescarpe Saint-Marcel-gade i et stort hus. Hans værelse, der var bygget så åbent som et udsigtstårn, var en dejlig bolig om sommeren, men fra oktober til april var det et lille

Kamtsjatka. Alle verdens fire vinde, der susede ind ad de fire ituslåede vinduer, opførte de vildeste kvartetter i hele den kolde tid af året. Som bitter ironi var der endda en kamin, hvis umådelige åbning var en hel æresport, som var forbeholdt nordenvinden og dens ganske stab. Så snart den første kulde meldte sig, havde han taget sin tilflugt til et særligt opvarmningssystem. Han havde på otte dage hugget sine få møbler til pindebrænde, så at hans møblement blev betydelig formindsket; der var kun sengen og to stole tilbage; men disse møbler var rigtig nok også af jern og således af naturen assureret mod ildebrand. Rodolphe kaldte denne måde at varme sig på: At flytte gennem kaminen.

Det var i januar, og termometret, der viste 12 grader på Quai des Lunettes, ville have vist to eller tre grader mere, hvis det var blevet flyttet op på Rodolphes udsigtstårn, som han kaldte for St. Bernhard, Spitzbergen, Sibirien.

Den aften, han havde lovet sin kusine hvide violer, blev han ganske rasende, da han kom hjem. De fire vinde havde igen knust en rude og stod ind hver fra sit hjørne af værelset. Det var den tredje ødelæggelse af den art i de sidste fjorten dage. Derfor lod han sig også henrive til ædende forbandelser mod Æolus og hele hans kraftknusefamilie. Efter at han havde tilstoppet denne nye breche med et portræt af en af sine venner, lagde han sig fuldt påklædt til ro på de to hårde brædder, som han kaldte sine madrasser, og drømte hele natten om hvide violer.

Efter fem dages forløb havde han endnu ikke fundet nogen udvej til at virkeliggøre sin drøm, og om to dage skulle han give sin kusine buketten. Inden den tid var termometret igen faldet,

og den ulykkelige poet blev mere og mere fortvivlet ved tanken om, at violerne måske var steget i pris. Men til sidst fik Forsynet medlidenhed med ham.

En morgen gik han på lykke og fromme hen og inviterede sig selv til frokost hos sin ven Marcel, og han traf ham i samtale med en sørgeklædt dame. Det var en enke fra kvarteret; hun havde for nylig mistet sin mand, og hun kom for at spørge ham, hvor meget han ville have for at male en menneskehånd på den sten, hun havde ladet sætte på den afdødes grav, samt disse ord:

JEG VENTER DIG, MIN ELSKEDE HUSTRU.

For at få arbejdet udført så billigt som muligt gjorde hun endda kunstneren opmærksom på, at han når Gud kaldte hende til møde med hendes ægtemand, skulle male en hånd til, nemlig hendes egen, prydet med et armbånd, og følgende indskrift:

ENDELIG ER VI DA ATTER FORENEDE.

"Jeg vil lade den klausul indsætte i mit testamente," sagde enken, "at det bliver Dem, der får arbejdet betroet."

"Ja, når det bliver sådan, frue," svarede kunstneren, "så går jeg ind på den pris, De tilbyder … Men kun i håbet om, at håndtrykket bliver til noget. Gå nu ikke hen og glem mig i Deres testamente!"

"Jeg ville ønske, De ville gøre det færdigt snarest muligt," sagde enken; "men De må naturligvis tage Deres tid til det – og glem ikke arret på tommelfingeren. Jeg vil have en levende hånd."

"Den skal nok blive talende, det kan De være rolig for," sagde Marcel og fulgte enken til døren. Men lige da hun skulle gå,

vendte hun om.

"Jeg har endnu en oplysning at bede Dem om, hr. maler; jeg ville gerne have, at der skulle stå en eller anden ting på vers på min mands grav, noget om hans gode vandel og de sidste ord, han udtalte på sin dødsseng. Ville det ikke være flot?"

"Det er meget flot; det kalder man for et epitafium, det er meget flot!"

"De skulle da ikke kende en, der kan lave mig det billigt? Jeg har nok en nabo, hr. Guérin, en bekendt forfatter, men han er så glubende dyr."

Her tilkastede Rodolphe Marcel et blik, som han straks forstod.

"Frue," sagde kunstneren og pegede på Rodolphe, "et lykkeligt træf har netop ført den person herhen, som kan være Dem til nytte ved denne sørgelige lejlighed. Den herre er en udmærket digter, og De kunne ikke finde nogen bedre."

"Jeg vil have, at det skal være sørgeligt," sagde enken, "og det skal være rigtigt stavet."

"Frue," svarede Marcel, "min ven kan sin retskrivning på sine fingre; i skolen tog han altid præmie deri."

"Såh?" sagde enken; "ja, min nevø har også fået en præmie, og han er dog kun syv år."

"Han må være et meget fremmeligt barn," svarede Marcel.

"Men," sagde enken med eftertryk på ordene, "kan den herre også skrive sørgelige vers?"

"Bedre end nogen anden, frue, for han har haft mange sorger i sit liv. Min ven har netop sin specialitet i sørgelige vers, det er det, som bladene altid bebrejder ham."

"Hvad for noget?" udbrød enken, "taler man om ham i bladene; så er han jo lige så dygtig som den bekendte forfatter hr. Guérin."

"Ja vist er han det, og lidt til! Hold De Dem bare til ham, frue; det kommer De ikke til at fortryde."

Efter at have forklaret digteren indholdet af den versificerede indskrift, som hun ville sætte på sin mands grav, aftalte hun med Rodolphe at give ham ti franc, hvis hun blev tilfreds; men hun ville have versene meget snart. Digteren lovede at sende hende dem den næste dag gennem sin ven.

"O, du min gode fe!" råbte Rodolphe, da enken var gået. "Jeg lovede dig, at du skulle blive tilfreds; jeg skal lave dig den dejligste kadaverlyrik, og min retskrivning skal blive mere glimrende end nogen hertuginde er klædt på. Du kære gamle, Himlen lønne dig og lade dig leve 107 år, ligesom god brændevin!"

"Det sætter jeg mig imod," råbte Marcel.

"Det er sandt," sagde Rodolphe, "jeg glemte, at du har en hånd til at male efter hendes død, og en sådan sejlivethed ville være pengetab for dig." Og han løftede hænderne og sagde: "Himmel! Hør min bøn! – Åh, jeg har været svineheldig, at jeg kom her hen," tilføjede han.

"Men hvad var det egentlig, du ville?" sagde Marcel.

"Åh, nu husker jeg det. Især nu, da jeg er nødt til at tilbringe natten med at lave det digt, kan jeg ikke undvære, hvad jeg kom for at bede dig om: 1) middagsmad, 2) tobak og lys og 3) din isbjørnedragt."

"Skal du på maskerade? I aften har vi jo den første."

"Nej, men sådan som du ser mig, er jeg lige så frossen som Napoleons soldater under tilbagetoget fra Rusland. Vel er min grønne lastingsfrakke og mine skotske merinosbukser meget pæne; men det er alt for forårslet og egner sig kun til at bruges under ækvator; når man som jeg bor ved nordpolen, passer et isbjørnekostume bedre, ja, det er rent ud sagt nødvendigt."

"Ja, tag du bamsen," sagde Marcel; "det er en god idé, den er varm som gloende kul, og du vil befinde dig som et brød i en bageovn."

Rodolphe boede allerede i det forede dyreskind.

"Nu bliver mit termometer ædende gal i hovedet," sagde han.

"Har du i sinde at gå ud i den dragt?" sagde Marcel, da de havde spist sig en ubestemmelig middag, serveret på tallerkener til 5 centimer.

"Blæse være med det," sagde Rodolphe, "jeg bryder mig fejl om, hvad folk siger; for resten begynder jo karnevallet i dag."

Og han spadserede gennem Paris med en holdning så værdig som det firbenede væsen, i hvis hud han boede. Da han gik forbi Chevaliers termometer, rakte han næse ad det.

Da han var kommet op på sit værelse efter at have vakt rædsel hos sin portner, tændte han et lys og sørgede ivrigt for at omgive det med gennemsigtigt papir for at skærme det for vindenes ondskab, og straks gav han sig til at arbejde. Men snart opdagede han, at selv om hans krop var beskyttet nogenlunde mod kulden, var hans hænder det ikke, og næppe havde han skrevet to vers af sin gravskrift, før en frygtelig valenhed bed ham i fingrene, så han slap pennen.

"Selv den modigste mand kan ikke sætte sig op mod elementerne," tænkte han og sank tilintetgjort ned på sin stol.

"Cæsar gik over Rubicon, men han var aldrig kommet over Beresina."

Pludselig udstødte han et glædesskrig dybt fra sit bjørnebryst, og han rejste sig med sådan et ryk, at han væltede en del af sit blæk ud over sin hvide pels; han havde fået en idé.

Han fandt frem under sin seng en vældig bunke papirer, hvori der var en halv snes enorme manuskripter til et drama, som han havde arbejdet på i 2 år, og som var blevet lavet om og om igen så mange gange, at afskrifterne tilsammen vejede 14 pund. Han lagde den sidste renskrift til side og slæbte de andre hen foran kaminen.

"Jeg var sikker på, at jeg nok skulle få dem anbragt," sagde han; "... med lidt tålmodighed! Der er en rar ladning prosa. Åh! Hvis jeg havde kunnet forudse, hvad der nu sker, skulle jeg have lavet en prolog, og så havde jeg haft mere brændsel i dag ... Men skidt, man kan jo ikke forudse al ting." Og han tændte op i kaminen med nogle ark af manuskriptet, så at hans hænder tøede op ved ilden. Efter fem minutters forløb var første akt spillet, og han havde skrevet tre vers af sin gravskrift.

Intet i verden kan beskrive de fire vindes forbavselse ved at se ild i kaminen.

Derpå brændte anden akt af med det mest ubetingede held. Og han havde skrevet ti vers. Men han kunne kun skrive to, mens tredje akt stod på.

"Jeg havde nok altid tænkt, at den akt var for kort," mumlede han, "men det er først ved opførelsen, man ser en fejl rigtigt. Gudskelov, at denne varer længere; der er treogtyve scener, hvoriblandt tron-scenen, som skulle være min ærestrone ..." Den

sidste tirade af tronscenen gik op i flammetunger, men Rodolphe havde endnu et vers på seks linjér at skrive.

"Nå, så går vi løs på femte akt," sagde han og så helt glorød ud. "Den varer nok fem minutter, det er én stor monolog." Han nåede til slutningsscenen, som kun lige flammede op og slukkedes.

Og i det samme øjeblik indrammede han de sidste ord af den afdøde, til hvis ære han havde arbejdet, i en lyrisk apoteose.

"Der er nok til en anden opførelse," sagde han, idet han sparkede resten af manuskripterne ind under sengen.

Næste morgen kl. 8 holdt frøken Angèle sit indtog på ballet. Hun havde i hånden en prægtig buket hvide violer med to prangende roser i midten, ligeledes hvide. Hele aftenen indbragte denne buket hende komplimenter fra damerne og smigerord fra herrerne. Derfor var hun også lidt taknemmelig mod sin fætter, som havde skaffet hendes forfængelighed alle disse små opmuntringer og hun havde måske tænkt mere på ham, hvis hun ikke havde været genstand for galante efterstræbelser af en af brudens slægtninge, der havde danset flere gange med hende. Det var en ung blond mand, der bar et af disse herlige opadbøjede overskæg, der er en af de kroge, som novicehjerter bider på.

Den unge mand havde allerede bedt hende om de to hvide roser, som var tilbage af hendes buket, resten var plukket bort af alle mulige mennesker.

Angèle havde sagt nej, men glemte naturligvis tilfældigt de to roser på en sofa, så at den unge mand kunne styrte hen og tage dem.

På dette tidspunkt var der fjorten graders kulde i Rodolphes åbne udkigstårn, og han selv stod lænet til vindueskarmen og så over mod Maineporten efter lysene i den balsal, hvor hun svang sig i dansen, kusine Angèle, der ikke kunne fordrage ham.

10. Det stormende forbjerg

Der gives i de måneder, der indleder hver ny årstid, Tycho Brahes dage; sædvanligvis den første og den femtende.

Rodolphe, der ikke uden rædsel kunne se nogen af disse to datoer nærme sig, kaldte dem "Det stormende Forbjerg". En sådan dag er det ikke morgenrøden, der åbner østens porte, men det er rykkerne, husværterne, fogeden og andre røvere. Den dag begynder med en skylle af regninger, kvitteringer, breve, billetter og ender med en haglbyge af vekselprofeter og stævninger – *Dies Irae*!

Den 15. april om morgenen sov Rodolphe imidlertid meget trygt og drømte, at en af hans onkler havde testamenteret ham en hel provins i Peru med alle de peruvianske kvinder i tilgift.

Som han dykkede til bunds i en indbildt guldflod, blev en nøgle pludselig drejet om i låsen og afbrød den storartige arving midt i hans gyldne drøms mest strålende øjeblik.

Han rejste sig op i sengen med endnu søvnige øjne og tanker, og han kiggede rundt om sig.

Derpå skimtede han ubestemt en mand, som stod midt i hans værelse og lige var kommet ind, og hvilken mand?

Den fremmede morgenmand bar på hovedet en trekantet hat, på ryggen en taske og i hånden en brevmappe; han var iført en stivkravet, hørfarvet livkjole og syntes ganske åndeløs over at være kravlet fem etager op. Hans væsen var meget forekommende og det klirrede, når han gik, som om han kunne være en automatisk vekselererdisk, der bevægede sig.

Rodolphe var et øjeblik forfærdet, og ved at se den trekantede hat og livkjolen, troede han, at det var en politibetjent!

Men synet af den ret velfyldte taske fik ham hurtigt ud af den vildfarelse.

"Åh! Nu er jeg med," tænkte han, "det er et forskud på min arv, den mand kommer fra Vestindien … Men hvorfor er han da ikke sort?" Og med et vink til manden sagde han, idet han pegede på hans taske:

"Jeg ved, hvad det er. Læg det dér. Tak." Manden var et bud fra Banque de France. På Rodolphes opfordring svarede han med at holde et lille dokument overmalet med mange farvede tal og tegn og underlige gerninger op for næsen af ham.

"Ønsker De en kvittering?" sagde Rodolphe. "Selvfølgelig. Ræk mig pen og blæk! Det står der henne på bordet."

"Nej, jeg kommer for at få penge for en veksel på halvandet hundrede franc," sagde bankbuddet. "Det er den 15. april i dag."

"Nåh," svarede Rodolphe og undersøgte papiret. "… Birmann efter ordre … Det er min skrædder … Ak!" tilføjede han melankolsk og så afvekslende på en diplomatfrakke, der lå slængt på sengen, og på vekslen, "årsagerne forsvinder sporløst, men virkningerne vender idelig tilbage. Hvad for noget? Er det den 15. april i dag? Det var mærkeligt! Jeg har ikke spist jordbær endnu."

Bankbuddet var ærgerlig over hans langsomhed og gik sin vej med disse ord:

"De må have betalt inden kl. 4."

"Klokken er for skræddere og skomagere," svarede Rodolphe. "Den lurendrejer!" føjede han til og fulgte finansmanden og

hans trekantede hat med øjnene, "han tager sgu sin taske med sig igen."

Han trak omhængene for sengen og prøvede på atter at vandre vejen mod sin arv; men han fo'r vild og kom fuldstændig storhedsvanvittig ind i en drøm, hvor direktøren for Théatre Français med hatten i hånden kom for at bede ham om et stykke til sit teater, og Rodolphe, som kendte til skik og brug, bad om forskud. Men i samme øjeblik som direktøren ville til at betale, blev den sovende på ny halvt vækket ved, at der kom en ny person, en anden af den 15. aprils banditter, frem på scenen.

Det var hr. Benoit, værten i det hotel, hvor han boede. Hr. Benoit var på en gang vært, skomager og sine lejeres ågerkarl. Den morgen stank han forfærdeligt af dårlig brændevin og en forfalden regning. I hånden holdt han en tom pengetaske.

"Død og pine!" tænkte Rodolphe. "Det er ikke længere direktøren for Théatre Français, han ville da have hvidt slips … og hans pengetaske ville være fuld!"

"Goddag, hr. Rodolphe!" sagde hr. Benoit og gik hen til sengen.

"Næh, goddag, hr. Benoit! Hvad skylder jeg æren af Deres besøg?"

"Jeg kom bare for at sige Dem, at vi har den 15. april i dag."

"Allerede?! Hvor tiden dog går hurtigt! Det er mærkeligt; jeg må virkelig have købt mig et par nankinsbukser. Den 15. april! Store Gud, det havde jeg aldrig tænkt på, hvis De ikke var kommet, hr. Benoit! Hvor jeg er Dem tak skyldig!"

"Ja, De er mig også 162 franc skyldig," svarede hr. Benoit, "og det er på høje tid, at vi får den lille post ud af verden."

"Åh, jeg har ikke absolut hastværk … De skal ikke genere Dem, hr. Benoit … Vi kan også vente … En lille regning kan også blive stor …"

"Men De har alligevel adskillige gange taget udsættelse," sagde værten.

"Nå, lad os så klare den, hr. Benoit, mig er det absolut ligegyldigt; i dag eller i morgen … Vi er jo alle mennesker … Lad os så afgøre den."

Et elskværdigt smil lyste op i værtens rynkede ansigt; og alt hos ham, lige til hans tomme pengetaske, struttede af forventning.

"Hvor meget skylder jeg Dem?" Spurgte Rodolphe.

"Først er der tre måneders husleje à 25 franc – det er 75 franc."

"S. E. & O.," sagde Rodolphe. "Og så?"

"Plus 3 par støvler à 20 franc."

"Åh, vent et øjeblik, hr. Benoit; lad os ikke løbe sur i det; nu har jeg altså ikke mere med værten at gøre, nu er det skomageren … Dér må jeg have en særskilt regning, tal er ikke til at spøge med, vi må ikke blande noget sammen."

"Lad gå," sagde Benoit formildet ved håbet om, at han endelig en gang kunne sætte "kvitteret" under sine regninger. "Her er en særskilt nota for fodtøjet. 3 par støvler à 20 franc – 60 franc."

Rodolphe kastede et medlidende blik på et par gamle udtrådte støvler.

"Ak!" tænkte han, "selv om den evige jøde havde gået med dem, kunne de ikke have været værre. Det er ved at løbe efter Marie, at de er blevet så slidte … Nå, videre, hr. Benoit …"

"Det var 60 franc," svarede denne. "Plus kontant lån 27 franc."

"Stop en kvart, hr. Benoit. Vi var jo enige om at sætte hver enkelt helgen i sin bås. Derfor må vi altså forlade skomageriets gebet og gå ind på tillidens og venskabets gebeter, det fordrer et særskilt regnskab. Hvor meget løber Deres venskab for mig op til?"

"27 franc!"

"27 franc! Der har De Dem en billig ven, hr. Benoit. Nå, så har vi altså: 75, 60 og 27. Hvad bliver det i det hele?"

"162 franc," sagde hr. Benoit og præsenterede de tre regninger.

"162 franc," sagde Rodolphe. "Det er mærkeligt. Hvor addition dog er en herlig opfindelse! Nå, hr. Benoit, nu da den sag er klar, kan vi jo være rolige begge to, så ved vi, hvad vi har at holde os til. I næste måned kommer jeg efter en kvittering, og da Deres tillid og venskab for mig i løbet af den tid kun kan vokse, kan De måske så give mig en ny frist, hvis det bliver nødvendigt. Og hvis værten og skomageren bliver for utålmodige, kan jeg bede min ven om at tale dem til fornuft. Det er mærkeligt, hr. Benoit, men hver gang jeg tænker på Deres tredobbelte egenskab af vært, skomager og ven, fristes jeg til at tro på den hellige treenighed."

Ved at høre Rodolphe var værten blevet både rød, grøn, gul og hvid; og for hver ny hån fra lejerens side formørkedes denne vredens regnbue mere og mere på hans ansigt.

"Jeg holder ikke af, at man gør nar ad mig, højstærede," sagde han. "Nu har jeg ventet længe nok. Jeg siger Dem op, og hvis De ikke i aften har betalt mig mine penge … så ved jeg, hvad jeg har at gøre."

"Penge! Penge! Beder jeg måske Dem om penge?" sagde Rodolphe; "og for resten, selv om jeg havde nogle, gav jeg Dem ingen ... Penge på en fredag, det bringer ulykke."

Hr. Benoits vrede steg til raseri, og hvis møblementet ikke havde tilhørt ham selv, havde han sikkert knust hver eneste stump.

Nu gik han sin vej under trusler og eder.

"De glemmer Deres taske!" råbte Rodolphe efter ham og kaldte ham tilbage.

"Sikken levevej!" mumlede den ulykkelige unge mand, da han igen var alene. "Jeg ville hellere være løvetæmmer."

"Men her kan jeg ikke blive," fortsatte han, sprang ud af sengen og klædte sig på i en lynende fart. "De allieredes indrykning kunne gerne blive ved. Jeg må flygte; jeg må også have noget frokost. Hvad, om jeg gik hen og så til Schaunard? Jeg kan bede ham om noget mad og låne nogle syle af ham. Hundrede franc kan jeg klare det med ... Nå, lad os så komme hen til Schaunard!"

Da Rodolphe gik ned ad trappen, mødte han hr. Benoit, som kom med nye uhonorerede kvitteringer fra sine andre lejere, hvad den tomme taske nok som viste.

"Hvis der kommer nogen og spørger efter mig, kan De sige, at jeg er på landet ... i Alperne ..." sagde Rodolphe. "Eller for resten nej, sig, at jeg ikke bor her mere."

"Jeg siger sandheden," brummede hr. Benoit og gav sine ord en meget betydningsfuld betoning.

Schaunard boede på Montmartre, det var det samme som at rejse hele Paris igennem, og den pilgrimsfærd var for Rodolphe en af de mest farefulde.

"I dag er gaderne brolagte med kreditorer," tænkte han.

Men han gik ikke ad de ydre boulevarder, som han havde lyst til. Et fantastisk håb opmuntrede ham tværtimod til at følge den farlige vej gennem Paris' centrum.

Han mente, at det på en dag, hvor millionerne spadserede offentligt omkring på ryggen af bankbudene, nok kunne tænkes at en 1000-franc-seddel lå og ventede på ham et eller andet sted på vejen.

Derfor gik han også langsomt og stirrede ned i jorden, men han fandt kun to knappenåle.

Efter to timers forløb nåede han hen til Schaunard.

"Nej! Er det dig?" sagde denne.

"Ja! Jeg kommer for at invitere mig selv til frokost hos dig."

"Så kommer du på en meget uheldig tid, højstærede; min elskede er lige kommet, og jeg har ikke set hende i 14 dage. Hvis du bare var kommet 10 minutter før ..."

"Men har du så ikke hundrede franc at låne mig?"

"Hvad for noget? Vil du oven i købet have penge af mig?" svarede Schaunard, som var særdeles forbavset. "Du har nok sammensvoret dig med mine fjender."

"Du skal få dem igen på mandag."

"Eller til pinse, mit lam, hvad? Du glemmer nok, hvad det er i dag. Men der er ingen tid forløbet, dagen er jo ikke forbi endnu. Du kan endnu møde det gode Forsyn, det står aldrig op før middag."

"Ak," svarede Rodolphe, "Forsynet har alt for meget at gøre med de små pipfugle. Jeg gør nok bedre i at gå hen til Marcel."

Marcel boede den gang i Brédagade. Rodolphe fandt ham hensunken i sørgmodige betragtninger foran det store maleri,

som skulle forestille *Overgangen over det Røde Hav*.

"Hvad er der i vejen med dig?" spurgte Rodolphe, da han kom ind, "du ligner jo Døden fra Lübeck."

"Ak!" sagde maleren og talte med en lignelse, "nu har jeg tilbragt fjorten dage i den stille uge."

For Rodolphe var dette svar klart som kildevand.

"Så har den stået på ramsaltede sild og sorte ræddiker! Meget vel! Den kender jeg."

Rodolphe huskede nemlig den bitre tid, da han havde været henvist til udelukkende at leve af denne fisk.

"Død og pine," sagde han, "det var værre! Jeg kom netop for at låne hundrede franc af dig."

"Hundrede franc!" sagde Marcel. "Du lever da altid i drømmenes rige. Komme og bede mig om den mytologiske sum på en tid, hvor man altid er i pengetrang. Du må have nydt haschisch …"

"Ak," sagde Rodolphe, "jeg har slet ingen ting nydt." Og han forlod sin ven ved bredden af det Røde Hav. Fra kl. 12 til kl. 4 om eftermiddagen styrtede han rundt fra Herodes til Pilatus i hele sin bekendtskabskreds; han løb gennem de 48 kvarterer, en tur på 2 mil, men uden held. Overalt fik han den samme tydelige følelse af, at det var den 15. april; og alt imens blev det nær op ad middagstid. Men det lod aldeles ikke til at det blev lige så nær til middagsmad.

Som han gik over Pont Neuf, fik han pludselig en idé:

"Oho! Den 15. april … den 15. april …" tænkte han, "så er jeg jo bedt ud til middag i dag."

Og da han rodede i sin lomme, fandt han en trykt billet med følgende indhold:

La Villette-port
I RESTAURATIONEN "DEN STORE SEJRHERRE"
Sal med 300 kuverter
– – –
Den årlige fest til ære for
MENNESKEHEDENS VELGØRER
den 15. april 184…
Gælder for en person
– – –
NB. Man har kun ret til en halv flaske vin.

"Jeg deler ikke de meninger, som disciplene af menneskehedens velgørere har," sagde Rodolphe, "men jeg deler gerne deres mad med dem." Og med en fugls hastighed gjorde han kål på den afstand, der lå mellem ham og La Villette-porten.

Da han kom til Den store Sejrherre, var der stuvende fuldt af mennesker … Salen med de 300 kuverter rummede 500 personer. En vid udsigt til kalvefrikassé frembød sig for Rodolphes indre øje.

Endelig begyndte man at servere suppen!

Netop som gæsterne førte skeen til læberne, brød 5-6 civile personer og adskillige politibetjente med en politiassistent i spidsen ind i salen.

"Mine herrer," sagde assistenten, "i følge højere ordre kan denne fest ikke finde sted. Jeg byder Dem at rømme salen."

"Av!" sagde Rodolphe, mens han som alle andre gik ud, "dér kommer skæbnen og vælter min suppe!"

Tungsindig tog han vejen hjemad og nåede derhen kl. 11 om aftenen.

Hr. Benoit stod og passede ham op.

"Nå, dér er De," sagde værten. "Har De tænkt på, hvad jeg sagde til Dem i morges? Kommer De med nogle penge til mig?"

"Jeg får bestemt nogle i nat; så skal De få i morgen tidlig," svarede Rodolphe og søgte efter sin nøgle og lysestage på den dertil indrettede hylde. Men han fandt ingen ting.

"Hr. Rodolphe," sagde Benoit, "det gør mig meget ondt, men jeg har lejet Deres værelse ud, og jeg har ingen andre ledige, så De må se Dem om efter et andet."

Rodolphe var storsindet; at bo en nat hos madam Græsmeyer afskrækkede ham ikke. For resten kunne han i tilfælde af dårligt vejr godt sove i en prosceniumsloge i *Odéon*, som han før havde gjort. Kun fordrede han sine sager af hr. Benoit, og de samme sager bestod i en bunke papirer.

"Det skal De få," sagde værten, "jeg har ikke ret til at forholde Dem de ting, de er blevet liggende på deres plads i sekretæren. Kom op med mig; hvis den nuværende lejer ikke er gået i seng endnu, kan vi nok komme ind."

Værelset var i løbet af dagen blevet lejet ud til en ung pige, der hed Mimi, som Rodolphe før i tiden havde kendt nærmere.

De kendte straks hinanden igen. Rodolphe hviskede noget til Mimi og trykkede varmt hendes hånd.

"Næh, hvor det regner!" sagde han og pegede ud på det uvejr, som brød løs i det samme.

Mimi gik hen til hr. Benoit, der stod og ventede i en krog af stuen.

"Hr. vært," sagde hun, og pegede på Rodolphe, "det er den herre, jeg ventede i aften … Her er ingen adgang for uvedkommende."

"Nå så," sagde hr. Benoit og forsvandt med en sur grimasse.

Medens Mimi nu i en hast gjorde i stand til et improviseret aftensmåltid, slog kl. 12.

"Åh, så er den 15. april da forbi," sagde Rodolphe ved sig selv, "og jeg er sluppet uden om det stormende forbjerg. – Kære Mimi," sagde den unge mand og omfavnede den smukke pige, mens han kyssede hende på hals og nakke, "De kunne aldrig have nænnet at lade mig smide på døren. De fik gæstfriheden i vuggegave!"

11. En lille festlighed

Efter at digteren Rodolphe og den unge frøken Mimi havde slået deres pjalter sammen, havde boheme-kliken i omtrent 8 dage været en del ængstelig over vennens pludselige forsvinden. De havde søgt efter ham flere steder, hvor han plejede at komme, og overalt havde de modtaget samme svar:

"Vi har ikke set ham i de sidste otte dage."

Gustave Colline var især yderst urolig, og det var, fordi han nogle dage i forvejen havde betroet Rodolphe en højfilosofisk artikel, som skulle optages i hattemagerlavets blad *Castor*, under rubrikken *Nips*. Rodolphe var, som bekendt, redaktør af dette betydningsfulde organ.

Var den filosofiske artikel kommet det undrende Europa for øje? Det var det spørgsmål, den ulykkelige Colline ustandselig stillede sig selv, og man forstår hans beklemmelse, når man hører, at filosoffen endnu aldrig var udkommet i typografisk udstyr, og at han brændte af begærlighed efter at se den virkning, hans prosa ville gøre på tryk. For at skaffe sig denne tilfredsstillelse af sin forfængelighed havde han allerede givet 6 franc ud på Paris' læsestuer, uden at det havde været ham muligt at træffe på *Castor*. Til sidst kunne han ikke styre sin tålmodighed længere og svor en dyr ed på, at han ikke ville helme, før han havde fået fat på bladets sporløs forsvundne redaktør.

Tilfældet kom ham til hjælp – hvordan, vil det være for vidtløftigt at berette – men vist er det, at filosoffen holdt ord.

To dage efter havde han fået Rodolphes bopæl opsnuset og indfandt sig hos ham kl. 6 om morgenen.

Rodolphe boede den gang i et privathotel ude i en afsides gade i Faubourg Saint-Germain, og han havde sit værelse på femte sal, eftersom der ikke fandtes nogen sjette. Colline kom op og fandt døren aflåset. Han bankede i hele ti minutter, uden at der kom noget svar inde fra. Dette spektakel, før en vis mand havde fået sko på, hidkaldte til sidst selve portneren, der kom op for at bede Colline om at holde sig i skindet.

"De kan da nok forstå, at den herre sover," svarede han.

"Ja, det er netop derfor, jeg vil vække ham," svarede Colline og bankede igen.

"Så vil han vel ikke svare," mente portneren og anbragte et par laksko og et par damestøvler uden for Rodolphes dør.

"Åh, vent lidt," sagde Colline og undersøgte nøje herre- og damefodtøjet. "Ganske nye laksko! Det må være en forkert dør, det kan ikke være her, jeg skal ..."

"Ja, hvem er det egentlig, De søger?" spurgte portneren.

"Damestøvler!" fortsatte Colline hen for sig, mens han tænkte på sin vens strengt moralske vandel. "Ja, jeg må bestemt været gået forkert. Det kan ikke være Rodolphes værelse."

"Ja, undskyld, herre, men det er her."

"Ja, så må De være forkert på den, min gode mand."

"Hvad mener De med det?"

"jeg mener, at De tager fejl," svarede Colline og pegede på lakskoene. "Hvad er det dér for noget?"

"Det er hr. Rodolphes sko. Er der noget mærkeligt ved det?"

"Og de dér," sagde Colline og pegede på damestøvlerne, "det er måske også hr. Rodolphes?"

"Nej, det er hans frues," svarede portneren.

"Hans frues!" kom det fra den lamslåede Colline. "Den vellystning, så det er derfor, han ikke vil lukke op."

"Han er da sin egen herre," mente portneren. "Vil herren sige mig sit navn, så skal jeg gå ind og sige til hr. Rodolphe ..."

"Nej, nu da jeg ved, hvor jeg kan finde ham, kan jeg godt komme igen," og Colline ilede bort med stormskridt for at meddele de andre den store nyhed.

Rodolphes nye lakerede støvler blev betragtede som et udslag af Collines rige fantasi, og hvad fruen angik, så anså man hende simpelt hen for et paradoks.

Paradokset havde dog en vis virkelighed, for endnu samme aften modtog vennerne, gennem Marcel en billet med følgende indhold:

> "Hr. og fru Rodolphe, litterater, udbeder sig æren af Deres behagelige selskab til en lille middag i morgen klokken 5 pr.
>
> Tallerkener forefindes."

"Mine herrer!" udbrød Marcel efter oplæsningen af denne billet, "sagnet bekræfter sig. Rodolphe har virkelig fået sig en livsledsagerinde, han indbyder os ydermere til middag hos sig, og efterskriften tyder på velstand. Jeg tør dog ikke skjule for jer, at den samme efterskrift dog vistnok må antages for en lyrisk hyperbel. Nå, vi får at se."

Næste dag til det fastsatte klokkeslæt begav de herrer Marcel, Colline og Schaunard sig, sultne som ravne, hen til Rodolphe, som de traf muntert spøgende med en rød hankat, medens hans unge frue var i færd med at dække bord.

"Må jeg tillade mig at forestille Dem min hjertenskær, mine herrer?" sagde Rodolphe, "Mimi! Du ser her mine tre bedste venner, – Og lad os så få suppen!"

"Frue!" udbrød Schaunard, idet han styrtede hende i møde, "De er skøn som en – som en vild rose." Efter at han derpå havde overbevist sig om, at der virkelig *var* tallerkener på bordet, søgte han at erkyndige sig om, hvilke madvarer han kunne gøre regning på. Han tillod sig i den anledning at løfte låget på et par kasseroller. Tilstedeværelsen af en hummer gjorde et dybt indtryk på ham, da han ingenlunde var blottet for følelse. Colline fik øjeblikkelig Rodolphe hen i en krog for at forhøre sig om sin filosofiske artikel.

"Kære ven, den er i trykkeriet. *Castor* udkommer på torsdag."

Vi må opgive at skildre filosoffens henrykkelse.

"I må undskylde," sagde Rodolphe nu til sine venner, "at I ikke i længere tid har hørt noget fra mig, men vi var i hvedebrødsdagene." Han fortalte nu historien om sin forbindelse med det yndige lille væsen, der i medgift havde bragt ham sine atten et halvt år, to par porcelænskopper og en rød kat, der hed Mimi som hun selv, omendskønt det var en hankat.

"Og nu til bords, mine herrer! Højtideligheden begynder. For resten siger jeg jer forud, at det er i al tarvelighed. Trøflerne må erstattes af det gode humør."

Samme elskværdige gudinde, det gode humør, svigtede heller ikke, og i øvrigt var middagen i det hele taget særdeles vellykket. Rodolphe havde slået sig op; Colline fik endog lejlighed til at bemærke, at der kom *rene* tallerkener ind.

Hummerens optræden på scenen vakte almindelig beundring. Schaunard bad under påskud af at have studeret naturhistorie, om han måtte hugge den over. Han benyttede sig endda af lejligheden til at brække en kniv og tilegne sig det bedste stykke og vakte derved almindelig misfornøjelse. Men Schaunard var hårdhudet, især når det drejede sig om hummer, og da der var en portion til overs, var han fræk nok til at stikke den til side; som han sagde: Han kunne bruge den til model til et *nature morte*, som han malede på for tiden.

Hans overbærende venner så ud, som om de troede på denne løgn, der var fostret af hans umådelige grådighed.

Colline gemte sin appetit til sin livret desserten og var grusom nok til at bytte sin rombudding med Schaunards appelsinfromage.

Konversationen blev nu livligere. Efter tre flasker med rød lak fulgte tre med grøn, og derpå sås en flaske med sølvkapsel, et udstyr, der røbede dens herkomst – det var en fantasichampagne, fabrikeret i Paris' nærmeste omegn, af den slags, som i Paris sælges for 2 franc flasken "på grund af handelsophævelse".

Men det er ikke herkomsten, der giver vinen dens smag, og vore bohemer tog den væske, som serveredes dem i dertil særligt indrettede glas, for ægte varer. Skønt proppen ikke var videre ivrig for at knalde af, blev de aldeles vilde over vinens fortræffelighed, da de så skummets mængde. Schaunard brugte den sidste rest af sin åndsnærværelse til at tage fejl af glassene og bemægtigede sig Collines. Og Colline dyppede af vanvare sin kiks i sennepskanden, mens han sad og forklarede frøken Mimi den filosofiske artikel, der skulle stå i *Castor*. Så blev han

pludselig bleg og bad om lov til at gå hen til vinduet og se på solnedgangen, skønt klokken var ti om aftenen og solen var nede for længe siden.

"Det er kedeligt, at champagnen ikke er afkølet," sagde Schaunard og prøvede igen at bytte sit tomme glas om med sin bordkammerats fyldte, men forsøget mislykkedes totalt.

"Champagnen køles i is," sagde Colline til Mimi, da han var færdig med at trække frisk luft. "Is opstår ved, at vand, på latin *aqua*, fortættes. Vand fryser ved to graders kulde, og der er fire årstider, nemlig: Sommer, efterår og vinter. Den sidste var skyld i tilbagetoget fra Rusland. Åh, Rodolphe, lad os få et *hemistikon* om champagne!"

"Hvad er det, din ven siger?" spurgte Mimi Rodolphe.

"Åh, det er sådant et ord," svarede denne. "Han mener et halvt glas."

Pludselig slog Colline Rodolphe kraftigt på skulderen og sagde forlegent, som om han havde grød i halsen:

"Det er jo torsdag i morgen?"

"Nej," svarede Rodolphe, "det er søndag."

"Nej, det er torsdag."

"Nej, det er min sandten søndag," svarede Rodolphe.

"Søndag? Nå," sagde Colline og nikkede med hovedet. "I morgen er det tors… dag…"

Og i det samme sank hans hoved ned i flødeskummet på hans tallerken.

"Hvad er det, han snakker om, torsdag?"

"Åh, nu er jeg med," sagde Rodolphe, som begyndte at forstå den påståelige filosof, der plagedes af sin fikse idé. "Det er hans artikel til *Castor* … Hør, nu taler han i søvne om den."

"Så skal han ingen kaffe have, vel, ærede værtinde?" sagde Schaunard.

"Det er ikke til at misforstå," sagde Rodolphe. "Lad os nu få den kaffe, Mimi!"

Mimi skulle lige til at rejse sig, da Colline, der var kommet lidt til koncepterne, tog hende om livet og fortrolig hviskede til hende:

"Kaffen kommer fra Arabien, hvor den blev opdaget af en ged, ærede frue. Derfra kom den til Europa. Voltaire drak 72 kopper om dagen. Jeg holder mest af den uden sukker, men den skal være skoldende hed."

"Gud, hvor den herre er lærd!" tænkte Mimi og kom med kaffen og piberne.

Klokken blev imidlertid mange, den var langt over midnat, og Rodolphe søgte at gøre sine gæster forståeligt, at det var på tide, de trak sig tilbage. Marcel, der havde holdt sig fuldstændig klar i hjernen, rejste sig for at gå.

Men Schaunard opdagede, at der endnu var noget cognac i en flaske, og erklærede, at klokken ikke kunne være 12, så længe der var noget tilbage i flasken. Colline sad og red over skrævs på sin stol og mumlede:

"Mandag, tirsdag, onsdag, torsdag ..."

"Jeg kan skam ikke beholde dem her i nat," sagde Rodolphe forlegent. "Tidligere gik det, men nu er det en anden sag," tilføjede han og så hen på Mimi, hvis noget glinsende øjne syntes at længes efter at få gæsterne ud af døren.

"Hvad skal jeg gøre? Giv mig dog et råd, Marcel. Find dog på noget til at få dem væk."

"Nej, jeg kan ikke finde på noget, men jeg kan bruge et gammelt fif. Jeg husker et stykke, hvor en fiffig tjener befrier sin herre for tre fyre, der er lige så fulde som Silén."

"Ja, det husker jeg også," sagde Rodolphe, "det er i *Kean*. Ja, situationen er ganske tilsvarende."

"Nu skal vi prøve, om kunsten er livet," sagde Marcel. "Vent bare; nu begynder vi med Schaunard. – Hej, Schaunard!" råbte maleren.

"Øh! Hvad er der?" svarede denne, der syntes at være langt borte på rusens sagte gyngende vover.

"Der er ikke mere at drikke her, og vi er alle sammen så tørstige."

"Ja, disse flasker er også så pokkers små," sagde Schaunard.

"Ja," fortsatte Marcel, "og det er Rodolphes mening, at vi skal blive her hele natten. Men så må vi først ud og have fat i noget, før der bliver lukket i butikkerne …"

"Min urtekræmmer bor henne på hjørnet," sagde Rodolphe. "Schaunard, kan du ikke gå derhen? Du kan tage to flasker rom på min regning."

"Ja – øh – ja – øh, det skal jeg – øh," sagde Schaunard og trak af en fejltagelse i Collines overfrakke, mens denne sad og skar i dugen med sin kniv.

"Det var nummer ét," sagde Marcel, da Schaunard var gået. "Nu kommer vi til Colline; det bliver sværere. Men jeg har en idé. – Hej! Hej!" råbte han og gav filosoffen et kraftigt puf.

"Hvad … Hvad … er det? …"

"Schaunard er lige gået og har af en fejltagelse taget din brune overfrakke på."

Colline så sig omkring og fik straks øje på Schaunards ternede vams i stedet for sin egen. Som et lyn jog den tanke gennem hans hjerne og fyldte ham med uro.

Colline havde som sædvanlig i dagens løb været ude at købe gamle bøger og havde for femten sous erhvervet sig en finsk grammatik og en lille roman af Nisard med den lovende titel: *Malkepigen*. Foruden disse tvende erhvervelser havde han en syv-otte bind af den højere filosofi, som han altid bar hos sig for at have et arsenal at ty til, når han trængte til argumenter i en filosofisk diskussion. Tanken om, at dette bibliotek var i Schaunards hænder, fik det til at løbe ham koldt ned ad ryggen.

"Den ulyksalige, hvorfor har han taget min overfrakke," skreg Colline.

"Det var en fejltagelse."

"Men mine bøger … Han kunne gerne misbruge dem."

"Åh, det skal du ikke være bange for, han læser dem såmænd ikke," sagde Rodolphe.

"Ja, men jeg kender ham. Han var i stand til at bruge dem til fidibusser."

"Hvis du er så ængstelig, kan du godt nå at indhente ham," sagde Rodolphe. "Han gik lige i dette øjeblik. Du træffer ham nok nede i porten."

"Ja, så må jeg efter ham," svarede Colline og tog sin hat, der var så bred, at man godt kunne servere te til ti personer på den.

"Det var nummer to," sagde Marcel. "Nu er du fri, for nu går jeg, og jeg skal nok sige til portneren, at han ikke skal lukke op, hvis der kommer nogen og banker."

"God nat, og tak for i aften, Rodolphe."

Da Rodolphe havde fulgt sin ven ud, hørte han en langtrukken mjaven på trappen. Hans røde hankat svarede inde fra stuen og prøvede efter alle kunstens regler på at slippe ud gennem den halvtåbne dør.

"Stakkels Romeo! Din Julie kalder på dig; nå, så stik da af!" sagde han og åbnede døren for det forelskede dyr, der i ét spring var ned af trappen og lige i poterne på sin elskede.

Da han var blevet alene med sin veninde, der stod foran spejlet og satte sit hår med en henrivende udæskende holdning, gik han hen og tog hende i sine arme.

Derpå løftede han den unge Mimi op på sine knæ og trykkede et langt kys på hendes skuldre.

12. Frøken Mimi

Mimi var en prægtig pige, og hendes væsen passede særdeles godt til Rodolphes plastiske og poetiske smag. Hun var 19 år gammel, lille, fin og kåd. Hendes ansigt havde aristokratiske grundlinjer, men de tindrende lyse, blå øjne, kunne til tider, når hun kedede sig eller var i dårligt humør, antage en brutal, næsten vild karakter, hvoraf en fysiolog måske ville have sluttet sig til dyb egoisme eller stor ufølsomhed. Men ofte var det et dejligt hoved med et ungt og friskt smil, med kærlige eller overlegent kokette øjekast. Ungdommens blod løb hedt og hastigt i hendes årer og farvede hendes gennemsigtige, kameliahvide hud fint rosenrød. Denne sygelige skønhed fristede Rodolphe, og han tilbragte tit mange timer om natten med at bekranse sin slumrende elskerindes blege pande med kys, når hendes fugtige, trætte øjne blinkede halvt lukkede under et slør af hendes prægtige brune hår. Men hvad der især bidrog til at gøre ham forelsket i hende, var hendes hænder, som hun trods husgerningen forstod at holde hvidere end selve lediggangens gudinde. Men disse spinkle, fine og nydelige hænder, der var så dejlige at kysse, disse barnehænder, til hvilke han havde betroet sit atter blomstrende hjerte, disse hvide hænder skulle snart flænge digterens hjerte med deres rosenrøde negle.

Efter en måneds forløb begyndte han at opdage, at han havde "ægtet" en forfløjen pige, og at hans kæreste havde en stor fejl. Hun gik på slabberas, som man siger, og tilbragte en stor del af sin tid hos kvarterets letlevende fruentimmer, som hun havde

stiftet bekendtskab med. Heraf fulgte snart, hvad Rodolphe havde frygtet, da han opdagede disse forbindelser. Nogle af hendes nye veninders flygtige rigdom havde udklækket en hel urskov af forfængelighed i Mimis sind, som hidtil kun havde haft beskedne tilbøjeligheder og nøjedes med, hvad Rodolphe kunne skaffe hende. Hun begyndte at drømme om silke, fløjl og kniplinger. Og trods hans forbud blev hun ved at omgås disse fruentimmer, der alle var enige om at overtale hende til at bryde med sin boheme, som ikke en gang kunne give hende 50 franc til en ulden kjole.

"Så fiks som De er," sagde hendes rådgiverinder til hende, "kan De sagtens finde en bedre stilling. De behøver bare at se Dem om."

Og Mimi begyndte at se sig om. Rodolphe var vidne til hendes talrige udfarter, som hun kun fandt kejtede påskud for, og slog nu ind på mistankens sørgelige vej. Men så snart han følte sig på sporet af et eller andet bevis på utroskab, trak han med vilje et bind ned over øjnene for ikke at se noget. Trods alt forgudede han hende. Han nærede denne skinsyge, tåbelige, trættekære og underlige kærlighed, som den unge pige ikke forstod, fordi hun for ham nu kun følte den lunkne hengivenhed, som er en følge af vanen. Og for resten var halvdelen af hendes hjerte allerede gået fløjten under hendes første kærlighed, og den anden halvdel var endnu fuld af minder om hendes første kærlighed.

Otte måneder forløb således med skiftevis gode og onde dage. I den tid var Rodolphe tyve gange på nippet til at bryde med Mimi, der behandlede ham med al den plumpe grusomhed, en kvinde anvender, når hun ikke mere elsker.

Denne tilværelse var rent ud sagt blevet et helvede for dem begge. Men han havde vænnet sig til disse daglige skærmydsler og frygtede mest af alt for at se denne tilstand ophøre, fordi han følte, at med den ville også hans ungdomsfeber være forbi for bestandig, denne elskovens hjertebanken, han i så lang tid ikke havde mærket. Og desuden var der også, når han skulle være ganske ærlig, timer, i hvilke Mimi forstod at få ham til at glemme al den mistænksomhed, der ellers nagede hans hjerte. Der var øjeblikke, da hun fik ham til at bøje knæ som et barn under sit fortryllende blå blik, denne digter, som ved hende havde genfundet den tabte poesi, denne yngling, hun havde gengivet ungdommen, og som nu ved hende var vendt tilbage under kærlighedens ækvatorlinje. To-tre gange om måneden standsede de midt i deres stormende kævlerier og dvælede som to sjæle og én tanke i en kærlighedsnats friske oase, i forelsket passiar. Så tog Rodolphe sin venindes smilende og glade hoved i sine arme og følte i hele timer trang til at tale dette dejlige og tåbelige sprog, som lidenskaben improviserer i sine mest berusende øjeblikke. Mimi lyttede, først rolig, snarere forbavset end grebet, men til sidst blev hun lidt efter lidt erobret af hans begejstrede, snart ømme, snart kåde, snart melankolske veltalenhed. For denne kærligheds varme smeltede det ispanser af ligegyldighed, der lå om hendes hjerte, feberrusen begyndte at smitte og bevæge hende, hun kastede sig om hans hals og sagde ham i kys alt, hvad hun ikke kunne have sagt ham i ord. Og morgenrøden overraskede dem således i hinandens favn, med øje i øje, hånd i hånd, medens deres duggede og brændende munde endnu mumlede det udødelige ord:

"Som i fem tusind år
hver nat fra de elskendes læber sagte går."

Men næste dag var det flygtigste påskud nok til at yppe klammeri, og forfærdet flygtede kærlighedsguden igen for lange tider.

Til sidst indså han alligevel, at hvis han ikke tog sig i agt, ville Mimis hvide hænder føre ham til en afgrund, hvori både hans fremtid og ungdom ville styrte. Et øjeblik talte den strenge fornuft stærkere i ham end forelskelsen, og ved gode, velbegrundede ræsonnementer overbeviste han sig selv om, at hans elskerinde ikke mere holdt af ham. Han gik så vidt, at han tilstod for sig selv, at de kærlighedstimer, hun tilstod ham, kun var et sanseligt lune mage til det, som gifte koner udsætter deres mænd for, når de er forhippede på et nyt sjal, en ny kjole, eller når deres elsker er borte, som skrevet står i det gamle ord:

"Når man ikke har hvedebrød, nøjes man med grovbrød." Kort sagt, han kunne tilgive sin elskerinde alt, undtagen at hun ikke elskede ham. Han fattede da en afgørende beslutning og meddelte hende, at hun måtte se sig om efter en anden kæreste. Mimi gav sig til at le og spillede kæphøj. Men da hun til syvende og sidst så, at han holdt fast ved sin beslutning og modtog hende meget fattet, når hun kom hjem efter at have tilbragt en nat og en dag ude, begyndte hun at blive lidt urolig overfor denne fasthed, som hun slet ikke var vant til. Så blev hun indsmigrende en to-tre dage. Men hendes elsker tog ikke sit ord tilbage, han nøjedes med at spørge hende, om hun havde fundet en anden.

"Jeg har ikke engang søgt," svarede hun.

Hun havde alligevel søgt, endog før Rodolphe havde givet hende dette råd. I løbet af fjorten dage havde hun gjort to forsøg. En af hendes veninder havde hjulpet hende og først skaffet hende bekendtskab med en ung grønskolling, der havde foregøglet hende en glimrende fremtid med kashmirssjaler og palisandertræsmøbler. Men efter Mimis egen mening var denne unge gymnasiast, der muligvis kunne være meget stiv i matematik, aldeles ikke dreven i kærlighed, og da hun ikke holdt af at give undervisning i erotikkens abc, så lod hun sin forelskede novice ryge og rejse med samt hans kashmirssjaler, der endnu gik på græs på Tibets stepper, og hans palisandertræs møbler, der endnu groede i den nye verdens urskove.

Det varede ikke længe, før gymnasiasten blev erstattet med en landjunker fra Bretagne, som hun hurtigt havde forgabet sig i, og hun behøvede ikke at bede længe for at blive grevinde.

Til trods for hendes protester fik Rodolphe færten af, at der stak noget under; han ville vide bestemt, hvad han havde at holde sig til, og en morgen, da hun ikke havde været hjemme om natten, løb han hen, hvor han anede hun var, og fik dér lige i synet at af den slags beviser, man bliver nødt til at tro på, hvor nødig man end vil. Han så frøken Mimi, hvis øjne omstråledes af vellystens glorie, træde ud af den borg, hvor hun havde ladet sig adle, med sin nye herre og mester under armen; sandheden byder dog at sige, at denne syntes mindre stolt af sin nye erobring end den smukke græske hyrde Paris var efter at have bortført den skønne Helena.

Da Mimi så sin kæreste komme, lod hun en kende overrasket. Hun gik hen til ham, og i en fem minutters tid talte de meget

roligt sammen. Så skiltes de og gik hver til sin side. Deres brud var afgjort.

Rodolphe gik hjem og tilbragte dagen med at ordne alle sin elskerindes ejendele i pakker.

I løbet af den næste dag fik han besøg af adskillige af sine venner, som han meddelte alt, hvad der var sket. Alle lykønskede de ham til denne begivenhed som til en stor lykke.

"Vi skal hjælpe Dem, kære digter," sagde en af dem, der oftest havde været vidne til de kvaler, Mimi havde ladet ham gennemgå, "vi skal hjælpe Dem med at fri Deres hjerte ud af hænderne på den slette tingest. Og inden ret længe er De rask nok til med en anden Mimi at træde de grønne stier i Aulnay og Fontenay-aux-Roses."

Rodolphe svor på, at han for evigt var blevet nag og fortvivlelse kvit. Han drev endog med til Bal Mabille, hvor hans luvslidte ydre kun dårligt repræsenterede *Iris' Skærf*, på hvis fribillet han kom ind i denne skønne have for elegance og livsglæde. Dér traf Rodolphe nye venner, med hvem han soldede. Han fortalte dem sin ulykke i uhørt flotte og bizarre vendinger, og i løbet af en times tid futtede og struttede han af kraft og livslyst.

"Ak! Ak!" sagde Marcel, som hørte på den ironi, der strømmede fra hans vens læber, "Rodolphe er alt for lystig, meget for lystig."

"Han er dejlig!" svarede en ung dame, som Rodolphe lige havde budt en buket, "og skønt han er meget dårlig i tøjet, skulle jeg gerne udsætte mit rygte ved at danse med ham, hvis han ville byde mig op."

To sekunder efter lå Rodolphe, der havde hørt det, for hendes fødder og engagerede hende med en tale, der duftede af al denne kongerøgelse, der hørte hjemme i salig Richelieus galante tidsalder. Damen blev ganske tummelumsk af denne gyldne svada med blændende adjektiver og sirligt drejede sætninger, hvis kunstfærdighed var lige ved at få hælene på hans egne sko til at rødme; aldrig før havde han før været en sådan adelsmand i gammel Sèvres-stil. Opfordringen til dans blev modtaget.

Rodolphe var lige så uvidende om begyndelsesgrundene i dans som om reguladetri. Men han strammede sig op med en voldsom frækhed, han betænkte sig ikke på at danse ud, men improviserede en dans, som er ukendt i alverdens koreografiske værker. Det var en slags *pas*, man kalder smertens og sukkenes dans, og hvis originalitet opnåede en uhyre succes. Hvad gjorde det, at salens tre tusind gasblus rakte tunge ad ham – Rodolphe gik på med dødsforagt og slyngede uophørlig sin dame masser af ganske utrykte komplimenter i ansigtet.

"O ve!" sagde Marcel, "det er utroligt. Rodolphe minder om en fuld mand, der raver over glasskår."

"Han har alligevel kapret en brillant pige," sagde en anden, da han så Rodolphe stikke af med sin dame.

"Du går uden at sige farvel," råbte Marcel efter ham.

Rodolphe gik tilbage til kunstneren og rakte ham hånden, en hånd, der var kold og fugtig som en våd sten.

Rodolphes dame var en kraftig normandisk bondepige, en rig og svulmende natur, hvis landlige urkraft hurtigt var blevet forfinet midt i den parisiske luksus og et liv i ørkesløshed. Hun hed sådan noget som fru Séraphine og levede for øjeblikket

sammen med en podagristisk pair af Frankrig, der gav hende 50 louisdorer om måneden, som hun delte med en diskenspringer, der kun gav hende hug. Rodolphe syntes hun om, hun håbede, at han slet ikke ville give hende noget, og tog ham med hjem.

"Lucile," sagde hun til sin kammerpige, "jeg er ikke hjemme for nogen." Hvorpå hun gik ind i sit sovekammer, og fem minutter efter kom hun tilbage iført et udsøgt kostume. Hun fandt Rodolphe ubevægelig og stum, for så snart han var kommet derind, havde han fordybet sig i sorte grublerier og tavs hulken.

"De ser ikke mere på mig, De taler ikke til mig," sagde hun forbavset.

"Nå," tænkte han og løftede hovedet, "lad os da se på hende, men blot af kunstneriske hensyn!"

"Og hvilket livligt skue sig viste for hans øjne!"

som Raoul siger i "Huguenotterne".

Séraphine var beundringsværdigt smuk. Hendes prægtige former kom til deres ret ved det snildt beregnede snit på hendes dragt og røbede sig fristende under det gennemsigtige stof. Hele attråens voldsomme feber vågnede i hans årer. En hed tåge steg ham til hjernen. Han så på hende med andre øjne end de rent æstetiske og tog hendes hænder i sine. Det var vidunderlige hænder, som godt kunne være formet af den største græske billedhuggers mejsel. Han følte disse dejlige hænder skælve i sine; og mindre og mindre kunstkritisk stemt drog han hende til sig, mens hendes ansigt allerede farvedes af den rødme, der er vellystens morgenrøde.

"Denne skabning er et virkeligt livsglædens instrument, en sand elskovs-stradivarius, hvorpå jeg gerne ville spille en melodi," tænkte han, da han ganske tydeligt hørte den skønnes hjerte slå stormmarch.

I dette øjeblik blev der trukket voldsomt i klokkestrengen henne ved døren.

"Lucile! Lucile!" råbte Séraphine til kammerpigen, "du må ikke lukke op; sig, at jeg ikke er kommet hjem."

Ved at høre navnet Lucile nævnt to gange rejste han sig.

"Jeg vil ikke på nogen måde være Dem til ulejlighed, frue," sagde han. "Jeg må for resten hjem, det er sent, og jeg bor langt herfra. Godnat!"

"Hvadbehager! Går De?" udbrød hun og fordoblede sine øjnes lyn. "Hvorfor går De dog? Jeg er min egen herre, De kan godt blive."

"Det er umuligt," svarede han. "Jeg venter i aften en af mine slægtninge, der vender hjem fra Ildlandet, og han vil gøre mig arveløs, hvis jeg ikke er hjemme og tager imod ham. Godnat, frue!"

Og han skyndte sig ud. Pigen ville lyse ham ned. Hans øjne faldt tilfældigt på hende. Det var en ung spinkel kvinde med langsomme bevægelser; hendes stærkt blege ansigt stod i en henrivende modsætning til hendes sorte, naturligt bølgende hår, og hendes blå øjne lignede to syge stjerner.

"Bort, spøgelse!" udbrød han og veg tilbage for denne kvinde, der bar hans elskerindes navn og ansigt. "Bort! Hvad vil du mig?" Og han styrtede ned ad trappen.

"Jamen, frue," sagde kammerpigen, da hun kom tilbage, "den unge mand er jo gal!"

"Sig hellere, at han er et fjols," svarede Séraphine forbitret. "Å," tilføjede hun, "jeg skal en anden gang vogte mig for at lade hjertet løbe af med mig. Bare den idiot til Leon i det mindste kunne være så vittig at komme nu!"

Leon var den kavaler, hvis kærlighed gik med ridepisk.

Rodolphe løb hjem uden at standse. Da han gik op ad trappen, stødte han på sin skarlagensrøde kat, der gik og jamrede og hylede. Allerede i to nætter havde den således forgæves kaldt på sin troløse elskede, en angorakat, der som en anden Manon Lescaut var draget ud på galante eventyr på nabolagets tage. "Stakkels dyr," sagde han, "også du er blevet bedraget; din Mimi har blæst dig et stykke lige som min. Nå pyt! Vi får trøste os. Ser du, stakkels dyr, kvinders og hunkattes hjerter er en afgrund, som hverken mænd eller hankatte nogensinde kan udforske."

Da han kom ind i sit værelse, syntes han, uagtet der herskede en forfærdelig hede, at der lagde sig en iskold kappe over hans skuldre. Det var ensomhedens kulde, nattens frygtelige ensomhed, som intet kan forstyrre. Han tændte sit lys og så da, at alt lå hulter til bulter i stuen. Møblerne gabte ham i møde med deres tomme skuffer, og fra loft til gulv fyldte en uhyre tristhed den lille stue, der dog forekom ham større end en ørken. Han gik og sparkede til de pakker, der indeholdt Mimis ejendele, og han fik et anfald af glæde ved at se, at hun endnu ikke var kommet for at hente dem, som hun havde sagt om morgenen, at hun ville gøre. Trods al sin modstand følte han reaktionens time nærme sig, og han anede, at en grusom nat skulle udsone al den beske glæde, han havde ødslet med i aftenens løb. Alligevel håbede han, at hans overanstrengte

legeme måtte falde i søvn, før de kvaler, der så længe var trængt tilbage i hjertet, på ny vågnede.

Da han nærmede sig sengen og slog gardinerne til side, og da han så denne seng, der ikke havde været redt i de sidste to dage, men hvor de to hovedpuder lå op ad hinanden, den ene endnu halvt skjulende blonderne af en natkappe, følte han sit hjerte presses som i den skruestik af dump smerte, i hvilken offeret gisper efter befrielse. Han segnede om ved fodenden af sengen, skjulte panden i sine hænder og udbrød, efter at have kastet et blik omkring i det øde værelse:

"O lille Mimi, mit huses glæde, er det sandt, at du er borte, at jeg har jaget dig bort, og at jeg aldrig mere får dig at se, å Gud, å Gud! Du dejlige brune hoved, der så længe har været på dette sted, kommer du aldrig mere og sover her? Du skælmske stemme, hvis kærtegn berusede mig, og hvis vredes udbrud bedårede mig, skal jeg aldrig høre dig mere? I små hvide hænder med de blå årer, i, til hvem jeg havde viet mine læber, har I da fået mit sidste kys?"

Og han begravede i en vanvittig feberrus sit hoved i puderne, der endnu gemte en svag duft af hans venindes hår. Inde i alkoven troede han at se et genfærd af de skønne nætter, han havde tilbragt med sin unge elskerinde. Klar og klangfuld hørte han Mimis kildrende latter lyde midt i den natlige stilhed, og han mindedes denne fortryllende og smittende lystighed, hvormed hun så mange gange havde fået ham til at glemme alle deres omskiftelige tilværelses usle sorger og bekymringer.

Hele natten gennemlevede han i erindringen de otte måneder, han havde tilbragt sammen med denne unge kvinde, der måske aldrig havde elsket ham, men hvis forelskede løgne

alligevel havde kunnet gengive ham hans første ungdom og manddom.

Det hvide daggry overraskede ham i det øjeblik, da han bukkede under for sin træthed og lukkede sine grådrøde øjne i denne frygtelige og sorgtunge halvslummer, som selv de værste spottere har oplevet mere end én gang.

Om morgenen, da hans venner kom ind til ham, blev de forfærdede over at se hans ansigt, der var hærget af alle de kvaler, han havde lidt under denne sin nattevagt på kærlighedens Oliebjerg.

"Ja," sagde Marcel, "det var jeg vis på: Hans lystighed i går aftes er slået ind. Sådan kan det ikke blive ved at gå."

Og efter aftale med to-tre kammerater begyndte han at kramme ud med en hoben sladder om Mimi, hvoraf hvert ord som en torn borede sig ind i Rodolphes hjerte. Hans venner beviste ham, at hans elskerinde hele tiden havde holdt ham for nar som en idiot, både hjemme og ude, og at denne skabning, der var blevet som svindsotens engel, kun var en skarnbøtte af slette følelser og vilde drifter.

Og således skiftedes de om at udføre det arbejde, de havde sat sig for, og hvis mål var at føre Rodolphe til det punkt, da kærligheden bliver besk og forvandles til foragt; men dette mål nåedes kun halvt. Digterens fortvivlelse forvandledes til vrede. Han kastede sig rasende over de pakker, han havde lavet den foregående dag, smed alle de genstande til side, hans elskerinde havde ejet, da hun flyttede hjem til ham, og beholdt alt, hvad han givet hende under deres samliv, det vil sige størstedelen, især de toilettesager, som Mimi, særlig i den

sidste tid efter at hendes pyntesyge havde nået en foruroligende højde, ikke kunne tænke sig at leve foruden.

Næste dag kom frøken Mimi for at hente sine effekter. Rodolphe var hjemme og alene. Han måtte lægge alle egenkærlighedens bånd på sig for ikke at styrte sin elskerinde om halsen. Han modtog hende med en stum hån, og frøken Mimi svarede med den slags kolde og skarpe skældsord, der får selv de svageste og frygtsomste til at vise kløer. Overfor den foragt, hvormed hans elskerinde gennembankede ham med en uforskammet stædighed, brast Rodolphes harme ud i en frygtelig brutalitet; Mimi blev hvid af skræk og tvivlede et øjeblik om at slippe levende ud af hans hænder. Ved hendes skrig kom nogle naboer løbende til og rev hende ud af Rodolphes værelse.

To dage efter kom en af hendes veninder og spurgte ham, om han ville udlevere de sager, han havde beholdt.

"Nej," svarede han.

Og han fik munden til at løbe på sin elskerindes sendebud, der fortalte ham, at den unge Mimi var i en meget uheldig situation, og at hun snart ville være husvild.

"Og elskeren, som hun er så tosset efter?"

"Ja-a," svarede Amélie, veninden, "den unge mand har slet ikke i sinde at tage hende til elskerinde. Han har haft én i meget lang tid, og han lader ikke til at bryde sig stort om Mimi, der ligger mig til byrde og er mig til stort besvær."

"Det må hun selv klare," sagde han, "det er hendes egen skyld; det kommer ikke mig ved ..." Og han sagde frøken Amélie behageligheder og forsikrede hende, at hun var noget af det dejligste, han havde set.

Amélie fortalte Mimi om sit møde med Rodolphe.

"Hvad siger han? Hvad bestiller han?" spurgte Mimi. "Talte han om mig?"

"Ikke spor; De er allerede glemt, kære. Rodolphe har en ny kæreste, og han har købt hende et stort toilette, for han har fået en masse penge, og han selv går klædt som en greve. Det er en meget elskværdig ung mand, han var overmåde rar imod mig."

"Jeg skal nok få at vide, hvad det betyder," tænkte Mimi.

Hver dag besøgte frøken Amélie ham under et eller andet påskud; og hvad han end sagde, kunne han ikke lade være at tale om Mimi.

"Hun er i brillant humør," svarede veninden, "og synes slet ikke at bryde sig om sine forhold. For resten forsikrer hun, at hun nok skal komme sammen med Dem igen, når som helst hun lyster, uden selv at gøre det første skridt, men udelukkende for at ærgre Deres venner."

"Godt," sagde han, "lad hende bare komme, så får vi at se."

Og han begyndte igen at gøre kur til Amélie, som straks gik hen og fortalte Mimi det hele og forsikrede, at han var svært skudt i hende.

"Han kyssede mig oven i købet på hånden og på halsen," sagde hun til Mimi; "dér kan De se, det er helt rødt. Han vil have mig med på bal i morgen."

"Kære veninde," sagde Mimi stødt, "jeg ser godt, hvor De vil hen, når De vil bilde mig ind, at Rodolphe er forelsket i Dem og ikke længere tænker på mig. Men det er spildt ulejlighed, både overfor ham og overfor mig –"

Sagen var, at han kun var elskværdig imod Amélie for at få hende til at komme tiere og derved få lejlighed til at tale med

hende om sin elskerinde; men med en machiavellisme, der måske havde sin hensigt, og klar over, at han stadig holdt af Mimi, og at denne ikke var langt fra at løbe tilbage til ham, fandt Amélie stadig på snilde påskud og bestræbte sig for at undgå alt, hvad der kunne føre de to elskende sammen.

Den dag da Amélie skulle til bal, gik hun om morgenen op til ham og spurgte, om det så blev til noget.

"Ja," svarede han, "jeg vil ikke forsømme lejligheden til at være ridder for nutidens skønneste kvinde."

Amélie smilede med den kokette mine, hun havde anvendt ved sin eneste debut på et forstadsteater som soubrette af fjerde rang, og lovede at være præcis om aftenen.

"Hør," sagde han, "sig til Mimi, at hvis hun for min skyld vil begå en utroskab imod sin elsker og komme og tilbringe en nat hos mig, så vil jeg udlevere alle hendes pakkenelliker."

Amélie forrettede hans ærinde, men lagde i sine ord en hel anden mening end den, hun havde anet.

"Den Rodolphe er et væmmeligt mandfolk," sagde hun til Mimi, "hans forslag er en gemenhed. Han vil have Dem til at begå et skridt, der bringer Dem ned i klasse med de simpleste fruentimmer; og hvis De går op til ham, vil han ikke blot give Dem Deres sager, men han vil gøre Dem til grin for alle sine venner, det er et komplot, de har aftalt sammen."

"Jeg går ikke," sagde Mimi, og da hun så, at Amélie var i færd med at klæde sig om, spurgte hun hende, om hun skulle til bal.

"Ja," svarede den anden.

"Med Rodolphe?"

"Ja, han venter på mig i aften en snes skridt fra stedet."

"God fornøjelse," sagde Mimi; men da den aftalte tid nærmede sig, styrtede hun i største hast hen til Amélies kæreste og fortalte, at Amélie var i færd med at spille ham et lille puds med hendes elsker.

Mandfolket, der var skinsyg som en tiger og brutal som en knippel, stejlede hen til Amélie og sagde til hende, at han fandt det storartet, at hun kunne tilbringe aftenen sammen med ham.

Klokken otte løb Mimi derhen, hvor Rodolphe skulle træffe Amélie. Hun fik øje på sin elsker, der gik frem og tilbage som en mand, der venter; to gange gik hun lige forbi ham uden at turde tiltale ham. Rodolphe var meget elegant påklædt den aften, og de voldsomme kriser, han havde været et bytte for i de sidste otte dage, havde givet hans ansigt et præg af stor karakterstyrke. Mimi blev sært bevæget. Endelig bestemte hun sig til at tale. Rodolphe modtog hende uden vrede, spurgte til hendes befindende og forhørte sig om grunden til, at hun kom, alt sammen med sagte stemme, hvori han søgte at undertrykke et tonefald af sørgmodighed.

"Det er en dårlig meddelelse, jeg kommer for at bringe Dem: frøken Amélie kan ikke gå til bal med Dem, hendes kæreste lægger beslag på hende."

"Så kan jeg gå til bal alene."

Her lod frøken Mimi, som hun var lige ved at snuble, og støttede sig til Rodolphes skulder. Han tog hendes arm og foreslog hende at følge hende hjem.

"Nej," sagde Mimi, "jeg bor sammen med Amélie, og da hun har sin kæreste hos sig, kan jeg ikke komme hjem, før han er væk."

"Sig mig engang," sagde så digteren, "jeg stillede Dem for nylig et forslag gennem frøken Amélie, har hun overbragt det til Dem?"

"Ja," sagde Mimi, "men i udtryk, som jeg ikke kunne fæste lid til, selv efter hvad der er passeret nej, Rodolphe, jeg kunne ikke tro, at De, trods alt hvad De kan have at bebrejde mig, kan mene, at jeg er ussel nok til at modtage et sådant forslag."

"Så har De ikke forstået mig rigtigt, eller også har De fået gal besked. Men et ord er et ord," tilføjede Rodolphe, "klokken er ni, De har endnu tre timer at betænke Dem i. Nøglen sidder i min dør til klokken tolv. Godnat. Lev vel eller på gensyn!"

"Lev vel da," sagde Mimi med skælvende stemme, og de skiltes. Rodolphe gik hjem og kastede sig påklædt på sin seng. Klokken halv tolv trådte Mimi ind i hans stue.

"Jeg kommer for at bede Dem om gæstfrihed," sagde hun; "Amélies kæreste er blevet hos hende, og jeg kunne ikke komme ind."

Indtil klokken tre om morgenen snakkede de sammen. En samtale med forklaringer, hvor fra tid til anden det fortrolige du afløste det officielle De.

Klokken fire gik deres lys ud. Rodolphe ville tænde et nyt.

"Nej," sagde Mimi, "det er ikke umagen værd; det er skam tid til at sove."

Og fem minutter efter havde hendes smukke brune hoved igen indtaget sin plads på hovedpuden; og med en øm kærlighedshvisken kaldte hun Rodolphes læber til sine små hvide hænder med de blå årer, deres perlemorsfine bleghed kappedes med lagnerne i hvidhed. Rodolphe tændte ikke lyset.

Næste morgen stod Rodolphe først op; han pegede på en del pakker og sagde sagte til Mimi:

"Det er Deres ejendom, De må gerne tage dem med; jeg holder mit ord."

"Åh!" sagde Mimi, "jeg er så træt, og jeg kan ikke slæbe alle de store pakker på en gang. Jeg vil hellere komme igen."

Og da hun havde klædt sig på, tog hun blot en krave og et par manchetter.

"Resten kan jeg tage en anden gang … lidt efter lidt," tilføjede hun smilende.

"Nå," sagde Rodolphe, "tag det hele eller tag slet ingen ting; men lad det få en ende."

"Lad det tværtimod begynde igen, og lad det navnlig vare," sagde Mimi og kyssede Rodolphe.

Efter at have spist frokost sammen ville de en tur på landet. Da de gik igennem Luxembourg, mødte Rodolphe en stor digter, der altid havde modtaget ham med største venlighed. Af undseelse lod Rodolphe, som han ikke så ham. Men digteren kom ham i forkøbet, slog venskabeligt ud med hånden, da han gik forbi, og hilste hans unge ledsagerinde med et nådigt smil.

"Hvem var den herre?" spurgte Mimi. Rodolphe svarede hende et navn, der fik hende til at rødme af fornøjelse og vigtighed.

"O!" sagde Rodolphe, "dette møde med den store digter, der så herligt har besunget kærligheden, er et godt varsel og vil bringe vor forsoning stor lykke."

"Uh, hvor jeg elsker dig," sagde Mimi og trykkede sin vens hånd, skønt de gik midt i vrimlen.

"Ak!" tænkte Rodolphe, "hvad er nu bedst, enten at lade sig narre bestandig, fordi man tror, eller aldrig at tro, af frygt for at blive narret bestandig?"

13. Donec gratus

Marcel og frøken Musette, der var blevet klappet sammen af det lunefulde tilfælde, havde troet, at deres forbindelse var indgået under den frie skilsmisses regimente. Men en aften, da de efter et voldsomt skænderi havde besluttet at forlade hinanden på stedet, opdagede de, at deres hænder, der trykkede hinanden til et sidste farvel, ikke mere ville skilles. Næsten uden deres vidende var det flygtige lune blevet til kærlighed. De tilstod det for hinanden halvt leende.

"Det er et stift stykke," sagde Marcel. "Hvordan Fanden har vi dog båret os ad?"

"Åh!" svarede Musette, "vi er nogle klodrianer, vi har ikke taget forholdsregler nok."

"Hvad er der i vejen?" sagde Rodolphe, der netop trådte ind. Han var blevet Marcels husfælle.

"Der er det i vejen," svarede denne og pegede på Musette, "at frøkenen dér og jeg har gjort en nydelig opdagelse. Vi er forelskede. Det må være kommet over os i søvne."

"Nå-å! I søvne tror jeg nu ikke," sagde Rodolphe. "Men hvad beviser, at I er forelskede i hinanden? I overdriver måske faren."

"For Fanden!" svarede Marcel, "vi kan ikke fordrage hinanden."

"Og vi kan ikke mere forlade hinanden," tilføjede Musette.

"Så er sagen klar, børnlille. I har villet snyde hinanden, og I har tabt begge to. Det er ganske, som det er gået Mimi og mig. Nu har vi i to kalendermåneder ikke brugt dag og nat til andet end til at kævles. På den manér gør man netop forbindelserne

evige, når man parrer et ja med et nej, får man et ægteskab som mellem Philemon og Baucis. Jeres hjem svarer til mit; og hvis Schaunard og Phémie også vil bo her i huset, som de har truet med, så vil vor familietrio gøre det til en såre behagelig bolig."

I dette øjeblik trådte Gustave Colline ind og fik at høre, hvad der var tilstødt Musette og Marcel.

"Nå, filosof," sagde denne, "hvad mener du om det?"

Colline kløede sig i hatten og mumlede:

"Det vidste jeg på forhånd. Kærlighed er hasardspil. Den, der indlader sig på det, brænder fingrene. Det er ikke godt, at mennesket er ene."

Om aftenen, da Rodolphe kom hjem, sagde han til Mimi:

"Vil du høre noget nyt? Musette er væk i Marcel og vil ikke mere forlade ham!"

"Den stakkels pige!" svarede Mimi. "Hun, som har en så god appetit!"

"Og Marcel er lige så tosset efter Musette. Hans forelskelse er 36 karats, som den fiffikus til Colline ville sige."

"Stakkels fyr," svarede Mimi, "han, som er så skinsyg!"

"Meget rigtigt," sagde Rodolphe, "han og jeg er elever af Othello."

Nogen tid efter slog Schaunard sine pauluner op ved siden af Rodolphes og Marcels; musikeren flyttede ind i huset med Phémie.

Fra den dag af sov de andre husbeboere på en vulkan, og til terminen sendte de værten en enstemmig opsigelse.

Der gik virkelig kun få dage hen, uden at der rasede uvejr i én af familierne. Snart var det Mimi og Rodolphe, som, når de ikke længere havde kraft til at tale, bombarderede hinanden med

forklaringer i form af de projektiler, der tilfældigvis faldt dem i hænderne. Som oftest var det Schaunard, som med spidsen af et spanskrør gav den melankolske Phémie formaninger. Marcel og Musette holdt derimod deres diskussioner mere diskret bag lukkede døre; de var i det mindste så forsigtige at lukke både dem og vinduerne.

Selv om der hændelsesvis herskede fred i familierne, var de andre lejere ikke desto mindre ofre for denne forbigående enighed. Ved de tynde bræddevægges indiskretion blev de mod deres vilje medvidere i mange af bohemernes huslige hemmeligheder. Derfor var der også mere end én af husfællerne, som foretrak *casus belli* frem for fredstraktaternes våbenhvile.

Det var sandt at sige en mærkelig tilværelse, de førte i et halvt års tid. Det mest loyale broderskab gennemførtes ganske naturligt i dette samfund, hvor alt tilhørte alle og al ting deltes – både ondt og godt.

I månedens løb var der dage, da en vis flothed forbød dem at vise sig på gaden uden handsker, visse livsglædens dage, da de spiste fin middag fra morgen til aften. Der var andre, hvor de næsten kunne være gået ud uden støvler, fastedage, hvor de, efter ikke at have spist frokost i fællesskab, heller ikke spiste til middag sammen, eller også slog pjalterne sammen og drev det til dog at realisere ét af disse måltider, hvor tallerkenerne og kuverterne strejkede, som frøken Mimi plejede at sige.

Men det vidunderlige var, at der i denne kreds, hvor der dog fandtes tre smukke og unge kvinder, aldrig opstod skygge af uenighed mellem mændene: De bøjede sig ofte for selv de

flygtigste luner hos deres kærester, men ikke en af dem ville have nølet et øjeblik i valget mellem kvinden eller vennen.

Bohemerne havde kendt hinanden i seks år. Denne lange, daglige fortrolighed havde, uden at forandre hver enkelts fast skårne individualitet, frembragt et fællesskab i tanker, en samfølelse, som de ikke ellers ville have kendt til. De havde deres særlige moral, et fortroligt fællessprog, hvortil fremmede ikke kunne finde nøglen. De, der ikke kendte dem nøjere, kaldte deres indbyrdes frie væsen for kynisme. Alligevel var det kun oprigtighed. Oprørske overfor al tvang nærede de alle samme had til det falske, samme foragt for det banale. Folk beskyldte dem for overdreven vigtighed, men de havde deres eget stolte begreb om ærgerrighed, og i bevidstheden om eget værd nærede de ingen dum indbildskhed.

I de mange år, de havde bevæget sig side om side i det samme liv, havde de ofte været rivaler af nødvendighedsgrunde, men alligevel havde de aldrig slået hånden af hinanden og var, uden selv at mærke det, kommet let over de personlige, egoistiske spørgsmål, hver gang andre havde forsøgt at rejse disse imellem dem for at skille dem ad. Desuden vurderede de hinanden akkurat til den værdi, de virkelig havde; og selvfølelse, der er en modgift mod misundelse, bevarede de for enhver slags smålig brødnid.

Imidlertid, efter et halvt års liv i fællesskab brød en skilsmisse-epidemi pludselig løs i familierne.

Schaunard gjorde det første skridt. En dag opdagede han, at Phémies ene knæ var smukkere skabt end det andet, og da han, hvad plastik angår, var en streng puritaner, gav han Phémie rejsepas og til erindring det spanskrør, hvormed han så hyppigt

havde holdt foredrag for hende. Derpå flyttede han hen til en af sin familie, hvor han kunne bo gratis.

Fjorten dage efter forlod Mimi Rodolphe for at køre i karet med den unge grev Paul, der havde lovet hende solskinsfarvede kjoler.

Efter Mimi var det Musette, som tog udgangsbillet og med stor ståhej vendte tilbage til den aristokratiske levemandsverden, hun havde forladt for at følge Marcel.

Denne skilsmisse fandt sted uden strid, uden ydre årsag, uden overlæg. Født af et lune, der var blevet til kærlighed, blev den også brudt af et nyt lune.

En karnevalsaften på opera-maskeraden, hvor Musette var taget hen med Marcel, fik hun i en kvadrille til vis-à-vis en ung mand, der tidligere havde kuret til hende. De kendte hinanden igen og vekslede et par ord under dansen. Måske uden at ville det gav hun den unge mand oplysninger om sit nuværende liv og slap ud med, at hun savnede sit tidligere. Hvorom alting er, i slutningen af kvadrillen tog Musette fejl, og i stedet for at række Marcel, sin kavaler, hånden, greb hun sin vis-à-vis' hånd, han trak hende med sig og forsvandt med hende i trængslen.

Marcel ledte temmelig bekymret efter hende. Efter en times forløb fandt han hende med den unge mand under armen; hun kom ud af opera-caféen og trallede nok så lystigt. Da hun fik øje på Marcel, der havde stillet sig på et hjørne med armene over kors, nikkede hun farvel til ham og sagde: Jeg kommer igen.

"Det vil sige: Vent mig ikke," oversatte Marcel. Han var skinsyg, men han var logisk og kendte Musette; derfor ventede han ikke på hende; han gik hjem, lidt tung om hjertet, men med en let mave. Han søgte i et skab, om der ikke var nogen spiselige

levninger ; han opdagede en granithård brødskorpe og skelettet af en røget sild.

"Jeg kunne ikke kæmpe imod trøfler," tænkte han. "Musette har i hvert fald fået aftensmad." Og efter at have strøget en flig af sit lommetørklæde hen over sine øjne under påskud af at pudse sin næse, gik han i seng.

To dage efter vågnede Musette i et rosenrødt silkeboudoir. En blå karet holdt for hendes dør, og alle modens feer var stævnet hid og lagde deres vidundere for hendes fødder. Musette var aldeles bedårende, og hendes ungdom syntes endog at forynges i denne ramme af alverdens elegance. Nu begyndte hun på ny sin gamle tilværelse, var med til alle fester og genvandt sit ry. Man talte om hende overalt, i børs-kulisserne, ja selv ved politiske banketter. Hendes nye elsker, hr. Alexis var for øvrigt en prægtig ung mand. Han klagede ofte til Musette over, at han fandt hende en smule let og lidt ligegyldig, når han talte til hende om sin kærlighed; så plejede Musette at se smilende på ham, klaske ham i hånden og sige:

"Hvad skal man sige, kære? Jeg har et halvt år levet sammen med en mand, der ernærede mig med salat og skyllevandssuppe, der klædte mig i en sirtses kjole og tog mig meget med i *Odéon,* fordi han ikke var rig. Da kærlighed ikke koster noget, og da jeg var væk i det uhyre, så ødslede vi vældigt med kærlighed. Nu har jeg ikke stort andet end smuler tilbage. Dem kan De samle op, jeg forbyder Dem det ikke. For resten har jeg ikke snydt Dem; og hvis silkebåndene ikke var så dyre, så levede jeg endnu med min maler. Og spektaklet i mit hjerte generer mig ikke synderlig, siden jeg har fået et korset til 80

franc, og jeg er for øvrigt alvorlig bange for, at jeg har glemt det i en af Marcels skuffer."

De tre bohèmefamiliers forsvinden gav anledning til en fest i det hus, de havde beboet. Som tegn på sin glæde gav værten en stor middag, og lejerne illuminerede deres vinduer.

Rodolphe og Marcel havde lejet bolig sammen; hver af dem havde valgt sig en afgud, som de ikke rigtig kendte navnet på. Undertiden hændte det, at den ene talte om Musette, den anden om Mimi; så havde de stof nok for hele aftenen. De mindedes deres tidligere liv og Musettes viser og Mimis viser, og de vågne nætter, og de lade morgentimer, og de gilder, de havde frådset i i drømme. En for en lod de i disse mindeduetter alle de svundne timer klinge, og sædvanligvis endte det med, at de fortalte hinanden, at til syvende og sidst var de endnu lykkelige ved at sidde sammen med fødderne på ildstativet, medens de ragede op i vinterilden, røg deres pibe og kunne bruge hinanden som påskud til at fortælle alt det højt, de sagde ganske dæmpet til sig selv, når de var alene: At de havde elsket disse pigebørn højt, som var stukket af med en stump af deres ungdom, og at de måske elskede dem endnu.

En aften, da Marcel skråede over boulevarden, så han et par skridt borte en ung dame stå ud af en vogn, så at han skimtede et stykke af en ganske særlig ulastelig hvid strømpe; selv kusken slugte denne bedårende drikkeskilling med øjnene.

"Det var pokker til smukt ben," sagde Marcel; "hende kunne jeg have lyst at byde min arm; lad os se engang … Hvordan skal jeg brænde på? Nu ved jeg, hvad jeg vil gøre … Den har aldrig været brugt før."

"Om forladelse, frue," sagde han og nærmede sig den ubekendte, hvis ansigt han ikke straks kunne se, "De skulle ikke tilfældigvis have fundet mit lommetørklæde?"

"Jo," svarede den unge dame; "værs'god." Og hun rakte Marcel et lommetørklæde, som hun selv havde i hånden.

Kunstneren var dånefærdig af forbavselse.

Men pludselig kom han til sig selv igen, ved at damen lo ham lige op i ansigtet; på denne muntre fanfare genkendte han sin gamle flamme.

Det var frøken Musette.

"Å!" udbrød hun, "hr. Marcel er på jagt efter eventyr. Nå, hvad synes du om dette her? Det er da ikke blottet for komik."

"Jeg synes, at det er til at stå for," svarede Marcel.

"Hvor skal du hen så sent i denne del af byen?" spurgte Musette.

"Jeg skal ind i den bygning," sagde kunstneren og pegede på et lille teater, hvor han havde fribillet.

"For kunstens skyld?"

"Nej, for Lauras."

"Hvad er det for en Laura?" spurgte Musette, hvis øjne så ud som to spørgsmålstegn.

"Det er en kimære, jeg er på jagt efter, hun spiller ingenuer i dette lille etablissement."

"De er meget vittig i aften," sagde Musette.

"Og De er meget nysgerrig," svarede Marcel.

"Tal dog ikke så højt, alle mennesker kan høre os; folk kan gerne tage os for et par kærestefolk, som er oppe at skændes."

"Så er det ikke første gang, det sker," sagde Marcel.

Musette tog denne sætning som en udfordring og svarede i en fart:

"Og det bliver nok heller ikke sidste, vel?" Meningen var tydelig nok; den peb som en kugle i Marcels øre.

"O himmelske herlighed," sagde han og så op mod stjernerne; "I er vidner på, at det ikke er mig, som har skudt først. Giv mig i hast mit panser!"

Fra dette øjeblik var ilden brudt ud.

Det gjaldt nu kun om at finde en passende forsoningsgrund, så ville disse to lunefulde børn, der lige var faret så hidsigt op, på ny begynde at næbbes.

Alt mens de spadserede, kiggede Musette på Marcel, og Marcel kiggede på Musette. De talte ikke til hinanden; men deres øjne, disse hjertets fuldmægtige, mødtes ofte. Og efter at sagen et kvarters tid havde været til diplomatisk behandling i dette statsråd af øjekast, var den at betragte som ordnet i stilhed. Der manglede ikke andet end at besegle freden.

Den afbrudte samtale blev genoptaget.

"Oprigtig talt," sagde Musette til Marcel; "hvor skulle du hen for lidt siden?"

"Jeg har jo sagt dig, at jeg skulle til Laura."

"Er hun smuk?"

"Hendes mund er en rede fuld af smil."

"Den kender vi," sagde Musette.

"Men du selv," sagde Marcel, "hvor skulle du hen på disse kanter?"

"Jeg havde lige fulgt Alexis på banegården, han skal hjem at se til familien."

"Hvad er Alexis for et mandfolk?"

Nu var det Musettes tur at give en henrivende skildring af sin nuværende elsker. Mens Marcel og Musette således spadserede, fortsatte de stadig midt på boulevarden deres forelskede legen kispus. Med samme snart kælne, snart spotske naivitet efterlignede de vers for vers den udødelige ode, hvori Horats og Lydia med så stor ynde priser tillokkelserne ved deres nye kærlighedsforhold og ender med at føje en efterskrift til deres gamle kærlighed. Da de skulle dreje om et gadehjørne, kom der pludselig marcherende en mandstærk patrulje.

Musette spillede forskrækket, klamrede sig til Marcels arm og sagde:

"Å Gud, se bare, der kommer soldater, nu bliver der revolution igen. Lad os løbe, jeg er så forfærdelig bange; du må følge mig hjem!"

"Jamen, hvor skal vi gå hen?" spurgte Marcel.

"Hjem til mig," sagde Musette; "du skal se, hvor yndigt jeg har det. Jeg giver aftensmad; så snakker vi om politik."

"Nej," sagde Marcel, som tænkte på hr. Alexis; "jeg går ikke med dig hjem, selv om du byder på aftensmad. Jeg holder ikke af at drikke min vin af andres glas."

Overfor dette afslag blev Musette stum. Så skimtede hun tværs i gennem sine erindringers tåge den stakkels kunstners fattige hjem; for Marcel var ikke blevet millionær; og hun fik en idé – hun benyttede sig af mødet med en ny patrulje og udtrykte en ny forskrækkelse.

"Nu skal de slås!" udbrød hun; "jeg tør aldrig i livet gå hjem. Marcel, kære ven, følge mig hen til en af mine veninder, som vistnok bor i dit kvarter."

Da de gik over Pont Neuf, brast Musette i latter.

"Hvad er der?" spurgte Marcel.

"Ingenting!" sagde Musette; "men nu husker jeg, at min veninde er flyttet; hun bor i Batignolles."

Da Rodolphe så Marcel og Musette komme arm i arm, blev han ikke forbavset.

"Sådan går det altid," sagde han, "med en kærlighed, der ikke er blevet ordentligt begravet!"

14. Gratiernes toilette

Frøken Mimi, der havde for skik at sove til langt op på formiddagen, vågnede en morgen på slaget 10 og syntes meget forbavset over hverken at se Rodolphe ved sin side eller noget andet sted i værelset.

Om aftenen havde hun dog, før hun faldt i søvn, set ham sidde ved skrivebordet belavet på at tilbringe natten med et ekstra litterært arbejde, han havde fået bestilling på, og i hvis fuldførelse den små Mimi var særlig interesseret. Digteren havde nemlig givet sin veninde håb om, at han for udbyttet af sit arbejde ville købe hende en forårskjole, som hun en dag havde set på tøj til i *De to Aber*, et bekendt modemagasin, foran hvis udstilling den pyntesyge Mimi ofte havde forrettet sin fromme andagt.

Derfor var Mimi også stærkt og ængsteligt optaget af, hvilke fremskridt det omtalte arbejde gjorde, da han havde taget fat på det. Ofte gik hun hen til Rodolphe, mens han skrev, og sagde alvorligt, idet hun bøjede sig over hans skulder:

"Nå, går det fremad med min kjole?"

"Der er allerede et ærme; vær du bare rolig," svarede Rodolphe.

En nat, da Mimi havde hørt Rodolphe knipse med fingrene, hvad der plejede at betyde, at han var tilfreds med sit arbejde, rejste hun sig pludselig op i sengen og råbte, mens hun stak sit brune hoved frem gennem forhængene:

"Er min kjole færdig?"

"Tja," svarede Rodolphe og gik hen og viste hende fire tæt skrevne sider, "nu er jeg færdig med livet."

"Gud ske lov," udbrød Mimi, nu er der kun nederdelen tilbage. "Hvor mange sider behøves der til en nederdel?"

"Det kommer an på; men da du ikke er så stor, må en halv snes sider på 50 linjer à 33 bogstaver vel passe til en anstændig nederdel."

"Jeg er rigtig nok ikke så stor," sagde Mimi alvorlig, "men jeg ville dog ikke have en kjole, som var alt for luseforsulten. Nu bruger man meget vide kjoler, og jeg ville gerne have nogle store læg, ellers bliver den det bare persille."

Og Mimi slumrede lyksalig ind igen.

Da hun havde været ufornuftig nok til at tale til sine veninder, frøkenerne Musette og Phémie, om den smukke kjole, som Rodolphe var i færd med at lave til hende, havde de unge piger ikke været sene til at fortælle d'hrr. Marcel og Schaunard om deres vens flothed overfor sin veninde, og disse fortrolige vink var blevet påfulgt af utvetydige opfordringer til at følge digterens eksempel.

"Det vil sige," ytrede frøken Musette og trak Marcel i overskægget, "det vil sige, at hvis det bliver sådan ved i otte dage til, så bliver jeg nødt til at låne et par bukser af dig, når jeg skal ud."

"Jeg har elleve franc til gode hos en sikker mand," svarede Marcel; "hvis jeg får de penge, skal jeg ofre dem på at købe dig et af de små overstykker, som er på mode."

"Og hvad får jeg?" spurgte Phémie Schaunard. "Min frisérkåbe falder i bare laser."

Schaunard halede straks tre sous op af lommen og gav sin veninde dem med følgende ord:

"Her har du penge til nål og tråd. Gør du så din friserkåbe i stand, det vil på en gang gavne og fornøje dig – *utile dulci*!"

Ikke des mindre blev Marcel og Schaunard ved et i dybeste hemmelighed afholdt møde enige med Rodolphe om hver for sit vedkommende at gøre alt for at imødekomme deres damers berettigede pyntelyst.

"De arme piger er pyntede med en ubetydelighed," havde Rodolphe sagt, "men de må også have den ubetydelighed. I den sidste tid er det ikke så skralt med kunst og litteratur, vi tjener næsten lige så meget som et bybud."

"Jeg kan ganske vist ikke klage," sagde Marcel. "Kunsten er i bedste velgående, man skulle tro, at man levede på Leo X's tid."

"Ja," sagde Rodolphe, "Musette fortalte mig også, at du i de sidste otte dage er gået ud om morgenen og ikke kommen hjem før om aftenen. Har du virkelig noget at bestille?"

"Et storartet arbejde, som en kunsthandler har skaffet mig, kære. Jeg laver portrætter på Ave Maria-kasernen; 18 grenaderer har bestilt deres billeder hos mig, 6 franc stykket, lighed garanteret i et år lige som med ure. Jeg håber at få hele regimentet. Det var også min hensigt at fikse Musette op, når kunsthandleren betaler mig, for det er ham, jeg har kontrakt med og ikke med modellerne."

"Jeg har 200 franc udestående i død kapital," kom det ligegyldigt fra Schaunard.

"Død og pine, dem må vi ha' opvakt fra de døde," sagde Rodolphe.

"Om to-tre dage agter jeg at hæve dem," vedblev Schaunard. "Og når det er gjort, har jeg tænkt mig – det vil jeg ikke skjule for jer – at give nogle af mine lidenskaber frie tøjler. Særlig er der hos marskandiseren inde ved siden af en nankinsfrakke og et valdhorn, der i lang tid har fået mine tænder til at løbe i vand, og dem vil jeg flotte mig med at købe."

"Men hvordan venter du at få fat på så stor en kapital?" kom det samtidig fra Marcel og Rodolphe.

"Hør nu, mine herrer," sagde Schaunard meget alvorligt og satte sig ned mellem sine to venner; "vi bør ikke skjule for hinanden, at vi, før vi bliver medlemmer af Instituttet og skattepligtige borgere, har ikke så lidt rugbrød at tygge, og det daglige brød er hårdt at ælte. På den anden side er vi ikke alene; da Himlen har skabt os med følelse, har vi hver taget sin at dele vor livslod med. Og når vi nu lever med den strengeste sparsommelighed, eftersom vi ingen ting ejer, er det svært at lægge noget op, især hvis man altid har større appetit end der er mad på tallerkenen."

"Hvad mener du med det?" spurgte Rodolphe.

"Jeg mener," svarede Schaunard, "at vi under de nuværende forhold ville have uret i at gøre os kostbare, når der selv uden for vor kunst tilbyder sig en lejlighed til at sætte et tal foran det nul, som er vor hele sociale status!"

"Åh hør!" sagde Marcel, "hvem af os kan du bebrejde, at han gør sig kostbar? Har jeg ikke, skønt jeg en dag bliver en stor maler, fundet mig i at bruge mine pensler til malerisk forevigelse af franske krigere, som betaler med deres lommeskillinger? Jeg synes dog egentlig ikke, at jeg er for stor på det til at stige ned af min fremtidige storheds stige."

"Og jeg," ytrede Rodolphe, "har, som du ved, i de sidste fjorten dage lavet på et medico-kirurgisk-dentistisk læredigt til en berømt tandlæge, der understøtter min åre med 15 sous pr. dusin aleksandrinere, altså noget dyrere end østers … og jeg rødmer dog ikke over det. Hellere end jeg vil se min muse stå ørkesløs med korslagte arme, vil jeg skrive en politisk leder om til en roman. Når man nu en gang har en lyre … hvad Fanden! så bruger man den … Og desuden er Mimi noget tyndslidt på støvlerne."

"Så bliver I ikke vrede på mig, når jeg fortæller jer kilden til den guldflod, hvis oversvømmelse jeg venter."

Og historien om Schaunards 200 franc lød således:

For en fjorten dages tid siden var han gået ind hos en musikforlægger, der havde lovet at skaffe ham enten elever i klaver eller klaverstemning i familier.

"Død og pine," sagde forlæggeren, da han så ham komme, "De kommer, som De var kaldet. I dag har der netop været en og spurgt efter en pianist. Det er en englænder; jeg tror, at han betaler godt … Er De nu også virkelig dygtig?"

Schaunard mente, at en beskeden optræden gerne kunne skade ham i forlæggerens øjne. En beskeden musiker, især en pianist, er virkelig en sjælden vare. Derfor svarede Schaunard også med stor frækhed:

"Jeg er en første rangs kraft; hvis jeg bare havde haft en angreben lunge, langt hår og et sæt sorte klæder, havde jeg nu været berømt som Solen, og i stedet for at forlange 800 fr. af mig for at trykke mit partitur af 'Den unge Piges Død' ville De på Deres knæ tilbyde mig 3000 for det, oven i købet på et sølvfad."

"Det er en kendsgerning," fortsatte kunstneren, "at mine ti fingre i ti år har arbejdet som tugthusfanger på de fem oktaver, og at jeg derfor håndterer sorte som hvide tangenter med lige stor lethed."

Den person, til hvem forlæggeren henviste Schaunard, var en englænder, som hed mr. Birn. Musikeren blev først modtaget af en blå lakaj, som præsenterede ham for en grøn lakaj, der lod ham gå videre til en sort lakaj, som derefter førte ham ind i en salon, hvor han befandt sig ansigt til ansigt med en John Bull, der sad hensunken i en spleen-agtig tilstand, som fik ham til at ligne Hamlet, der tænker på, hvor lidt vi mennesker er. Schaunard gav sig til at forklare grunden til sin nærværelse, da nogle gennemtrængende skrig hørtes og afskar ham ordet. Denne skrækkelige larm, som sønderrev hans øren, stammede fra en papegøje, som sad i et fuglebur på altanen nedenunder.

"Åh, det bæst, det bæst," brummede englænderen og gav et spjæt i sin lænestol; "den bliver en pind til min ligkiste."

Og i det samme øjeblik begyndte fjerkræet at aflevere sit repertoire, der var langt mere omfangsrigt end det papegøjer ellers plejer at have; og Schaunard stod aldeles forvirret ved at høre dyret, ophidset af en kvindelig stemme, begynde at deklamere de første vers af Théramenes' recitativ fra Rosines "Fædre" med de af konservatoriet foreskrevne betoninger.

Denne papegøje var yndlingsdyret i en feteret skuespillerindes boudoir.

Dens talegaver var blevet berømte i hele kvarteret og den var lidt efter lidt blevet en rædsel for naboerne. Når den var sat ud på altanen, lavede den sin pind om til en talerstol, hvorfra den fra morgen til aften holdt endeløse taler. Nogle bladfolk, der var

gode venner med dens ejerinde, havde lært den visse parlamentariske udtryk, og kræet havde erhvervet sig en forbløffende indsigt i sukkerspørgsmålet. Den kunne skuespillerindens repertoire udenad og deklamerede det så godt, at den kunne dublere hende i tilfælde af upasselighed. Og ligesom hun, der kunne alle mulige sprog og modtog besøg af alle mulige nationer, talte hendes papegøje alverdens tungemål og bandede som en matros. Denne fugls selskab, der kunne være fornøjeligt og underholdende i ti minutter, blev til en sand svøbe, når det varede længere. Naboerne havde tit og ofte beklaget sig over den; men skuespillerinden havde vist dem af efter alle kunstens regler. To-tre af lejerne, hæderlige familiefædre, havde endda sagt op af harme over den slappe moral, som papegøjens åbenmundethed indviede dem i, men skuespillerinden havde forstået at få krammet på værten.

Den englænder, til hvem Schaunard var blevet henvist, havde fundet på at hævne sig med klaverspil, og det var ikke så dårligt fundet på. Det ubehageligste af alle instrumenter var nok i stand til at kæmpe med det ubehageligste fjerkræ. Derfor havde han også, så snart han havde fået denne gode idé, skyndt sig at bringe den til udførelse. Han havde lejet et klaver og bestilt en pianist. Pianisten var, som meddelt, vor ven Schaunard. Englænderen fortalte ham fortroligt sit martyrium i anledning af naboerskens papegøje.

"Men, mylord," sagde Schaunard, "der er én måde, hvorpå De kan skaffe dem af med det dyr, og det er persille. Alle kemikere er enige om, at denne køkkenurt er som blåsyre for disse dyr. Lad De noget persille hakke på Deres tæpper og lad det ryste ud af vinduet ned over poppedrengs bur, så dør den lige så sikkert,

som om den var blevet inviteret til middag hos pave Alexander VI."

"Det har jeg tænkt på, men der bliver passet på dyret," svarede englænderen.

Schaunard så på englænderen og forstod ham ikke straks.

"Nu skal De høre, hvad jeg har regnet ud," sagde englænderen, "skuespillerinden og hendes kræ sover til middag. Er De med? Nu havde jeg tænkt at forstyrre hendes søvn. Loven her i landet giver mig ret til at spille fra morgen til aften. Forstår De, hvad jeg vil have Dem til? ..."

"Jamen," sagde Schaunard, "det vil jo aldeles ikke være så ubehageligt for skuespillerinden, om hun hører mig spille klaver hele dagen, og det endda gratis. Jeg er en førsterangskraft, og hvis jeg bare havde haft en angreben lunge ..."

"Ih Gud fri os!" sagde englænderen. "Derfor beder jeg Dem heller ikke om at spille udmærket; De skal bare klimpre på instrumentet. Sådan," tilføjede englænderen og øvede en skala; "stadig det samme ud i en køre. Ubarmhjertigt, hr. musiker – samme skala. Jeg er lidt af en mediciner og ved, at det gør et menneske vanvittigt. De bliver gale nedenunder, og det er det, jeg regner med. Nå, højstærede, sæt Dem straks hen, jeg skal nok betale Dem godt."

"Ja," sagde Schaunard, der havde fortalt alle de omstændigheder, som her er berettet, "det er det, jeg har givet mig af med i de sidste 14 dage. Én skala, den samme om og om igen fra kl. 5 om morgenen til om aftenen. Det er jo ikke, hvad man kalder den ægte kunst; men hvad vil I mere, børn, englænderen betaler mig 200 franc om måneden for min

klimpren. Man måtte være selvplager for at sige nej til en så uventet indtægt. Jeg sagde ja, og om to-tre dage skal jeg hæve den første måneds gage."

Efter disse gensidige fortrolige meddelelser blev de fire venner enige om at bruge den fælles indtægt til at udstyre deres elskerinder med de forårsdragter, som de så længe have sukket efter. De blev desuden enige om, at den, der hævede sine penge først, skulle vente på de andre, for at indkøbene kunne ske samtidig og for at frøknerne Mimi, Musette og Phémie sammen kunne have den fornøjelse at optræde i nyt skrud, som Schaunard udtrykte sig.

To-tre dage efter denne sammenkomst havde Rodolphe gjort sit kup. Hans dentistiske digt var blevet betalt og beløb sig til 80 franc. To dage efter havde Marcel hos kunsthandleren kvitteret for de 18 korporalsportrætter à 6 franc.

Pengene brændte ligefrem i lommerne på Marcel og Rodolphe.

"Jeg synes, jeg sveder guld," sagde digteren.

"Ligeså hos os," sagde Marcel. "Hvis det varer længe med Schaunard, kan jeg umuligt holde mig i rollen som anonym krøsus."

Men næste dag så bohemerne Schaunard komme anstigende elegant påklædt i en guldgul nankins-spadserefrakke.

"Du gode Gud," udbrød Phémie, aldeles blændet ved synet af sin elegant udhalede elsker, "hvor har du fået den dragt fra?"

"Den har jeg fundet i mine papirer," svarede musikeren, og vinkede til sine to venner om at følge ham.

"Jeg har hævet," sagde han til dem, da de var alene. "Her er sylene," og han fremviste en håndfuld guldpenge.

"Så af sted," sagde Marcel, "af sted på plyndringstog mod butikkerne! Hvor Musette vil blive lykkelig!"

"Og Mimi blive henrykt," tilføjede Rodolphe. "Nå, kommer du så, Schaunard?"

"Må jeg komme med en bemærkning?" svarede musikeren. "Når vi nu iklæder de små damer modens tusinde luner, begår vi måske en galskab. Tænk på det! Hvis de kom til at ligne billederne i *Iris' Skærf*, frygter I så ikke for, at den pragt skal øve en sørgelig indflydelse på deres karakter? Og sømmer det sig unge mennesker som os, at omgås kvinder, som om vi var affældige og indskrumpne levemænd? Det er ikke, fordi jeg betænker mig på at ofre 14 eller 18 franc på Phémies påklædning; men jeg er bange; når hun får en ny hat, vil hun måske ikke mere hilse på mig. Bare hun har en blomst i håret, ser hun jo så nydelig ud. Hvad siger du, filosof?" sluttede Schaunard og henvendte sig til Colline, som lige var kommet til.

"Velgerning avler utak," sagde filosoffen.

"Og desuden," fortsatte Schaunard, "når jeres veninder bliver pænt klædt på, hvilken figur vil I så ikke gøre, når I går med dem under armen i jeres pjalter? I kommer til at se ud som deres kammerpiger. Det er ikke for min skyld, jeg siger det," sagde Schaunard og brystede sig i sin nankinsdragt, "for jeg kan gudskelov nu præsentere mig, hvor det skal være."

Alligevel blev vennerne trods Schaunards lyst til opposition på ny enige om, næste dag at plyndre alle modemagasinerne i nabolaget til fordel for damerne.

Og næste morgen på samme tid, som frk. Mimi vågnede og blev så forbavset over Rodolphes fraværelse, kom digteren og hans to venner netop op ad trapperne ledsagede af et bud fra

"De to Aber" og en ekspeditrice, der bar prøver. Schaunard, som havde købt det meget omtalte valdhorn, gik i spidsen og spillede ouverturen til *Karavanen*.

Musette og Phémie blev hidkaldt af Mimi, der boede nedenunder, og skyndte sig ved efterretningen om hatte og kjoler ned ad trapperne så hurtigt som en lavine. Ved at se alle de beskedne herligheder udbredt foran sig var de tre kvinder ved at blive sindssyge af glæde. Mimi fik et munterhedsanfald og sprang som en ged, mens hun svippede med et lille musselinsskærf. Musette havde kastet sig om halsen på Marcel med en lille grøn støvle i hver hånd og baskede støvlerne mod hinanden som bækkener. Phémie så på Schaunard og hulkede uden at vide, hvad hun skulle sige:

"Alexandre, kære Alexandre!"

"Der er ingen fare for, at hun skal afslå Artaxerxes' gaver," mumlede filosoffen Colline.

Efter at den første glædesstorm havde lagt sig, blev valgene truffet og regningerne betalt, og Rodolphe meddelte de tre kvinder, at de skulle belave sig på at prøve deres nye toiletter næste morgen.

"Vi skal nemlig på landet," sagde han.

"Det er brillant!" Udbrød Musette. "Det er ikke første gang, at jeg har købt, skåret, syet og båret en kjole på samme dag. Og for resten har vi jo natten. Vi skal nok være i orden, ikke sandt?"

"Jo!" råbte Mimi og Phémie i munden på hinanden.

De tog øjeblikkelig fat på arbejdet, og i seksten timer slap de hverken saks eller nål.

Næste morgen var det den første maj. Påskeklokkerne havde i de sidste dage ringet forårets opstandelse ind, og på alle kanter

holdt det hurtigt og muntert sit indtog; det drog frem, som den tyske ballade siger, *let som den unge brudgom, der planter majfanen under sin hjertenskærs vindue*. Det malede himlen blå og træerne grønne med de dejligste farver. Det vækkede den stivfrosne sol, der sov i sin tågeseng med hovedet hvilende på de tætte sneskyer, som var dets hovedpude, og det råbte til solen:

"Hejda! Hej, min ven! Nu er tiden inde, og her er jeg. Lad os skynde os til arbejdet! Tag ufortøvet den smukke klædning med de smukke nye stråler på og vis dig straks på din altan for at forkynde mit komme!"

Solen rykkede straks i marken og spadserede stolt og prægtig omkring som en herre fra hove. Svalerne, der var kommet hjem fra deres pilgrimsfærd til Østerland, skar i flugt gennem luften, tjørnen hvidnede krattene, violen duftede i lundenes græs, og man så allerede alle fuglene flyve ud af deres reder med en noderulle under vingen. Det var foråret, digternes og de forelskedes sande forår og ikke Matthias Lansbergs forår, et stygt forår med rød næse og frost i fingrene, så stygt, at det endnu får den fattige til at fare sammen i kakkelovnskrogen, hvor den sidste aske af hans sidste brændestykke for længst er slukt. De milde beviser fo'r gennem den klare luft og spredte den første duft fra de omliggende agre rundt i byen. Solens lyse og varme stråler kom hen og bankede på alle ruder. Til den syge sagde de: "Luk op! Vi er sundheden." Og oppe på kvisten sagde de til pigen, der sad bøjet over sit spejl, denne de mest uskyldiges uskyldige og første kærlighed: "Luk op, skønjomfru, så at vi kan skinne på din skønhed! Vi er det gode vejrs sendebud. Nu kan du tage din sirtseskjole på og din stråhat og dine fine snørestøvler. Se, lundene, hvor der danses, er oversået

med smukke nye blomster, og nu stemmes violinerne til søndagsballet. Vær hilset, skønjomfru!"

Da det ringede til morgenbøn fra den nærliggende kirke stod de tre flittige, forfængelige småpiger, der knapt havde haft tid til at sove et par timer, allerede foran spejlet og kastede et sidste blik på deres nye toilette.

De var henrivende alle tre, ensklædte, og over ansigtet lyste det samme skær, som opfyldelsen af et længe næret ønske giver.

Særlig Musette var blændende smuk.

"Jeg har aldrig været så glad," sagde hun til Marcel. "Jeg synes, at den kære Gud i denne time har lagt hele mit livs lykke, og jeg er bange for, at jeg har fået alt. Men det er lige meget. Når jeg ikke har mere, har jeg dog noget alligevel. Penge har vi, og De giver nok flere," tilføjede hun muntert og kyssede Marcel.

En ting pinte Phémie.

"Jeg holder nok af grønning og små fugle," sagde hun, "men på landet møder vi ingen mennesker, og så kan folk ikke se min smukke kjole. Kunne vi ikke tage vores skovtur på boulevarden?"

Klokken otte om morgenen kom hele gaden i oprør ved trompetfanfarer; det var Schaunard, der gav signal til opbrud. Alle naboerne kom til vinduerne for at se bohemerne tage af sted. Colline, som var med til festen, sluttede troppen og bar damernes parasoller. En time efter var hele den lystige skare på landet i Fontenay-aux-Roses.

Da de kom hjem sent ud på aftenen, erklærede Colline, der i dagens løb havde fungeret som kassemester, at de havde glemt at give seks franc ud, og lagde overskuddet på et bord.

"Hvad skal vi gøre med dem?" spurgte Marcel.

"Hvad siger I til at købe en livrente?" foreslog Schaunard.

15. Overgangen over det Røde Hav

I 5-6 år havde Marcel arbejdet på det berømmelige maleri, som han påstod, skulle forestille *Overgangen over det Røde Hav*, og i 5-6 år var dette kulørte mesterværk hårdnakket blevet forkastet af censurkomitéen. Ved så mange gange at vandre frem og tilbage fra kunstnerens atelier til museet og fra museet til atelieret kendte maleriet da også vejen så godt, at hvis det havde stået på ruller, kunne det såmænd have rutsjet alene til Louvre. Marcel, som ti gange havde omarbejdet og fra øverst til nederst overmalet dette lærred, troede, at den ostrakisme, der hvert år bandlyste ham fra den firkantede salon, skrev sig fra et personligt fjendskab hos censurkomitéens medlemmer; og i sine fortvivlede øjeblikke havde han til ære for instituttets cerberusser lavet en hel lille ordbog af skældsord med bidende ondskabsfulde illustrationer. Denne samling var blevet berømt og havde i atelierne og på kunstakademiet opnået samme popularitet som den tyrkiske storsultans hofmaler Jean Bélins udødelige klagesang; alle Paris' unge malere havde et eksemplar i deres hukommelse. I lang tid havde Marcel ikke tabt modet over de hårdnakkede afslag, han fik ved hver udstilling. Han havde ganske trøstigt bidt sig fast i den mening, at hans maleri, om end i mindre målestok, var det længselsfuldt ventede sidestykke til *Brylluppet i Kana*, dette mesterværk, hvis blændende glans tre århundreders støv ikke har kunnet fordunkle. Derfor indsendte Marcel hvert år før udstillingens åbning sit maleri til censurkomitéen. Men for at lede censorerne på vildspor og forsøge at få dem til at afstå fra den

forudfattede forkastelsesdom, de lod til at nære overfor *Overgangen over det Røde Hav*, plejede Marcel, uden at forandre noget i den almindelige komposition, at rette en eller anden enkelthed og at forandre titlen på sit maleri.

Således kom det engang frem for censurkomitéen under navnet *Overgangen over Rubicon*; men Farao, som kun var dårligt forklædt under Cæsars kappe, blev genkendt og forkastet med al den ham tilkommende honnør.

Året efter overmalede Marcel en af plænerne i sit maleri med et lag hvidt, der skulle forestille sne, plantede et grantræ i en krog, forklædte en ægypter som grenader i kejsergarden og døbte sit billede: *Overgangen over Beresina*.

Censurkomitéen, der denne dag havde pudset sine briller på ærmeopslaget af gallakjolen med de grønne palmer, lod sig ikke narre af denne nye list. Den genkendte straks det stædige maleri, især på en stor djævel af en mangefarvet hest, der stejlede på spidsen af en bølge i det Røde Hav.

Denne hests hårfarve brugte Marcel til alle sine koloristiske eksperimenter, og i sit kunstnersprog kaldte han det for synoptisk maleri med de fine toner, fordi han frembragte alle den farves mest forskelligartede sammensætninger med deres lys- og skyggespil. Men det skete endnu en gang, at censurkomitéen var ganske ufølsom overfor denne enkelthed og ikke havde sorte kugler nok til at kassere *Overgangen over Beresina*.

"Godt," sagde Marcel, "det var jeg forberedt på. Næste år sender jeg det ind igen under titlen: *Overgangen over Alperne*."

"De skal nok blive nappede … klappede … klapsede … klaps …" brummede musikeren Schaunard til en nylig komponeret

melodi, en rædsom melodi, der larmede som en skala af tordenskrald, og hvis akkompagnement var frygtet af alle nabolagets klaverer.

"Hvordan kan de kassere det, uden at al zinnober-farven fra mit Røde Hav stiger dem til hovedet og slår deres kinder med skamrødme?" mumlede Marcel og betragtede sit maleri. "Når man betænker, at der er anvendt for hundrede daler farve på det og for en million geni, for slet ikke at tale om min skønne ungdom, der er blevet skaldet som min gamle bør. Et alvorligt arbejde, der åbner nye horisonter for kendskaben til glasurer. Men de skal ikke få det sidste ord; indtil mit sidste suk skal jeg sende dem mit maleri. Det skal gravere sig ind i deres hukommelse."

"Det er den sikreste måde at få det ud som gravure på," sagde Gustave Colline med klagende stemme; og i sit stille sind tilføjede han: "Den var skam god, var den … den skal jeg fortælle alle vegne."

Marcel fortsatte sine forbandelser, som Schaunard vedblev at sætte i musik.

"Nå, så de vil ikke antage mig," sagde Marcel. "Nå, så regeringen betaler dem og giver dem fribolig og ordener udelukkende i den ene hensigt, én gang om året, den 1. marts, at kassere mig et maleri på hundrede tommer i blindramme … Nu indser jeg tydeligt deres mening, jeg ser den meget godt; de vil have mig til at brække mine pensler itu. De håber måske, at jeg, når de kasserer mit Røde Hav, skal springe ud af vinduet af fortvivlelse. Men så kender de mit menneskelige hjerte dårligt, hvis de tror at fange mig i den plumpe snare. Jeg vil ikke engang længere vente på forårsudstillingen. Fra i dag af skal mit værk

blive et Damokles-maleri, der altid hænger truende over deres tilværelse. Nu vil jeg en gang om ugen sende det hjem til hver af dem, i familiens skød, midt ind i privatlivets fred. Det skal forstyrre deres huslige glæder, det skal få dem til at finde vinen sur, stegen brændt og deres koner galdesyge. De skal meget hurtigt komme til at gå fra forstanden, så de må have spændetrøje på for at gå til instituttets møder. Den trøst skal jeg få."

Nogle dage efter, da Marcel allerede havde glemt sine frygtelige hævnplaner, fik han besøg af fader Médicis. Således kaldte man i kliken en jøde ved navn Salomon, som på den tid var velkendt af hele den kunstneriske og litterære boheme, med hvilken han stod i stadig forbindelse. Fader Médicis handlede med al slags gammelt skrammel. Han solgte komplette møblementer fra tolv franc indtil tusinde daler. Han købte alt og forstod at sælge det igen med profit. Proudhons byttesystem er ingen ting i sammenligning med det af Médicis anvendte, for han havde et handelstalent, hvortil de dygtigste af hans trosbekendelse hidtil ikke havde ejet magen. Hans butik, der lå på karruselpladsen, var en ren tryllehave, hvor man kunne finde alt, hvad hjertet begærede. Alle naturens produkter, alle kunstens frembringelser, alt hvad der kommer ud af jordens indvolde og menneskets geni, gjorde Médicis til en handelsvare. Hans omsætning kom ind på alt, absolut alt, som eksisterer, ja han spekulerede endog i idealet. Médicis købte idéer for at udnytte dem eller for at sælge dem igen. Han var kendt af alle litterater og af alle kunstnere som palettens og skrivetøjets fortrolige ven og således en ren Asmodæus for de skønne kunstner. Han solgte cigarer for et kronik-udkast, tøfler for en

sonet, friske østers for paradokser; han gik ud og ind hos de litterater, der skriver avisernes skandalerubrikker; han skaffede adgangskort til tilhørerlogerne i Rigsdagen og indbydelser til privatsoiréer, han husede for en nat, ja i uger eller måneder husvilde unge malere, der betalte ham med kopier efter mestrene i Louvre. Kulisserne havde ingen hemmeligheder for ham. Han besørgede stykkers antagelse på teatrene; han udvirkede gunstbevisninger af enhver slags. Hans hoved var en vejviser over 25000 adresser og kendte alle berømtheders, selv de mindres, bolig, navn og privatliv.

Trods små ulovligheder i hans uendelige eklektiske omsætning var der dog aldrig en kat, som havde gjort ham fortræd.

Da han trådte ind til bohemerne med den ham særegne fiffige mine, gættede han straks, at han kom i et gunstigt øjeblik. De fire venner holdt virkelig i dette øjeblik møde og drøftede, med en glubende appetit som dirigent, det dybt alvorlige spørgsmål kød og brød. Det var en søndag! Sidst på måneden, en skæbnesvanger dag, en uhyggelig dato.

Médicis indtræden hilstes derfor af et jublende kor; for man vidste, at han var alt for gerrig med sin tid til at spilde den på høflighedsvisitter; derfor var hans nærværelse også altid et tegn på geschæft.

"Godaften," sagde jøden, "hvordan går det d'hrr.?"

"Colline," sagde Rodolphe, der lå på en seng og sløvt nød den vandrette stillings sødme, "udøv gæstfrihedens pligter, byd vor gæst en stol: En gæst er hellig. – Jeg hilser Dem i Abrahams navn," tilføjede digteren.

Colline hentede en lænestol, der fjedrede som kampesten, og skubbede den hen til jøden, idet han med gæstevenlig stemme sagde:

"Forestil Dem et øjeblik, at De er Cinna, og tag denne stol."

Médicis lod sig falde ned i lænestolen og skulle lige til at beklage sig over dens hårdhed, da han kom i tanker om, at han engang havde givet Colline den i bytte for nogle politiske trosartikler, som han solgte til en rigsdagsmand, der ikke besad improvisationens gave. Da jøden satte sig, raslede hans lommer af sølv, og denne melodiske symfoni hensatte de fire bohemer i et saligt drømmeri.

"Lad os nu se sangen," sagde Rodolphe ganske sagte til Marcel, "akkompagnementet er dejligt nok."

"Hr. Marcel," sagde Médicis, "jeg kommer simpelthen for at gøre Deres lykke. Det vil sige, jeg kommer for at tilbyde Dem en glimrende lejlighed til at trænge ind i kunstnerverdenen. De ved jo godt, hr. Marcel, at kunsten er en gold ørken, hvori berømmelsen er som en oase."

"Fader Médicis," sagde Marcel, der sad som på nåle, "i 50 procents, Deres ærede skytspatrons navn, fat Dem i korthed."

"Ja," sagde Colline, "fat Dem i korthed som Pippin den Lille, der var en kort skåren herre ligesom De: For De er da vel omskåren, De Jacobs søn!"

"Uha, uha, uha!" sagde bohemerne, der ventede at se gulvet åbne sig for at opsluge filosoffen.

Men Colline blev ikke opslugt denne gang.

"Sagen er den," sagde Médicis, "en rig samler er ved at danne sig et galleri, der skal forevises rundt om i hele Europa, og har overdraget mig at skaffe ham en række betydelige arbejder.

Derfor kommer jeg og tilbyder Dem adgang til dette museum eller, med andre ord, for at købe Deres *Overgangen over det Røde Hav*".

"Kontant?" spurgte Marcel.

"Ja," svarede jøden og dirigerede den herligste koncert ved at slå takt på sine lommer.

"Vel, Médicis," sagde Marcel og pegede på sit maleri. "Jeg overlader Dem den ære selv at bestemme værdien af dette mesterværk, der netop ingen har." Jøden lagde 50 blanke nyslåede dalere på bordet.

"Og resten?" spurgte Marcel. "Det er vel kun en fortrop?"

"Hr. Marcel," sagde Médicis, "De ved godt, at jeg altid står ved mit ord, når jeg en gang har sagt det. De får ikke en sou mere; betænk Dem altså: 50 daler, det er 150 franc. Det er dog en sum, hva'?"

"Men en meget lille sum," svarede kunstneren. "Alene i min faraos skrud er der for 50 daler kobolt. Betal mig i alt fald arbejdet, gør stablerne lige store, rund summen af, og jeg skal kalde Dem Leo X, Leo X nr. 2."

"Det er mit sidste ord," sagde Médicis, "ikke en sou mere, men jeg vil give middag til Dem alle sammen med forskellige vine efter behag, og ved desserten skal jeg betale med guld."

"Er der nogen, der har noget at indvende," brølede Colline og slog tre slag med næven i bordet. "Billedet er Deres!"

"Ja-ja," sagde Marcel, "lad gå da."

"Jeg sender bud efter billedet i morgen," sagde jøden. "Lad os komme af sted, mine herrer, bordet er dækket."

De fire venner gik ned ad trapperne under afsyngelsen af koret fra Huguenotterne: "Til bords, til bords!"

Médicis beværtede bohemerne på rent ud kongelig måde. Han bød dem en masse ting, som de aldrig havde hørt tale om. Og fra denne middag at regne ophørte hummeren at være en myte for Schaunard, ja, han fattede fra dette øjeblik en sådan lidenskab for dette amfibium, at den steg til vanvid.

De fire venner forlod det prægtige gilde så fulde som under en vinhøst. Fuldskaben kunne endda nær have fået ubehagelige følger for Marcel, der på vejen forbi sin skrædders butik kl. 2 om natten absolut ville vække sin kreditor for at give ham et afdrag på 150 franc – hele den sum, han lige havde fået. En gnist af sund fornuft, der endnu ulmede i Collines hjerne, standsede dog kunstneren lige på randen af dén afgrund.

Otte dage efter dette gilde erfarede Marcel, i hvilken samling hans maleri var blevet indlemmet. Da han gik igennem Faubourg Saint-Honoré standsede han midt i et opløb af folk, der lod til at kigge nysgerrig på ophængningen af et skilt oven over en butik.

Dette skilt var ikke andet end Marcels billede, der af Médicis var solgt til en spækhøker. Kun var *Overgangen over det Røde Hav* undergået endnu en ændring og bar en ny titel. Der var kommet et dampskib på, og det hed: *I Marseilles havn*.

En smigrende ovation brød ud blandt globisterne, da maleriet blev afsløret.

Derfor vendte Marcel sig også om og mumlede henrykt over denne triumf:

"Folkets røst er Guds røst!"

16. Musettes luner

Dagen efter, at Marcel havde solgt sit nok som berømte maleri *Overgangen over det Røde Hav*, der kom til at fungere som skilt over en spækhøkerbutik, og jøden Médicis havde givet den flotte aften i lidkøb, vågnede Marcel, Schaunard, Colline og Rodolphe højt op på formiddagen. Endnu fortumlede og omtågede af gårsaftenens rus huskede de først ikke, hvad der var foregået. Og da klokken var 12 og det ringede til messe fra den nærmeste kirke, så de alle fire på hinanden med et bedrøveligt smil.

"Hør klokkens fromme toner, der kalder kristenheden til refektoriet," sagde Marcel.

"Nu er det højtidelige øjeblik inde, da alle ordentlige folk går til bords," ytrede Rodolphe.

"Ja, vi må også se at blive ordentlige folk," mumlede Colline.

"Ach, hvor er I blevet af, min ammes mælkefyldte yver og min barndoms fire regelmæssige måltider?" tilføjede Schaunard. "Hvor er I blevet af?" gentog han og sang det på en drømmende og smægtende melodi.

"At tænke sig, at der i dette øjeblik er over et hundrede tusind koteletter på panden," sagde Marcel.

"Og lige så mange bøffer," tilføjede Rodolphe.

Medens de fire venner stillede hinanden det frygtelige, daglige tilbagevendende problem om frokost, hørte de, som ved skæbnens ironi, opvarterne i restaurationen nedenunder råbe den ene bestilling efter den anden ud i køkkenet.

"De banditter holder vist aldrig inde med den forbandede vrælen," sagde Marcel. "Ethvert ord er mig som et spadestik i maven."

"Vinden er nordlig," bemærkede Colline højtideligt og pegede på en forfløjen vejrhane på taget overfor. "Vi får ingen frokost i dag. Elementerne modsætter sig det."

"Hvorfor det?" spurgte Marcel.

"Det er en atmosfærisk iagttagelse, jeg har gjort," svarede filosoffen. "Nordenvind betyder næsten altid smalhals, ligervis som søndenvind i reglen lover fryd og gammen og et godt bord. Det er det, som filosofien kalder et fingerpeg fra oven."

Når Gustave Colline var fastende, var hans spøg altid bidende.

I dette øjeblik stak Schaunard hånden ned i det afgrundsdyb, som hedder lommen, men trak den med et rædselsskrig op igen.

"Hjælp! Hjælp! Der er nogen i min frakke," hylede han og prøvede på at befri sin hånd for taget af en levende hummers kløer.

På hans skrig kom der pludselig svar. Det var fra Marcel, der mekanisk havde boret hånden ned i *sin* lomme og havde opdaget et guldland, som han ikke havde tænkt på, nemlig de 150 franc, som han den foregående aften havde fået for sin *Overgang over det Røde Hav* af jøden Médicis.

Da gik der samtidig en prås op for bohemerne.

"Hatten af, mine herrer!" sagde Marcel og stillede en stabel dalere op på bordet, mellem hvilke 6-7 nyslåede louisdorer gjorde sig livligt.

"Man skulle næsten tro, at de var levende," bemærkede Colline.

"Og så har de sådan en dejlig klang," sagde Schaunard og raslede med guldstykkerne.

"De medaljer er dog nydelige!" kom det fra Rodolphe; "man skulle næsten tro, det var stykker af solen. Hvis jeg var konge, ville jeg ikke vide af nogen anden mønt, og jeg ville lade den præge med min elskerindes billede."

"Når man tænker sig, at der er et land, hvor flintestenene ser sådan ud," sagde Schaunard. "I gamle dage gav amerikanerne fire af den slags for 2 sous. En af mine forfædre var i Amerika, han blev begravet i maven på de vilde til stor sorg for familien."

"Men hvor kommer det uhyre fra?" spurgte Marcel, da han så hummeren spadsere omkring i værelset.

"Jo," sagde Schaunard, "nu husker jeg, at jeg i går gjorde en lille afstikker ud i Médicis' køkken. Og så tænker jeg, at krybdyret må være faldet ned i min lomme, velsagtens af en fejltagelse, for de dyr er meget nærsynede. Men da jeg nu en gang har fået den, har jeg også lyst til at beholde den. Jeg vil dressere den og male den rød, det ser mere livligt ud. Jeg er noget ked af det, siden Phémie stak af, men nu kan den holde mig med selskab."

"Må jeg be' jer lægge mærke til, at vejrhanen nu viser syd. Nu får vi frokost."

"Det tror *jeg*," sagde Marcel og tog et guldstykke, "her er en, som vi skal have omsat i steg med sauce."

Derpå snakkede de op ad stolper og ned ad vægge om spisesedlens sammensætning. Hver ret gav anledning til en diskussion og afstemning. En bagt omelet, som Schaunard

foreslog, blev forkastet efter alle kunstens regler, også de hvide vine, mod hvilke Marcel tog til orde i et livligt foredrag, der stillede ham i relief som en fortræffelig vinkender.

"Vinens første pligt er at være rød," sagde han. "Tal ikke til mig om hvid vin."

"Hvad siger du da til champagne?" spurgte Schaunard.

"Pyt! Hvad er det andet and en finere art cider, noget epileptisk sprøjt. Jeg giver gerne alle vinkældere i Epernay og Aix for en fustage god bourgogne. For vi har jo ingen grisetter, som vi skal drikke på pelsen, og vi skal ikke skrive vaudeviller. Jeg stemmer mod champagne."

Da de endelig var blevet enige om programmet, gik Schaunard og Colline ned i restaurationen for at bestille maden.

"Hvad siger I til at lægge i kaminen?" spurgte Marcel.

"Ja, det ville vi ikke have mest imod. Termometret har længe indbudt til det. Lad os lægge i, så skal I se, hvor kaminen bliver forbavset."

Og han løb ud på trappen og pålagde Colline at få noget brænde bragt op.

Kort efter kom Schaunard og Colline op igen, fulgte af en karl, der bar et vældigt knippe brænde.

Som Marcel stod og rodede i en skuffe for at lede efter noget papir til at tænde op med, faldt han tilfældigt over et brev, hvis skrift gjorde et stærkt indtryk på ham, og som han stjal sig til at læse.

Det var et brev, som Musette en gang havde skrevet med blyant, da de boede sammen, og de var netop på dato et år gammelt. Det indeholdt kun disse få ord:

"Kære ven!

Du må ikke være ængstelig for mig; jeg kommer snart hjem. Jeg er bare gået ud for at få lidt varme i kroppen, for det knagfryser her inde. Og brændehandleren har stoppet kreditten. Jeg har fyret med de to sidste stoleben, men det har ikke brændt så længe, at man kunne koge et æg. Desuden lader vinden ganske, som den var hjemme, og kommer ind ad vinduet til mig med en masse dårlige råd, som ville gøre dig megen sorg, hvis jeg hørte efter dem. Jeg foretrækker derfor at gå lidt ud og se på butiksvinduerne. Jeg har hørt, at der skal være fløjl til 10 franc alen. Det er utroligt, så det må jeg se. Jeg er hjemme til middag.

Musette."

"Stakkels pige!" mumlede Marcel, mens han stak brevet i lommen. Og han sad et øjeblik tankefuldt med hovedet i sine hænder.

I lang tid havde bohemerne nu levet som enkemænd, med undtagelse af Colline, hvis elskede stadig var lige usynlig og anonym.

Selv Phémie, Schaunards elskværdige ledsagerinde, havde truffet en naiv sjæl, der havde tilbudt hende sit hjerte, et mahogni-møblement og en ring af sit hår, rødt hår. Fjorten dage efter, at han havde givet hende alt dette, ville han imidlertid have sit hjerte med samt møblementet tilbage, fordi han ved at se sin elskerindes hænder havde opdaget, at hun bar

en ring af – sorte hår, og han tog ikke i betænkning at mistænke hende for forræderi.

Phémie havde dog ikke ophørt med at være tro; hun havde kun farvet ringen sort, efter at hun idelig var blevet drillet af sine veninder i anledning af de røde hår. Fyren blev så glad ved denne meddelelse, at han købte en silkekjole til hende, den første, hun nogen sinde havde haft. Den dag det søde barn indviede den, udbrød hun henrykt:

"Nu kan jeg dø."

Musette var næsten blevet et kendt navn igen, og det var tre-fire måneder siden Marcel havde set hende.

Mimi havde Rodolphe ikke hørt et muk til, undtagen når han talte med sig selv i enrum.

"Hvad er der?" spurgte Rodolphe pludselig ved at se Marcel sidde tankefuld på hug i kaminkrogen. "Vil det ikke brænde?"

"Jo, vel vil det så," sagde maleren og stak ild på brændet, der futtede og knitrede.

Medens hans venner skærpede appetitten med forberedelserne til bordet, havde han på ny trukket sig hen i en krog for sig selv og ordnede brevet og de få erindringer, som Musette havde efterladt sig. Og pludselig huskede han adressen på en af sin gamle flammes veninder.

"Nu ved jeg, hvordan jeg skal få fat på hende!" udbrød han så højt, at de andre kunne høre ham.

"Få fat på hvem?" spurgte Rodolphe. "Hvad er det, du har for?" tilføjede han ved at se kunstneren sætte sig til at skrive.

"Åh, ingen ting. Det er bare et vigtigt brev, jeg nær havde glemt. Jeg skal straks være der," svarede Marcel og skrev:

"Min egen pige!

Jeg har summer i min sekretær, det er et rent slagtilfælde af velstand. Vi holder derfor en frokost, der har vasket sig – med udmærkede vine, og vi har fyret op i kaminen ligesom i alle ordentlige familier. 'Det må vi se', som du plejede at sige. Kom og tilbring et øjeblik med os. Du træffer Rodolphe, Colline og Schaunard, og så synger du for os til desserten, for vi har dessert. Siden vi er i gang med det, bliver vi rimeligvis ved at holde frokost en otte dages tid, så du skal ikke være bange for at komme for sent. Det er så længe siden, jeg har hørt dig le! Rodolphe vil foredrage komplimenter til dig på vers, og vi skal drikke vor salig hensovede kærligheds skål i alle mulige slags vin, så at den gerne kan finde på at fejre sin genopstandelse.

Mellem folk som os er det sidste kys aldrig det sidste. Hvis det ikke havde været så koldt forrige år, havde du måske ikke forladt mig. Du bedrog mig for et knippe brænde, og fordi du var bange for at få røde hænder. Du gjorde ret, og jeg er ikke mere vred på dig for den gang end for de andre.

Men kom nu og varm dig, mens der er varme i kaminen.

Lige så mange kys du vil,

fra din

Marcel."

Da Marcel var færdig med dette brev, skrev han et andet til Musettes veninde, Sidonie, og bad hende besørge billetten. Derpå gik han ned til portneren for at få brevene besørgede. Da han betalte forud for ulejligheden, opdagede portneren et blankt guldstykke i malerens hånd, og inden han gik i byen, underrettede han værten om, at der var penge i landskabet hos Marcel, som var bagud med huslejen.

"Kunstneren på 6. sal har penge," sagde han ganske åndeløs. "De ved, ham den lange, der ler mig lige op i øjnene, når jeg kommer med kvitteringen til ham."

"Ja," sagde værten, "ham, der var så fræk at låne penge af mig for at kunne give mig et afdrag. Han skal flytte."

"Javel, herre, men i dag er han stoppet med guld. Det ligefrem sved mig i øjnene før. Han holder gilde … Det er et heldigt øjeblik …"

"Så går jeg selv derop," sagde værten.

Fru Sidonie, der var hjemme, da Marcels brev kom, sendte straks sin kammerpige hen til Musette, der nu boede ganske henrivende på Chaussée d'Antin.

Da hun fik brevet, var hun optaget, og havde netop samme eftermiddag stort middagsselskab.

"Det var et helt mirakel!" udbrød Musette og lo som en besat.

"Hvad er der dog i vejen?" spurgte en smuk ung mand, der var så stiv som en støtte.

"Det er indbydelse til middag," sagde hun. "Det er storartet, hva'?"

"Nej, det er meget kedeligt," svarede han.

"Hvorfor det?" sagde Musette.

"Hvor kan De spørge? … Er det virkelig Deres alvor, at De vil gå til den middag?"

"Ja, det tror *jeg*! … De må se at indrette Dem, som De bedst kan."

"Men kære, det passer sig virkelig ikke … De kan jo gå en anden gang!"

"Det var kønt, vil jeg nok sige, en anden gang! Det er en gammel bekendt af mig, Marcel, der indbyder mig, og det er noget så usædvanligt, at det må jeg hen og se. En anden gang? Nej, for det er lige så stor en begivenhed som solformørkelser at få en ordentlig middag i det hus."

"Nå, så De vil gå fra Deres ord for at besøge den fyr," sagde den unge mand, "og det siger de mig lige rent ud."

"Hvem skulle jeg vel ellers sige det til? Til stortyrken? Det kommer jo ikke ham ved."

"Det er bemærkelsesværdigt rene ord for pengene."

"De ved jo nok, at jeg ikke gør og lader som de andre," svarede Musette.

"Men hvad vil De dog tænke om mig, hvis jeg lader Dem gå, skønt jeg ved, hvor De går hen? Betænk, Musette, det er lige så upassende for mig som for Dem. De må sende den unge mand afbud …"

"Kære lille Maurice," sagde Musette afgørende, "De kendte mig i forvejen og vidste, at jeg var fuld af luner, og at ingen levende sjæl nogensinde har kunnet få mig fra en ting, når jeg en gang havde sat mig noget i hovedet."

"Forlang af mig, hvad De vil," sagde Maurice, "kun ikke dette … lune og lune … er to ting …"

"Maurice, jeg tager hen til Marcel nu med det samme," sagde hun og tog sin hat på. "De kan slå hånden af mig, hvis De vil, men jeg kan ikke andet. Han er den bedste fyr af verden, og den eneste, jeg nogensinde har elsket. Hvis hans hjerte havde været af guld, havde han ladet det smelte for at forære mig ringe af det. – Stakkels fyr!" sagde hun og pegede på hans brev, "der kan De se; så snart han har lidt ild i kaminen, indbyder han mig til at komme hen og varme mig. Åh, hvis han bare ikke var så doven, og der ikke havde været noget, som hed fløjl og silke i butikkerne!!! Hvor jeg var lykkelig med ham; han forstod at få mig til at bære mine sorger, og han gav mig navnet Musette. For resten kan De være sikker på, at selv om jeg går hen til ham, kommer jeg tilbage … hvis De da ikke lukker døren i for næsen af mig."

"De kan lige så godt sige mig rent ud, at De ikke elsker mig," sagde den unge mand.

"Nej, hør nu, kære Maurice, De er virkelig alt for godt et hoved til, at vi skal give os til at drøfte den sag alvorligt. De har mig, som man har en fuldblods i sin stald; jeg holder af Dem … fordi jeg holder af velvære, strålende fester og alt hvad der lyser og klinger. Lad os endelig ikke være sentimentale, det ville kun være latterligt og dumt."

"Lad mig da i det mindste gå med Dem."

"Men De kommer slet ikke til at more Dem," sagde Musette, "og De vil bare lægge en dæmper på vores morskab. Tænk dog på, at han uundgåeligt vil kysse mig."

"Musette," sagde Maurice, "har De ofte truffet folk, der var lige så medgørlige som jeg?"

"Kære greve," svarede Musette, "en dag, da jeg kørte på Champs-Elysées med lord ***, traf jeg Marcel og hans ven Rodolphe. De gik og spadserede, lurvet klædte var de og opstænkede som køtere, og så gik de og røg pibe. Det var tre måneder siden, jeg havde set Marcel, og jeg troede, mit hjerte skulle springe ud gennem vognvinduet. Jeg lod vognen holde, og i en halv time passiarede jeg nu med Marcel lige for øjnene af hele det ekvipageholdende Paris. Marcel bød mig kager og en buket violer til en sou, som jeg satte i mit bælte. Da han gik, ville lord *** kalde på ham for at invitere ham til middag med os. Det gav jeg ham et kys for. Der ser De, hvordan jeg er, kære Maurice. Kan De ikke finde Dem i det, så sig mig det med det samme, så tager jeg mine morgensko og min natkappe med mig."

"Det kan altså være en fordel at være fattig," sagde Maurice og så sørgmodig og misundelig ud.

"Nej, slet ikke! Havde Marcel været rig, havde jeg aldrig forladt ham."

"Nå, lad gå da!" sagde den unge mand; "De har den nye kjole på; den sidder udmærket."

"Ja, ikke sandt? Det er, som om jeg i morges havde en anelse om, hvad der ville ske. Marcel skal have buketten af den. Farvel! Farvel! Jeg vil ud og klinke med glæden."

Musette så dejlig ud i sin nye kjole. Aldrig havde et mere forførerisk toilette så godt fremhævet al den poesi, der lå i hendes ungdom og skønhed.

Hun havde af naturen den gave at kunne føre sig i elegante klæder.

Hun var tyve år gammel, og luksus var for hende næsten en livssag. Hun kunne nok undvære den en tid, men hun kunne ikke helt sige den farvel. Hun kendte sin flagrende natur og havde derfor aldrig villet binde sig ved en troskabsed. Hun var blevet vanvittigt elsket af mange unge mennesker, som hun selv havde sværmet for, og havde altid været fuldt ud åbenhjertig og retskaffen overfor dem. Hun indgik en forbindelse så simpelt og ligefremt, at det mindede om Molières bønderfolk. *De kan godt lide mig, og jeg synes også godt om Dem. Godt! Så er den sag i orden. Lad os så slå vore pjalter sammen!* Hun havde ti gange kunnet sikre sig en stilling, om hun havde villet, en fremtid, som det hedder; men hun brød sig ikke om fremtiden og hyldede i det hele taget Figaros skepticisme.

"I morgen," plejede hun at sige, "det er en tåbelighed i tidsregningen. Det er en daglig undskyldning for dem, der ikke får gjort noget i dag. I morgen, så har vi måske jordskælv. Nej tak! I dag har man da fast bund under fødderne."

En gang foreslog en gentleman, som hun havde levet sammen med i næsten et halvt år og som var blevet vanvittig forelsket, hende for alvor ægteskab. Hun havde slået sådan en skoggerlatter op lige for næsen af ham, da han kom med det forslag.

"Jeg skulle binde min frihed på hænder og fødder ved et ægteskab? Aldrig i livet!" sagde hun.

"Men jeg lever dag ud og dag ind i angst for at miste Dem."

"De mistede mig meget snarere, hvis jeg var Deres kone," svarede hun. "Lad os ikke tale mere om det. Jeg er for resten ikke fri," tilføjede hun, velsagtens med tanken på Marcel.

Således tilbragte hun sin ungdom svajende for alle tilfældets vindpust, medens hun gjorde mange lykkelige og sig selv med – omtrent.

Grev Maurice, med hvem hun for tiden levede sammen, havde megen møje med at vænne sig til denne uregerlige, frihedsberuste natur, og med al skinsygens sprudende utålmodighed ventede han derfor hendes tilbagekomst, efter at hun var taget hen til Marcel.

"Mon hun bliver hos ham?" spurgte han sig selv hele aftenen og borede dette spørgsmålstegn som en sonde i sit hjerte.

"Stakkels Maurice!" tænkte Musette for sit vedkommende. "Han finder, det er noget vel stærkt imod ham. Man hvad? Man må opdrage ungdommen." Og idet hendes tanker pludselig gjorde omkring, tænkte hun på Marcel, som hun var på vej hen til. Hun gennemgik alle de minder, som hendes gamle tilbeders navn vakte, og spurgte sig selv, hvilket mirakel der dog havde bragt dug på bordet hos ham. Mens hun gik, læste hun igen det brev, han havde skrevet til hende, og kunne ikke lade være med at blive noget sørgmodig. Men det varede kun et øjeblik. Hun tænkte med rette, at der nu mindre end nogensinde var anledning til at blive mistrøstig, og da det netop gav sig til at blæse lidt op, udbrød hun:

"Det er helt løjerligt, jeg gik såmænd ikke hen til Marcel, hvis vinden ikke ligefrem drev mig den vej."

Og hun fortsatte sin vej, skyndte sig endda, glad som en fugl, der flyver tilbage til sin første rede.

På en gang begyndte det at sne meget stærkt.

Hun så sig ivrigt omkring efter en vogn, men fandt ingen. Da hun netop var i den gade, hvor hendes veninde Sidonie boede,

fik hun den idé at gå op til hende for at vente, til vejret tillod hende at gå videre.

Da hun kom op, fandt hun et større selskab samlet. Der blev spillet Landsknægt, som man havde tyret i de sidste tre dage.

"Lad jer ikke forstyrre," sagde Musette, "jeg går straks igen."

"Har du fået Marcels brev?" hviskede Sidonie til hende.

"Ja, tak," svarede hun, "jeg er netop på vej derhen. Han har indbudt mig til middag. Går du ikke med? Du skal nok komme til at more dig."

"Nej, det kan jeg ikke," sagde Sidonie og pegede på spillebordet. "Det er min husleje, det gælder."

Sidonie og Musette hviskede og tiskede videre, medens spillet fortsattes. – – –

Omtrent samtidig gik bohemerne til bords. Under hele måltidet syntes Marcel urolig. Hver gang, der hørtes en lyd på trappen, fo'r han sammen.

"Hvad er der i vejen med dig?" spurgte Rodolphe. "Man skulle tro, du venter nogen. Er vi da ikke fuldtallige?"

Men maleren tilkastede ham et blik, og digteren forstod sin vens uro.

"Det er sandt," tænkte han, "vi er ikke fuldtallige." Marcels blik betød Musette, Rodolphes ville sige Mimi.

"Vi mangler kvinder," sagde Schaunard pludselig.

"For pokker," brølede Colline. "Vil du holde dine libertiner-bemærkninger for dig selv? Det var en aftale, at vi ikke skulle tale om kærlighed, det fordærver bare saucen."

Og vennerne tog igen fat på at drikke i lange baner, mens sneen stadig faldt uden for og ilden futtede som et knitrende fyrværkeri i kaminen.

Mens Rodolphe nynnede en sang, som han havde fisket op fra bunden af sit glas, bankede det flere gange på døren.

Så hurtig som en dykker, der har stødt foden mod havets bund, stiger op på overfladen, fo'r Marcel, som var sunket hen i en begyndende rus, op fra stolen og løb hen til døren.

Der var ingen Musette.

I stedet for stod der en herre, som holdt et lille stykke papir i hånden, meget pæn at se til, men hans slåbrok sad overordentlig dårligt.

"De har det nok rigtig udmærket i øjeblikket," sagde han og så hen på bordet, midt på hvilket skelettet af en kolossal lammekølle tronede.

"Værten!" sagde Rodolphe. "Ham må vi modtage med al skyldig honnør."

Og han gav sig til at slå tappenstreg med kniv og gaffel på sin tallerken.

Colline bød ham sin stol, og Marcel sagde:

"Giv den herre et rent glas, Schaunard! De kommer meget belejligt;" og han vendte sig mod værten. "Vi var netop i færd med at udbringe en skål for ejendomsretten. Min ven dér, hr. Colline, sagde netop noget meget rørende. Nu da De kommer, vil han begynde forfra til ære for Dem. Begynd igen, Colline."

"Undskyld, men det var ikke min mening at forstyrre d'hrr.," sagde værten.

Og han udfoldede det lille dokument, han havde i hånden.

"Hvad er det for tryksager?" spurgte Marcel.

Værten, der havde kigget rundt om i værelset med en undersøgelsesdommers øvede blik fik øje på de guld- og sølvpenge, der var blevet liggende på kaminen.

"Det er regningen for husleje," sagde han hurtigt; "jeg har allerede haft den ære at lade den præsentere for Dem."

"Javel," sagde Marcel, "min usvigelige hukommelse mindes fuldstændig denne betydningsfulde omstændighed. Det var endog på en fredag, den 8. oktober kl. 12 ¼ eftermiddag; ganske rigtigt!"

"Den er kvitteret," sagde værten, "og hvis det ikke er Dem ubelejligt …"

"Gud bevares," sagde Marcel, "jeg skulle netop ned til Dem. Jeg har så meget at tale med Dem om."

"Jeg er ganske til Deres tjeneste."

"Gør mig da den fornøjelse at nyde en lille forfriskning," vedblev Marcel og nødte ham til at drikke et glas vin. "Hør, højstærede, De sendte mig forleden en lille skrivelse med et billede, der forestillede en dame, som holder en vægtskål. Og samme skrivelse var underskrevet Godard."

"Det er min sagfører," sagde værten.

"Han skriver en frygtelig klo," svarede Marcel. "Min ven, der kan alle tungemål," vedblev han og pegede på Colline, "var så venlig at tyde mig dette dokument, der kostede 5 fr. i porto …"

"Ja, det var en opsigelse," sagde værten; "en nødvendig forholdsregel … i behørig form."

"En opsigelse, ganske rigtigt," svarede Marcel. "Jeg ville netop ned til Dem for at snakke med Dem om det aktstykke, som jeg gerne ville have forandret til en lejekontrakt. Jeg synes nemlig godt om at bo her. Trappen er ren, gaden er rigtig livlig, og desuden er der familieforhold og tusind andre ting, der binder mig til disse fire vægge."

"Men De må jo klare huslejen," sagde værten og foldede igen sin kvittering ud.

"Den klarer vi naturligvis, højstærede, det er virkelig mit inderligste ønske."

Imidlertid tog værten ikke et minut øjnene fra kaminen, hvor pengene lå, og hans bliks griske stirren var så magnetisk, at pengestykkerne syntes at bevæge sig og komme hen imod ham.

"Det glæder mig, jeg kommer så belejligt, at det ikke generer Dem at afgøre vort lille mellemværende," sagde han og rakte atter kvitteringen til Marcel, der, da han ikke kunne parere angrebet, atter bøjede af og begyndte Don Juans scene med hr. Dimanche forfra.

"De har jo også ejendomme i provinserne?" spurgte han.

"Åh, ikke noget videre," svarede værten; "et lille hus i Bourgogne, en gård, en ren bagatel, der ikke kaster noget af sig … forpagterne betaler ikke … Derfor," tilføjede han og holdt stadig regningen frem, "kommer disse penge også udmærket tilpas … Det er jo 60 franc."

"60, ja," sagde Marcel og gik hen til kaminen, hvor han tog tre guldstykker. "Altså 60;" og han lagde de tre louisdorer på bordet i en passende afstand fra værten.

"Endelig!" kom det befriet fra denne, hvis ansigt pludselig opklaredes, og han lagde for sit vedkommende regningen på bordet.

Schaunard, Colline og Rodolphe fulgte hele denne scene med ængstelig interesse.

"Hør, højstærede!" sagde Marcel, "De er jo fra Bourgogne, og derfor vil De heller ikke undslå Dem ved at få en lille sludder med en landsmand."

I det samme lod han proppen på en flaske gammel Macon springe og skænkede et bredfuldt glas for værten.

"Ah! Den er fortræffelig," sagde denne. "Aldrig har jeg smagt bedre vin."

"Det er en onkel, jeg har i Bourgogne, der sender mig nogle kurve en gang imellem."

Værten rejste sig og rakte hånden frem efter pengene, men blev på ny standset af Marcel.

"De må ikke sige nej til at gøre besked en gang til," sagde han og skænkede igen i glasset for sin kreditor, som han tvang til at drikke med sig og de tre andre bohemer.

Værten turde ikke undslå sig. Han drak igen, satte sit glas bort og ville atter til at tage pengene, da Marcel råbte:

"Hør, der falder mig noget ind. Jeg er ved muffen i øjeblikket. Min onkel i Bourgogne har sendt mig et tillæg til min månedlige understøttelse. Jeg er bange for at smide de penge ud for alle vinde … Ungdom og galskab, ved De … Kort sagt, hvis De ikke har noget imod det, så vil jeg betale Dem den næste husleje forud."

Og dermed tog han 60 franc til og lagde dem hen på bordet til de andre.

"Så skal jeg give Dem en kvittering for Dem," sagde værten. "Jeg har en blanket i min lomme," føjede han til og trak sin tegnebog frem. "Nu skal jeg udfylde den og antedatere den. – Men han er jo storartet," tænkte han og rugede med øjnene over de 120 franc.

Overfor det forslag sad de tre andre bohemer ganske forstenede. De begreb aldeles ikke den diplomatiske kløgt, Marcel udfoldede.

"Men kaminen ryger, og det er høj grad generende."

"Hvorfor har De dog ikke ladet mig det vide? Så skulle jeg have sendt bud efter skorstensfejeren," sagde værten, der ikke ville stå tilbage i forekommenhed. "I morgen skal håndværkerne komme." Og da han var færdig med at udfylde den anden kvittering, lagde han den ved siden af den første og puffede dem begge to hen til Marcel, mens han på ny langede ud efter pengestabelen. "De kan ikke tænke Dem, hvor de penge kommer belejligt," sagde han. "Jeg har nogle regninger for reparationer at betale … og jeg var netop i en stor forlegenhed."

"Det gør mig ondt, at jeg har ladet Dem vente lidt længe," sagde Marcel.

"Åh, jeg trængte ikke så hårdt … Mine herrer! … Jeg har den ære …" Og hans hånd langede atter ud.

"Åh, nej! Undskyld!" sagde Marcel, "vi er ikke færdige endnu. De kender nok det gamle ord: Når man har sagt A …"

Og han fyldte igen værtens glas.

"Må man også sige B …"

"Det er sandt," sagde værten og satte sig igen af høflighed.

Marcel blinkede til bohemerne, og denne gang gik det op for dem, hvor han ville hen.

Imidlertid begyndte værten at blive svært "bælgøjet". Han gyngede frem og tilbage i stolen, kom med noget fordrukkent sludder og lovede Marcel de fabelagtigste, forskønnelser af lejligheden.

"Frem med det grove skyts!" hviskede Marcel til Rodolphe og pegede på en flaske rom.

Efter den første snaps af denne vare sang værten en vise, der fik Schaunard til at rødme.

Efter den anden snaps fortalte han om sine ægteskabelige kvaler, og da hans kone hed Helene, sammenlignede han sig med Menelaos. Efter den tredje snaps fik han en filosofisk raptus og rev dybsindigheder af sig af denne art:

"Livet er en flod."

"Rigdom er ikke lykke."

"Mennesket er en døgnflue."

"Åh, hvor kærlighed er dejlig!"

Han gjorde Schaunard til sin fortrolige og fortalte ham sit hemmelige forhold til en ung pige, Euphémie, som han havde udstyret med mahognitræs møbler. Og han gav en så indgående beskrivelse af den unge dame og hendes "uegennyttige" kærlighed til ham, at Schaunard begyndte at plages af en besynderlig mistanke, der blev til vished, da værten viste ham et brev, som han tog op af sin tegnebog.

"I guder!" råbte Schaunard, da han så underskriften. "Grusomme kvindemenneske! Du jager en dolk i mit hjerte."

"Hvad er der dog i vejen med ham?" råbte bohemerne i forbavselse over hans udgydelser.

"Se," sagde Schaunard. "Dette brev er fra Phémie – se disse kragetæer, der skal være hendes underskrift." Og han lod sin gamle elskerindes brev gå rundt. Det begyndte således:

"Kære øh-bøh-basse!"

"Det er mig, som er hendes kære øh-bøh-basse," sagde værten og prøvede på at rejse sig, uden at det dog lykkedes ham.

"Det er godt," sagde Marcel, der iagttog ham nøje. "Nu er han velfortøjet."

"Phémie, grusomme Phémie!" brummede Schaunard. "Du gør mig stor sorg."

"Jeg har lejet og møbleret en hel første sal i Coquenardgade nr. 12 til hende," sagde værten. "Der er nydeligt … Men det var også en pebret historie … Nå, den oprigtige kærlighed kan umuligt betales for dyrt, og desuden har jeg 20.000 i årlig indtægt … – Hun beder mig om penge," vedblev han og pegede på brevet. "Den søde tulle! … Hun skal såmænd få dem der, så bliver hun så glad …" Og han langede igen ud efter pengene, som Marcel havde taget sig af. "Men hvad er det?" sagde han forbavset og famlede hen over bordet. "Hvor er de dog henne?"

Pengene var borte.

"En gentleman kan umuligt begå en sådan nederdrægtighed," havde Marcel sagt. "Min samvittighed og moralen forbyder mig at overlade huslejepengene i denne udsvævende gamle mands hænder. Jeg betaler ikke min leje. Men mit bedre jeg får i al fald ikke noget at angre. Hvilke sæder hos en så skaldet mand!"

Imidlertid var værten endelig gået nedenom og holdt i høje toner sindssvage foredrag for flaskerne.

Da han havde været borte i to timer, blev hans kone urolig for ham og sendte sin tjenestepige op for at hente ham, og hun udstødte høje skrig ved at se ham i den tilstand.

"Hvad har De dog gjort ved min herre?" spurgte hun bohemerne.

"Ingen ting," sagde Marcel. "Han kom herop for lidt siden for at kræve mig for husleje, og da vi ingen penge havde til ham, bad vi om udsættelse."

"Men han er jo pærefuld," sagde tjenestepigen.

"Ja, det groveste arbejde var rigtignok besørget i forvejen," svarede Rodolphe. "Da han kom herop, sagde han, at han havde været nede for at ordne sin vinkælder."

"Og han var i den grad fra det," fortsatte Colline, "at han ville give os kvitteringerne uden at få sine penge."

"Dem må De give til hans kone," føjede maleren til og gav hende kvitteringerne. "Vi er gentlemen, og vi vil ikke benytte os af hans tilstand."

"Gud! Hvad vil fruen dog sige?" sagde tjenestepigen og slæbte af med værten, der ikke kunne stå på benene.

"Endelig!" kom det befriet fra Marcel.

"Han kommer igen i morgen," sagde Rodolphe. "Han har set mønt!"

"Kommer han igen," svarede maleren, "så truer jeg ham med at underrette hans kone om hans forhold til den små Phémie, og så får vi nok henstand."

Da værten var borte, satte de fire venner sig igen til at drikke og ryge. Kun Marcel havde bevaret hjernen en smule klar midt i rusen. Hvert øjeblik løb han ved den mindste støj, han hørte, hen og lukkede døren op. Men de, der kom op ad trapperne, standsede altid nedenunder på de andre etager. Og så gik maleren langsomt hen og satte sig ned igen i kaminkrogen. Klokken slog 12, og Musette var endnu ikke kommet.

"Nå," tænkte han, "det kan jo være, at hun slet ikke har 'været hjemme, da mit brev kom. Det træffer hende nok i aften, når hun kommer hjem, og så kommer hun i morgen, mens der endnu er lidt varme i kaminen. Hun kan umuligt lade være at komme. Så må vi håbe på i morgen." Og han faldt i søvn henne i sin krog.

I samme øjeblik, som han sov hen og drømte om sin Musette, forlod samme dame sin veninde Sidonie, hos hvem hun havde opholdt sig hele tiden. Musette var ikke ene, hun var i følge med en ung mand. En droske ventede nedenfor, og den steg de begge to ind i, mens den rullede af sted i galop.

Hasardspillet fortsattes uforstyrret hos Sidonie.

"Hvor er Musette dog blevet af?" udbrød pludselig én.

"Og hvor er den små Séraphin?" sagde en anden. Sidonie gav sig til at le.

"De er lige stukket af sammen," sagde hun. "Det er en dejlig historie. Hun er et forunderligt pigebarn, den Musette. Tænk Dem ..."

Og nu fortalte hun selskabet, hvorledes Musette omtrent var raget uklar med grev Maurice, fordi hun ville gå hen til Marcel, og at hun på vejen derhen tilfældigvis var kommet op hos hende, hvor hun så havde truffet den unge Séraphin.

"Men jeg tænkte det nok," sagde hun og afbrød sig selv midt i sin fortælling. "Jeg har holdt øje med dem hele aftenen. Han er ikke tabt bag af en vogn, den små. Kort sagt," vedblev hun, "de stak af uden at sige hverken buh eller bæh, og dén skulle være meget fiffig, der skulle holde dem tilbage. Det er alligevel mærkeligt, når man tænker på, at Musette er rasende forelsket i sin Marcel."

"Hvis hun er det, hvad vil hun da med det barn til Séraphin? Han har jo aldrig haft en elskerinde," sagde en ung mand.

"Hun vil lære ham begyndelsesgrundene," sagde journalisten.

"Ja, det er lige meget," svarede Sidonie; "når hun elsker Marcel, hvad vil hun så med Séraphin? Det går over min forstand og langt ind i præstens."

"Ak, ja. Hvad vil hun med ham?"

I fem dage i træk var kunstnerne ikke udenfor en dør og førte det gladeste liv af verden. De sad til bords fra morgen til aften.

Den vidunderligste forstyrrelse og den forfærdeligste atmosfære herskede i stuen. Ovenpå en østersbanke, der rigtignok kun bestod af tomme skaller, lå et helt regiment tomme flasker af forskellige former. Bordet var overfyldt af alle slags levninger og et storartet bål brændte i kaminen.

Den sjette morgen redigerede Colline, der var ceremonimester, som sædvanlig spisesedlen for frokost, middag og aften og forelagde den til vedtagelse, og hans venner gav den deres tilslutning med navns underskrift.

Men da Colline så gik hen og ville tage de nødvendige penge i skuffen, veg han tilbage og blev så bleg som Banquos ånd.

"Hvad er der i vejen?" spurgte de andre ligegyldigt.

"Der er bare det, at der ikke er mere end 30 sous tilbage," sagde filosoffen.

"Nå, for Fanden. Så bliver vi nødt til at træffe nogle småændringer i menuen. For resten, når man anvender 30 sous med smag! – Ja, trøfler bliver der nok ikke noget af."

Frokostbordet var snart dækket. Der var tre omhyggeligt sammensatte retter: Sild, kartofler og ost.

I kaminen brændte to små halvforkullede stykker brænde så store som en hånd.

Udenfor sneede det stadig.

De fire bohemer satte sig til bords og foldede alvorlige servietterne ud.

"Det er underligt," sagde Marcel, "silden smager mig næsten som fasan."

"Det kommer af min smagfulde servering," svarede Colline, "vi har miskendt silden."

Nede på trappen lød i det samme munter sang, og kort efter blev der banket på døren. Marcel, som uvilkårlig var faret sammen, løb hen og lukkede op.

Musette fløj ham om halsen og holdt ham omslynget i mindst fem minutter. Marcel mærkede, at hun skælvede i hans arme.

"Hvad er der i vejen?" spurgte han.

"Jeg fryser," svarede hun tonløst og gik hen til kaminen.

"Og vi, som havde fyret så godt i," sagde han.

"Ja," kom det fra hende, og hendes blik strejfede levningerne fra de sidste fem dage, "jeg kommer alt for sent."

"Ja, hvorfor?" spurgte han.

"Hvorfor?" sagde hun rødmende. Hun rystede stadig, og hendes hænder var blå af kulde.

"Var du ikke fri?" hviskede han til hende.

"Jeg! Ikke fri," udbrød hun. "O, Marcel! Om jeg sad midt inde i Paradis hos den gode Gud, og du gav mig et tegn, ville jeg forlade Himlen for din skyld. Jeg! Ikke fri! ..." Og hun rystede atter.

"Her er fem stole," sagde Rodolphe, "det er et ulige antal, og den femte har endda en eventyrlig facon." Han masede den imod væggen og kastede stumperne i kaminen, så ilden i en fart blussede klar og lystig op. Hvorpå han gav Colline og Schaunard et vink og fik dem til at gå med sig.

"Hvor skal I hen?" spurgte Marcel?

"Vi vil hen og købe tobak," svarede de.

"I selve Havanna," tilføjede Schaunard med et forstående nik til Marcel, der sendte ham et taknemmeligt blik.

"Hvorfor kom du ikke før?" spurgte han igen Musette, da de var alene.

"Jo, jeg blev forsinket undervejs ..."

"Fem dage om at komme over Pont Neuf! Så må du have lagt vejen op over Pyrenæerne," sagde han.

Hun bøjede sit hoved uden at svare.

"Slemme pige!" udbrød han sørgmodig og pegede på hendes kjoleliv. "Hvad har du egentlig derinde bagved?"

"Det ved du jo godt," svarede hun livligt.

"Men hvad har du da bestilt i al den tid, fra jeg skrev til dig?"

"Frit mig ikke ud," svarede Musette og kyssede ham flere gange i træk, "spørg mig ikke om mere. Lad mig varme mig lidt hos dig i denne kulde. Jeg havde taget min allerfineste kjole på, da jeg ville besøge dig ... Stakkels Maurice! Han kunne slet ikke forstå, da jeg ville hen til dig – men der var en magt, der drev mig; den var stærkere end jeg ... Jeg begav mig på vej ... Hvor den ild dog er dejlig! Og hun strakte de små hænder ud imod flammen. Jeg bliver her til i morgen, må jeg det?"

"Her bliver jo snart koldt, og vi har ingen middagsmad. Du er kommet for sent."

"Å hvad! Så er det ganske som i gamle dage."

Rodolphe, Colline og Schaunard var 24 timer om at købe tobak. Da han kom igen, var Marcel alene.

Efter seks dages fravær vendte Musette tilbage til Maurice. Han gjorde hende ingen bebrejdelser, men spurgte hende blot, hvorfor hun så så bedrøvet ud.

"Jeg blev uvenner med Marcel," sagde hun, "vi skiltes i vrede."

"Og dog går De nok til ham en gang igen," sagde han.

"Ja, hvad skal man sige?" udbrød hun. "Jeg trænger til at indånde den luft en gang imellem. Mit løjerlige liv er som en sang. Hver af mine kærlighedshistorier er som et nyt vers, men Marcel er omkvædet."

17. Mimis karriere

Tre-fire dage efter den små frøken Mimis anden skilsmisse fra Rodolphe mødte hun Marcel, som talte længe med hende.

"Nej, nej, nej, du er ikke mere Lisette," sagde han. "Ak, nej! Du er ikke mere Mimi."

"I dag er du grevinde, i overmorgen bliver du måske hertuginde, for du har sat foden på storhedens stige. Dine drømmes dør har endelig en gang åbnet sig for dig på vid gab, og du er draget igennem den sejrrig og triumferende. Jeg vidste så sikkert, at du ville ende sådan en eller anden nat. Det måtte ske således. Dine hvide hænder var skabt til ørkesløshed og havde længe ventet på en aristokratisk vielsesring. Endelig har du fået et våben. Men vi foretrækker stadig det, hvormed ungdom forlenede din skønhed – dine blå øjne og dit blege ansigt, der syntes som himmelblåt på liljehvidt. Højbåren eller ufrelse er du lige bedårende, og jeg kendte dig godt, da du forleden aften kom hen ad gaden i skyndsom gang og med fine sko, mens du med din behandskede hånd hjalp vinden med at løfte din nye kjoles slæb lidt, først lidt for ikke at snavse den til, men så mere for at vise dine broderede skørter og gennemsigtige strømper. Du havde en nydelig stilfuld hat, og det så endda ud, som om du havde det største besvær med dit kostbare kniplingsslør, der flagrede som et flag for vinden på den kostbare hat. Det var vist også en pinlig forlegenhed, for det gjaldt om at få klarhed over, hvad der var det bedste og mest flatterende, enten at have sløret for ansigtet eller omkring hatten. Når du bar det nede, risikerede du, at du ikke blev kendt

af dem af dine venner, som du muligvis mødte og som bestemt kunne være gået ti gange forbi dig uden at ane, at dette pragtfulde slør skjulte frøken Mimi. På den anden side var der fare for, at det ikke skulle blive set, når du bar det om hatten, og hvad fornøjelse var der så ved at have det? Du har kløgtigt løst den vanskelige knude ved skiftevis at trække sløret op og ned for hver ti skridt – det nydelige kniplingsvæv, der sagtens er spundet i det edderkoppeland Flandern, og som taget for sig alene har været dyrere end hele din garderobe i gamle dage … Oh, Mimi! … Nej, undskyld … Oh, grevinde! Havde jeg ikke ret, da jeg sagde:

"Vent blot og fortvivl ikke. Fremtiden er svanger med sjaler, brillantskrin, små souperer og sligt. Du ville ikke tro mig, du vantro! Men nu er min spådom gået i opfyldelse, og jeg kan vel nok hamle op med den Cyprianus, din lille spåbog i oktodezformat, som du købte for 5 sous hos en boghøker ved Pont Neuf, og som du plagede med evindelige forespørgsler. Jo, jeg spørger igen: Havde jeg ikke ret i min profeti, og tror du mig nu, hvis jeg siger, at du kommer højere på strå ? Hvis jeg siger dig, at jeg ved at lægge øret til din fremtids hemmelige dyb allerede hører det gungre med hovslag og vrinske fra heste for en blå ekvipage, der køres af en pudret kusk, som slår vogntrinnet ned for dig og siger: 'Hvor vil fru grevinden hen?'

Vil du også tro mig, når jeg siger dig, at du senere … åh, meget, meget sent, når du en gang har nået målet for dit ærgerrige håb, det du længe har kælet for – at du så vil holde middagsabonnement i Belleville eller Batignolles og blive kurtiseret af gamle afskedigede militære og ditto elskere, der kommer til dig for i smug at få sig en landsknægt eller baccarat?

Men tro mig kære barn, inden du kommer så vidt, at din ungdoms sol er dalet, kommer du til at slide mange alen silke og fløjl. Mangen arv vil smelte i dine luers digel; mangen blomst vil visne på din pande og trampes under dine fødder; mange gange vil du komme til at skifte våben. På dit hoved vil man skiftevis se baronessens bånd, grevindernes krone og markisernes perlebesatte diadem. Ustadighed skal du vælge til devise, og du skal forstå af lyst eller nødvendighed at tilfredsstille alle dine talrige tilbedere, en efter en, ja endog på én gang, når de kommer og står i kø i dit hjertes entré, som man står i kø foran et teater, når der går et stykke, som alle skal se.

Drag da videre ad denne strålende bane og forsød til slut dit livs aften med minderne, hvis plads ærgerrigheden i øjeblikket indtager. Drag af sted – vejen er skøn, og vi ønsker, at den længe må ligge banet og blid under dine fødder; men vi ønsker især, at al din pragt og dine skønne dragter ikke alt for tidligt må blive til et liglagen, der skal indhylle din livsglæde."

Skønt Marcel havde bestræbt sig for at lægge en dæmper på den ironi, der lå i det horoskop, han stillede hende, lod hun sig ikke føre bag lyset af hans skønne talemåder og forstod udmærket, at han spillede halløj med hendes nye titel og i det hele taget gjorde tykt nar af hende.

"Du er ikke elskværdig imod mig, Marcel," sagde frøken Mimi, "og det er ikke pænt af dig. Jeg har altid været flink mod dig, da jeg var Rodolphes elskerinde, og når jeg gik fra ham, var det i virkeligheden hans skyld. Han gav mig rejsepas så at sige uden frist, og hvordan behandlede han mig desuden ikke i de sidste dage, jeg var sammen med ham? Jeg har været meget

ulykkelig, kan du tro. Du aner ikke, hvad Rodolphe var for et menneske: en blanding af raseri og skinsyge, der stillede mig en langsom død i udsigt. Han holdt af mig, det ved jeg nok; men hans kærlighed var lige så farlig som et skarpladt våben, og du skulle bare vide en tilværelse, jeg har ført i de sidste 14 måneder. Ja, Marcel, jeg har ikke i sinde at gøre mig bedre, end jeg er, men jeg har gennemgået meget sammen med Rodolphe, det ved du for resten godt. Det er ikke pengenød, der fik mig til at gå fra ham, det forsikrer jeg dig, for det var jeg vant til i forvejen, og desuden – det gentager jeg – det er ham, der gav mig rejsepas. Han trådte min forfængelighed under fode; han sagde, at jeg ikke havde noget hjerte, hvis jeg blev sammen med ham; han sagde, at han ikke brød sig mere om mig, at jeg måtte sørge for at skaffe mig en anden elsker; han gik endog så vidt, at han udpegede mig en ung mand, som gjorde kur til mig, og ved sin udæskende optræden blev han anledning til forbindelsen mellem mig og den unge mand. Jeg slog mig på ham lige så meget på trods som af nødvendighed, for jeg elskede ham ikke. Du ved godt, at jeg ikke bryder mig om så unge mennesker, de er kedelige og sentimentale som harmonikaer. Nå, sket er sket, og jeg græder ikke, ja, jeg ville endda handle ligesådan, hvis det kunne gøres om. Nu, da Rodolphe ikke har mig mere hos sig og ved, at jeg er lykkelig med en anden, er han rasende og meget ulykkelig. Jeg kender en, der har mødt ham i de sidste dage. Han havde røde øjne. Det undrer mig ikke, jeg var så sikker på, at det ville blive således, og at han ville rende efter mig igen; men du kan sige til ham, at det vil være tidsspilde, og at det denne gang er ramme alvor. – Er det længe siden, du har set ham, Marcel, og er det

sandt, at han har forandret sig meget?" spurgte Mimi med et andet tonefald.

"Ja, meget," svarede han. "Helt forandret er han blevet."

"Han sørger, det er sikkert. Men hvad skal jeg gøre ved det? Det er naturligvis kedeligt for ham. Men han har selv villet det, og det måtte da en gang have ende. Trøst du ham."

"Åh," sagde Marcel roligt, "det værste er besørget. Du skal ikke være ængstelig i den anledning, Mimi."

"Du siger ikke sandheden, kære," svarede hun med en lille ironisk vrængen. "Rodolphe trøster sig ikke så hurtigt som så. Hvis du vidste, i hvilken forfatning jeg har set ham aftenen før, jeg forlod ham! Det var om fredagen. Jeg havde ikke villet blive om natten hos min nye elsker, fordi jeg er overtroisk og fredagen er en Tycho Brahesdag."

"Det var en fejl, Mimi. I kærlighed er fredag en heldig dag. Romerne sagde: *Dies veneris*."

"Jeg kan ikke latin," sagde hun og fortsatte: "Jeg kom altså tilbage fra Paul og traf Rodolphe, han gik og ventede som en skildvagt på gaden. Klokken var mange, over midnat, og jeg var sulten, for jeg havde spist sløjt til middag. Så bad jeg ham om at hente noget aftensmad. En halv time efter kom han tilbage. Han havde rendt en hel del omkring for at skaffe noget godt, ikke ret meget: Noget brød, vin, sardiner, ost og en æblekage. Jeg havde lagt mig, mens han var borte; han dækkede derfor henne ved sengen. Jeg lod, som jeg ikke så på ham, men jeg så ham godt. Han var bleg som døden, han rystede over hele kroppen og gik rundt i værelset, som en mand, der ikke ved hverken ud eller ind. I en krog opdagede han nogle pakker med klædningsstykker, som lå på gulvet. Synet af pakkerne gjorde

ham øjensynlig ondt, og han stillede skærmen foran for ikke at se dem. Da han var færdig med at dække, begyndte vi at spise. Han prøvede på at få mig til at drikke, men jeg var hverken sulten eller tørstig mere – jeg var ganske tung om hjertet. Det var koldt, for vi havde ikke noget at fyre op med. Vi kunne høre vinden tude i kaminen. Det var meget trist. Han så stirrende og stift på mig og lagde sin hånd i min, og jeg mærkede, at hans hånd skælvede – den var på en gang brændende hed og iskold.

"Det er vor kærligheds gravøl," hviskede han stille til mig. Jeg svarede intet, men jeg kunne ikke overvinde mig til at trække min hånd ud af hans.

"Jeg er søvnig," sagde jeg til sidst; "klokken er mange, det er bedst vi sover." Rodolphe så på mig. Jeg havde bundet et af hans tørklæder om hovedet for at skærme det mod kulden. Han tog tørklædet af mig uden at sige et ord.

"Hvorfor tager du det fra mig?" spurgte jeg ham. "Jeg fryser."

"O, Mimi," sagde han så, "må jeg bede dig om en ting. Det er ikke noget vanskeligt. Tag din lille stribede natkappe på for denne ene nat."

Det var en hvid- og brunstribet sirtseskappe. Han holdt så meget af at se mig med den, det mindede ham om nogle dejlige timer, for det var nu sådan, at vi talte vore dejlige dage. Ved tanken om, at det var sidste gang, jeg skulle være hos ham, turde jeg ikke sige nej til hans lune. Jeg stod op igen og gik hen og tog min stribede kappe, der lå helt nederst i en af mine pakker, men af vanvare glemte jeg at stille skærmen for igen. Han lagde mærke til det og gik hen og dækkede for pakkerne som før.

"Godnat," sagde han.

"Godnat," svarede jeg.

"Jeg troede, at han ville kysse mig, og jeg ville ikke have hindret ham, men han tog blot min hånd og førte den til sine læber. Du ved, Marcel, hvor han elskede at kysse mine hænder. Jeg hørte hans tænder klapre og mærkede, at hans legeme var koldt som marmor.

Han trykkede stadig min hånd, og han havde anbragt sit hoved på min skulder, der snart blev ganske fugtig. Han var i en frygtelig febertilstand. Han bed i lagnerne for ikke at skrige højt, men jeg hørte godt hans dumpe hulken, og jeg følte bestandig hans tårer trille ned på mine skuldre, som de først brændte! Og bagefter isnede. I dette øjeblik måtte jeg opbyde hele mit mod, og det vil ikke sige så lidt. Jeg behøvede kun at sige et ord, jeg behøvede kun at dreje hovedet om for at møde hans mund, og alt ville igen være blevet som før. Åh, et øjeblik troede jeg virkelig, at han skulle dø i mine arme eller i det mindste blive gal, som han en gang var nær ved, kan du huske det? Jeg mærkede, at jeg var lige ved at give efter. Jeg skulle lige til at komme ham i forkøbet og omfavne ham, for man måtte virkelig være født uden hjerte i livet for at kunne være ufølsom over for sådanne lidelser. Men jeg huskede de ord, han havde sagt mig den foregående aften: 'Du har intet hjerte, hvis du bliver hos mig, for jeg bryder mig ikke mere om dig.' Åh, ved at huske den hjerteløse ytring blev jeg iskold, og jeg kunne have set ham døden nær, og et kys af mig ville have været nok til at frelse ham, havde jeg dog vendt mine læber bort og ladet ham dø.

Til sidst blev jeg overvældet af træthed og sov halvt ind. Jeg hørte ham stadig hulke og jeg sværger dig til, Marcel, hans

hulken varede hele natten.

Og da dagen gryede, og jeg for sidste gang så på den elsker, som jeg nu skulle forlade for at kaste mig i en andens favn, så blev jeg forfærdelig forskrækket ved at se, hvor græmmelsen havde mærket hans træk.

Han stod ligesom jeg uden at sige et ord og var nær ved at styrte om i værelset ved de første skridt han gjorde, så svag og medtaget var han.

Imidlertid klædte han sig hurtigt på og spurgte kun om, hvordan mine sager stod, og hvornår jeg rejste. Jeg svarede, at jeg ikke vidste det rigtig. Uden at sige farvel og uden at trykke min hånd gik han så. Ja, sådan skiltes vi. Du kan tro, det var et hårdt slag for ham, da han kom hjem og ikke fandt mig igen."

"Jeg var der, da han kom hjem," sagde Marcel til Mimi, der var ganske åndeløs af at have talt så længe. "Da han tog nøglen hos hotelværtinden, sagde hun til ham: 'Den små er væk'."

"Nå," svarede Rodolphe. "Det undrer mig ikke; det var jeg forberedt på." Og han gik op på sit værelse; jeg fulgte ham og frygtede det værste, men der skete intet.

"Det var jo for sent at leje et andet værelse i aften, så det kan vente til i morgen tidlig," sagde han bare, "vi kan gå ud sammen for at finde et. Lad os nu få noget mad."

Jeg troede, han ville drikke sig fuld, men jeg tog fejl. Vi nød en meget ædru middag i en restauration, hvor du og han sommetider spiste sammen. Jeg havde forlangt Beaune for at døve hans ophidsede nerver lidt.

"Det var Mimis yndlingsvin," sagde han til mig. "Den drak vi tit sammen her ved dette bord, hvor vi nu sidder. Jeg husker, at hun en dag rakte mig sit glas, som hun allerede havde tømt

flere gange, og sagde: "Skænk en gang til, jeg bli'r så vel til mode." Ja, hun elskede den drik."

Da jeg så, han var oplagt til at slå ind på mindernes stier, talte jeg om andre ting, og der var ikke mere tale om dig. Han tilbragte hele aftenen sammen med mig og lod til at være lige så rolig som Middelhavet. Hvad der mest undrede mig, var hans ro, som ikke havde noget som helst påtaget ved sig. Det var en ærlig ligegyldighed.

Klokken 12 om aftenen kom han hjem.

"Du lader til at være overrasket over min ro i min nuværende situation," sagde han. "Jeg vil tale med en lignelse, kære ven, og selv om den kan synes noget ualmindelig, har den i al fald den fordel, at den passer. Mit hjerte er som et springvand, hvis hane har stået åben hele natten, og om morgenen er der ikke en eneste dråbe vand tilbage. Sådan er det netop med mit hjerte. I nat har jeg grædt ud alle de tårer, jeg ejede og havde. Det er besynderligt, men jeg troede, at jeg var rigere på tårer og smerte, og så har jeg for én nats lidelser ganske udtømt mig, grædt min tårekilde ganske tør. På ære, det er, som jeg siger. Og i denne selv samme seng, hvor jeg sidste nat var nær ved at himle ved siden af en kvinde, der ikke rørte sig mere end en sten, vil jeg nu, da denne kvinde hviler sit hoved på en andens hovedpude, sove som et bybud, der har haft en anstrengende og indbringende dag."

Komediespil, tænkte jeg ved mig selv. Aldrig så snart er jeg ude af døren, før han løber panden mod væggen.

Imidlertid lod jeg ham være alene og gik op til mig selv, men jeg gik ikke i seng. Klokken 3 om morgenen synes jeg, at jeg

hørte støj i hans værelse. I en fart gik jeg ned, og troede at finde ham midt i febervildelse ..."

"Og hvad så?" spurgte hun.

"Ja, kære, han lå og sov. Sengen var i bedste orden, og alt tydede på, at hans søvn havde været rolig, og at han hurtigt var sovet ind.

"Det er muligt," sagde hun. Han var så træt efter den foregående nat ... Men så næste dag?"

"Næste dag kom han ganske tidligt og vækkede mig, og vi gik ud og lejede værelser i et andet hotel, hvor vi flyttede ind samme aften."

"Og hvad gjorde han, da han forlod det værelse, som vi boede i?" spurgte hun. "Hvad sagde han, da han tog afsked med det værelse, hvor han elskede mig så højt?"

"Han pakkede roligt ind," svarede han; "og da han havde fundet et par trådhandsker, som du havde glemt i en skuffe, og to eller tre breve, som også var dine ..."

"Ja, det ved jeg nok," sagde hun i en tone, der syntes at ville sige: Dem glemte jeg med vilje, for at han skulle have et eller andet minde om mig. "Hvad gjorde han med dem?" vedblev hun.

"Jeg synes, jeg kan huske, at han kastede brevene på ilden og handskerne ud af vinduet," sagde han, "men uden komediespil eller skaberi, ganske naturligt, som man gør, når man skiller sig af med noget unyttigt."

"Kære Marcel, jeg forsikrer dig, jeg ønsker inderligt, at denne ligegyldighed må vare ved. Men jeg siger det endnu en gang, jeg tror oprigtig talt ikke på en så hurtig helbredelse, og trods alt,

hvad du siger, er jeg overbevist om, at min digters hjerte er bristet."

"Det er muligt," svarede han, da han skiltes fra hende, "men enten tager jeg grundigt fejl eller også er stumperne gode endnu."

Under hele denne samtale på offentlig gade sad grev Paul og ventede på sin nye elskerinde, der kom meget for sent og var uhyre ubehagelig mod greven. Han lagde sig på knæ og kurrede sin yndlingsroman for hende: At hun var bedårende, bly som månen og blid som et lam, men at han især elskede hende for hendes sjæls skønhed.

"Ak!" tænkte hun og lod sit brune hår flyde ned over sine snehvide skuldre. "Rodolphe var sandelig ikke så ensidig."

Som Marcel havde sagt, lod Rodolphe til at være grundig kureret for sin kærlighed til den små Mimi, og tre-fire dage efter at han var skilt fra hende, var han fuldstændig forvandlet.

Han var klædt med en elegance, der måtte gøre ham ukendelig selv for hans spejl. Intet i hans adfærd syntes for resten at indgyde frygt for, at han skulle have i sinde at styrte sig i dødens arme, som man skulle have troet efter de rygter, som Mimi med hyklende medfølelse udspredte. Rodolphe var virkelig rolig. Han hørte uden at fortrække på de fortællinger, som gik om hans elskerindes nye overdådige tilværelse, og hun sørgede rigeligt for, at han fik oplysninger om hende gennem en kvinde, der var hendes stadige fortrolige og havde lejlighed til at se ham næsten hver aften.

"Mimi er meget lykkelig med sin greve," sagde man til digteren, "hun lader til at være vanvittig skudt i ham. Der er

kun én ting, der ængster hende, hun er bange for, at De skal komme og forstyrre hendes fred og ro med efterstræbelser, som let kan blive farlige for Dem, da greven elsker hende og har taget fægtetimer i to år."

"Åh bevares!" svarede Rodolphe. "Hun kan såmænd sove ganske roligt; jeg har ikke spor af lyst til at blande eddike i hendes hvedebrødsdages sødme. Hendes unge elsker kan roligt lade sin fleuret hænge på væggen. Jeg skal ikke søge at krumme et hår på en gentleman, der har den lykke at blive opammet med illusioner."

Og da Mimi for sin part fik rigelig meddelelse om, hvordan hendes gamle elsker tog alle disse omstændige beretninger, glemte hun for sit vedkommende ikke at svare med et skuldertræk:

"Godt, om nogle dage får vi at se, hvad alt det bliver til."

Imidlertid var Rodolphe mere end nogen anden umådelig forbavset over sin pludselige ligegyldighed, der, uden som sædvanligt at udvikle sig af sorg og tungsind, fulgte på det stormende sindsoprør, som endnu nogle dage før havde taget magten fra ham. Glemslen, der er så langsom til at indfinde sig især hos de ulykkelige i kærlighed, den glemsel, som de anråber med høje skrig, og som de med høje skrig afviser, når de mærker, at den kommer til dem … Denne ubarmhjertige trøster havde pludselig og uden at han kunne hindre det holdt sit indtog i hans hjerte, og den før så elskede kvindes navn kunne lyde derind uden at vinde genklang. Ja, hvor besynderligt det end kan synes, kunne Rodolphe, hvis hukommelse var stærk nok til at mindes de tidligste ting i hans liv og de mennesker, der har spillet rolle i eller øvet indflydelse på hans tidligste

timer, hvor megen umage han end gjorde sig, ikke efter kun fire dages adskillelse fra sin elskerinde huske hendes træk tydeligt, skønt hun nær havde knust hans hele liv med sine fine hænder. De øjne, under hvis lysende skin han så ofte var sovet ind, fandt han ikke mere noget dejligt ved. Selv lyden af den stemme, hvis vredesudbrud eller kælne ømhed havde beruset ham, kunne han ikke mere huske.

Et par dage efter hørte Mimi, at Rodolphe havde en ny elskerinde. Hun spurgte kun om en eneste ting, nemlig: Om han kyssede den nye lige så tit på hænderne som hende selv.

"Ja, lige så tit," svarede Marcel. "Desuden kysser han hende på håret, hvert enkelt hår for sig, og de vil leve sammen, til han er færdig med dét arbejde."

"Åh," svarede Mimi og lod sin hånd glide igennem sit hår, "Gud ske lov, at han ikke har fundet på at gøre det samme ved mig, så var vi blevet sammen hele livet. Tror du virkelig, at han ikke elsker mig spor mere?"

"Tja, hvad skal jeg sige? ... Og elsker du ham endnu?"

"Jeg? Jeg har aldrig i livet elsket ham."

"Jo, vist har du så, Mimi. Du har elsket ham, og nægt ikke det, for det er din retfærdiggørelse."

"Åh, visvas!" svarede hun. "Nu elsker han jo en anden."

"Ganske vist," sagde han, "men det har ikke noget at sige. Siden bliver mindet om dig som blomster, der presses friske og duftende mellem en bogs blade og som man længe efter finder visne, farveløse og døde, men dog stadig med en underlig ubestemmelig duft af deres tidligere friskhed."

En aften, da Mimi sad og nynnede sagte ved siden af grev Paul, sagde han til hende:

"Hvad er det, De synger dér, min ven?"

"Det er sørgehymnen over min og Rodolphes kærlighed, som han digtede forleden." Og hun gav sig til at synge:

"Du kære, jeg har hverken gods eller guld,
og loven må lydes, og loven er hård:
Se, nu skal du glemme din ven fra i går –
som sommerløv glemmes og bliver til smuld.

Lad glemmes de dage, du minded min mund,
og nætterne – nej, de skal ej tælles med,
ak, timerne fo'r med så hastige fjed –
dejlig, men kort var hver lykkelig stund."

18. Enden på Rodolphes og Mimis kærlighed

i de første dage efter Rodolphes afgørende brud med Mimi, der foretrak at køre i grev Pauls kareter, havde han søgt at døve sin sorg ved at tage en anden elskerinde.

Men denne forbindelse, som han kun havde indgået på trods, kun i et øjebliks lune, kunne ikke vare længe. Hun var ikke andet end et forfløjent pigebarn, der var en hel virtuos til at servere tvetydigheder og en haj efter at opsnappe andres vittigheder og bruge dem ved given lejlighed, men hun havde så lidt hjerte, at hun lige akkurat kunne få hjertekvababbelse, når hun havde forspist sig.

Desuden var hun så rasende forfængelig og koket, at hun hellere havde set sin elsker med brækket ben end hun havde undværet en garnering på sin kjole eller tålt et falmet bånd på sin hat.

En uomtvistelig skønhed, en ganske almindelig skabning, der fra fødslen var udstyret med alle mulige slette instinkter, og dog i visse henseender og til visse tider ret forførerisk. Hun var ikke længe om at opdage, at Rodolphe havde taget hende udelukkende for lettere at glemme den forsvundne Mimi, som hun tværtimod kun fik ham til at savne, for aldrig havde hans gamle veninde fundet en så stærk og levende genklang i hans hjerte.

En dag talte Rodolphes nye elskerinde om ham med en mediciner, der gjorde kur til hende.

"Men kære barn," svarede studenten, "den fyr bruger Dem jo kun som helvedessten til at brænde sårene, han vil ætse sit hjerte. Derfor er De dum, hvis De tager det så nøje og er ham tro."

Pigebarnet skraldlo.

"Er De virkelig så uskyldig at tro, at jeg generer mig?" spurgte hun.

Og samme aften gav hun studenten bevis for det modsatte.

Gennem en af disse såkaldte venner, der ikke kan nægte sig den fornøjelse at fortælle ubehageligheder, som kun kan volde sorg, kom dette til Rodolphes kundskab, og vor digter brugte det som påskud til at bryde med sin midlertidige veninde.

Han lukkede sig så inde i fuldkommen ensomhed, hvor alle kedsomhedens flagermus snart indfandt sig for at bygge rede, og han kaldte arbejdet til hjælp, men forgæves. Hver aften, når han havde svedt lige så mange dråber vand, som han havde brugt blæk, skrev han en snes linjer, i hvilke en forslidt idé, en traver så gammel som den evige jøde og klædt i pjalter, der var lånt fra litterære marskandiserbutikker, humpede besværligt hen ad paradoksets spændte line. Når Rodolphe så læste disse linjer igen, blev han lige så bestyrtet som en mand, der ser brændenælder spire i et bed, hvor han tror, han har sået roser. Så rev han den side itu, hvor han havde nedkradset sine tåbeligheder, og trampede rasende på stumperne.

"Ja," sagde han og slog sig for brystet, "lige ved hjertet, strengen er sprunget, men det må vi finde os i."

Og da en sådan skuffelse i en lang tid var fulgt på alle hans forsøg på at arbejde, blev han grebet af den modløse slaphed, som får selv den stolteste energi til at vakle og sløver selv den

klareste intelligens. Rodolphe sad så i hele timer ligesom forstenet i sløv ubevægelighed. Med albuerne støttet på bordet og øjnene stift fæstnet på et ark papir, den "valplads", hvor hans ånd daglig led sine nederlag og hans pen fortvivlet søgte at fæstne den flygtende idé, så han fantastiske billeder, der oprullede hele hans fortid for ham, langsomt passere revy, ligesom de tågebilleder, man morer børn med.

Hans så først travle arbejdsdage, hvor hver time på uret betød en opfyldt pligt, flittige nætter i selskab med musen, der kom og smykkede hans ensomme og tålmodige armod med sin eventyrpragt. Og han mindedes med glæde den stolte selvtillid, der fordum berusede ham, når han havde fuldført den opgave, hans vilje havde stillet sig.

"O, intet kan dog måle sig med eller opveje jer, I arbejdets vellystige strabadser, der gør os det så blødt at hvile på slaraffenlandets hynder," udbrød han. "Hverken forfængelighedens små tilfredsstillelser eller den feberhede dånen bag mystiske alkovers tunge forhæng – intet kan opveje eller måle sig med denne hæderlige glæde, denne berettigede tilfredshed med sig selv, som arbejdet giver de flittige som første løn."

Og mens han stadig stirrede på disse syner, der blev ved med at vise ham scener fra svundne tider, gjorde han turen op til alle de kvistkamre, hvor han i sit omtumlede liv havde slået lejr, og hvorhen hans eneste kærlighed i de dage, musen, som en trofast, aldrig svigtende veninde altid havde fulgt ham og ærligt delt smalkost med ham uden nogen sinde at opgive sin opmuntrende sang om håbet. Men midt i denne regelmæssige og rolige levevis viste der sig pludselig en kvindeskikkelse. Og

da musen så hende holde sit indtog i den bolig, hvor hun hidtil havde været enevældig dronning og herskerinde, rejste hun sig bedrøvet og overlod pladsen til den nyankomne, i hvem hun havde gættet en rivalinde. Rodolphe vaklede et øjeblik mellem musen, til hvem han synes at sige: Bliv her! og den fremmede kvinde, til hvem en vinkende håndbevægelse sagde: Kom! Og hvorledes skulle han kunne støde dette bedårende væsen fra sig, som hun kom dér til ham væbnet med alle en skønheds forførende egenskaber? En sød mund og røde læber, der talte et naivt og dristigt sprog, fuldt af kælne løfter. Hvorledes kunne han undgå at række efter denne lille hvide hånd med de blå årer, der raktes ham fyldt med kærtegn? Hvorledes skulle han kunne sige: Gå din vej! til disse atten blomstrende år, hvis blotte komme fyldte huset med en duft af ungdom og livsglæde? Og oven i købet sang hun med sin bløde sjælfulde stemme fristelsens cavatine så godt! Hendes livlige og strålende øjne sagde: Jeg er kærligheden – hendes frodige kyssemund lokkede: Jeg er glæden – og hele hendes skabning åndede: Jeg er lykken! så Rodolphe blev ganske bjergtaget.

Men var denne unge kvinde ikke også, når alt kom til alt, den levendegjorte poesi? Skyldte han hende ikke sine friskeste inspirationer? Havde hun ikke tit og ofte fyldt hans sjæl med en begejstring, der førte ham så højt op i drømmenes æterfine luft, at han tabte de jordiske ting af syne? Selv om han havde lidt meget for hendes skyld, var lidelsen da ikke soning for den usigelige fryd, hun havde skænket ham?

Ligesom man kan beruse sig ved duften af visne roser, således berusede Rodolphe sig stadig i minderne fra den gang,

da hver dag førte en ny elegi, et rystende drama eller en burlesk komedie med sig.

Han gennemgik alle faser i sin forunderlige kærlighed til den kære forsvundne, lige fra hvedebrødsdagene til de huslige storme, der var blevet afgørende for deres sidste brud. Han mindedes hele sin gamle elskerindes lager af påfund, han kunne gentage alle hendes "udtryk". Han så hende sysle i deres lille husholdning, mens hun nynnede hans sang: "Annette, min søde veninde", med samme sorgløse humør i modgang som i medgang. Og han kom til det resultat, at – summa summarum – havde fornuften altid uret overfor kærligheden.

Hvad havde han vel vundet ved dette brud?

Da han levede sammen med Mimi, bedrog hun ham jo nok; men når han vidste det, var det egentlig ham egen skyld, fordi han gjorde sig en umådelig ulejlighed for at få det at vide, fordi han tilbragte sin tid med at lure på beviser, og fordi han selv sleb de dolke, hvormed han stak sig i hjertet. Og var Mimi ikke den, der i nødsfald var fiffig nok til at bevise ham, at det var ham selv, der bedrog sig?

Og for resten, med hvem havde hun været ham utro?

Det var som oftest af kærlighed til et sjal, en hat eller andre ting, ikke af kærlighed til en eller anden mand.

Hvor blev den sindsro af, som han havde ventet sig af sit brud med hende? Ak, nej! Hun var der ikke mere, og dog var der ingen andre i huset. Tidligere havde han kunnet give sig frit hen i sin sorg, rase og skælde, vise hvad han led og vække medlidenhed hos hende, der voldte hans kvaler. Men nu var han ene med sin smerte, og hans skinsyge var blevet til raseri; for tidligere kunne han i det mindste, når han havde mistanke,

hindre hende i at gå ud, beholde hende hos sig, i sin varetægt, men nu mødte han hende på gaden ved en andens arm og måtte vende sig bort, mens hun gik forbi, velsagtens lykkelig, til en eller anden fornøjelse.

Dette elendige liv varede tre eller fire måneder. Lidt efter lidt genvandt han sin gamle sindsro.

Marcel, der havde taget en lang rejse for at glemme Musette, kom tilbage til Paris og flyttede igen sammen med Rodolphe, og de trøstede nu hinanden.

En søndag kom Rodolphe gående gennem Luxembourghaven og mødte Mimi i fineste puds. Hun skulle til bal. Hun nikkede til ham, og han besvarede hendes hilsen.

Dette møde gik ham som et stik gennem hjertet, men sindsbevægelsen var alligevel mindre smertelig end sædvanlig. Han gik endnu en tid rundt i haven og vendte så hjem.

Da Marcel kom hjem ud på aftenen, fandt han ham i færd med at skrive.

"Se, se!" sagde Marcel og bøjede sig over hans skulder, "du skriver ... vers, hva'?"

"Ja," svarede Rodolphe glad. "Jeg tror, at det lille uhyre ikke er helt død. I fire timer har jeg nu siddet her, og jeg har fået dampen op som i gamle dage. – Jeg har truffet Mimi."

"Såh!" udbrød Marcel uroligt. "Og hvordan står sagerne da?"

"Der er ikke noget at være bange for," sagde Rodolphe. "Vi hilste blot på hinanden, ikke andet."

"Er det nu også sikkert?" spurgte Marcel.

"Absolut. Mellem os er det forbi, det føler jeg. Men når jeg igen sætter mig til arbejde, må jeg tilgive hende."

"Ja, men når det er så absolut forbi," afbrød Marcel ham, da han havde læst versene, "hvorfor skriver du så vers til hende?"

"Tja," svarede digteren, "man må jo digte over det, som møder en."

I otte dage arbejdede han på det lille digt.

Da det var færdigt, gik han ind og læste det for Marcel, der erklærede sig tilfreds med det og opmuntrede ham til anderledes at udnytte den åre, som han havde fået tilbage.

"Det var jo ikke umagen værd at give slip på Mimi, hvis du bestandig skal leve med hendes skygge," bemærkede han. "Men for resten," tilføjede han smilende, "i stedet for at holde moralprædikener for andre skulle jeg nok hellere holde en for mig selv, for jeg har stadig hjertet opfyldt af den tyvetøs til Musette. Nå, men den tid kommer vel nok, da vi ikke længere er unge galninge, der render efter piger, som Fanden har skabt."

"Nåh," svarede Rodolphe. "Der er da ingen grund til at bede ungdommen om at forlade os."

"Nej, du har ret," sagde Marcel, "men der er dage, hvor jeg ville ønske, jeg var en pæn gammel mand, medlem af Instituttet, ridder af flere forskellige ordner og kureret for alverdens Musetter. Fanden ta' mig, om jeg skulle længes efter dem! – Og hvad siger du til at være 60?" lo han.

"I dag ville jeg sætte mere pris på 60 franc!" svarede Rodolphe.

Få dage efter kom den små Mimi ind i en café sammen med den unge grev Paul og åbnede et tidsskrift, hvor Rodolphes vers til hende var trykt.

"Nåda!" udbrød hun først leende, "nu taler min gamle ven Rodolphe oven i købet ondt om mig i bladene."

Men da hun var færdig med at læse digtet, sad hun ganske tavs og indadvendt.

Greven forstod, at hun tænkte på Rodolphe og ville bortlede hendes tanker derfra.

"Jeg skal købe dig et par ørelokker," sagde han.

"Nå, så De er beslået?" svarede hun.

"Og en stråhat," vedblev han.

"Nej tak," sagde hun, "hvis De vil gøre mig en fornøjelse, så køb mig dette her."

Og hun viste ham det hæfte, hvori hun havde læst Rodolphes digt.

"Nej, ved De nu hvad?" sagde greven stødt.

"Ja ja!" svarede hun koldt. "Så køber jeg dem selv for mine egne penge. Og egentlig ser jeg heller ikke gerne, at det bliver for Deres."

Og i to dage var Mimi i sit gamle modemagasin og lavede blomster, til hun havde tjent nok til at købe hæftet. Hun lærte Rodolphes vers udenad, og for at ærgre greven deklamerede hun dem hele dagen for hans venner.

Det var den 24. december, og den aften havde Quartier Latin et særegent ansigt. Fra kl. 4 om eftermiddagen var Assistenshusets kontorer, marskandiserbutikkerne og antikvarboghandlerne fuldstændig belejrede af en larmende sværm, der i løbet af aftenen stormede spækhøkernes, slagternes og urtekræmmernes butikker. Selv om svendene havde haft hundrede arme, havde de ikke kunnet ekspedere kunderne, der sloges om varerne. Hos bagerne stod de i kø som på hungersnødsdage. Vinhandlerne kom af med tre års høst, og

en dygtig statistiker ville dårligt have kunnet tælle de skinker og spegepølser, som spistes hos den berømte Borel i Dauphinegade. På den ene aften udsolgte gamle Cretaine med øgenavnet "Rundstykket" 18 oplag af sine smørkager. Hele natten igennem lød der støj og råb fra hotellerne, hvis vinduer var oplyste, og en hel kermesseatmosfære fyldte kvarteret.

Man fejrede lille-juleaften på den gamle maner.

Ved titiden den aften kom Marcel og Rodolphe hjemad i temmelig dårligt humør. Da de gik gennem Dauphinegade, så de et formeligt opløb i en spækhøkerbutik, og de standsede et øjeblik foran vinduerne og led tantaluskvaler ved synet af de duftende gastronomiske sager. De to bohemer lignede i deres stille betragtninger den spanske romanfigur, der gjorde flæskeskinkerne magre, når han så på dem.

"Det dér hedder nu en kalkun med trøfler," sagde Marcel og pegede på et pragtfuldt stykke fjerkræ, gennem hvis blegrøde og gennemsigtige overhud man så de périgordinske tuberkler, hvormed den var stoppet. "Jeg har set ugudelige folk spise det uden at falde på knæ," tilføjede maleren og kastede så brændende blikke på kalkunen, så den nær var blevet stegt med det samme.

"Og hvad siger du om den nette sprængte lammekølle," spurgte Rodolphe. "Hvor den er køn i farven ! Man skulle næsten tro, at den netop var taget ud af en spækhøkerbutik på et maleri af Jordaëns. Den lammekølle er gudernes livret og også min gudmoder fru Chandeliers."

"Ja, men se de fisk," vedblev Marcel og pegede på nogle foreller. "Det er havets dygtigste svømmere. De små bæster, der ser så beskedne ud, kunne ligefrem lægge penge op ved at gøre

kraftkunster. Tænk dig, sådan en fisk kan svømme imod en rivende strøm lige så let, som vi kan sige ja til en invitation eller to til aften. Jeg har en gang været nær ved at spise sådan en!"

"Og de store gyldne keglefrugter, hvis blade ligner en våbensamling, de hedder ananas. Det er tropiske æbler."

"Dem bryder jeg mig ikke om. Nej, når vi endelig skal tale om noget, så foretrækker jeg det stykke oksekød, den skinke eller det lille stykke sylte, der har et helt harnisk af gelé, så gennemsigtig som rav."

"Det har du ret i," svarede Rodolphe. "Skinke er menneskets ven, når han da har en ven. Men jeg ville nu heller ikke sige nej til lidt af den fasan."

"Det tror jeg! Det er jo de kronede hoveders ret."

Og da de på deres videre vandring traf på glade optog af mennesker, som gik hjem for at fejre Momus, Bacchus, Comus og alle lækkersultne og frådsende guddomme på –us, spurgte de hinanden, hvad for en højtstående herre det dog var, hvis bryllup man fejrede med et så vældigt forråd af madvarer.

Marcel var den første, der kom på, hvilken højtidsdag det var.

"Det var jo juleaften," sagde han.

"Hvad siger du til at fejre den?" spurgte Rodolphe.

"Med hvem og med hvad?" svarede maleren?

"Med mig naturligvis."

"Og for hvis penge?"

"Vent lidt," sagde Rodolphe, "nu går jeg ind j denne café, der kender jeg nogle folk, som spiller højt. Så låner jeg nogle sestertier af en af lykkens yndlinge, og jeg skal nok komme tilbage med så meget, at vi kan få råd til at skylle en sardin eller en grisetå ned."

"Ja, se ad, for jeg er hundesulten. Jeg venter her så længe."

Rodolphe gik ind i caféen, hvor han traf bekendte.

En herre, der lige havde vundet tre hundrede franc, gjorde sig en sand fornøjelse af at låne vor digter 40 sous, som han rakte ham indsvøbt i det velsignede dårlige humør, som spillelidenskaben ufravigelig fører med sig. Til enhver anden tid og ved enhver anden lejlighed end her ved det grønne bord, havde han måske lånt ham 40 franc.

"Nå, hvordan spændte det så af?" spurgte Marcel, da han så Rodolphe komme tilbage.

"Her er hele udbyttet," sagde digteren og viste ham pengene.

"Vand og brød," sagde Marcel.

For denne beskedne sum fik de alligevel råd til at skaffe brød, vin, pålæg, tobak, lys og varme.

De gik hjem i hotellet, hvor de havde hver sit værelse. Marcels atelier var det største af de to, det blev udkåret til festsal, og de to venner gjorde i fællig forberedelser til deres stille gilde.

Men ved dette lille bord, hvor de sad, ved denne ild, hvor dårligt, fugtigt brænde fortæredes uden flamme og uden varme, meldte der sig pludselig en sørgmodig gæst – den svundne fortids genganger.

I over en time sad de tavse og tankefulde og søgte, velsagtens begge to optaget af samme idé, at skjule det for hinanden.

Marcel brød først tavsheden.

"Hør," sagde han til Rodolphe, "det var ikke på den måde, vi lovede hinanden at tilbringe aftenen."

"Hvad mener du med det?" spurgte Rodolphe.

"Nej, hør nu!" svarede Marcel, "du må ikke skabe dig over for mig! Du tænker på det, du skal glemme, og jeg ligeså … Det

nægter jeg ikke."

"Nå, ja, hvad så?"

"Ja, det må være sidste gang. Fanden i vold med de minder, der giver vinen en dårlig smag og gør os bedrøvede, når alle andre morer sig!" råbte Marcel og sigtede til de lystige råb, der lød ind til dem fra naboværelserne. "Lad os nu tænke på noget andet, og lad dette være sidste gang!"

"Det siger vi altid, og hvad nytter det så?" sagde Rodolphe og faldt atter hen i drømmerier.

"Vi kommer jo uophørligt tilbage til det," vedblev Marcel. "Og det kommer af, at vi i stedet for glat væk at søge at glemme gør os uro og bekymring for mange ting og laver en bagatel til en begivenhed, så at vi altid må huske på det igen. Vi bliver især stædigt ved at leve i de samme omgivelser, hvor de har levet, der så længe har været vore plageånder. Vi er snarere slaver af en vane end af en lidenskab. Det er den trældom, vi må bryde, for ellers øder vi vore kræfter i et latterligt og uværdigt slaveri. Nej, fortiden er nu en gang en svunden tid, vi må derfor bryde de lænker, der endnu binder os til den. Timen er kommet, da vi bør gå fremad uden at se os tilbage. Vi har levet vor ungdomstid i sorgløshed og galskab. Alt det kan være meget smukt, man kunne skrive en nydelig roman om det, men denne komedie af elskovsganterier, denne ødslen af tid med en flothed, som om vi havde en evighed at rutte med – alt det må have en ende. Hvis vi ikke vil gøre os fortjent til folks og vor egen foragt, så kan vi umuligt leve videre, helt ude i periferien af samfundet, kunne jeg gerne sige. For er det egentlig et liv vi lever? Og er den uafhængighed og den frie levevis, vi har pralet af, egentlig ikke temmelig tarvelige fordele? Den sande frihed består i at kunne

undvære andres hjælp og stå på egne ben. Kan vi det? Nej, den første den bedste stymper, hvis navn vi ikke ville bære i fem minutter, kan lade hånt om vore spydigheder og bliver vor herre fra den dag, vi låner 5 franc af ham, ja, og han låner os dem endda først, efter at vi har måttet ydmyge os med at binde ham for mindst hundrede daler løgnehistorier på ærmet. Jeg er i alt fald træt af det. Poesien beror ikke blot på et uordentligt liv, på lykketræf, på kærlighed, der varer så længe, som et lys kan brænde, på mere eller mindre excentrisk oprørskhed mod de fordomme, som til alle tider vil beherske verden. Man kan nu en gang lettere styrte et dynasti end skik og brug, selv om de er nok så latterlige. Det er ikke nok for at være begavet at gå i sommerfrakke i december måned; man kan være virkelig digter eller kunstner ved at holde sine fødder varme og spise sine tre gange om dagen. Hvad man end siger og gør, må man, hvis man vil nå frem, altid gå den slagne landevej. Mine ord undrer dig måske, min ven, du vil måske sige, at jeg fornægter mine guder, og kalde mig for en overløber, og dog siger jeg kun min ærlige mening. Uden at jeg har vidst af det, er der foregået en langsom og heldig forvandling med mig. Fornuften har skaffet sig indpas i min hjerne, ved indbrud, om du vil, og måske også mod min vilje; men lige meget! Ind er den kommet og har klart bevist mig, at jeg var inde på en gal vej, og at det både ville være latterligt og farligt at gå videre ad den. Og hvad skal egentlig enden blive, hvis vi fortsætter denne ensformige og unyttige vagabonderen? Vi opnår at blive tredive år, uden at nogen kender os, og hvad er vi så? Forladte og lede ved alle og ved os selv, misundelige mod dem, der har nået et mål, hvad det så end er for et, og nødt til at holde livet oppe ved et uværdigt

snylteri. Og tro blot ikke, at dette er et foster af min fantasi, som jeg fremmaner bare for at gøre dig bange. Jeg ser ikke systematisk fremtiden sort i sort, men heller ikke rosenrødt i rosenrødt. Jeg ser den kun, som den er. Til dato var vi nødsaget til at leve, som vi gjorde, og nød bryder alle love. Fra i dag har vi ikke længere nogen undskyldning, og hvis vi ikke nu lever som alle andre, er det vores egen fejl, for de hindringer, vi tidligere i rigt mål havde at kæmpe med, findes ikke mere."

"Men hvor vil du egentlig hen med den snak, Rodolphe? I hvilken anledning og til hvad nytte holder du denne moralprædiken?"

"Du forstår mig jo godt," svarede Marcel i den samme alvorlige tone. "For lidt siden var du, ligesom jeg, overvældet af minder, som fik dig til at savne gamle dage. Du tænkte på Mimi, og jeg tænkte på Musette. Du ønskede som jeg at have din veninde hos dig. Men jeg vil sige dig, at ingen af os mere bør tænke på de to væsener. Vi er ikke kommet til verden bare for at ofre vort liv på disse hverdags-Manon'er. Junker Desgrieux, der er så smuk, så sand og så poetisk, undgår kun latterlighedens skær ved sin ungdom og de illusioner, han havde forstået at bevare. Tyve år gammel kan han følge sin elskerinde til kolonierne og stadig være interessant. Men når han var femogtyve, måtte han absolut kaste Manon på porten, og det ville han gøre ret i. Det hjælper ikke, hvad vi siger; vi er gamle, ser du. Vi har levet alt for meget og alt for hastigt. Vort hjerte har fået sine brist og giver nu kun falske toner fra sig. Man er ikke ustraffet forelsket i en Musette eller en Mimi tre år i træk. For mit vedkommende er det forbi; og da jeg nu har i sinde fuldstændig at bryde med erindringen om hende, vil jeg

på stående fod brænde nogle småting, som hun har efterladt her, for jeg er pisket til at tænke på hende, hver gang jeg støder på dem."

Marcel rejste sig og gik hen og hentede i en kommodeskuffe en lille papæske, der gemte minderne om Musette – en vissen buket, et bælte, en stump bånd og nogle breve.

"Gør du ligesom jeg, kære ven," sagde han til digteren.

"Ja, lad gå! Du har ret," svarede Rodolphe efter megen selvovervindelse. "Nu skal det også være forbi med stadig at tænke på den pige med de hvide hænder."

Han rejste sig i det samme og hentede en lille pakke med erindringer om Mimi – de var omtrent af samme art som Marcels.

"De kommer tilpas," mumlede maleren. "Nu kan disse relikvier bruges til at tænde op, for ilden er ved at gå ud."

"Ja," svarede Rodolphe, "her er også så koldt, at man gerne kunne udklække isbjørne."

"Nå, så lad os i en fart udføre en fyrig duet," sagde Marcel. "Her flammer Musettes prosa som af brændt punch. Hun holdt så meget af punch. Pas nu din tur, Rodolphe."

Og i nogle minutter skiftedes de nu til at kaste deres relikvier fra fordums elskov ind i kaminen, der futtede og flammede.

"Stakkels Musette," mumlede Marcel hen for sig og så på det sidste, han havde i hånden.

Det var en lille vissen buket markblomster.

"Stakkels Musette! Hun var dog så nydelig, og hun holdt så meget af mig, ikke sandt, lille buket? Hendes hjerte hviskede dig det den dag, da hun bar dig i sit bælte? Stakkels lille buket! Du ser ud, som om du beder mig om nåde. Ja, du skal få den,

men kun på én betingelse; du må love mig aldrig, aldrig mere at tale til mig om hende! Hører du?"

Og han benyttede et øjeblik, hvor han troede sig ubemærket, til at gemme buketten på brystet.

"Der er desværre noget inde i mig, der er stærkere end jeg selv. Derfor snyder jeg," tænkte maleren.

Og da han kastede et stjålent blik hen på Rodolphe, så han, at digteren sluttede sin auto-da-fé og hemmeligt stak en lille natkappe, der havde tilhørt Mimi, i lommen efter at have kysset den inderligt.

"Se, se!" mumlede Marcel, "han er lige så fej som jeg."

I samme øjeblik som Rodolphe ville gå ind på sit værelse for at lægge sig, bankede det to gange svagt på Marcels dør.

"Hvem pokker kan dog komme her på denne tid?" sagde maleren og gik hen og lukkede op.

Et forundringsskrig undslap ham, da han havde åbnet døren.

Det var Mimi.

Da der var ganske mørkt i værelset, kendte Rodolphe hende ikke straks. Han skelnede kun, at det var en kvinde, og i den tro, at det var en af hans vens tilfældige erobringer, ville han diskret trække sig tilbage.

"Jeg kommer nok til ulejlighed," sagde Mimi, der var blevet stående på tærsklen.

Ved lyden af denne stemme faldt Rodolphe som lamslået om i en stol.

"Godaften!" sagde hun og gik hen til ham.

Hun greb hans hånd, og viljeløs lod han hende trykke den.

"Hvad i al verden fører dig herhen?" spurgte Marcel. "Og på denne tid af døgnet?"

"Jeg fryser sådan," svarede hun rystende af kulde. "Jeg så, her var lys, da jeg kom forbi nede på gaden, og så gik jeg op, skønt det er så sent."

Hun rystede stadig. Hendes stemme lød som krystal og skar i Rodolphes hjerte som ligklokkers klemten, så at han fyldtes med dødsangst. Han betragtede hende nøjere i al hemmelighed. Det var ikke mere Mimi, det var hendes genfærd.

Marcel bød hende en plads ved kaminen.

Hun smilede ved synet af den smukke flamme, der opførte en lystig dans.

"Hvor her er rart," sagde hun og holdt sine stakkels blåfrosne hænder hen til ilden. "Ved du, hvorfor jeg kommer her, Marcel?"

"Nej, oprigtig talt," svarede han.

"Jo, jeg kommer rent ud sagt for at spørge dig, om du ikke kunne skaffe mig et værelse her i huset. Jeg er netop blevet smidt ud af mit hotel, fordi jeg skylder for to gange fjorten dage, og jeg ved ikke, hvor jeg skal gå hen."

"Ja, det er pokkers uheldigt," sagde han og rystede på hovedet, "for vi er ikke fint papir hos vores vært, og en anbefaling fra os ville være en tarvelig ting, stakkels du!"

"Men hvad skal jeg da gøre?" sagde hun. "Jeg aner virkelig ikke, hvor jeg skal gå hen."

"Du er altså ikke mere grevinde?" spurgte Marcel.

"Ih, Gud, nej."

"Hvornår var det forbi?"

"Allerede for to måneder siden."

"Så har du nok gjort den unge greve det lidt for broget?"

"Nej," svarede hun og så stjålent hen på Rodolphe, der havde sat sig i den mørkeste krog af værelset. "Greven holdt et hus med mig for de vers, der var skrevet om mig. Så kom vi op at skændes, og så bad jeg ham om at rejse og ryge. Det er en dejlig gniepind, kan du tro."

"Men han havde dog udstyret dig flot, efter hvad jeg så den dag, jeg mødte dig."

"Ja, men du kan tænke dig, han tog det alt sammen igen, og jeg har hørt, at han har ladet pensionærerne i den tarvelige restauration, hvor vi plejede at spise, spille lotteri om mine klæder. Han er rig, men alligevel er han med al sin velstand gerrig som en sparebøsse og dum som en østers. Han ville ikke have, at jeg drak vinen ublandet, og jeg måtte faste hver fredag. Hvad mener du om, at jeg måtte gå med sorte uldstrømper, fordi de blev mindre snavsede at se til end hvide? Ja, det er ikke til at tro! Og som han kedede livet af mig! Jeg kan godt sige, at det var skærsilden, jeg gik igennem hos ham."

"Og kender han din nuværende stilling?" spurgte han.

"Jeg har ikke set ham siden og vil ikke se ham," svarede hun. "Jeg får søsyge, bare jeg tænker på ham. Jeg vil hellere dø af sult end bede ham om en eneste sou."

"Men har du da boet ganske ene, siden du forlod ham?" vedblev han.

"Ja, det forsikrer jeg, kære Marcel," udbrød hun ivrigt. "Jeg har arbejdet for at friste livet, men da fabrikationen af kunstige blomster ikke gik rigtig godt, så valgte jeg noget andet og står nu model for malere. – Har du ikke brug for mig?" spurgte hun muntert, men da hun så Rodolphe gøre en utålmodig bevægelse

– hun havde nemlig uafladeligt set på ham, medens hun talte med Marcel – tilføjede hun:

"Men kun hovedet og hænderne. Jeg har meget at bestille, og på et par steder har jeg penge til gode, som jeg får om nogle dage; det er også blot indtil da, jeg ville bede dig om at skaffe mig et sted at bo. Når jeg får penge, vender jeg tilbage til min forrige bolig. – I skulle til at spise?" sagde hun, idet hun fik øje på det tarvelige måltid, der stod næsten urørt på bordet.

"Nej, vi er ikke sultne."

"Du kan sagtens," sagde hun troskyldigt.

Ved disse ord var det Rodolphe, som om hans hjerte snørede sig sammen; han gav Marcel et vink, som denne forstod.

"Siden du nu en gang er her, Mimi," sagde kunstneren, "så del vort beskedne måltid med os. Rodolphe og jeg ville fejre juleaften sammen, men … ja, vi kom til at tænke på ganske andre ting."

"Så kommer jeg jo meget belejligt," sagde hun og slugte næsten maden med øjnene. "For jeg har ingen middag fået." Hun hviskede for at det ikke skulle høres af Rodolphe, der sad og bed i sit lommetørklæde for ikke at briste i gråd.

"Kom herhen, Rodolphe, og spis med os," sagde Marcel til sin ven.

"Nej," svarede digteren, der blev siddende i sin krog.

"Er du vred over, at jeg kom, Rodolphe?" spurgte Mimi blidt, "- hvor skulle jeg ellers gå hen?"

"Nej, Mimi! Det gør mig kun ondt, at jeg skal gense dig sådan."

"Det er min egen skyld, Rodolphe, og jeg beklager mig ikke. Hvad der er sket er sket, og du må ikke tænke mere på det, end

jeg selv gør. Kan du ikke være min ven, fordi du har været noget andet? – Jo, ikke sandt? – Nå, så se ikke surt til mig, men kom og sæt dig hos os."

Hun rejste sig for at føre ham til bords, men hun var så svag, at hun ikke formåede at gå et skridt og faldt tilbage på stolen.

"Det er varmen herinde, der gør, at jeg ikke kan stå på benene," sagde hun.

"Kom nu og gør os selskab," sagde Marcel til Rodolphe, som endelig satte sig hos dem.

Mimi var særdeles oprømt.

Da måltidet var endt, sagde Marcel til hende:

"Ja, min kære pige! Det er os ikke muligt at skaffe dig et værelse her i huset."

"Så må jeg jo gå," sagde hun og forsøgte at rejse sig.

"Nej vist ikke! Vist ikke!" udbrød Marcel, "jeg kender en anden måde, vi kan gøre det på. Du kan blive her i mit værelse, så lægger jeg mig hos Rodolphe."

"Men det vil dog genere jer … Nå, det skal kun vare et par dage."

"Det generer os på ingen måde. Lad du nu, som er du hjemme her, og vi to bor derinde. Godnat, Mimi, sov vel!"

"Tusind tak," sagde hun og rakte dem hånden.

"Lukker du af?" spurgte Marcel, da han var helt henne ved døren.

"Hvorfor skulle jeg dog det?" svarede hun med et blik på Rodolphe; "jeg er ikke så bange af mig."

Da de to venner blev ene, sagde Marcel hårdt:

"Nå, hvad agter du nu at gøre?"

"Jeg ved det ikke selv," stammede Rodolphe.

"Du kan jo lige så godt først som sidst gå derind, men så siger jeg dig også forud, at i morgen begynder den gamle historie forfra."

"Hvis det nu var Musette, der var kommet tilbage, hvad ville du så gøre?" spurgte Rodolphe.

"Ja, hvis Musette lå inde ved siden af og jeg skal være ganske ærlig, så tror jeg ikke, at jeg ville blive her ret længe."

"Godt, men jeg skal være standhaftigere. Jeg bliver."

"Nu kan vi jo se ad. Vil du ikke lægge dig?" spurgte Marcel, som allerede var i seng.

"Jo, naturligvis."

Men da Marcel vågnede midt om natten, opdagede han, at Rodolphe var borte.

Næste morgen bankede han sagte på døren ind til Mimi.

"Kom ind!" svarede hun, men da hun så ham, gjorde hun tegn til ham, at han ikke skulle vække Rodolphe, der sad på en lænestol ved siden af sengen og sov med hovedet hvilende på hendes hovedpude.

"Har I tilbragt natten på den måde?" spurgte Marcel ganske forbavset.

"Ja," svarede hun.

I det samme vågnede Rodolphe; han kyssede Mimi, rakte Marcel hånden og sagde:

"Jeg vil ud for at låne penge til frokosten. Hold du Mimi med selskab så længe."

"Hvad er her dog foregået i nat?" spurgte Marcel, da de var ene.

"Sørgelige ting. Rodolphe elsker mig endnu stadig."

"Det ved jeg."

"Du har villet holde ham fra mig, men jeg bebrejder dig det ikke, Marcel. Det var meget fornuftigt, for jeg har gjort ham meget fortræd, den stakkel."

"Og elsker du ham også?"

"Om jeg elsker ham!" udbrød hun og slog hænderne sammen. "Det er just det, som piner mig, jeg har forandret mig meget, og det har såmænd ikke taget lang tid."

"Men da han nu elsker dig, og du ham, og I ikke kan leve uden hinanden, så bliv sammen, men lad det så holde."

"Det er umuligt!"

"Hvorfor det? Rigtignok var det fornuftigere, at I blev fra hinanden, men for at det skulle være muligt, måtte der mindst være et tusind mil imellem jer."

"Inden kort tid er jeg endnu længere borte."

"Hvad vil det sige?"

"Du må ikke sige det til Rodolphe, det ville gøre ham alt for ondt, men jeg går snart bort for bestandig. Se en gang!" sagde hun hulkende og løftede dynen lidt, for at han skulle se hendes skuldre og arme.

"Men, Gud dog!" udbrød han bedrøvet. "Stakkels pige!"

"Har jeg så ikke ret, min ven, når jeg siger, jeg snart skal dø."

"Men hvordan er du blevet således på så kort tid?"

"Åh, med det liv jeg har ført i de sidste par måneder, er det ikke så underligt. Om natten har jeg grædt, og om dagen har jeg stået model i de iskolde atelierer; dårlig mad fik jeg, og megen modgang har jeg haft. Men det er ikke alt. Så tog jeg gift, men blev reddet, dog er det jo kun en stakket frist. Jeg har desuden aldrig været rigtig stærk; men det er alt sammen min egen skyld; jeg kunne være blevet hos Rodolphe, så var det ikke

kommet så vidt med mig nu. Min stakkels ven! Nu falder jeg ham til byrde, men det varer ikke længe; den sidste kjole, han forærer mig, skal være ganske hvid, og i den bliver jeg begravet. Hvis du vidste, hvor jeg lider ved tanken om, at jeg snart skal dø. Rodolphe ved, at jeg er syg. I over en time sagde han ikke et ord, efter at han havde set mine magre skuldre og arme. Han kendte ikke sin Mimi igen, mit spejl kender mig heller ikke mere. Men det er ligegyldigt, jeg har en gang været smuk, og han har en gang elsket mig højt. – Åh, Gud!" udbrød hun og skjulte ansigtet i Marcels hænder, "min stakkels ven, jeg skal snart forlade både dig og Rodolphe;" en hulken kvalte hendes stemme.

"Fat dog mod, Mimi. Du kan komme dig endnu, du trænger blot til pleje og ro."

"Nej, det er forbi, det føler jeg godt. Jeg har ikke flere kræfter, og da jeg kom her i går aftes, havde jeg brugt over en time til at gå op ad trapperne. Havde jeg da truffet en dame hos ham, var jeg sprunget ud af vinduet. Han havde naturligvis sin frihed, vi havde jo brudt med hinanden; men jeg vidste godt, Marcel, at han elskede mig endnu. Og det er netop derfor, at jeg så nødig ville dø," sagde hun og brast i gråd, "men alt er forbi, helt forbi. Åh, Marcel ! Hvor han må være god, at han tager således imod mig, efter alt det onde, jeg har gjort ham. Vorherre kender ikke til retfærdighed, hvis han ikke giver mig bare så meget tid, at jeg kan få Rodolphe til at glemme al den sorg, jeg har voldt ham. Han aner ikke, hvorledes jeg i grunden har det. Hele natten har vi grædt sammen og talt om gamle dage. Hvor det dog er sørgeligt at se lykken ligge bagved sig og vide, at man en gang gik forbi den uden at se den. – Mit bryst brænder, og det

er, som om hvert led skulle springe, blot jeg rører mig. Hør, giv mig en kjole! Jeg vil lægge kort op for at se, om Rodolphe kommer hjem med penge. Jeg kunne have lyst til at spise en rigtig god frokost sammen med jer, ligesom i gamle dage, og det kunne ikke skade mig noget, jeg kan dog ikke blive mere syg end jeg er. – Se en gang!" sagde hun og viste Marcel kortene; "her er spader. Det er dødens farve. Og se, der er klør, "tilføjede hun muntert. "Jo, vi får penge."

Marcel vidste slet ikke, hvad han skulle sige; hun talte åbenbart i vildelse, stakkels pige, der, som hun selv sagde, var på gravens rand!

Efter en times forløb kom Rodolphe tilbage. Schaunard og Gustave Colline var med. Musikeren var i sommerfrakke. Han havde solgt sine klæder for at låne Rodolphe penge, da han hørte, at Mimi var syg. Colline havde været ude at sælge bøger. Han havde hellere solgt arme eller ben, end han havde skilt sig af med sine kære bøger. Men Schaunard havde gjort ham opmærksom på, at hverken hans arme eller ben duede til noget som helst.

Mimi gjorde alt for at synes glad til modtagelsen af sine gamle venner.

"Jeg er ikke ond mere," sagde hun til dem, "og Rodolphe har tilgivet mig. Hvis han vil beholde mig hos sig, går jeg gerne i træsko og hvergarn, det bryder jeg mig ikke om. Under alle omstændigheder er silke ikke godt for mit helbred," tilføjede hun med et uhyggeligt smil.

Efter Marcels råd havde Rodolphe sendt bud til en af sine venner, der for nylig var blevet læge. Da han kom, lod de ham være ene med Mimi.

Rodolphe, der på forhånd var underrettet af Marcel, vidste allerede, i hvilken fare hans elskerinde svævede. Da lægen havde undersøgt hende, sagde han til ham:

"De kan ikke beholde hende her. Hvis der ikke sker et mirakel, er det ude med hende. Hun må på hospitalet. Nu skal jeg give dem en sygeseddel til kommunehospitalet. Der kender jeg en kandidat, som nok skal sørge for, at hun får en god pleje. Hvis hun kan leve til foråret, kan vi måske redde hendes liv, men bliver hun her, er hun færdig inden otte dage."

"Ja men det tør jeg aldrig foreslå hende," sagde Rodolphe.

"Men jeg har talt med hende om det," svarede lægen, "og hun vil nok. I morgen skal De få sygesedlen."

"Kære ven," sagde Mimi til Rodolphe, "lægen har ret. I kan ikke pleje mig her. På hospitalet kan de måske helbrede mig, og der må du lade mig bringe hen. Åh, for jeg skal sige dig, jeg har sådan lyst til at leve nu, at jeg gerne vil gå ind på at ende mine dage med den ene hånd i ild og den anden i din. For resten kommer du jo og ser til mig. Du skal ikke sørge. Jeg bliver nok plejet. Den unge mand lovede mig det. Vi får kyllingesteg på hospitalet, og der er ild i kaminen. Mens jeg ser at blive rask igen, skal du arbejde for at tjene penge, og når jeg bliver rask, kommer jeg tilbage og bor sammen med dig. Nu har jeg så meget håb. Smuk som før kommer jeg tilbage. Jeg har allerede en gang før været syg, den gang jeg ikke kendte dig. Og jeg blev reddet. Men jeg var ikke lykkelig den gang; da ville jeg gerne dø. Nu da jeg har truffet dig igen og vi kan blive lykkelige, kommer jeg mig nok, for jeg skal nok kæmpe tappert imod sygdommen. Jeg skal drikke alle de fæle ting, de vil fylde mig med, og hvis døden tager mig, må det være med magt. Ræk mig spejlet; det

er, som om jeg får farve i ansigtet. Ja," sagde hun og så sig i spejlet, "se blot, hvor min gode ansigtsfarve vender tilbage; og se mine hænder – de er stadig pæne. Kys dem en gang endnu, det skal ikke blive den sidste, stakkels kære ven," sagde hun og tog Rodolphe om halsen og druknede hans ansigt i sit udslåede hår.

Førend hun tog på hospitalet, ville hun have, at hendes venner bohemerne skulle tilbringe aftenen sammen med hende.

"Få mig til at le," sagde hun. "Lystighed er min medicin. Det er den nathue af en greve, der har gjort mig syg. Han ville lære mig at stave rigtigt, kan I tænke jer! Hvad skulle jeg stille op med ham? Og sikke venner han havde, det var et rart selskab! En ren snadrende hønsegård, hvor greven var påfuglen. Han syede selv navn på sit linned. Ja, gifter han sig nogensinde, er jeg vis på, at han kommer til at føde børnene."

Intet var mere pinligt end denne hendes lystighed, der så at sige gik på gravens rand. Alle bohemerne gjorde sig den største umage for at skjule deres tårer og holde samtalen i den spøgende tone, som Mimi havde anslået, mens skæbnen hastigt vævede det lin, der blev hendes sidste dragt.

Næste morgen modtog Rodolphe indlæggelsessedlen fra hospitalet. Mimi kunne ikke stå på benene; de måtte bære hende ned i vognen. Under transporten led hun frygteligt ved droskens skumplen. Men det sidste, en kvinde glemmer, koketteriet, fulgte hende stadig, og to-tre gange lod hun vognen holde foran modebutikkerne for at se på vinduer.

Da Mimi kom ind på den stue, hvor hun skulle ligge, følte hun et stik i hjertet. Der var en indre stemme, der sagde hende,

at hun skulle ende sine dage mellem disse pestbefængte og triste vægge. Hun måtte anvende al sin vilje for at skjule det dødsens indtryk, som isnede hende til marv og ben.

Da hun var kommet i seng, kyssede hun Rodolphe for sidste gang og sagde ham farvel, og hun pålagde ham indstændigt at komme næste søndag og se til hende – så var hospitalet åbent for besøgende.

"Her lugter så fælt," sagde hun, "tag nogle blomster med til mig, nogle violer. Der er violer at få endnu."

"Ja," sagde Rodolphe. "Lev vel til på søndag." Han trak forhængene for hendes seng og gik.

Da hun hørte hans skridt hen over gulvet, blev hun pludselig grebet af en slags febervildelse. Hun trak med et ryk forhængene til side, lænede sig halvt ud af sengen og råbte med tårekvalt stemme:

"Rodolphe! Tag mig med dig igen, jeg vil bort herfra!"

"Søsteren" ilede til ved hendes skrig og søgte at berolige hende.

"Ak," sagde Mimi. "Jeg må dø her."

Søndag morgen, da Rodolphe skulle komme til hende, huskede han, at han havde lovet hende violer. Af poetisk og forelsket overtro ville han i et herrens vejr ud for at plukke dem i skovene ved Aulnay og Fontenay, hvor han så ofte havde været sammen med hende. Her, hvor han havde fundet naturen så lys og smilende glad på de smukke solskinsdage i juni og august, her var der nu mørkt og koldt. I to timer slog han til de snedækkede buske, ragede op i skovbund og bregner med en lille kæp og fik endelig fat på et par violer netop i den del af

skoven, der støder op til Plessisdammen, deres yndlingssted, når de var i skoven.

Da han på hjemvejen kom gennem landsbyen Chatillon, mødte han på kirkepladsen nogle folk, der kom fra barnedåb, og genkendte en af sine venner, som havde stået fadder sammen med en sangerinde fra operaen.

"Hvad pokker vil De her ude?" spurgte vennen, forundret over at se Rodolphe på disse kanter.

Digteren fortalte ham om årsagen til turen.

Den unge mand, der havde kendt Mimi, blev meget bedrøvet over at høre dette. Han rodede i lommen, fandt en pose med godter fra dåbsgildet og gav Rodolphe dem.

"Giv den stakkels Mimi dem fra mig, og sig hende, at jeg nok skal komme og se til hende."

"Så kom snart, hvis De ikke vil komme for sent," sagde Rodolphe og skiltes fra ham.

Da Rodolphe kom til hospitalet, hvor Mimi lå hen uden at kunne røre sig, så hun jublende på ham.

"Åh, der er mine blomster!" udbrød hun smilende over at have fået sit ønske opfyldt.

Rodolphe fortalte hende om sin valfart ud på landet, hvor de havde deres kærligheds paradis.

"I kære blomster," sagde hun og kyssede violerne.

Godterne gjorde hende også henrykt.

"Så har man da ikke helt glemt mig! I er så gode alle sammen! Jeg elsker alle dine venner, du," sagde hun til Rodolphe.

Deres samvær var næsten lystigt. Schaunard og Colline kom også, og sygepasserne måtte få dem til at gå, da de blev langt ud over besøgstiden.

"Farvel," sagde Mimi. "Så på torsdag – ganske bestemt, og kom tidligt."

Da Rodolphe kom hjem næste aften, fik han et brev fra en af kandidaterne på hospitalet, til hvem han havde anbefalet den syge.

Brevet lød kort og godt:

> "Kære ven!
> Jeg har en meget dårlig meddelelse at give Dem.
> Nr. 8 er død. Ved stuegangen i morges fandt jeg
> sengen tom."

Uden at fælde en tåre faldt Rodolphe om på en stol.

Da Marcel senere kom hjem, fandt han ham i samme sløve tilstand.

Rodolphe pegede på brevet.

"Stakkels Mimi!" sagde Marcel.

"Det er helt underligt," sagde Rodolphe, "men jeg føler ingen ting herinde. Var min kærlighed da død, da jeg hørte, at hun skulle dø?"

"Hvem ved?" sagde maleren sagte.

Mimis død vakte stor sorg i bohemernes kreds.

Otte dage efter mødte Rodolphe på gaden den kandidat, der havde meddelt ham hans elskerindes død.

"Kære Rodolphe," sagde han og kom løbende hen imod digteren. "Tilgiv mig den sorg, jeg har tilføjet Dem ved min ubesindighed."

"Hvad mener De?" spurgte Rodolphe forundret.

"Hvad for noget?" svarede kandidaten. "Ved De det ikke? Har De ikke set hende siden?"

"Hvem?"

"Mimi!"

"Hvad siger De?" sagde digteren og blev ligbleg.

"Jeg havde taget fejl. Da jeg skrev den forfærdelige meddelelse til Dem, var jeg offer for en fejltagelse; og jeg skal sige Dem hvordan. Jeg havde i to dage været borte fra hospitalet. Da jeg kom tilbage, fandt jeg hendes seng tom ved stuegangen. Jeg spurgte 'søsteren', hvor patienten var, og hun svarede, at hun var død i nattens løb. Under mit fravær var Mimi nemlig blevet flyttet over i en anden seng på en anden stue. På nr. 8, som hun havde forladt, havde de så anbragt en anden kvinde, der døde samme dag. Og det var grunden til min fejltagelse. Dagen efter at jeg havde skrevet til dem, fandt jeg Mimi på en stue ved siden af. Deres udeblivelse havde bragt hende i en frygtelig tilstand. Hun gav mig et brev til Dem. Det sendte jeg straks hjem på Deres hotel."

"Men du gode Gud!" udbrød Rodolphe, "fra det øjeblik da jeg troede, at Mimi var død, har jeg slet ikke været hjemme. Jeg har sovet til højre og venstre hos forskellige af mine venner. – Mimi lever! Min Gud, hvad må hun tænke om min lange udeblivelse? Den stakkels, stakkels pige! Hvordan har hun det? Hvornår så De hende sidst?"

"I forgårs morges, og da havde hun det hverken værre eller bedre. Hun er meget ængstelig og tror, at De er syg."

"Gå straks med mig hen på hospitalet," sagde Rodolphe. "De må sørge for, at jeg får hende at se."

"Vent her et øjeblik," sagde kandidaten, da de stod ved hospitalsporten; "så skal jeg skaffe hospitalsforstanderens tilladelse til, at De må komme ind."

Rodolphe ventede et kvarterstid i forhallen. Da kandidaten kom tilbage, tog han hans hånd og sagde blot:

"Kære ven, lad som om det brev, jeg skrev til Dem for otte dage siden, var rigtigt."

"Hvad?" spurgte Rodolphe og måtte holde fast i et gelænder. "Er Mimi ...?"

"Ja, i morges klokken fire."

"Vis mig ind i obduktionssalen, jeg må se hende," sagde Rodolphe.

"Hun er der ikke længere," svarede kandidaten. Og han viste digteren en stor rustvogn, som holdt i gården uden for en bygning, hvorpå der stod: *"Obduktionssalen"*

"Der ligger hun," tilføjede han.

Det var den vogn, der kørte ligene bort til fællesgraven, når ingen gjorde fordring på at få dem udleveret.

"Farvel," sagde Rodolphe til kandidaten.

"Skal jeg ikke følge Dem?" spurgte den anden.

"Nej tak," svarede Rodolphe, "jeg trænger til at være alene." Og han gik sin vej.

19. Ungdomstiden varer ikke evigt

Et år efter Mimis død holdt Rodolphe og Marcel, som siden den tid ikke havde forladt hinanden, et gilde i anledning af, at de var slået igennem overfor offentligheden. Marcel havde omsider fået indpas på udstillingen og udstillet to malerier, hvoraf det ene blev købt af en rig englænder, der en kort tid havde været Musettes tilbeder. Ved dette salg og en samtidig bestilling fra regeringen fik han en del af sin gæld klaret. Han lejede sig dernæst en ordentlig lejlighed og indrettede sig et anstændigt atelier.

Omtrent på samme tid trådte Schaunard og Rodolphe offentligt frem, den ene med et hæfte sange, som blev sunget rundt omkring, den anden med en bog, som beskæftigede kritikken i en hel måned. Colline havde arvet og gjort et godt parti, der satte ham i stand til at holde modtagelsesaftener med musik og småkager.

Da Rodolphe en aften sad i sin "egen" lænestol med fødderne på sit "eget" gulvtæppe, trådte Marcel ind ad døren.

"Ved du, hvad der er hændt mig?" sagde han ganske febrilsk.

"Nej," svarede digteren, "jeg ved blot, at jeg var hjemme hos dig, og at du var hjemme, men ikke ville lukke op."

"Jeg hørte dig godt. Men kan du gætte, hvem der var hos mig?"

"Hvor skulle jeg dog vide det?"

"Musette! Hun kom i aftes dumpende ind ad døren til mig."

"Musette! Har du nu fået fat i hende igen?" sagde Rodolphe forstemt.

"Åh, du skal ikke være bange. Fjendtlighederne skal ikke genoptages. Hun kom blot for at tilbringe sine sidste fritimer hos mig."

"Hvad skal det sige?"

"Hun gifter sig!"

"Åh, sludder da," udbrød Rodolphe, "med hvem?"

"Med en postmester, som var formynder for hendes sidste elsker; en løjerlig fyr, lader det til. Musette har rent ud sagt til ham: 'Min kære mand! Førend jeg definitivt rækker Dem min hånd og træder ind i den hellige ægtestand, så vil jeg forbeholde mig absolut frihed i otte dage. Jeg har forskellige ting at ordne; jeg vil blandt andet drikke det sidste glas champagne, danse min sidste cancan og kysse min gamle elsker Marcel, der nu er blevet en sat herre ligesom alle andre mennesker, efter hvad jeg hører.' I hele otte dage har hun søgt efter mig, den søde pige. Så i aftes kom hun dumpende ind til mig, netop som jeg sad og tænkte på hende. Men det var sgu en sørgelig nat, vi tilbragte sammen. Det var ikke som i gamle dage. Vi lignede en slet kopi af et mesterværk. Nej, gamle dreng, vi er færdige – vi er døde og begravede for længe siden. Ungdomstiden varer ikke evigt!"

20. Jacques og Francine

Bohèmelivet er ikke altid bare spøg. Jacques og Francine havde truffet hinanden i et hus i La Tour d'Auvergne-gade, hvor de var flyttet ind samtidig ved april flyttedag.

Det varede otte dage, før de indledte den forbindelse, som næsten påtvinger sig, når man bor på samme sal, men de kendte allerede hinanden uden at have vekslet et ord. Francine vidste, at hendes nabo var en fattig djævel af en billedhugger, og Jacques havde fået at vide, at hans naboerske var en lille sypige, der havde forladt sit hjem for at slippe bort fra en stedmoders dårlige behandling. Hun gjorde vidundere i retning af sparsommelighed for at holde sammen på pjalterne, og da hun aldrig havde kendt til glæder, misundte hun ingen. Og en skønne dag skete det, at de begge bøjede sig under fællesvæggens fælles lov.

En aften i april kom Jacques dødtræt hjem uden at have fået noget at spise siden om morgenen, dybt bedrøvet, fyldt af det tungsind, der ikke har nogen påviselig grund og overalt og til alle tider som en slags hjertelammelse griber os, især de ulykkelige, der lever ensomt. Jacques, der var lige ved at kvæles i sin snævre celle, åbnede vinduet for at få luft. Aftenen var skøn, og solnedgangen udfoldede sin melankolske eventyrpragt over Montmartres høje. Han stod tankefuld ved vinduet og lyttede til det vingede kor af forårsharmonier, der sang i aftenens ro, og øgede hans sørgmodighed. Da han så en ravn flyve forbi og udstøde sit hæse skrig, tænkte han på den tid, da ravnene bragte brød til Elias, den fromme eneboer, og han gjorde den

betragtning, at ravnene ikke længere var så godgørende. Så kunne han ikke mere holde det ud, lukkede vinduet, trak gardinet for, og da han ikke havde noget at købe lampeolie for, tændte han et harpikslys, som han havde bragt med hjem fra en rejse i Grande-Chartreuse. Og mere og mere bedrøvet stoppede han sin pibe.

"Gudskelov har jeg endnu så meget tobak, at jeg kan skjule pistolen," mumlede han og gav sig til at ryge.

Jacques var særlig modløs den aften, siden han kunne tænke på at "skjule pistolen". Det var hans sidste udvej under de drøje kriser, en udvej, som han i reglen brugte med held. Jacques røg tobak, på hvilket han hældte nogle dråber opium, og han røg, indtil røgskyen, der steg op fra hans pibe, var blevet tæt nok til at skjule alle genstande i hans værelse, især en pistol, der hang på væggen. Dertil behøvedes en halv snes piber. Når pistolen var fuldstændig usynlig, hændte det næsten altid, at forbindelsen af røg og opium bragte ham til at falde i søvn, og det hændte også ofte, at hans sørgmodighed forlod ham på hans drømmes tærskel.

Den aften brugte han al sin tobak, pistolen var fuldstændig skjult, men Jacques var stadig bitterlig bedrøvet. Den aften var frøken Francine derimod overstadig glad, da hun kom hjem, og hendes munterhed havde lige så lidt nogen grund som Jacques' sørgmodighed. Det var en af den slags glædesanfald, som falder ned fra himlen og som den gode Gud skænker de gode hjerter. Frøken Francine var altså i godt humør og trallede og sang, da hun gik op ad trappen. Men da hun skulle åbne sin dør, kom der pludselig et vindstød fra det åbne gangvindue og slukkede hendes lys.

"Gud hvor det var ærgerligt," udbrød hun, "nu skal jeg igen 6 trapper ned og 6 trapper op."

Men da hun i det samme skimtede lys gennem Jacques' dør, fik hun i et anfald af dovenskab og nysgerrighed den ide at gå ind og bede kunstneren om lys.

"Det er en tjeneste, som naboer daglig viser hinanden," tænkte hun, "og det er der da ikke noget forargeligt i."

Hun bankede altså to gange sagte på Jacques' dør, og lidt forbavset over det sildige besøg lukkede han op. Men næppe var hun kommet et skridt ind i værelset, før røgen, der fyldte det, bedøvede hende, og inden hun kunne få et ord frem, faldt hun besvimet om på en stol og tabte både lysestage og nøgle.

Klokken var 12, og alle i huset sov. Jacques fandt det ikke rådeligt at kalde på hjælp, han var bange for at kompromittere sin naboerske. Han nøjedes derfor med at åbne vinduet for at slippe en smule frisk luft ind, og efter at have stænket nogle dråber vand på den unge piges ansigt, så han hende slå øjnene op og komme til sig selv lidt efter lidt. Da Francine fem minutter efter var kommet fuldstændig til sin bevidsthed, forklarede hun grunden til sit besøg og bad ham meget undskylde det skete.

"Nu er jeg fuldstændig frisk og kan gå ind til mig selv igen," sagde hun.

Han havde allerede åbnet døren, da hun opdagede, at hun ikke blot havde glemt sit lys, men også manglede nøglen til sit værelse.

"Hvor jeg er konfus," sagde hun og holdt sin lysestage hen til harpikslyset. "Jeg kom herind for at få lys, og nu var jeg lige ved at gå uden."

Men i samme øjeblik slukkede en trækvind pludselig lyset, og de to unge mennesker stod der i mørket.

"Man skulle tro, at det var gjort med vilje," sagde Francine. "Undskyld alt det bryderi, jeg forvolder Dem, og vær så venlig at skaffe lys, for at jeg kan finde min nøgle igen."

"Ja, frøken," svarede Jacques og famlede efter svovlstikker.

Han fandt dem hurtigt.

Men en besynderlig ide fo'r ham gennem hjernen, han stak svovlstikkerne i lommen og sagde:

"Gud, frøken, det er en vanskelig situation, for jeg har ikke en eneste svovlstik her, jeg brugte den sidste, da jeg kom hjem."

"Det var vist ikke noget ilde påfund," tænkte han ved sig selv.

"Nå, ja ja," sagde hun, "jeg kan jo også gå ind til mig selv igen uden lys, værelset er ikke så stort, at man kan fare vild i det. Men jeg må have min nøgle. Gør mig den tjeneste at hjælpe mig med at søge efter den, den må ligge på gulvet."

"Ja, lad os søge, frøken," sagde han.

Og der lå de begge i mørket og ledte efter den tabte nøgle; men som om de styredes af det samme instinkt, traf det sig, at deres hænder, som famlede på samme sted, under disse efterforskninger mødtes ti gange i minuttet. Og da de var lige store klodrianer begge to, fandt de ikke nøglen.

"Månen står med sin skymaske lige uden for mit værelse," sagde Jacques. "Lad os vente lidt. Om et øjeblik kommer den nok frem, så kan den skinne på vore efterforskninger."

Og medens de ventede på månens frembrud, gav de sig til at snakke sammen. En samtale midt i mulm og mørke, i et lillebitte værelse en forårsnat, en samtale af den slags, der

begynder ligegyldig og intetsigende og efterhånden antager en fortrolig karakter, og hvis følger man kender.

Ordene bliver lidt efter lidt usammenhængende og stammende, fulde af pauser. Stemmen er lav, og ordene afbrydes af suk … Hænderne mødes og udfylder tanken, der bæres fra hjertet frem på læberne, og … Find selv slutningen i jeres minde, unge elskende sjæle! Husker du, unge mand, husker du, unge kvinde, I, som i dag går hånd i hånd og som ikke havde set hinanden to dage i forvejen?

Endelig kastede månen masken, og dens klare skin strømmede ind i det lille kammer. Francine vågnede af sit drømmeri og udstødte et lille skrig.

"Hvad er der i vejen med Dem?" spurgte Jacques og lagde sine arme om hendes liv.

"Ingenting, mumlede hun. Jeg troede jeg hørte nogen banke."

Og uden at han lagde mærke til det, sparkede hun nøglen, som hun havde fået øje på, ind under en stol.

Hun ville ikke finde den igen.

Francine var brystsyg, og hun vidste det lige så godt som hendes ven Jacques. Fjorten dage efter at han havde gjort hendes bekendtskab, havde han fået det at vide af en af sine venner, der var læge. Hun forsvinder med de høstgule blade, havde han sagt.

De ord havde Francine hørt, og hun mærkede den fortvivlelse, de vakte hos hendes ven.

"Hvad bryder jeg mig om de høstgule blade?" sagde hun til ham og lagde hele sin kærlighed i et smil. "Hvad bryder jeg mig om efteråret; nu har vi jo sommer, og skoven er grøn. Lad os

nyde det, så længe det varer, min ven … Når du ser, at jeg er færdig med livet, skal du tage mig i dine arme og kysse mig, og du skal fri mig for at dø. Jeg er lydig, ved du, og jeg skal nok blive hos dig."

Og således gennemgik den henrivende skabning i fem måneder bohèmelivets genvordigheder med sang og smil på læben. Jacques lod sig føre bag lyset. Hans ven sagde ofte til ham: "Francine har det dårligere, hun trænger til pleje." Så fartede Jacques hele Paris igennem på kryds og tværs for at skaffe penge til lægens recept. Men Francine ville ikke høre tale om noget, og hun kastede medicinen ud af vinduet. Når hun om natten fik sine hosteanfald, gik hun ud af sovekammeret og ud på trappegangen, for at Jacques ikke skulle høre det.

En dag, da de begge var taget i skoven, fik han øje på et træ, hvis løv begyndte at gulne. Han så bedrøvet på Francine, der gik langsomt og drømmende hen ad vejen.

Hun så ham blegne og gættede grunden til hans blegnen.

"Hvor du er dum," sagde hun og kyssede ham. "Vi er jo først i juli, og der er tre måneder til oktober. Når vi blot holder af hinanden dag og nat, således som vi nu gør det, fordobler vi den tid, vi kan være sammen. Og hvis jeg for resten føler mig dårligere, når løvet gulner, så flytter vi to hen i en fyrreskov, for dér er løvet altid grønt."

I oktober blev Francine nødsaget til at holde sengen. Jacques' ven tilså hende.

Det lillebitte værelse, de beboede, lå helt oppe på kvisten og vendte ud til en gård, hvor der stod et træ, som afbladedes mere og mere for hver dag. Jacques havde trukket et gardin for

vinduet, for at den syge ikke skulle se det træ, men Francine ville have, at gardinet skulle trækkes fra.

"Min ven," sagde hun til Jacques, "jeg skal give dig hundrede gange flere kys, end der er blade ..." Og hun tilføjede: "Nu har jeg det for resten meget bedre ... Så kan jeg snart gå ud; men da det bliver koldt og jeg ikke vil have røde hænder, må du købe mig en muffe."

Under hele hendes sygdom var denne muffe hendes eneste tanke dag og nat.

Allehelgeners Aften så hun, at Jacques var endnu mere fortvivlet end nogen sinde, og hun ville indgyde ham mod. For at vise ham, at hun havde det bedre, stod hun op.

I samme øjeblik kom lægen og fik hende med magt i seng igen.

"Jacques," hviskede han til kunstneren, "vær modig! Alt er forbi, nu skal Francine dø."

Jacques brast i gråd.

"Du kan give hende alt, hvad hun nu beder dig om," vedblev lægen; "der er ikke mere håb."

Francine hørte med øjnene, hvad lægen havde sagt til hendes elsker.

"Hør ikke efter, hvad han siger," råbte hun og strakte begge arme ud mod Jacques, "hør ikke på ham, han lyver! Vi tager ud sammen i morgen ... Det er Allehelgeners Dag. Det bliver koldt, så du må købe mig en muffe. Jeg beder dig om det, for jeg er bange for at få frost til vinter!"

Jacques ville til at gå ud med sin ven, men Francine holdt lægen tilbage.

"Gå hen og køb mig en muffe," sagde hun til Jacques. "Vælg en smuk en, som kan vare længe."

Og da de var blevet alene, sagde hun til lægen:

"Jeg skal dø, og jeg ved det … Men førend jeg dør, må De finde noget, som kan give mig kræfter blot en nat, og lad mig så dø bagefter, siden den gode Gud ikke vil have, at jeg må leve længere …"

Mens lægen trøstede hende efter bedste evne, kom et bidende vindpust og rev i hele værelset, og det kastede et gult blad fra træet i den lille baggård hen på den syges seng.

Francine trak gardinet fra og så det fuldstændig nøgne træ.

"Det var det sidste," sagde hun og lagde bladet under sin hovedpude.

"De dør først i morgen," sagde lægen til hende. "De har endnu en nat."

"Hvilken lykke!" sagde den unge pige, "… en vinternat er lang …"

Jacques kom hjem, og han bragte en muffe med.

"Den er nydelig," sagde Francine, "den skal jeg have til at gå ud med."

Hun tilbragte natten sammen med Jacques.

Næste dag, Allehelgeners Dag kl. 12 blev hun grebet af døden, og hele hendes legeme begyndte at skælve.

"Jeg fryser på hænderne," mumlede hun. "Giv mig min muffe."

Og hun gemte sine stakkels hænder i muffens bløde skind …

"Det er forbi!" sagde lægen til Jacques. "Kys hende!"

Jacques trykkede et kys på sin venindes læber. I dødsøjeblikket ville de tage muffen fra hende, men hun

klamrede sine hænder til den.

"Nej, nej," sagde hun. "Lad mig beholde den. Det er jo vinter, og jeg fryser. Åh, min stakkels, kære Jacques! … Min stakkels, kære Jacques! … Hvad skal der blive af dig? Åh, min Gud!"

Og næste dag var Jacques alene.

Det var Allehelgeners Dag. Francine var lige død.

To mænd vågede ved hendes dødsleje. Den ene stod op, det var lægen; den anden knælede ned ved sengen; han pressede sine læber mod den syges hænder og syntes at ville nagle dem fast med et fortvivlet kys. Det var Jacques, Francines ven. I over 6 timer havde han været hensunken i en smertelig ufølsomhed. En lirekasse, der spillede under hans vinduer, vakte ham endelig.

Denne lirekasse spillede en melodi, som Francine plejede at synge om morgenen, når hun vågnede.

En stråle af den slags vanvittige håb, som kun kan opstå under dyb fortvivlelse, skød gennem Jacques' hjerne. Han gik i tanken en måned tilbage i tiden, den gang, da Francine endnu lå på dødslejet; han glemte nutiden og bildte sig et øjeblik ind, at den døde kun var sovet ind og snart ville vågne og kvidre sin morgenvise.

Men lirekassens toner var ikke døet hen, før Jacques allerede var vendt tilbage til den grå virkelighed. Francines mund var for evigt lukket for alle sange, og det smil, som hendes sidste tanke havde lagt om den, forsvandt fra hendes læber, da døden tog hende.

"Mod, Jacques!" sagde billedhuggerens ven, lægen.

Jacques rejste sig og sagde, mens han så på ham:

"Det er altså forbi, der er ikke mere håb, vel?" Uden at svare på dette triste spørgsmål gik vennen hen og trak sengens forhæng for. Derpå kom han tilbage til billedhuggeren og rakte ham hånden.

"Francine er død," sagde han. "Vi kunne jo ikke vente andet. Gud skal vide, at vi har gjort, hvad vi kunne for at frelse hende. Det var en elskelig pige, Jacques, og hun holdt meget af dig, mere og anderledes, end du elskede hende. For hendes kærlighed var idel kærlighed, medens din var af en uægte støbning. Francine er død … Men alt er ikke forbi. Nu må vi til at tænke på at foretage de fornødne skridt til begravelsen. Det kan vi gøre sammen og så beder vi konen ved siden af om at våge her imens."

Jacques lod sig viljeløst lede af sin ven. Hele dagen løb de rundt, på rådhuset, hos ligkistesnedkeren, hos bedemanden og på kirkegården.

Da Jacques ikke havde spor af penge, pantsatte lægen sit ur, en ring og nogle beklædningsgenstande for at hjælpe ham med omkostningerne til begravelsen, som blev fastsat til næste dag.

De kom begge hjem igen meget sent om aftenen. Naboersken tvang Jacques til at spise lidt.

"Ja," sagde han, "det vil jeg gerne. Jeg fryser, og jeg trænger til kræfter, for jeg skal arbejde i nat."

Naboersken og lægen forstod ikke, hvad han mente.

Jacques satte sig til bords og spiste nogle mundfulde så hurtigt, at han var nær ved at kvæles.

Derpå bad han om noget at drikke. Men da han førte glasset til munden, tabte han det på gulvet. Glasset, som gik i stykker, vakte i hans sind et minde, og smerten, som et øjeblik havde

været sløv og følelsesløs, stak ham atter i hjertet. Den aften, da Francine for første gang kom ind til ham, havde hun, som allerede dengang var svag, været ilde tilpas, og Jacques havde givet hende noget sukkervand at drikke af dette glas.

Senere, da de boede sammen, havde de gjort det til en kærlighedstalisman.

I de sjældne øjeblikke, hvor kunstneren var velhavende, købte han til sin veninde en eller to flasker styrkende vin, som lægen havde foreskrevet hende, og af det glas, som nu var gået itu, drak Francine denne vin, som gjorde hende så øm og blid og så bedårende glad ved livet.

Uden at sige et ord sad Jacques over en halv time og så på resterne af dette skrøbelige og dyrebare minde, og det forekom ham, at hans hjerte også var bristet, og det var som skårene flænsede ham i brystet.

Da han var kommet til sig selv, samlede han glasstumperne op og kastede dem ned i en skuffe. Derpå bad han konen ved siden af om at hente to lys og at få portneren til at bringe en balje vand op.

"Gå ikke din vej," sagde han til lægen, som slet ikke havde tænkt på at forlade ham. "Jeg får straks brug for dig."

Vandet og lysene kom, og de to venner var alene.

"Hvad har du i sinde at gøre?" sagde lægen til Jacques, der hældte vand i et trækar og dernæst blandede fin gibs deri.

"Hvad jeg har i sinde at gøre? Kan du ikke tænke dig det? Jeg vil tage en afstøbning af Francines hoved. Og da jeg ikke ville have mod, hvis jeg blev alene, beder jeg dig om ikke at gå fra mig."

Så gik Jacques hen og trak sengeforhængene fra og tog det lagen bort, som lå over den dødes ansigt. Hans hånd begyndte at skælve, og en kvælende hulken kæmpede i ham.

"Kom med lysene," råbte han til sin ven, "og kom og hold karret!"

Den ene af lysestagerne blev anbragt ved hovedgærdet af sengen, så at den helt belyste den brystsyges træk. Det andet lys blev stillet ved fodenden. Ved hjælp af en pensel, dyppet i olivenolie, indsmurte kunstneren øjenbryn, øjenvipper og hår, som han ordnede således, som Francine plejede at bære det.

"På den måde lider hun intet ondt, når vi tager masken af," mumlede Jacques hen for sig.

Efter at have taget disse forholdsregler og anbragt den dødes hånd i en passende stilling, begyndte Jacques at hælde gipsen på i lag på lag, indtil formen havde nået det nødvendige omfang. Et kvarter efter var arbejdet endt og helt vellykket.

På en mærkværdig måde var der foregået en forandring i Francines ansigtsudtryk.

Blodet, der ikke havde fået tid til at stivne fuldstændig og langsomt var blevet genopvarmet ved varmen fra gipsen, var strømmet sammen til hovedet, og et fint gennemsigtigt skær af blod blandede sig med pandens og kindernes matte hvide, øjenlågene, der havde åbnet sig halvt, da formen var blevet taget bort, lod øjnenes rolige blå se, og deres blik syntes at dølge et gran af levende forståelse. Og læberne, der halvt åbnede sig som i begyndelsen til et smil, syntes at sige det sidste ord, der altid gemmes i det sidste levvel, og som kun hjertet kan høre.

Hvem kan bevise, at forstanden hører op absolut dér, hvor menneskets ufølsomhed begynder? Hvem tør hævde, at

lidenskaberne slukkes og dør netop med det sidste slag af det hjerte, som de har sat i bevægelse? Hvem ved, om sjælen ikke undertiden med vilje bliver tilbage i det legeme, der allerede er klædt, og hvem ved, om den ikke fra dybet af sit kødelige fængsel for et øjeblik er vidne til de efterladtes savn og gråd? De, som går bort, har så mange grunde til at mistro dem, der bliver tilbage!

Hvem ved, om ikke en tanke fra det andet liv, netop i det øjeblik, da Jacques tænkte på kunstigt at bevare Francines træk, kan være kommet tilbage og vækket hende af hendes første endeløse søvn?

Måske har hun husket, at den, hun lige havde forladt, var kunstner samtidig med, at han var elsker; at han var begge dele, fordi han ikke kunne være det ene uden at være det andet, at kærligheden for ham var kunstens sjæl, og at han just havde elsket hende så højt, fordi hun havde forstået at være ham kvinde og elskerinde i én person, en følelse i form. Og så havde Francine måske villet efterlade ham det menneskelige billede, som for ham var blevet et legemliggjort ideal, og havde død og allerede iskold forstået endnu en gang at iklæde sit ansigt al kærlighedens og al ungdomssyndens mangfoldige glans: hun gav kunsten livets liv.

Og måske havde den stakkels pige tænkt rigtigt; for der eksisterer mellem de virkelige kunstnere sådanne besynderlige Pygmalioner, der i modsætning til mytens gerne ville kunne forandre deres levende Galathea til en marmorstatue.

Overfor dette lysende ansigt, hvor ethvert spor af dødskampen var glattet bort, ville ingen kunne tro på de langvarige lidelser, som var gået forud for døden.

Francine syntes at fortsætte en kærlighedsdrøm, og ved at se hende således, skulle man have troet, at hun var død af dejlighed.

Lægen var udmattet af overanstrengelse faldet i søvn henne i en krog.

Jacques var igen sunket hen i sin tvivl. Hans hallucinerede hjerne vedblev hårdnakket at tro på, at den, som han havde elsket så højt, skulle vågne igen; og da ganske svage, ligesom nervøse trækninger som følge af den nyligt foretagne støbning af og til viste sig i det stivnede lig, holdt dette skin af liv denne lykkelige illusion levende i ham lige til om morgenen, da en politiassistent kom og konstaterede døden og gav tilladelsen til begravelsen.

Hvis der for resten skulle hele fortvivlelsens vanvid til for at tvivle om denne dejlige skabnings død, som hun lå dér, skulle der også hele videnskabens ufejlbarlighed til for at tro på den.

Medens konen ved siden af klædte Francines lig, havde man skaffet Jacques af vejen ind i et andet værelse, hvor han traf nogle af sine venner, der var kommet for at følge. Bohemerne afholdt sig, overfor ham, som de elskede som en broder, fra enhver trøst af den art, der kunne rive smertens sår op. Uden at ytre et eneste af de ord, der er så vanskelige at sige og så pinlige at høre på, gik de en for en hen og trykkede tavs deres vens hånd.

"Det dødsfald er en stor ulykke for Jacques," sagde en af dem.

"Ja," svarede maleren Lazare, et bizart menneske, der havde forstået tidligt at få bugt med alle ungdommens oprørslyster ved på forhånd at byde dem stangen, og i hvem kunstneren til sidst ganske havde kvalt mennesket. "Ja, men en ulykke, som

han af egen fri vilje har pådraget sig. Siden han lærte Francine at kende, er han blevet en helt anden."

"Hun gjorde ham lykkelig," sagde en anden.

"Lykkelig!" vedblev Lazare. "Hvad kalder De lykkelig, hvor kan De kalde det for en lykke, at eje en lidenskab, der bringer en mand i den tilstand, som Jacques er i for øjeblikket? Gå hen og vis ham et mesterværk, han ville ikke se til den side, og for endnu en gang at møde sin elskerinde kunne han sikkert vandre vejen over et billede af Tizian eller Rafael. *Min* elskerinde er udødelig og bedrager mig ikke. Hun bor på Louvre og hedder 'Mona Lisa'."

Netop som Lazare skulle til at fortsætte sine teorier om kunsten og følelsen, kom der bud om, at de skulle af sted til kirken.

Efter nogle stille bønner satte ligtoget sig i bevægelse til kirkegården.

Da det just var de Dødes Dag, valfartede en umådelig menneskemængde dertil. Mange vendte sig om for at se på Jacques, der gik med blottet hoved bag ved ligvognen.

"Stakkels fyr!" sagde en. "Det er sikkert hans moder ..."

"Det er hans fader," sagde en anden.

"Det er hans søster," lød det fra en tredje.

Kun en digter, som var kommet der for at studere folks sorg på denne mindernes højtidsdag, der fejres en gang om året i novembers tåge, gættede, ved at se Jacques gå forbi, at han fulgte sin elskerindes lig.

Da man var kommet hen til graven, stillede bohemerne sig med blottede hoveder rundt om den. Jacques stillede sig ved randen, og hans ven lægen holdt ham i armen.

Graverkarlene havde travlt og ville gøre sagen hurtigt færdig.

"Der er ingen tale," sagde den ene af dem, "Gud ske lov. Højihej, kammerat! Høj!"

Og båren, som var løftet ned af vognen, blev bundet med reb og sænket ned i graven. Graverkarlen steg ned for at trække rebene ud og kom igen op af hullet, hvorpå han sammen med en kammerat, tog en spade og begyndte at kaste jord på. Graven var snart kastet til. Der blev plantet et lille trækors på den.

Midt under Jacques' hulken hørte lægen ham udstøde dette egoistiske skrig:

"Min ungdom! det er dig, de begraver!"

Fem eller seks dage efter Francines begravelse gik Jacques hen til en marmorhugger ved Montparnasse-kirkegården og tilbød ham følgende handel: Marmorhuggeren skulle forsyne Francines grav med en indhegning, som Jacques forbeholdt sig at tegne, og skulle desuden give kunstneren et stykke hvidt marmor; til gengæld skulle Jacques i tre måneder stå til marmorhuggerens disposition enten som stenhugger eller som marmorhugger. Monumenthandleren havde netop på denne tid adskillige sjældne bestillinger. Han gik hen i Jacques' atelier, og ved at se flere påbegyndte arbejder fik han bevis for, at det tilfælde, der spillede ham Jacques i hænde, var et lykkeligt skæbnens spil for ham. Otte dage efter var indhegningen om Francines grav opstillet, og trækorset midt i var ombyttet med et stenkors, hvori navnet var udhugget.

Jacques havde heldigvis at gøre med en hæderlig mand, der forstod at 200 pund støbejern og tre kvadratfod marmor fra

Pyrenæerne ikke kunne opveje tre måneders arbejde af Jacques, hvis talent havde indbragt ham flere tusinde daler. Han tilbød kunstneren at knytte ham til sin forretning mod en vis procent, men Jacques ville ikke. Den ringe afveksling i de sujetter, han skulle behandle, var hans opfindsomme natur imod; og for resten havde han nu, hvad han skulle bruge, et stort stykke marmor, af hvilket han ville mejsle et mesterværk til Francines grav.

I begyndelsen af foråret blev hans kår forbedrede ; hans ven, lægen bragte ham i forbindelse med en rig og fornem udlænding, der var kommet for at bosætte sig i Paris og i den anledning lod bygge et pragtfuldt hus i et af de smukkeste kvarterer. Flere berømte kunstnere var blevet tilkaldt for at bidrage til det lille palads' overdådige udsmykning. Jacques fik bestilling på en kamin til dagligstuen. Jeg synes endnu, jeg kan se Jacques tegninger. De var henrivende: Al vinterens poesi var fortalt på det marmor, der skulle indramme luerne. Da hans atelier var for lille til udførelsen af arbejdet, forlangte han og fik også overladt et værelse i den endnu ubeboede pragtbygning. Han modtog endda et temmelig betydeligt forskud på det aftalte honorar. Jacques begyndte med at afbetale sin ven lægen de penge, han havde lånt af ham, da Francine var død og løb derpå hen på kirkegården for at skjule den jord, hvori hans elskede hvilede, med et hav af blomster.

Men foråret var kommet forud for Jacques, og på den unge piges grav voksede tusind blomster her og der og alle vegne i det grønnende græs.

Kunstneren kunne ikke bekvemme sig til at rive dem op, for han syntes, at hans veninde var i duften af disse blomster.

Da gartneren spurgte ham, hvad han skulle gøre med de roser og stedmoderblomster, han havde båret derhen, gav Jacques ham ordre til at plante dem på en nygravet grav ved siden af, en fattigmandsgrav uden hegn, på hvilken der som mindesten fandtes et stykke træ, som var stukket i jorden og blot bar en blomsterkrans af sværtet papir, et fattigt udtryk for en fattigs sorg.

Jacques forlod kirkegården som en hel anden, end han var kommet. Med en frydefuld nysgerrighed så han på den smukke forårssol, den samme, der så ofte havde forgyldt Francines hår, når hun løb ude på landet og plukkede blomster i engene med sine hvide hænder. En hel sværm af gode tanker nynnede i Jacques' hjerte. Da han kom forbi en lille beværtning på den ydre boulevard, huskede han, at han en dag var blevet overrasket af et uvejr og var gået ind i den knejpe sammen med Francine, og der havde de så spist til middag. Jacques gik derind og forlangte middagsmad ved samme bord. Han fik dessert på en malet underkop; han genkendte underkoppen og huskede at Francine var blevet siddende en halv time for at gætte den rebus, der var malet på den. Og han huskede også en sang, som Francine havde sunget, da hun var kommet i godt humør ved hjælp af en violet landvin, der ikke er videre dyr, men indeholder mere lystighed end druesaft.

Men denne flok af søde minder vakte hans kærlighed uden at vække hans sorg. Modtagelig for overtro, som alle poetiske og sværmeriske naturer bildte Jacques sig ind, at det var Francine, der ved at høre ham komme til hendes grav, havde sendt denne duft af gode minder op til ham, og han ville ikke væde dem med en tåre.

Han gik lettet og rank ud af beværtningen med strålende øjne og bankende hjerte, næsten med et smil på læberne, og han mumlede undervejs dette omkvæd af Francines sang:

"Jeg vejrer kærlighed i nabolaget;
Nu gælder det at lukke døren op."

Dette omkvæd i Jacques mund var igen et minde, og desuden var det allerede en sang. Og måske gjorde han den aften, uden at vide af det, det første skridt på den forvandlingsbane, som fører fra sorg over melankoli til glemsel. Ak! Hvad man end vil og gør, forvandlingens evige og ubeskrivelige lov kræver det således.

Ligesom blomsterne, der måske fostredes i Francines afsjælede legeme, var skudt op på hendes grav, spirede ungdomsfrøene i Jacques' hjerte og blev til blomster, og minderne om den gamle kærlighed vakte en vag higen efter ny kærlighed. Desuden hørte Jacques til en race af kunstnere og digtere, der bruger lidenskaben til et kunstens og poesiens redskab, og hvis ånd kan sættes i bevægelse, så længe hjertets bevægede kræfter er i virksomhed. Hos Jacques var opfindsomheden virkelig et udslag af følelse, og han lagde meget af sig selv i de mindste ting, han lavede. Han opdagede, at minderne ikke længere var nok, og at hans hjerte lig møllestenen, der slider sig selv op, når den mangler korn, sled sig selv op af mangel på bevægelse. Arbejdet havde ikke mere tiltrækning for ham; hans forhen feberagtige og uvilkårlige opfindsomhed indfandt sig nu kun efter de langmodigste anstrengelser.

Han prøvede på at adsprede sig, rakte glæden hånden og skabte sig nye forbindelser. Han besøgte digteren Rodolphe,

som han havde truffet på en café, og de fattede begge en stor sympati for hinanden. Jacques havde forklaret ham sine sorger, og Rodolphe var ikke ret længe om at forstå grunden.

"Min ven," sagde han, "det kender jeg ..." Og idet han bankede ham på brystet lige ved hjertet, tilføjede han: "De må i en fart tænde ilden igen derinde og ufortøvet skabe Dem en lille forlibelse. Så kommer ideerne tilbage."

"Åh!" sagde Jacques. "Jeg har elsket Francine for højt dertil."

"Det hindrer Dem ikke i at elske hende bestandig. De kan kysse hende på en andens læber."

"Ak!" sagde Jacques. "Kunne jeg blot møde en kvinde, der lignede hende."

Og ganske drømmende forlod han Rodolphe.

Seks uger efter havde Jacques fået hele sin gamle livslyst tilbage ved blide øjekast fra en smuk pigelil, der hed Marie, og hvis sygelige skønhed nogenlunde mindede ham om den stakkels Francines. Man kunne virkelig ikke tænke sig noget nydeligere end denne smukke Marie, der manglede seks uger i 18 år, hvad hun ikke undlod at gøre opmærksom på. Hendes kærlighed til Jacques døbtes i måneskin, i en dansesal på landet, til toner af en skærende violin, en svindsottig kontrabas og en klarinet, der fløjtede som en drossel.

Jacques havde imidlertid ikke glemt Francine; som Rodolphe havde sagt, kyssede han hende hver dag på Maries læber og arbejdede i al hemmelighed på den figur, som han ville anbringe på den dødes grav.

En dag, da Jacques havde fået penge, købte han en kjole til Marie, en sort kjole. Den unge pige blev meget glad, men fandt

blot, at sort ikke var rigtig livligt til sommerbrug. Men Jacques sagde hende, at han holdt meget af sort, og at hun ville glæde ham ved at bære den kjole hver dag.

Marie adlød.

En lørdag sagde Jacques til den unge pige:

"Kom i morgen tidlig, så tager vi på landet."

"Hvor du gør mig glad!" sagde Marie. "Jeg har en overraskelse til dig, skal du få at se. I morgen får vi solskin."

Marie tilbragte natten hjemme hos sig selv og syede en ny kjole færdig, som hun havde købt for sine spareskillinger, en nydelig lyserød kjole. Og om søndagen stillede hun i Jacques atelier med sin flunkende nye kjole på.

Kunstneren modtog hende køligt, næsten frastødende.

"Og jeg, der troede at gøre dig en glæde, ved at forære mig selv denne smukke sommerkjole!" sagde Marie, der ikke kunne blive klog på Jacques' kulde.

"Så tager vi ikke på landet," svarede han. "Du kan gå igen, for jeg skal arbejde."

Tung om hjertet gik Marie hjem igen. Under vejs mødte hun en ung mand, der kendte Jacques' historie, og som gjorde kur til hende.

"Hvad frøken! har De ikke længere sorg?" spurgte han hende.

"Sorg?" sagde Marie, "for hvem dog?"

"Ved De ikke det? Det er da ellers godt kendt. Den sorte kjole, som Jacques har foræret Dem ..."

"Hvad den?" spurgte hun.

"Det var sorg ... Jacques lod Dem bære sorg for Francine."

Fra den dag så Jacques ikke Marie mere.

Men dette brud blev ulykke for ham. De onde dage kom igen. Han fik ikke mere arbejde og kom i en frygtelig nød, så at han ikke vidste hverken ud eller ind og måtte bede sin ven lægen om at skaffe ham ind på et hospital. Lægen så straks på hans tilstand, at det ikke ville være vanskeligt.

Jacques, der ikke anede, hvor syg han var, var i virkeligheden på vej til at mødes med Francine.

Vennen skaffede ham ind på St. Louis' hospital.

Da Jacques endnu kunne arbejde og gå, bad han hospitalsforstanderen om at få et lille værelse, der ikke blev brugt, og han lod bringe en trebenet stol, nogle modellerpinde og ler derind.

I de første 14 dage arbejdede han på den figur, som han ville anbringe på Francines grav.

Det var en stor engel med udspilede vinger. Figuren, der forestillede Francine, blev ikke helt færdig, for Jacques kunne ikke mere krybe op ad trappestigen; ja snart kunne han ikke forlade sin seng.

En dag fik han tilfældigvis fat på sygejournalen, og da han så, hvilke lægemidler der blev anvendt på ham, forstod han, at det var ude med ham. Han skrev til sin familie og sendte bud efter søster Sainte-Geneviéve, der plejede ham med den kærligste omhu.

"Søster," sagde Jacques til hende, "oppe i det værelse, som jeg har fået overladt, er der en lille gipsfigur, en statuette, der forestiller en engel. Den var bestemt til en grav, men jeg fik ikke tid til at hugge den i mormor. Og jeg har dog et dejligt stykke marmor hjemme, hvidt, marmor med blegrøde årer. Søster!

Den lille statuette giver jeg Dem til at anbringe i klosterkapellet."

Få dage efter døde han.

Jacques' familie var ikke velhavende, og kunstneren fik derfor ingen ejendomsjord.

Han blev begravet et eller andet sted.

Om "Bohemeliv"

Forfatter: Henri Murger (1822-1861).
Org.udgave: *Scénes de la Bohême*. Først publiceret som enkelt-fortællinger i bladet *Le Corsaire-Satan* mellem 1846 og 1849, første bogudgave 1851. (Der forekommer mindre forskelle i, hvilke historier, der er medtaget i forskellige udgaver/oplag – også i de danske oversættelser).
Denne udgave efter: Henry Murger: *Kunstnerliv. Scener af Paris' Bohêmeliv* v. Jens Pedersen. E. Jespersens Forlag u. å. [1907].
Oversætter: Jens Pedersen (1870-1921).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration til historien om *Francine og Jacques* af Franz von Bayros (1866-1924).

ISBN 978-87-7628-457-2
3. ebogsudgave, første udgave ISBN 978-87-7979-074-2 (Ølstykke 2004).

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk